

AGENDA

bestuurscommissie Veiligheid

Datum	:	20 juni 2019
Tijdstip	:	9.00 – 11.00 uur
Locatie	:	De Ridderzaal (4 ^e verdieping VRF), Harlingertrekweg 58 te Leeuwarden

	Onderwerp	Bijlage	Doel
1.	Opening en vaststellen van de agenda	1	Vaststellen
2.	Besluitenlijst 13 februari 2019	1	Vaststellen
3.	Ingekomen stukken en mededelingen <ul style="list-style-type: none"> • Brief uitstel uitfasering WAS palen • Opvolging aanbevelingen onderzoek repressieve brandweezorg • Vrijwilligheid brandweer • Portefeuilleverdeling agendacommissie Veiligheid: Crisisbeheersing + GHOR • Bijeenkomst omgevingsplannen 19 sept. 2019 	1 1 - - -	
4.	Zienswijzen op veiligheid jaarstukken en begroting	2	Vaststellen en adviseren aan DB/AB
5.	Eerste bestuursrapportage 2019 onderdeel veiligheid	2	Vaststellen en adviseren aan DB/AB
6.	Operatie doorlichting begroting	1	Informerend
7.	Visie veiligheid Elfstedentocht per schaats	2	Vaststellen
8.	Risico index natuurbranden en gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing - toelichting door Lars van Tongeren	5	Informerend
9.	Resultaten project bluswatervoorziening – toelichting door Jan Beuving (projectleider)	2	Vaststellen
10.	Voortgangsrapportage implementatie van het dekkingsplan 2.0	4	Vaststellen
11.	Zorg en veiligheid – presentatie resultaten project AVE door Hendrik Overeinder (projectleider)	2	Vaststellen
12.	Rondvraag en sluiting		

BESLUITENLIJST (concept) Bestuurscommissie Veiligheid

Datum : 13 februari 2019
Locatie : HTW, Leeuwarden

Aanwezig:

F.J.M. Crone (voorzitter)	E. van Selm
L.J. Gebben (pfh MkNN)	M.C.M. Waanders
W.R. Sluiter (pfh Brandweer)	B. Wassink
F. Veenstra (pfh GHOR)	W. van Gent
H. Oosterman (pfh Crisisbeheersing)	M.I. de Graaf (directeur Publieke Gezondheid)
O.F. Brouwer	A. de Vries (secretaris bestuurscommissie Veiligheid)
N.I. Agricola	
N.A. van de Nadort	
C. Schokker-Strampel	

Afwezig:

J.A. de Vries	W. K. Kleinhuis (algemeen directeur/commandant brandweer Fryslân)
T.J. van der Zwan	J.H. Oostinga (directeur bedrijfsvoering)
T. van Mourik	P. van Erkelens (Wetterskip Fryslân)
G. van Klaveren	E. Boonstra (Provinsje)
H.H. Apotheker	S. Kromdijk (OM)

1. Opening en vaststellen agenda

15.00 uur.

2. Presentatie Meldkamer Noord Nederland – Mw Dol, Hoofd Meldkamer Noord Nederland

Dhr Gebben (namens VRF in samenwerkingsbestuur MkNN) introduceert mw Dol, hoofd Meldkamer Noord Nederland. Mw Dol geeft een toelichting over de Meldkamer, met een doorkijk naar het jaarplan 2019 en de ontwikkelingen. Het dossier LMO/LMS heeft geld gekost, maar was een goede stap volgens dhr Gebben. Per 2020 gaat het beheer van alle meldkamers over naar de politie.

Dhr Oosterman wil graag weten wat het beheer betekent. Het beheer staat voor huisvesting en ICT inclusief de medewerkers. De MkNN is ook van de veiligheidsregio's daarom worden momenteel convenanten opgesteld om invloed te houden.

Mw Waanders vraagt naar de ruimte voor autonomie. Mw Dol geeft aan dat het een samenspel is, de meldkamers met elkaar vormen de architectuur. LMO werd LMS en dit is een kanteling van organisatie naar samenwerken. Daarnaast zijn medewerkers van de MkNN direct betrokken bij de landelijke ontwikkelingen.

Mw Waanders vraagt vervolgens of toegelicht kan worden waarom deze beweging ook alweer is ingezet. De meldkamers ontwikkelen zich naar een informatieknooppunt, daarnaast betekent nauwere samenwerking meer continuïteit en een gelijkwaardige dienstverlening.

Dhr Brouwer noemt de rol van het RTIC (intelligence center) en de link met operations in Driebergen. Dhr Crone refereert aan het samengaan in Noord-Nederland in 2011 en de (deels financiële) redenen daarvoor.

Dhr Agricola geeft aan dat mobiel bereik op sommige plekken in Fryslân niet goed is. Is er een beeld bij de meldkamer wat betreft dit probleem in Fryslân. Een oplossing voor de verbetering van mobiel bereik ligt volgens mw Dol elders. Er zijn inderdaad gebieden waar dit het geval is en meteen een

pleidooi voor het inzetten van andere kanalen zoals Whatsapp!

3. Presentatie Omgevingswet – dhr Plantinga, dhr de Groot, VRF

De omgevingswet betreft een grote stelselwijziging per 2021. Doel is het bereiken en in stand houden van een veilige en fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Dus een belangrijke rol voor veiligheid en gezondheid en dat raakt de VRF. De VRF werkt daarom nauw samen met de Friese Aanpak.

Dhr Gebben geeft aan dat de gehele overheid een opgave heeft, hoe verhoudt de VRF zich tot de gemeenten? De VRF werkt nauw samen met de Friese Aanpak, dat is een initiatief waar alle gemeenten, Wetterskip Fryslân en Provincie Fryslân op elkaar zijn aangesloten. Vanuit de Friese Aanpak wordt gewerkt in 7 labs (waaronder veiligheid en gezondheid) waar elementen worden uitgewerkt die gemeenten straks helpen bij het maken van een omgevingsplan.

In de presentatie wordt aangegeven dat er nu een brede wettelijke borging is en straks smal. Dhr Sluiter vraagt om een toelichting. Dhr de Groot geeft aan dat je nu in de omgevingsvisie al moet voorzien in bepaalde aspecten. Je krijgt als gemeente meer ambtelijke vrijheid. Maar je moet voor het in gaan van een officieel traject alles hebben afgewogen.

Mw Waanders geeft aan dat je ook handreikingen kan aanbieden. Dat wordt beaamt, daarom wordt samen met veiligheidsregio's Groningen en Drenthe gewerkt aan planregels waarin staat in welke gevallen je de Veiligheidsregio om advies kan vragen.

4. Presentatie resultaten project bluswatervoorziening – dhr Beuving, projectleider

Dhr Beuving deelt de voortgang van het project bluswatervoorziening waar vorig jaar opdracht voor is gegeven. De aanleiding voor het project was incident gedreven, om inzichtelijk te maken hoe groot het probleem daadwerkelijk is en waar je brandkranen nodig hebt. De uitdagingen in Friesland zitten in agrarische bedrijven, industrie en natuurgebieden. Daar is een verdiepingsslag op nodig. Het blijkt dat voor gemiddeld 2 – 3 branden per jaar extra bluswater nodig is. In juni worden twee producten aangeboden ter besluitvorming; 1) handreiking met risico's, 2) een actieprogramma met maatregelen.

Dhr Wassink vraagt of zoutwater een probleem is. Dit is niet het geval voor de brandweer, maar wel voor natuurorganisaties. Daarom zijn de natuurorganisaties ook aangesloten bij het project. Met de komst van de omgevingswet kan je in planregels bepalen hoe je om wilt gaan met een bepaald gebied, daar kan je de bluswatervoorziening in meenemen.

Mw Waanders merkt op dat de verantwoordelijkheid voor de aanwezigheid van bluswater/brandkranen niet lijkt terug te komen. Terwijl dit een wezenlijk probleem is. Dhr Beuving geeft aan dat na afronding van het project wel inzichtelijk is waar vlekken zitten.

Dhr van Nadort vraagt of de brandweer ook kwetsbare bedrijven bezoekt. Door het project bluswater redt de brandweer geen vee. Daarvoor is het project stalbranden met de agrarische sector. LTO neemt nu zelf de verantwoordelijkheid om preventieve maatregelen te nemen. Dat is effectiever. Mw van Selm is enthousiast over het succes dat LTO en Brandweer boeken in het gezamenlijk optrekken bij agrariërs.

Tot slot wordt nog gewezen op het belang van goed contact met Vitens. Dat wordt door dhr Beuving onderschreven. Dhr Crone vindt het een goed onderzoek. Het maakt duidelijk dat er een klein aantal risico's zijn waar maatwerk voor nodig is.

5. Besluitenlijst 14 november 2018.

n.a.v pag. 2, punt 5; tijdens het AB van 10 juli wordt een bijeenkomst georganiseerd over personen met verward gedrag. En tijdens het AB van 7 maart wordt stil gestaan bij de bevoegdheden van de burgemeester in de Wet Verplichtte GGZ.

- *De bestuurscommissie stelt de besluitenlijst van de vergadering van 14 november 2018 vast.*

6. Ingekomen stukken en mededelingen

-

7. Zienswijzen Kaderbrief programma Veiligheid

Er zijn geen inhoudelijke zienswijzen op de Kaderbrief 2020-2023 binnengekomen voor het programma veiligheid.

- *De bestuurscommissie besluit het DB/AB te adviseren het programma veiligheid van der kaderbrief 2020-2023 ongewijzigd vast te stellen.*

8. Conceptteksten jaarverslag 2018 en -begroting 2020 inclusief voorlopig resultaat

Het financiële resultaat van het programma Veiligheid wordt ter vergadering toegelicht door de dhr Huisma – concerncontroller.

Dhr Gebben meldt dat het DB 25 februari spreekt over het gehele resultaat en dat definitieve vaststelling van de jaarrekening met de begroting en begrotingswijziging wordt vastgesteld in het AB van 10 juli.

Mw Waanders merkt op dat het aantal uitrukken is toegenomen en vraagt naar de resultaten van het project STOOM. Er is wel een dalende trend van het aantal onechte en ongewenste meldingen volgens dhr Beuving, het project loopt overigens nog. Ook dhr Agricola wijst op het aantal uitrukken van de brandweer en vraagt om de vinger aan de pols te houden. Hier wordt de volgende vergadering op teruggekomen.

Dhr Veenstra vraagt naar de komst van een BONN vestiging op het bedrijventerrein Heerenveen/Joure. Dit wordt uitgezocht en aan dhr Veenstra teruggekoppeld.

- *De bestuurscommissie neemt kennis van de duiding van het financiële resultaat van het programma Veiligheid.*
- *De bestuurscommissie onderschrijft de concepttekst van het programma Veiligheid voor de jaarrekening 2018 en besluit het DB/AB te adviseren deze vast te stellen.*
- *De bestuurscommissie onderschrijft de concepttekst van het programma Veiligheid voor de begroting 2020 en besluit deze vast te stellen en aan te bieden aan het DB.*

9. Bouwagenda Brandweer Fryslân 2019 - 2025

Dhr Sluiter is voorzitter van de toetsingscommissie Huisvesting en geeft een toelichting op de bouwagenda voor Brandweer Fryslân tot 2025. In opdracht van het DB heeft de toetsingscommissie een gedegen analyse op het vastgoed uitgevoerd en conclusies en aanbevelingen gedaan. De bouwagenda draagt bij aan de centrale doelstelling van de Veiligheidsregio en de bouwagenda geeft een heldere prioritering en spreiding van renovatie en nieuwbouw tot 2025 inclusief de lasten.

Mw Waanders vraagt of het rijtje kazernes in de oplegnotitie de agenda is. Dit wordt bevestigd. Mw Waanders geeft aan dat bij vervanging van de kazernes Damwoude en Dokkum gekeken zou worden naar herplaatsing en samenvoeging. Daarnaast wordt door mw Waanders aandacht gevraagd voor duurzaamheid / energieneutraal. Dat is een uitgangspunt in de blauwdruk voor de nieuwbouw van kazernes in Friesland.

Dhr Crone benadrukt het belang van besparen en het keer op keer beoordelen van de noodzaak van verbetering. Dhr Sluiter geeft aan dat soberheid het uitgangspunt is, zoals ook is afgesproken in het Dekkingsplan 2.0.

Dhr Brouwer vindt het lokaal aanbesteden een belangrijk uitgangspunt.

Dhr Crone bedankt de commissie.

- *De bestuurscommissie stemt in met de bouwagenda voor het vastgoed van Brandweer Fryslân*

tot 2025 en besluit deze ter vaststelling aan te bieden aan het DB.

10. Aanpak evaluatie GRIP 4 overboord geslagen containers MSC Zoë

Elk GRIP incident in Friesland wordt geëvalueerd. Dhr Crone ligt toe dat vanwege het bijzondere karakter van de GRIP 4 overboord geslagen containers is gekozen voor een externe evaluatie.

Dhr Nadort ondersteunt dit voorstel van harte op basis van eigen ervaringen in Groningen.

Er worden diverse evaluaties uitgevoerd, mw Schokker vraagt of data (gegevens) worden gedeeld of alleen de evaluaties. Het heeft de voorkeur om data beschikbaar te stellen. Er wordt aangegeven dat gegevens beschikbaar worden gesteld waar dat kan.

Mw van Gent vindt de onafhankelijkheid van het onderzoek erg belangrijk. Dhr Crone is één van de 25 leden van het Algemeen Bestuur van het IFV. Mw van Gent vraagt of het vanwege kwetsbaarheid mogelijk is om voor een andere partij te kiezen. Dhr Wassink ondersteunt deze kanttekening en de dynamiek die dit met zich mee kan brengen. Dhr Crone geeft aan dat het lectoraat Crisisbeheersing van het IFV een onafhankelijk onderzoeksinstituut is. In de opdrachtformulering wordt de kwetsbaarheid meegenomen.

Dhr Argicola vraagt wat de verwachte kosten zijn. De veiligheidsregio begroot de kosten van de evaluatie op €30.000 - €35.000.

Mw van Gent wijst er op dat het lerend vermogen is besproken in het Regionaal Beleidsteam. Het zou wenselijk zijn als er voor een incidenttype als dit ook een mogelijkheid is om direct de juiste opschaling te organiseren. De Waddengemeenten hebben dit ook geduid in een brief die zij gezamenlijk hebben verzonden naar Den Haag.

- *De bestuurscommissie stemt in met de uitvoering van de evaluatie GRIP 4, de scope van de evaluatie en deze evaluatie extern uit te laten voeren door het Lectoraat Crisisbeheersing van het IFV.*

11. Rondvraag en sluiting

Mw de Graaf geeft de stand van zaken over de voortgang borging Friese aanpak personen met verward gedrag. Er is gestart met een verkenning naar de structurele borging (bestuurlijk, organisatorisch en financieel), vanaf 2020 bij GGD Fryslân als onderdeel van Veiligheidsregio Fryslân. In het aanjaagteam is een memo besproken en akkoord bevonden met een voorstel over de inhoudelijke en financiële borging akkoord bevonden.

Tijdens het AB van 10 juli wordt een inhoudelijke themasessie zorg en veiligheid georganiseerd waarin de borging wordt geagendeerd. In het najaar volgt het definitieve voorstel richting de bestuurscommissie gezondheid.

Sluiting 16.50 uur

Vastgesteld in de vergadering van de bestuurscommissie Veiligheid van 20 juni 2019.

Voorzitter

Secretaris

F.J.M. Crone

W.K. Kleinhuis

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitters van de Veiligheidsregio's
i.a.a. de Directeuren Veiligheidsregio
de Hoofden van de Regionale Meldkamer

Datum 22 maart 2019
Onderwerp Uitstel uitfasering WAS

Geachte heer/mevrouw,

Op 8 oktober jl. heb ik met u in het Veiligheidsberaad gesproken over de uitfasering van het Waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS). Ik heb geconstateerd dat er draagvlak is bij de veiligheidsregio's voor uitfasering van het WAS mits voldaan wordt aan enkele voorwaarden. Per brief van 7 november jl. heb ik u vervolgens aangegeven, bereid te zijn met eenieder van u die dat op prijs stelt, van gedachten te wisselen over de voorgenomen uitfasering van het WAS. Van een aantal van u heb ik een reactie mogen ontvangen. Ik heb deze reacties goed bestudeerd.

Alhoewel het waarschuwingmiddel NL-Alert inmiddels een bereik heeft vergelijkbaar met het WAS, circa 75%, vraagt met name het aanpakken van de roamingproblematiek in de grensstreek meer tijd. Daarnaast heeft een aantal veiligheidsregio's aangegeven sirenes te willen overnemen, bijvoorbeeld in de directe omgeving van enkele chemische industriële complexen. Het maken van goede afspraken hierover en de uitvoering daarvan vraagt om een zorgvuldige voorbereiding.

Ik heb daarom besloten de uitfasering van het WAS met een jaar uit te stellen. Eind 2019 besluit ik definitief, op basis van een integraal beeld, over de uitfasering van het WAS.

Ik heb de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal geïnformeerd over deze ontwikkeling. Ik had u dit graag maandag jl. in het Veiligheidsberaad willen mededelen en toelichten.

Hoogachtend,
De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

Minister van Justitie en Veiligheid
Afdeling Meldkamers,
Crisiscommunicatie en
Alerteringen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon
Wendela Neeft
Coördinerend
beleidsmedewerker

T 06 211 608 45
w.neeft@minvenj.nl

Ons kenmerk
2540888

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Voorzitter veiligheidsregio Fryslân
De heer F. Crone
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

Datum 20 februari 2019

Onderwerp Opvolging aanbevelingen onderzoek repressieve brandweezorg

Geachte heer Crone,

Op 28 augustus 2018 stuurde ik u een brief met het verzoek mij te informeren over de wijze waarop de veiligheidsregio Fryslân is omgegaan met de aanbevelingen uit het rapport Inrichting repressieve brandweezorg¹.

Ik verzocht u hierbij specifiek aandacht te besteden aan de aanbeveling in het landelijk beeld over de verbetering van de bestuurlijke informatievoorziening en aan de aanbevelingen in het regiobeeld over de veiligheid van het brandweerpersoneel bij de toepassing van afwijkende voertuigbezettingen.

In uw brief d.d. 24 oktober 2018, waarvoor mijn dank, gaat u hierop in. U geeft u aan dat in de veiligheidsregio Fryslân de monitoring van de prestaties van de brandweer zijn geborgd in de planning- en controlcyclus en in viermaandelijke management- en bestuursrapportages. Verder geeft u ten aanzien van afwijkende voertuigbezettingen aan dat inmiddels in het Dekkingsplan 2.0 bestuurlijk is vastgelegd dat soms met minder dan zes personen wordt uitgerukt. Daarbij geeft u aan dat hierover in het project Paraatheid 1.0 nadere afspraken zijn opgenomen en dat deze een nader uitgewerkt worden in het project 'Uitruk op Maat'.

Op basis van deze informatie heb ik inmiddels telefonisch nadere gegevens over deze twee projecten op laten vragen bij de veiligheidsregio. Mocht de inhoud of de voortgang van deze projecten bij mij nog vragen oproepen die uw bestuurlijke verantwoordelijkheid raken, zal ik deze aan u stellen.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon

ing. Henny Foederer

M 06 528 773 53
h.a.j.foederer@
inspectievenj.nl

Ons kenmerk

2501939

Uw kenmerk

UIT/18010890/DIR

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

¹ Inrichting repressieve brandweezorg, Inspectie Justitie en Veiligheid, Den Haag, mei 2018

De Inspectie Justitie en Veiligheid betreft uw reactie bij die uit de overige veiligheidsregio's en zal de minister van Justitie en Veiligheid in het tweede kwartaal 2019 informeren over de wijze waarop de veiligheidsregio's de genoemde aanbevelingen uit het onderzoek hebben opgevolgd.

Met vriendelijke groet,

J.G. Bos
*Inspecteur-generaal Inspectie Justitie en
Veiligheid*

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
20 februari 2019

Ons kenmerk
2501939

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Zienswijzen op veiligheid jaarstukken en begroting
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr Gebben
Auteur	Dhr Kleinhuis
Bijlagen	1
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	4
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Vast te stellen dat er geen zienswijzen zijn binnengekomen.
2. Het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân te adviseren om de jaarrekening 2018, eerste begrotingswijziging 2019 en begroting 2020, wat betreft het programma Veiligheid ongewijzigd voor te leggen aan het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân.

Inleiding

Op 29 maart zijn zowel de jaarrekening 2018, de eerste begrotingswijziging 2019, als de programmabegroting 2020 ter zienswijze verzonden aan de deelnemende gemeenten. Er zijn geen zienswijzen gekomen op veiligheid.

Na de bestuurscommissie vindt het reguliere besluitvormingstraject plaats vindt dat eindigt met besluitvorming in het algemeen bestuur op 10 juli.

Overzicht zienswijzen Jaarrekening 2017, Eerste begrotingswijziging 2018 en Begroting 2019

(zienswijzeperiode sluit op 13 juni 2018)

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Besluit van de raad
Gemeente Achtkarspelen	31 mei 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Ameland		Stemmen in met de stukken.
Gemeente Dantumadiel	DDFK gezamenlijk 16 mei daarna afzonderlijk raad ... mei	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Dongeradeel	DDFK gezamenlijk 16 mei daarna afzonderlijk raad 31 mei	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Ferwerderadiel	DDFK gezamenlijk 16 mei daarna afzonderlijk raad 17 mei	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Harlingen	13 juni 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Heerenveen	28 mei 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Kollumerland	DDFK gezamenlijk 16 mei daarna afzonderlijk raad 31 mei	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Leeuwarden		Zienswijze jaarrekening en 2e begrotingswijziging 2018
Gemeente Ooststellingwerf	19 juni?	Stemmen in met de stukken met een aantal reacties bij de jaarrekening 2017 en de begroting 2019
Gemeente Opsterland		Stemmen in met de stukken met 2 kanttekeningen bij de begroting 2019
Gemeente Schiermonnikoog		
Gemeente De Fryske Marren	30 mei 2018	Geen zienswijze in te dienen begroting 2019 en begrotingswijziging 2018. Zienswijze egalisereserve te splitsen per programma
Gemeente Smallingerland	22 mei 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Súdwest Fryslân	14 juni 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Terschelling	22 mei 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Tytsjerksteradiel	17 mei 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Vlieland		Stemmen in met de stukken.
Gemeente Waadhoeke	14 juni 2018	Stemmen in met de stukken.
Gemeente Weststellingwerf	4 juni 2018	Zienswijze begroting 2019 en begrotingswijziging 2018

Samenvatting

Zienswijze/ opmerkingen

Geen zienswijze/instemmen

Totaal

Besluit aantal gemeenten

5

15

20

Overzicht zienswijzen Jaarrekening 2018, Eerste begrotingswijziging 2019 en Begroting
(zienswijzeperiode sluit op 12 juni 2019)

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Voorstel college aan raad
Achtkarspelen	6 juni 2019	geen zienswijze
Ameland		
Dantumadiel	28 mei 2019	geen zienswijze
De Fryske Marren	12 juni 2019	geen zienswijze
Harlingen	22 mei 2019	geen zienswijze
Heerenveen	20 mei 2019	geen zienswijze
Leeuwarden	22 mei 2019	geen zienswijze
Noardeast-Fryslân	22 mei 2019	geen zienswijze
Ooststellingwerf	18 juni 2019	geen zienswijze
Opsterland	13 mei 2019	geen zienswijze
Schiermonnikoog	21 mei 2019	geen zienswijze
Smallingerland	11 juni 2019 / 25 juni	geen zienswijze
Súdwest-Fryslân	6 juni 2019	geen zienswijze
Terschelling	28 mei 2019	geen zienswijze
Tytsjerksteradiel	16 mei 2019	geen zienswijze
Vlieland	27 mei 2019	geen zienswijze
Waadhoeke	27 mei (later!)	
Weststellingwerf	13 mei 2019	geen zienswijze

j 2020

Besluit van de raad
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze
geen zienswijze

OPLEGGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Eerste bestuursrapportage 2019
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Gebben
Auteur	Dhr. Oostinga
Bijlagen	1. Eerste bestuursrapportage 2019
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is een co-productie van alle kolommen
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Het dagelijks bestuur te adviseren de inhoudelijke verantwoording van het programma Brandweer conform bijgevoegd concept op te nemen in de eerste bestuursrapportage van 2019.
2. Het dagelijks bestuur te adviseren de inhoudelijke verantwoording van het programma Crisisbeheersing conform bijgevoegd concept op te nemen in de eerste bestuursrapportage van 2019.

Inleiding

Het dagelijks bestuur legt tweemaal per jaar tussentijds verantwoording af aan de leden van het algemeen bestuur. Liggen we nog op koers om de afgesproken resultaten te behalen? En geven we daarvoor meer of minder geld uit dan vooraf gepland?

Het eerste verantwoordingsmoment staat voor de deur. Daarvoor is een concept bestuursrapportage opgesteld. Deze wordt 24 juni behandeld in het dagelijks bestuur, om vervolgens op de agenda te komen van het algemeen bestuur op 10 juli.

Behandeling agendacommissie

De bestuursrapportage is in de agendacommissie Veiligheid besproken. Hier is het besluit gevallen om de bestuursrapportage te agenderen voor de vergadering van de bestuurscommissie Veiligheid op 20 juni.

Beoogd effect

Het algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen

Argumenten

- 1.1 *De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren*

Om het algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.

Kanttekeningen/risico's

Geen

Financiële consequenties

De eerste bestuursrapportage gaat ervan uit dat het resultaat voor 2019 uit komt op een negatief saldo van € 317.000. Daarvan betreft een negatief resultaat van € 48.000 onderdeel Veiligheid, namelijk programma crisisbeheersing. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de containercalamiteit. Het gaat dan voornamelijk om de extra personele inzet en de kosten van de evaluatie uitgevoerd door het Instituut Fysieke Veiligheid.

Vervolgaanpak/uitvoering

Het bestuurlijk proces ziet er als volgt uit:

Al geweest:

Agendacommissie gezondheid – 6 juni, programma Gezondheid

Agendacommissie veiligheid – 6 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing

Auditcommissie – 17 juni, gehele bestuursrapportage

Bestuurscommissie gezondheid – 19 juni, programma Gezondheid

Nog volgend:

Dagelijks Bestuur – 24 juni gehele bestuursrapportage

Algemeen bestuur – 10 juli gehele bestuursrapportage

Communicatie

Geen

Besluit:

niet vastgesteld

ongewijzigd vastgesteld

gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Bestuursrapportage

Januari - april 2019

1. Inleiding

Tweemaal per jaar legt het dagelijks bestuur tussentijds verantwoording af over de in de begroting geformuleerde doelstellingen, en de daaraan gekoppelde middelen. Logischerwijs gaat deze eerste bestuursrapportage van 2019 over de stand van zaken van de resultaten van de begroting 2019. Echter, na vaststelling van de begroting 2019 zijn de meerjarenbeleidsplannen van Veiligheidsregio Fryslân vastgesteld. In de begroting 2020 zijn deze al vertaald naar resultaten voor dat jaar. Via deze bestuursrapportage vindt ook de vertaling van deze koersbepalende beleidsplannen naar 2019 plaats.

Goed om te vermelden is dat bij het opstellen van de bestuursrapportage er nog geen definitieve besluitvorming had plaatsgevonden over de eerste begrotingswijziging van 2019. Omdat de besluitvorming over de begrotingswijziging en de bestuursrapportage in dezelfde vergadering plaatsvindt, is deze bestuursrapportage geschreven vanuit het uitgangspunt dat de begrotingswijziging wordt vastgesteld. Mocht de begrotingswijziging gewijzigd worden vastgesteld, dan leidt dit tot aanpassingen en komen we daar in de tweede bestuursrapportage op terug.

Programma overstijgende onderwerpen

Een aantal thema's speelt in meerdere of alle kolommen. Verantwoording over de stand van zaken van deze onderwerpen vindt hier plaats.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2021 raakt ook Veiligheidsregio Fryslân. Enerzijds als veiligheids- en gezondheidsdienst van uw gemeente. Zo voeren wij in opdracht van het samenwerkingsverband De Friese Aanpak de zogenaamde omgevingslabs uit. De uitkomsten van deze labs kunt u als gemeente gebruiken bij het opstellen van uw omgevingsvisie. Ook merken wij nu al een stijging van adviesaanvragen vanuit gemeenten, vooral als het gaat om gezondheidsimpact.

Anderzijds heeft de Omgevingswet ook impact op onze interne bedrijfsvoering. Het vraagt scholing van medewerkers, om gemeenten volgens de geest van de wet goed te kunnen adviseren. Ook moeten processen anders ingericht te worden om aan de eisen van de wet te kunnen voldoen. De grootste wijziging zit vermoedelijk op de aanschaf en inrichting van een nieuw systeem. Ons huidige adviseringsprogramma lijkt niet te voldoen aan de eisen. Mocht dit inderdaad zo blijken te zijn, dan moet een aanvullend systeem aangeschaft en ingericht worden. Dit brengt extra lasten met zich mee. Besluitvorming hierover vindt plaats in het derde kwartaal van 2019.

Wnra

De invoering van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren heeft voor onduidelijkheid gezorgd voor de werking van arbeidsvoorwaarden voor medewerkers van gemeenschappelijke regelingen. Als gemeenschappelijke regeling zijn wij geen lid van de VNG en daarmee geen cao-partij voor de nieuwe cao gemeente. Het systeem dat voorheen wel kon, past niet in het private systeem en zorgt voor juridische risico's. De VNG heeft daarom besloten een werkgeversvereniging op te richten voor Gemeentelijke gemeenschappelijke regelingen. Deze gemeenschappelijke regelingen worden door de werkgeversvereniging cao-partij en kunnen hierdoor de medewerkers dezelfde arbeidsvoorwaarden blijven bieden als in de cao-gemeente. De uitwerking hiervan volgt na de zomer.

Zorg en Veiligheid / Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)

Naar aanleiding van de bestuurlijke bijeenkomst over zorg en veilig eind 2015 is aan de Veiligheidsregio Fryslân gevraagd om gedurende twee jaar een coördinatiepunt in te richten. Doel van dit coördinatiepunt is de AVE aanpak in de hele regio te implementeren door de samenwerking binnen en tussen gemeenten te faciliteren. De borging van het werken met de AVE lijkt beter bij de GGD te kunnen worden belegd. De GGD zit vanuit haar huidige (oggz) taken dichterbij de doelgroep welke zijn ondergebracht in de portefeuille zorg en veiligheid van de GGD. Hier kan de AVE ook ondergebracht worden. Besluitvorming hierover vindt plaats in het vierde kwartaal van 2019.

Great place to work

Veiligheidsregio Fryslân heeft in 2018 de ambitie uitgesproken om in 2020 een Great Place to Work te worden. De eerste meting heeft begin 2019 plaats gevonden, met een buitengewoon resultaat: Veiligheidsregio Fryslân heeft het certificaat Great Place to Work verdiend. Het gebeurt zelden dat het certificaat bij de eerste meting al wordt uitgereikt, waardoor we extra trots zijn op deze prestatie. Ondertussen biedt de meting nog wel voldoende aanknopingspunten om ons personeelsbeleid nog verder te verbeteren.

Financiële afwijkingen

In deze bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de begroting 2019 na eerste wijziging. De begroting is gelijktijdig met de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 voor zienswijze voorgelegd aan gemeenten. De voorzichtige eerste prognose van het operationele resultaat voor 2019 komt uit op € 317.000 negatief, opgebouwd uit € 48.000 voor Crisisbeheersing en € 269.000 bij het programma Organisatie. De achtergrond van deze bedragen wordt toegelicht in de betreffende programma's.

Cao/ABP

In de begroting 2019 (na eerste wijziging) is ruimte ingebouwd voor een stijging van de loonkosten van 3,4% als gevolg van een nog vast te stellen nieuwe cao en stijging van de sociale premies. In de begroting is daarvan 0,8% opgenomen voor de reeds gestegen sociale premies. Het restant van 2,6% is beschikbaar om een naderende cao-stijging op te kunnen vangen. Indien de cao meer stijgt zal dit niet binnen de begroting opgevangen kunnen worden en leidt dat derhalve tot een risico van € 420.000 voor elke procent boven de 2,6% stijging.

2. Programma Crisisbeheersing

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Voor de afdeling Crisisbeheersing is de prognose dat het resultaat gaat uitkomen op € 48.000 negatief, hoofdzakelijk als gevolg van de containercalamiteit. Het gaat dan voornamelijk om de extra personele inzet en de kosten van de evaluatie uitgevoerd door het Instituut Fysieke Veiligheid.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

De eerste maanden van 2019 hebben voor de afdeling Crisisbeheersing in het teken gestaan van de containercalamiteit. Tijdens de GRIP-fase van 2 januari tot 6 februari heeft de afdeling de crisisorganisatie gefaciliteerd door vergaderingen van het Regionaal Beleidsteam (RBT) voor te bereiden en de besluitvorming van het RBT uit te werken. Vanaf februari levert de afdeling capaciteit aan het Bestuurlijk Waddenoverleg (BWO+) van de Coördinatie-regeling Waddenzee. Dit gremium verzorgt vanaf 6 februari de bestuurlijke afstemming over de verdere afhandeling van de gevolgen van de overboord geslagen containers; het BWO+ richt zich op de berging van de containers, de schadeafhandeling en het schoonmaken/opruimen. In maart tot en met juni heeft de afdeling het IFV ondersteund bij haar werkzaamheden – in opdracht van uw bestuurscommissie - om de containercalamiteit te evalueren.

Eén van onze beleidsvoornemens is om dit jaar het bestaande crisisplan uit 2015 te actualiseren en bestuurlijk te laten vaststellen. In het nieuwe crisisplan worden onder andere de rol en positionering van de crisisorganisatie van Veiligheidsregio Fryslân bij nieuwe typen crises (vluchtelingenopvang, droogte, dreigende watertekorten, cyber, uitval van vitale voorzieningen) opgenomen. Dit actualisatietraject loopt vanwege de extra inzet omtrent de containercalamiteit vertraging op. Daarnaast achten wij het van belang om de aanbevelingen uit de evaluatie van de containercalamiteit mee te nemen in het nieuwe crisisplan.

Voor de actualisatie van het crisisplan zal tijdelijke beleidsondersteuning ingezet worden. Consequentie van het voorgaande is dat bestuurlijke vaststelling van het crisisplan niet in uw bestuurscommissie van 14 van november 2019 zal plaatsvinden maar in de loop van 2020.

Stand van zaken overige resultaten

Inzetten Friese crisisorganisatie

De Friese crisisorganisatie is - naast de containercalamiteit – in de eerste vier maanden van 2019 ingezet bij de volgende incidenten:

- treinongeval (botsing trein met vrachtauto) bij Friesland Campina te Leeuwarden (11 januari / GRIP-1)
- meerdere verkeersongevallen op de A32 i.v.m. dichte mist (28 februari, GRIP-1)
- brand in zorginstelling Appelscha (3 maart, GRIP-1)
- brand in woonboerderij in Sint Jacobiparochie (16 april, GRIP-1)

Vakbekwaamheid crisisorganisatie

De Friese crisisorganisatie bestaat uit ruim 200 personen verdeeld over 24 functiegroepen. In de eerste vier maanden van 2019 heeft de afdeling Crisisbeheersing actief invulling gegeven aan het “warme loopbaanbeleid” van deze crisisfunctionarissen door het aanbieden van diverse vakbekwaamheidsactiviteiten om de kwaliteit van de crisisorganisatie te borgen. Zo zijn er trainingen georganiseerd voor bestuurders (colleges van B&W van de gemeenten Harlingen, Ooststellingwerf, Noardeast Fryslân en Opsterland, RBT-training Elfstedentocht), voor de crisisteams (o.a. CoPI-ROT oefening op de Afsluitdijk bij Kornwerderzand, CoPI-oefening vliegbasis, oefeningen CoWa op de Waddeneilanden), voor geneeskundige partners en Bevolkingszorg.

Periodiek Beeld van de rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018

In de tweede helft van 2019 brengt de Inspectie Justitie en Veiligheid een periodiek beeld uit over de rampenbestrijding en de crisisbeheersing over de periode 2016 – 2018 (als opvolger van de ‘Staat van de Rampenbestrijding 2013-2015’). Veiligheidsregio Fryslân heeft in de eerste vier maanden van 2019 een bijdrage geleverd aan de deelonderzoeken “Operationele Prestaties” en “Kwaliteit”.

Voorbereiding op (dreigende) overstroming en ernstige wateroverlast

Onder regie van Veiligheidsregio Fryslân is een multidisciplinaire werkgroep (bestaande uit vertegenwoordigers van onder andere de Waddengemeenten, gemeente Harlingen, provincie, Wetterskip en Rijkswaterstaat) bezig met het opstellen van een impactanalyse. Deze impactanalyse wordt in 2019 afgerond en vormt de opmaat voor de in 2020 op te stellen evacuatiestrategieën (voor de Wadden en voor de vaste wal).

Zwem- en Schaats-Elfstedentocht

Veiligheidsregio Fryslân heeft op verzoek van betrokken bestuurders de coördinatie op zich genomen om te komen tot samenwerkingsafspraken tussen en met de betrokken gemeenten op gebied van evenementen, vergunningverlening, veiligheid en gezondheid voor de zwem-Elfstedentocht van Maarten van der Weijden (21 juni 2019).

Voor de schaats-Elfstedentocht zijn naar aanleiding van aanbevelingen uit een RBT-training over de Elfstedentocht (februari 2019) bestuurlijke uitgangspunten opgesteld om een nieuwe Elfstedentocht gezond en veilig te laten verlopen. Uitgangspunten zijn o.a. geformuleerd omtrent zelfredzaamheid, regionaal boven gemeentelijk (gezamenlijke afstemming in thema's als crowdmanagement, verkeer en vervoer, communicatie), de Elfstedentocht is geen commercieel evenement, bestuurlijke afstemming in de voorbereiding op en tijdens een Elfstedentocht (“o.a. werken in de GRIP-4 structuur, conform de ervaringen met de containercalamiteit”). De Bestuurscommissie Veiligheid wordt voorgesteld de uitgangspunten op 20 juni 2019 vast te stellen.

Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)

Veiligheidsregio Fryslân heeft de opdracht gekregen (onafhankelijke positie, ervaring met GRIP-methodiek) om voor de duur van 2 jaar (1 juni 2017 – 1 juni 2019) een coördinatiepunt in te richten met als doel gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van de AVE. Deze opdracht is bijna afgerond. Door middel van bijeenkomsten, trainingen en oefeningen zijn verbindingen gelegd binnen gemeenten (tussen zorg en veiligheid), tussen gemeenten en met ketenpartners. Veiligheidsregio Fryslân/GGD werken nu aan een voorstel voor de bestuurscommissie Gezondheid van oktober om de AVE-taakstelling rondom personen met verward gedrag bij Veiligheidsregio Fryslân/GGD te beleggen. Bij het voorstel worden ook het meldpunt niet acute hulpvraag (pilot GGD 1 mei – 31 december 2019), Wet verplichte GGZ en de verkenning Friese Aanpak personen met verward gedrag (overgang van Sociaal Domein Fryslân naar GGD) betrokken.

3. Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Na vaststelling van de Begroting 2019 is het Meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2019-2023 vastgesteld en heeft Brandweer Fryslân haar speerpunten voor de komende vier benoemd. Bij het opstellen van de Begroting 2020 hebben het Meerjarenbeleidsplan en de speerpunten als basis gediend. Voor de bestuursrapportage is gekozen om te rapporteren op de resultaten uit de Begroting 2020 omdat deze resultaten passen bij de huidige werkzaamheden en ontwikkelingen van Brandweer Fryslân in 2019.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Vrijwilligheid Brandweer

Er is nog geen duidelijkheid over de positie van brandweervrijwilligers. Vooruitlopend op deze besluitvorming wordt landelijk verkend welke impact verschillende scenario's hebben. Het advies van deze verkenning volgt op zijn vroegst in de zomer van 2019, maar zeer waarschijnlijk pas eind 2019. Pas wanneer er een definitief besluit is genomen over de positie van brandweervrijwilligers weten we ook in welke mate het risico van € 2,1 miljoen zich voordoet.

Dekkingsplan 2.0

De voortgangsrapportage Dekkingsplan 2.0 met specifiek de monitoring van de inzet van een tweede tankautospuiter gedurende één jaar, wordt in dezelfde vergadering voorgelegd aan het bestuur.

Verzekeringsportefeuille

In 2013 is samen met een aantal andere veiligheidsregio's een aanbesteding voor de verzekeringsportefeuille gedaan. In 2018 volgde een nieuwe aanbesteding. Uit deze aanbesteding blijkt dat de premies ten opzichte van 2013 buitenproportioneel zijn gestegen.

De prijs die het collectief (een aantal veiligheidsregio's samen) vijf jaar terug heeft gekregen, betrof een commerciële prijs. Deze prijs was in mindere mate gebaseerd op schadecijfers, omdat deze schadecijfers vanuit gemeentelijk perspectief lastig waren te achterhalen. Ook blijkt nu dat de betreffende partij in 2013 een aanbod voor een hele lage prijs heeft gedaan om deze portefeuille van de veiligheidsregio's binnen te halen.

In de huidige aanbesteding is de premie gebaseerd op statistieken van de afgelopen jaren. Niet specifiek vanuit het collectief, maar landelijk veiligheidsregiobreed. Ook is er sprake van een algemene prijsstijging in de markt, waardoor de prijs verder is opgedreven.

Het bovenstaande leidt ertoe dat de huidige begrotingsposten voor de verzekeringsportefeuille niet meer toereikend zijn. Voor zover mogelijk zal voor 2019 geprobeerd worden dit binnen de totale begroting op te vangen. Voor het overige deel zal dit leiden tot een overschrijding. Ook voor 2020 blijft dit risico zich voordoen.

Stand van zaken overige resultaten

Uitruk op Maat (flexibele voertuigbezetting)

In maart is de werkwijze bij repressief optreden met minder dan zes personen, oftewel uitrukken op maat, vastgesteld. Het uitrukken op maat past binnen het bestuurlijk vastgestelde Dekkingsplan 2.0. De implementatie van deze werkwijze op de posten is inmiddels gestart. Tijdens de zogenaamde lentetours in mei zijn de brandweerposten bijgepraat over de flexibele voertuigbezetting en de uitrol van de werkwijze door middel van bijscholing en oefenen. De brandweerposten met knelpunten op het gebied van bezetting en waar grotere behoefte bestaat aan het oefenen op uitrukken op maat, krijgen prioriteit.

Paraatheidsinzicht en Slim alarmeren

Brandweer Fryslân werkt aan het verbeteren van het inzicht in de paraatheid. Het doel is om proactiever te kunnen reageren op te verwachten onderbezetting en ook sneller te kunnen reageren op onderbezetting na alarmering. Dit willen we doen door een beschikbaarheidssysteem met een terugmeldfunctie aan te schaffen. Om de juiste werkwijze en het systeem te bepalen, lopen van mei tot en met oktober 2019 pilots met slim alarmeren gestart bij de brandweerposten Akkrum, Sneek, Franeker, Drachten, Langweer, Grou, Damwoude en Wolvega. Onderdeel van de pilots is ook het in beeld krijgen van de kosten die met deze systemen zijn gemoeid. Binnen de huidige begroting van de brandweer lijken op dit moment onvoldoende middelen beschikbaar om alle vrijwilligers te voorzien van een slimme pieper en een bijbehorende roosterapplicatie. De uitkomsten van de pilots en de financiële consequenties worden gedeeld met het bestuur.

Samen aantoonbaar paraat

Vanuit het speerpunt 'Samen aantoonbaar Paraat' zijn we in gesprek met onze ploegleiders over de paraatheid en over paraatheidsproblematiek. Met name overdag is het soms lastig om voldoende bezetting te realiseren. Om de paraatheid 24/7 te borgen, werken we samen in onze netwerkorganisatie en ontstaan er mooie initiatieven. Tijdens de 'innovatie-paraathedag' gaan we in het najaar deze initiatieven met elkaar delen en in de vorm van een hackathon, met o.a. partners, bedrijfsleven en studenten, nadenken over nieuwe oplossingen en organisatievormen.

Bluswatervoorziening

In juni 2018 heeft de bestuurscommissie Veiligheid de opdracht voor het project Bluswatervoorziening vastgesteld. De projectopdracht was om samen met interne en externe stakeholders een helder kader voor adequate bluswatervoorziening te bepalen, realiseren en borgen uitgaande van de maatschappelijk best passende oplossingen. Inmiddels is een leidraad ontwikkeld. Deze leidraad wordt in dezelfde vergadering voorgelegd aan het bestuur. Na instemming van het bestuur start de uitvoering in september 2019.

Natuurbrandbestrijding

Samen met natuurbeheerpartners wordt intensief samengewerkt om het gebiedsgericht werken in meer gebieden te borgen. Het gaat om gebieden die een vastgestelde RIN (Risico Index Natuurbranden) kennen. Dit jaar is er specifieke aandacht voor de RIN-gebieden Fochteloërveen (afroondende fase), Drents Friese Wold, Ameland en Vlieland. Voor het Ryster Bos wordt er gekeken of er mogelijkheden voor gebiedsgericht werken zijn.

Het doel is om samen met partners tot een maatregelenmatrix voor deze gebieden te komen.

Daarnaast werkt Brandweer Fryslân aan het verder uitwerken en borgen van de repressieve aanpak voor natuurbrandbestrijding door middel van een materieel- en vakbekwaamheidsplan. Met deze uitwerking wordt tevens duidelijk of de financiële consequenties passen binnen de huidige begroting van de brandweer of dat er mogelijk niet voldoende middelen beschikbaar zijn. Het bestuur wordt hierover geïnformeerd.

Adequate dekking Oudega

Het bestuur heeft in december 2018 ingestemd met het realiseren van een brandweerkazerne in Oudega. Na een intensieve selectieperiode zijn medio mei 23 personen gestart met hun opleiding tot manschap. Eind 2019 wordt gestart met de aankoop van grond en de voorbereidingen voor de bouw van de definitieve kazerne. Na afronding van de opleidingen en de bouw van een brandweerkazerne is de post Oudega naar verwachting in 2022 operationeel. Tot dat moment blijft de brandweezorg in Oudega en omgeving geborgd door de brandweerkazernes Burgum en Drachten.

Adequate huisvesting

Er wordt op dit moment uitvoering gegeven aan het huisvestingsprogramma van Brandweer Fryslân.

Op 16 mei is de nieuwe brandweerkazerne van Surhuisterveen in gebruik genomen. Dit is de eerste kazerne die is gebouwd volgens de nieuwe duurzame blauwdruk voor brandweerkazernes. Half juni 2019 start de bouw van de brandweerkazerne in Harlingen. Deze kazerne wordt naar verwachting in maart 2020 in gebruik genomen. Begin 2020 start de renovatie van de brandweerkazerne Drachten en de verbouw van brandweerkazerne Sneek start naar verwachting in 2022.

5. Investeringskredieten

Investeringskredieten	Krediet 2019
Wifi	35.000
Reshuffling teams 1e & 2e etage HTW	30.000
Plan Gezonde voeding/ nieuwe pantry's	35.000
hardware incl. Office kazernes	37.275
Smartphones	120.000
Nieuwe werkplek	325.000
Infrastructuur	10.000
Audiovisuele middelen	24.000
Koppelingen	30.000
Werkplekmeubilair, bureaus en stoelen	340.000
AFAS-ontwikkelingen / e-HRM	50.000
Organisatie	1.036.275
JGZ, herinrichtingskosten	100.000
Roostersysteem invalpool	25.000
Laptops screeners	10.000
GGD	135.000
Verbouw diverse locaties	1.751.500
Grond	525.000
Nieuwbouw	2.832.850
Centrale inbraak- en brandalarmering	142.000
Redvoertuigen	1.590.390
Hulpverleningsvoertuigen	1.872.001
Tankautospuiten	4.227.000
Haakarmvoertuigen	601.695
Personeel/materiaalwagen	2.005.500
Dienstauto's	343.380
Persoonlijke beschermingsmiddelen	274.153
Overige diverse kavels	1.780.106
Brandweer	17.945.574
Totaal investeringskredieten	19.116.849

Toelichting

De uitputting van de investeringsbegroting zoals deze in de eerste begrotingswijziging 2019 is vastgesteld loopt conform begroting.

Reserves en voorzieningen

Voorzieningen				
	1-1-2019	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2019
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	125.927		50.000	75.927
Voorziening sociaal plan SN1B	103.881		69.254	34.627
FLO	7.213.219	180.330	414.735	6.978.814
	7.443.027	180.330	533.989	7.089.368
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	111.764	41.300	78.655	74.409
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.026.032	432.087	841.498	616.621
	1.137.796	473.387	920.153	691.030
Totaal voorzieningen	8.580.823	653.717	1.454.142	7.780.398

Reserves				
	1-1-2019	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2019
Algemene reserve				
Algemene reserve	-			-
Egalisatiereserve	2.253.754	1.874.000	1.915.000	2.212.754
	2.253.754	1.874.000	1.915.000	2.212.754
Bestemmingsreserves				
Jeugdgezondheidszorg 3.0	-	1.043.000	235.000	808.000
Rechtspositie	34.839		16.500	18.339
Gezondheidsmonitor	168.552	100.000	160.000	108.552
FLO	435.287	10.882		446.169
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
	1.138.678	1.153.882	411.500	1.881.060
Totaal eigen vermogen	3.392.432	3.027.882	2.326.500	4.093.814

Bijlage 1. Begroting inclusief begrotingswijzigingen

	primitieve begroting 2019			1e bestuurlijke wijziging 2019			saldo na 1e wijziging 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	12.777.190	140.947	12.636.243	726.029		726.029	13.503.219	140.947	13.362.272
Pijler 2	8.455.453	2.682.025	5.773.428			0	8.455.453	2.682.025	5.773.428
Pijler 3	1.022.946	572.456	450.490			0	1.022.946	572.456	450.490
Pijler 4	1.178.035	1.178.035	0			0	1.178.035	1.178.035	0
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		18.800.161	-18.800.161			0	0	18.800.161	-18.800.161
Reservemutaties Gezondheid	100.000	160.000			726.029	-726.029	100.000	886.029	-786.029
Totaal programma GGD	23.533.624	23.533.624	0	726.029	726.029	0	24.259.653	24.259.653	0
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	4.170.171	188.203	3.981.968	62.276		62.276	4.232.447	188.203	4.044.244
BDUR		2.726.868	-2.726.868			0	0	2.726.868	-2.726.868
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.255.100	-1.255.100			0	0	1.255.100	-1.255.100
Reservemutaties Crisis			0		62.276	-62.276	0	62.276	-62.276
Totaal programma Crisis	4.170.171	4.170.171	0	62.276	62.276	0	4.232.447	4.232.447	0
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	33.906.974	1.241.321	32.665.653	-31.054		-31.054	33.875.920	1.241.321	32.634.599
BDUR		5.064.183	-5.064.183			0	0	5.064.183	-5.064.183
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		27.601.470	-27.601.470			0	0	27.601.470	-27.601.470
Reservemutaties Brandweer			0		-31.054	31.054	0	-31.054	31.054
Totaal programma Brandweer	33.906.974	33.906.974	0	-31.054	-31.054	0	33.875.920	33.875.920	0
Programma Organisatie									
Producten Organisatie	12.321.725	183.347	12.138.378	349.750		349.750	12.671.475	183.347	12.488.128
Reservemutaties Organisatie		16.500	-16.500		349.750	-349.750	0	366.250	-366.250
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		12.121.878	-12.121.878			0	0	12.121.878	-12.121.878
Totaal programma Organisatie	12.321.725	12.321.725	0	349.750	349.750	0	12.671.475	12.671.475	0
Eindtotaal	73.932.494	73.932.494	0	1.107.000	1.107.000	0	75.039.495	75.039.495	0

O P L E G N O T I T I E I N F O R M E R E N D

Onderwerp	Operatie Doorlichting Begroting
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Gebben
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. GEEN
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	6

Kennisnemen van

Operatie Doorlichting Begroting

Inleiding

Veiligheidsregio Fryslân werkt met een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur bestuurt de organisatie op hoofdlijnen, terwijl dagelijks bestuur en de directie zich richten op de uitwerking van deze hoofdlijnen. Oftewel, het algemeen bestuur gaat over het 'wat' en het dagelijks bestuur over het 'hoe'. Het is echter niet wenselijk om deze scheiding te strikt te handhaven.

Vandaar dat bestuurlijk de toezegging is gedaan om de begroting te beoordelen op de mate waarin deze financieel gezien realistisch is opgesteld. Waar zit ruimte in budgetten? En welke budgetten zijn structureel te laag begroot? Bestuurlijk is afgesproken om deze exercitie driejaarlijks uit te laten voeren. Drie jaar terug is deze operatie voor het eerst uitgevoerd, destijds onder de titel van Operatie Stofkam. Logischerwijs staat dit jaar een nieuwe operatie op de rol. Op 7 maart heeft het algemeen bestuur de opdracht hiertoe gegeven aan de portefeuillehouder Financiën (uitvoering) en de auditcommissie (toetsen op inhoud en proces).

Via deze oplegnotitie informeer ik de bestuurscommissie over dit besluit en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de uitvoering hiervan.

Kernboodschap

Naamwijziging

Gelet op de ervaring van drie jaar terug dekt Operatie Stofkam niet zozeer de lading. Operatie Stofkam wekt de verwachting dat er alleen gezocht wordt naar budgetten waar ruimte in zit. In werkelijkheid blijken deze vaak gebruikt te worden om andere budgetten met tekorten te compenseren. Voor een goede begroting is het van belang om naar beide kanten te kijken, en zo de begroting kritisch door te lichten. Vandaar dat het algemeen bestuur heeft besloten om de naam te wijzigen in Operatie Doorlichting Begroting.

Opdrachtnemer

Drie jaar terug werd de opdracht onder aansturing van de portefeuillehouder Financiën in nauwe samenwerking met de auditcommissie uitgevoerd. Deze werkwijze beviel goed, en daarom willen we ook nu met deze structuur gaan werken. Dit houdt in dat de huidige portefeuillehouder Financiën in het dagelijks bestuur, Jeroen Gebben, opdrachtnemer is. De auditcommissie toetst de uitkomsten op proces en inhoud.

Uitvoering

De uitvoering van Operatie Doorlichting Begroting is thematisch. Denk aan thema's als de begrotingswijzigingen van de afgelopen drie jaar, investeringen of inkoop en aanbesteding. Deze worden kritisch doorgelicht om te kijken of de budgetten realistisch zijn geraamd. De portefeuillehouder Financiën doet hiervoor een eerste opzet aan de auditcommissie op 17 juni.

Na bespreking in de auditcommissie worden deze thema's onder aansturing van de portefeuillehouder Financiën doorgelicht. De resultaten hiervan worden in september voorgelegd aan de auditcommissie. Op 9 oktober vindt de definitieve vaststelling van de resultaten vast in de auditcommissie, waarna de uitkomsten gepresenteerd worden aan het bestuur, tegelijkertijd met de kaderbrief.

Kanttekeningen

Het consciëntieus meten van efficiëntie vindt plaats door het in beeld brengen van alle processen, het benoemen van normen voor die processen op het gebied van bijvoorbeeld doorlooptijd en kostprijs en het vervolgens monitoren van deze processen. Dit is een intensief traject, wat pas over minimaal een jaar tot resultaat leidt. Een financiële analyse van de begroting geeft een minder nauwkeurig beeld, maar wel voldoende om tot een oordeel te komen. Vandaar dat ervoor is gekozen om de werkwijze gelijk te houden aan die van drie jaar terug.

Daarnaast wordt er in het traject geen gebruik gemaakt van de expertise van financiële ambtenaren. Echter, doordat het hier een opdracht van het algemeen bestuur betreft, is het gewenst dat de uitvoerders goed in staat zijn om recht te doen aan bestuurlijke belangen. Vandaar dat de portefeuillehouder Financiën in combinatie met de auditcommissie de meest geschikte spelers zijn om deze opdracht uit te voeren.

Consequenties

De resultaten van Operatie Doorlichting Begroting worden opgenomen in de kaderbrief 2021.

Communicatie

De bestuurscommissie wordt mondeling geïnformeerd over de stand van zaken in de vergadering van 2 oktober. De definitieve resultaten komen in de volgende vergadering, samen met de kaderbrief 2021.

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Bestuurlijke uitgangspunten Elfstedentocht
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. H. Oosterman
Auteur	Dhr. W. Kleinhuis
Bijlagen	1.
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	7
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Regiegroep elfstedentocht AOV-ers gemeenten
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. De bestuurlijke uitgangspunten Elfstedentocht op de schaats vast te stellen.
2. In te stemmen met de uitwerking van het vervolgproces.

Inleiding

'Al 22 jaar lang geen Elfstedentocht en er toch altijd op voorbereid'. Zo startte afgelopen februari de documentaire van Nieuwsuur over de voorbereiding achter de schermen op de volgende editie Elfstedentocht.

Jaarlijks bereiden vele partijen zich samen voor op de Elfstedentocht. Alle voorbereiding heeft tot doel om het evenement Elfstedentocht veilig en gezond te laten verlopen. Door de jaren heeft dit vele honderden (deel)draaiboeken opgeleverd.

Zoals een schaatser zich voorbereidt op schaatsen op natuurijs met scherpe schaatsen zonder bramen om goed grip te hebben en te kunnen genieten. Zo kwam als voorbereiding op de 16^e Elfstedentocht in februari 2019 de betrokken bestuurders en de voorzitter van de Vereniging bij elkaar. Doel van de bijeenkomst was om de bestuurlijke uitgangspunten voor de Elfstedentocht te herijken en het overdragen van kennis en ervaring.

Bestuurlijke uitgangspunten zijn:

- 1) Zelfredzaamheid
- 2) Samenwerken hierbij gaat regionaal boven gemeentelijk
- 3) Afbakening verantwoordelijkheid Koninklijke Vereniging De Friesche Elf Steden (alle direct op het ijs) en de (overheids)diensten (alles in het gebied daarbuiten).
- 4) Bestuurlijke afstemming in de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht
- 5) Voorbereiding sluit zoveel mogelijk aan op de bestaande werkwijze van (overheids)diensten. (zie verdere uitwerking bijlage)

Met bovenstaande bestuurlijke uitgangspunten als kader worden de huidige draaiboeken omgezet naar draaiboeken per fase van de tocht. Dit zorgt voor een verbetering in integraliteit, sluit aan op de voorbereiding en draaiboek van de Vereniging én de werkwijze en huidige voorbereiding (overheids)diensten op de Elfstedentocht.

Beoogd effect

De bestuurlijke uitgangspunten zijn de basis voor de integrale voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht voor alle (overheids)diensten.

Argumenten

- Bestuurlijke uitgangspunten geven kadering in de integrale voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht voor alle (overheids)diensten*
De bestuurlijke uitgangspunten zijn gebaseerd op:
'de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht is gericht op een sportief, veilig en feestelijk verloop van de tocht. Het openbare leven moet blijven functioneren en de veiligheid van de bewoners, deelnemers en bezoekers moet gewaarborgd blijven.'
- Bestuurlijke uitgangspunten sluiten aan bij de huidige voorbereiding op (risicovolle) evenementen*
Bij (risicovolle) evenementen wordt de balans gezocht tussen ambitie, beleid en veiligheid. Deze balans wordt gevonden als de uitgangspunten in het kader van veiligheid duidelijk zijn.

Kanttekeningen/risico's

Geen kanttekeningen of risico's voor dit proces

Financiële consequenties

Geen financiële consequenties

Vervolgaanpak/uitvoering

Zoals eerder werd aangegeven heeft het huis Elfstedentocht naast het dak met daarin veiligheid en gezond verloop van de Elfstedentocht nog meer bouwstenen. Om het huis te kunnen bouwen gaan we werken met een bouwopzet met verschillende fasen. Uitgangspunten per fase zijn: we bouwen integraal per fase, er is een verdeling in inhoud, eigenaarschap en organisatie (beheers en structuur), uitkomst is input per bouwsteen, identificeren (bestuurlijke) dilemma's en go-no go moment bepalen.

De fasen zijn:

Fase I: jaarlijkse voorbereiding (het ijs is nog water)

Fase II: 'Y-5' tot afkondiging tocht (ijs is bijna dik genoeg)

Fase III: Y de Elfstedentocht

De planning ziet er als volgt uit:

Juni t/m september	Bouwen fase I, II en III
	Bouwtijd per fase 2 á 3 dagdelen
	Verwerking door VRF

14 oktober 2019	Directie Crisisbeheersing
-----------------	---------------------------

31 oktober 2019	Agendacommissie Veiligheid
-----------------	----------------------------

14 november 2019	Bestuurscommissie Veiligheid
------------------	------------------------------

Communicatie

Het besluit zal worden medegedeeld aan de regiegroep Elfstedentocht. De vertegenwoordigers in de regiegroep delen de bestuurlijke uitgangspunten met de achterban. Er zal in juni gestart worden met het uitvoeren van de verschillende fasen.
--

Besluit:	
-----------------	--

☐ niet vastgesteld	Paraaf secreta- ris:
---	---------------------------------

☐ ongewijzigd vastgesteld
--

☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

HET HUIS VEILIGHEID ELFSTEDENTOCHT (op de schaats)

Inleiding

De voorbereiding en uitvoering van grote evenementen in het kader van culturele hoofdstad (LF2018) en recente incidenten hebben het belang van een gezamenlijk doel bewezen. In de preventieve fase zijn de vragen, wat voor evenement is het, welke gezamenlijke voorbereiding moeten wij treffen, wat is er anders dan de reguliere werkwijze bij een evenementen en/of crisis en met welke (bestuurlijke) kaders bereiden wij ons voor, steeds belangrijker geworden.

Op deze manier is er afgelopen tijd ook gekeken naar de voorbereiding op de Elfstedentocht op de schaats. Na een laatst verreden Elfstedentocht 22 jaar geleden en een laatste preparatiefase 7 jaar geleden is het tijd om de bestuurlijke uitgangspunten opnieuw te herijken.

Aanleiding

Op 8 februari heeft een bestuurlijke bijeenkomst plaats gevonden met de bestuurders van de betrokken gemeenten, hulpdiensten en de Koninklijke Vereniging De Friesche Elf Steden (hierna te noemen De Vereniging). In deze bijeenkomst is ingegaan op de bestuurlijke aspecten in de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht. Het gezamenlijk doel is door middel van een aantal aandachtspunten gekaderd.

Deze aandachtspunten zijn:

- De Friese gastvrijheid versus zelfredzaamheid en veiligheid.
- Formeel afkondigen van GRIP 4 op Y-5.
- Regionale uitgangspunten crowd management en evenementen.
- Beleids- en tolerantiegrenzen openbare orde en veiligheid.
- Bestuurlijke kaders voor een tocht die niet te stoppen is.

De regiegroep heeft de aandachtspunten van het bestuurlijke overleg door vertaald naar onderstaande bestuurlijke uitgangspunten. Deze uitgangspunten vormen het dak van de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht. De uitgangspunten in het kader van het gezond en veilig laten verlopen van de Elfstedentocht zijn:

- 1) Zelfredzaamheid
- 2) Samenwerken hierbij gaat regionaal boven gemeentelijk
- 3) Afbakening verantwoordelijkheid Koninklijke Vereniging De Friesche Elf Steden (alles direct op het ijs) en de (overheids)diensten (alles in het gebied daarbuiten).
- 4) Bestuurlijke afstemming in de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht
- 5) Voorbereiding sluit zoveel mogelijk aan op de bestaande werkwijze van (overheids)diensten.

Ad 1 Zelfredzaamheid

Er zijn veel bezoekers die de Elfstedentocht in een van de steden/gemeenten willen beleven. Naast het kunnen zien van de schaatsers is het deelnemen aan het (volks)feest belangrijk. De zelfredzaamheid van bezoekers is een belangrijk uitgangspunt in de voorbereiding en tijdens de Elfstedentocht. De infrastructuur en de evenementenlocaties kunnen een beperkte hoeveelheid bezoekers verwerken. Uitgangspunt is dat Friesland uit gastvrijheid bezoek positief ontmoedigd.

Ad 2 Samenwerken hierbij gaat regionaal boven gemeentelijk

Gezamenlijke voorbereiding is een pre om de Elfstedentocht op de schaats en het volksfeest veilig en gezond te laten verlopen. In alle voorbereidingen en uitvoeringen dient het credo regionaal boven gemeentelijk gehanteerd te worden. Gezamenlijke afstemming in thema's als crowdmanagement, verkeersmanagement, communicatie en informatiemanagement is een must.

Ad 3 Afbakening verantwoordelijkheid Koninklijke Vereniging De Friesche Elf Steden (alles direct op het ijs) en de (overheids)diensten (alles in het gebied daarbuiten).

In 2004 hebben de Elfstedengemeenten en de Vereniging hierover een besluit genomen. De betrokken bestuurders hebben afgesproken dat de Vereniging verantwoordelijk is voor alles direct op het ijs, inclusief looproutes schaatsers, kluunplaatsen, inschrijflocatie, start, het ingerichte deel van de Zwettehaven Leeuwarden, het ingerichte deel van de finish, de huldigingslocatie en de veiligheid inclusief de betrouwbaarheid van het ijs.

De (elfsteden)gemeenten en de overige overheidsdiensten werken samen in de voorbereiding op het veilig en gezond verlopen van de Elfstedentocht in alles in het gebied buiten het ijs en de hierboven genoemde uitzonderingen.

Ad 4 Bestuurlijke afstemming in de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht

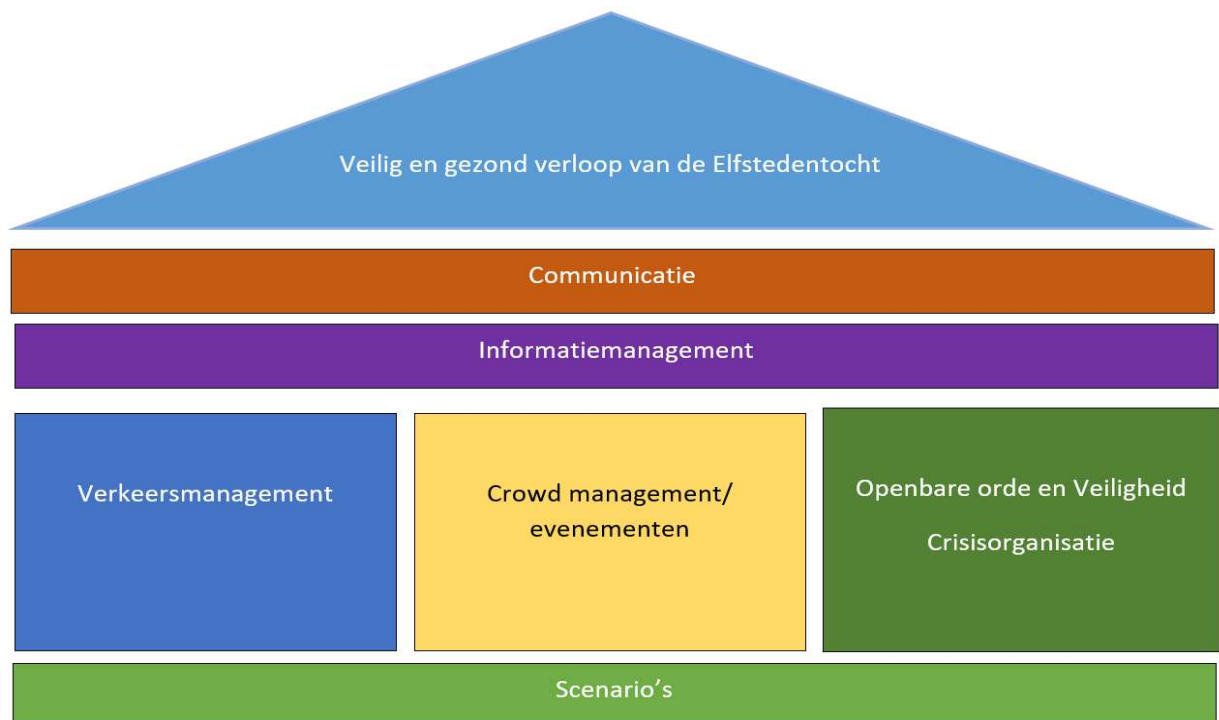
In de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht is bestuurlijke afstemming nodig. Deze bestuurlijke afstemming is nodig om het evenement veilig en gezond te laten verlopen. Het is voorstelbaar om hiervoor aan te sluit bij de crisisstructuur (gripfasering).

Ad 5 Voorbereiding sluit zoveel mogelijk aan op de bestaande werkwijze

Een gevleugelde uitspraak is: *'train as you fight, fight as you train'*. In de voorbereiding op alle evenementen en ook de Elfstedentocht is het belangrijk om zo dicht mogelijk bij de bestaande werkwijzen aan te sluiten. Werkwijzen (bijvoorbeeld protocollen, processen etc.) worden alleen aangepast als dit ten goede komt aan het evenement Elfstedentocht.

Het huis veiligheid Elfstedentocht

De bestuurlijke uitgangspunten zoals hierboven zijn genoemd vormen het dak van de voorbereiding op en tijdens de Elfstedentocht. Een huis kan echter niet zonder muren en een fundament. De overige bouwstenen die verder integraal uitgewerkt gaan worden zijn: communicatie, informatiemanagement, verkeersmanagement, crowd management en evenementen, openbare orde en veiligheid/crisisorganisatie en scenario's. De bestuurlijke uitgangspunten zijn leidend in de onderliggende bouwstenen.

OPLEGNOTITIE INFORMEREND

Onderwerp	Risico Index Natuurbranden (RIN) & gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Sluiter
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	<ol style="list-style-type: none"> 1. RIN Terschelling: Versie 2018; 2. RIN Terschelling: Versie 2018 - Factsheet; 3. Notitie gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing; 4. Maatregelenmatrix Terschelling.
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	8
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Henk Schuijn, Lars van Tongeren, Jacques Pommer, Ids Hooisma, Arent ter Weeme en Samira Veerbeek.
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Kennisnemen van

1. De notitie 'gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing';
2. De RIN van Terschelling als zijnde voorbeeld voor opvolgende RIN's;
3. De RIN sluit aan op de planning van de gebiedsgerichte aanpak en wordt hiermee per natuurgebied geactualiseerd.

Inleiding

Doel

De RIN maakt de risico's van brand in een natuurgebied zichtbaar. Hierbij wordt gekeken naar de kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties.

De risicoanalyse dient als input voor de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing. Binnen dit samenwerkingsverband wordt gedurende een periode van minimaal 4 jaar samengewerkt om de risico's binnen het natuurgebied te verlagen. De RIN wordt gebruikt om maatregelen te inventariseren en/ of om maatregelen te prioriteren.

Deze aanpak moet resulteren in:

- Voorkomen en beperken van brand(gevaar) en slachtoffers in natuurgebieden;
- Het borgen van een adequate en veilige incidentbestrijding (beheersbaar, bestrijdbaar) in geval zich een incident voordoet.

Dit moet uiteindelijk bijdragen aan onze ambitie: minder incidenten, minder slachtoffers en minder schade.

Voordelen van deze aanpak

- Op methodisch wijze wordt gewerkt om de risico's ten aanzien van natuurbrand te voorkomen/ te beperken.
- Het is efficiënter. Er wordt aangesloten bij de schouws van de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing, waardoor deze maar eenmaal per vier jaar hoeft plaats te vinden.
- Het is klantgerichter. Omdat aangesloten wordt bij de gebiedsgerichte aanpak, zijn minder contactmomenten met externe actoren nodig.
- Het is effectiever. Omdat de RIN onderdeel is van de gebiedsgerichte aanpak, is er sprake van een focus en is er meteen aandacht voor de beheersmaatregelen op basis van risico.
- In 2018 is de landelijke methodiek van de RIN herzien. Het nieuwe format sluit aan bij deze landelijke methodiek.

Besluitvormingsroute

Voordat de RIN van Terschelling in het BC-V is ingebracht, heeft deze onderstaande route doorlopen:

- Voorgelegd aan de werkgroep gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing;
- Gepresenteerd aan de posten op Terschelling;
- Voorgelegd aan de leden van het functioneel overleg Risicobeheersing;
- Ter besluitvorming voorgelegd aan het MT-Brandweer;
- Aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling.

Voordat de notitie 'gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing' in het BC-V is ingebracht, heeft deze onderstaande route doorlopen:

- Gepresenteerd aan de leden van het MT-Brandweer.

Kernboodschap

Het beoogd effect van de RIN in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak heeft als doel om onveiligheden en risico's ten aanzien van (brand)veiligheid in natuurgebieden te voorkomen/ te beperken.

Consequenties

- Omdat de RIN van 2013 in zijn geheel voor heel Friesland is opgesteld, wordt de RIN van sommige natuurgebieden pas in 2021 geactualiseerd;
- De capaciteit voor het uitvoeren van de gebiedsgerichte aanpak en het actualiseren van de RIN valt binnen de huidige formatie.

Communicatie

Uitkomst van het besluit:

- Wordt gedeeld in het MT-Brandweer.

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Terschelling

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Terschelling

Datum: 24-10-2018

Versie: Definitief

Opstellers: Lars van Tongeren (Risicobeheersing Brandweer Fryslân)
Rutger Reiker (Risicobeheersing Brandweer Fryslân)

Medewerking: Jan Ellens (Staatsbosbeheer)
Iris de Boer (Staatsbosbeheer)
Brent Kok (Ploegleider post West-Terschelling Brandweer Fryslân)
Jaap Haan (Ploegleider post Midsland Brandweer Fryslân)
Henk Schuijn (Planvorming Brandweer Fryslân)
Arent ter Weeme (Planvorming Brandweer Fryslân)
Jacques Pommer (Clusterhoofd Noordwest 3&4 Brandweer Fryslân)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	4
2. Aanpak	5
2.1 De methodiek.....	5
2.2 Proces.....	6
3. Resultaten	7
3.1 Beschrijving natuurgebied	7
3.2 Risico's natuurgebied	7
3.2.1 Score totaal.....	7
3.2.2 Score vaste factoren.....	8
3.2.3 Score aanwezige personen	9
3.2.4 Score preventief en preparatief	10
3.2.5 Correctiefactoren	11
3.2.6 Risico's	11
3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen	15
3.4 Overige bijzonderheden	16
4. Conclusie.....	17

1. Inleiding

De Risico Index Natuurbranden (= R.I.N.) maakt de risico's van brand in een natuurgebied zichtbaar. Daarbij wordt de kans op ontstaan van brand in een natuurgebied buiten beschouwing gelaten. De definitie van natuurbrandrisico in deze methodiek is: 'de kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'. Brandweer Fryslân stelt voor elk relevant natuurgebied in haar regio een R.I.N. op. Vanuit deze basis wordt verder gewerkt aan natuurbrandbeheersing doormiddel van de 'gebiedsgerichte aanpak' waarbij ingezet wordt op het reduceren van de risico's in een natuurgebied. Tevens vormt de R.I.N. input voor het Regionaal Risicoprofiel. Dit betreft een actualisatie van de R.I.N. van 2013.

Natuurbrandrisico:
'De kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de methodiek van het opstellen van de R.I.N. en een beschrijving van het proces waar de R.I.N. onderdeel van uitmaakt. In het derde hoofdstuk worden de resultaten getoond van de inventarisatie. Hier wordt een beschrijving van het natuurgebied gegeven, de risico's in diverse kaarten weergegeven en een beschrijving van de preventieve en preparatieve maatregelen. Ook worden de kaartvakken met het hoogste risico en de meeste relevantie uitgelicht. De overige bijzonderheden van het natuurgebied komen ook aan bod. In hoofdstuk 4 wordt een algemene conclusie getrokken.

2. Aanpak

2.1 De methodiek

Conform de landelijke methodiek¹ worden de natuurbrandrisico's per natuurgebied in kaart gebracht. Elk natuurgebied wordt opgedeeld in kilometervakken. Per kilometer vak worden er 17 parameters in kaart gebracht, die samen een totaalscore geven voor het vak. De volgende parameters worden per vak geïnterpreteerd:

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle / kwetsbare objecten / vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit / kwantiteit ontsluiting

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Na het inventariseren van bovenstaande parameters en het eventueel toekennen van correctiefactoren ontstaat per kilometer vak een risicoclassificatie in de vorm van een kleur. De volgende risicoclassificatie wordt gehanteerd:

Score	Risico	Kleur kilometer vak
0 – 170	Geen risico	<i>Transparant</i>
170 – 300	Laag risico	<i>Groen</i>
301 – 400	Middelmatig risico	<i>Geel</i>
401 – 500	Hoog risico	<i>Oranje</i>
501 – meer	Zeer hoog risico	<i>Rood</i>

Om de natuurbrandrisico's te inventariseren wordt gebruik gemaakt van een webbased applicatie die in 2018 is ontwikkeld als deelproject van het programma 'Grootschalig Brandweeroptreden – Specialistisch Optreden'. Deze webbased applicatie maakt, afhankelijk van de geleverde data per

¹ Landelijke Risico Index Natuurbranden Handreiking versie 3.0.

regio, 12 van de 17 parameters automatisch inzichtelijk. Een handmatige check op de automatische parameters is van belang en wordt ook uitgevoerd.

2.2 Proces

Het opstellen van de R.I.N. is geïntegreerd met het proces van de 'gebiedsgerichte aanpak'. Om een juiste start te maken met het inventariseren van de natuurbrandrisico's is gedegen dossieronderzoek en een actorenanalyse van belang. Voor de R.I.N. zijn de natuurbeheerders en lokale brandweerkorpsen een belangrijke speler in het proces. Na de voorbereiding wordt een schouw van het desbetreffende natuurgebied gedaan met een multi-werkgroep. Aan de hand van de informatie uit de webbased applicatie, gesprekken met de partners en de schouw van het gebied wordt de R.I.N. opgemaakt. Vanuit deze basis wordt er middels de gebiedsgerichte aanpak verder gewerkt aan het reduceren van de natuurbrandrisico's. Per jaar worden een aantal natuurgebieden geactualiseerd. Met een cyclus van vier jaar worden alle natuurgebieden in Fryslân meegenomen. Dit is veranderd ten opzichte van 2013, toen de R.I.N. voor alle natuurgebieden in één keer werd opgemaakt. In Fryslân gaat het om de volgende natuurgebieden:

- Alde-Feanen
- Ameland
- Drents-Friese Wold
- Fochteloerveen
- Haulerveld / Blauwe Bos
- Mandefjild
- Oranjewoud
- Rijsterbos
- Schiermonnikoog
- Stokersdobbe
- Terschelling
- Vlieland

3. Resultaten

3.1 Beschrijving natuurgebied

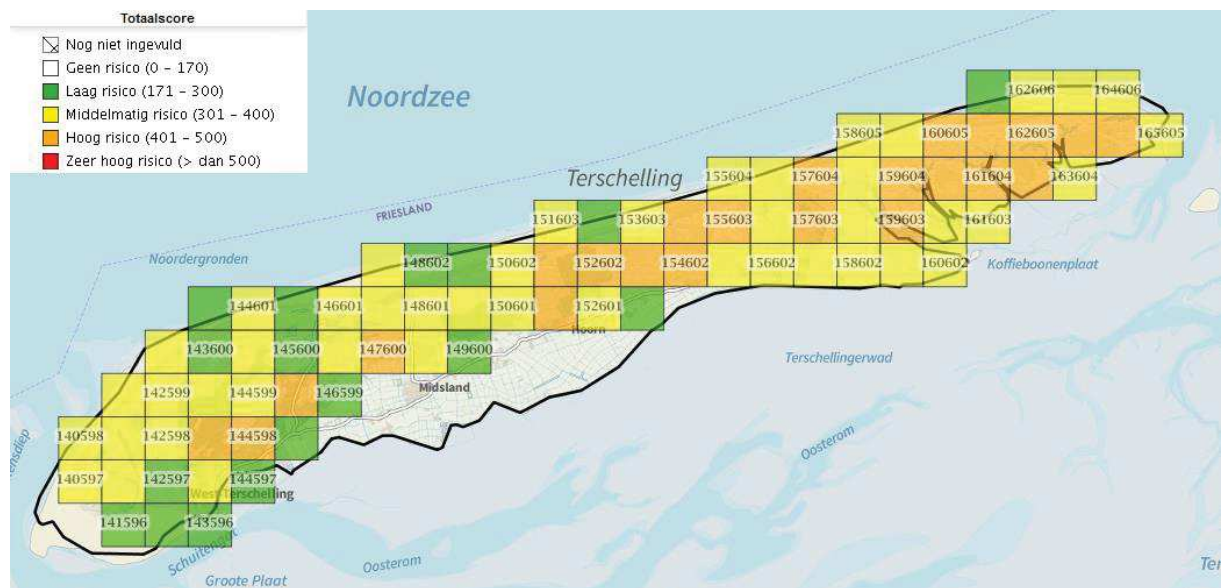
Terschelling is een eiland wat voor 80% uit natuur bestaat. Staatsbosbeheer is eigenaar van de natuur op het eiland. Het eiland kenmerkt zich vooral door bossen, duinvalleien, kwelders, heide, polders en strand. De natuur trekt vooral in de zomer veel toerisme aan en is daarmee een belangrijk fenomeen voor Terschelling. Verblijfsaccommodaties, jaarlijks terugkerende evenementen en fiets- en wandelgebieden zijn veelvuldig aanwezig. Aanwezige personen zijn voornamelijk in en rondom de dorpen te vinden en de daartussen gelegen bossen en natuur. De zogeheten 'bosplaat' ten oosten van Terschelling is een minder druk bezocht gebied, dit heeft mede te maken met de bereikbaarheid, maar is van grote waarde voor het eiland.

3.2 Risico's natuurgebied

In de onderstaande afbeeldingen zijn de resultaten van het inventariseren van de parameters weergegeven. De totaalscore en de diverse deelkaarten worden weergegeven om een duidelijk beeld te geven van de risico's in het natuurgebied. Van de meest risicovolle kilometervakken is een risicoduiding gemaakt.

3.2.1 Score totaal

In de onderstaande afbeelding is de totaalscore van het natuurgebied weergegeven. Alle parameters hebben hier een bijdrage aan.

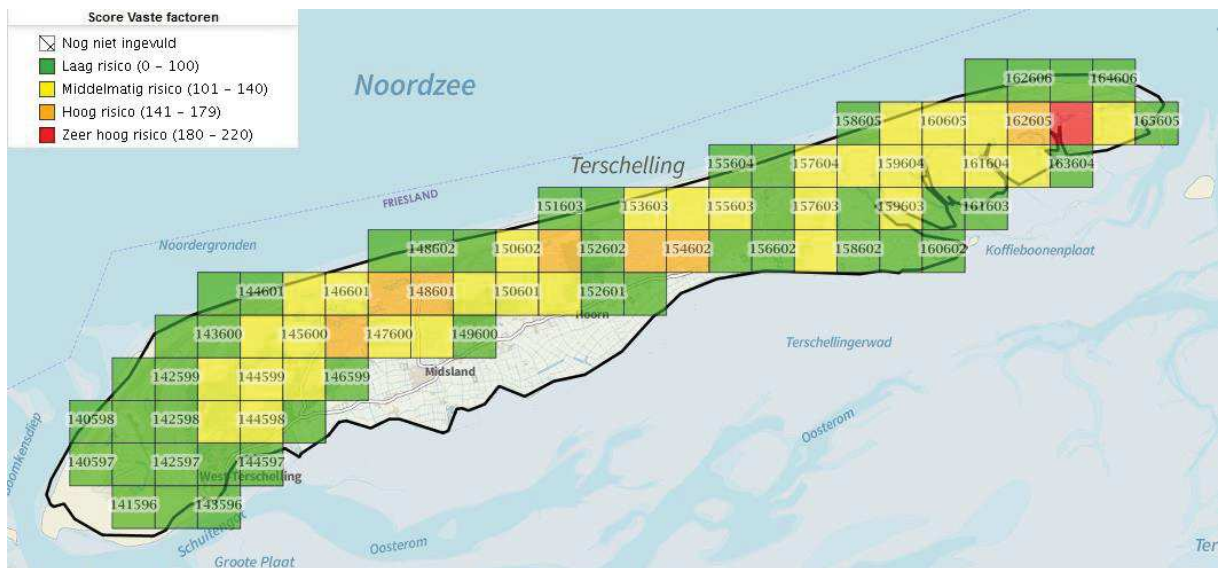

In de totaalscore van het gehele eiland is te zien dat veel kilometervakken middelmatig risico of hoog risico scores. De vakken die in een hoog risico zitten zijn veelal gelegen rondom de dorpen en op de rechterkant van het eiland (bosplaat). In de opvolgende sub paragrafen zijn de deelkaarten opgenomen waar per categorie inzichtelijk is gemaakt wat de scores hiervan zijn en wat daar invloeden van zijn.

3.2.2 Score vaste factoren

In de onderstaande afbeelding is de score van de vaste factoren in het natuurgebied weergegeven.

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle / kwetsbare objecten / vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

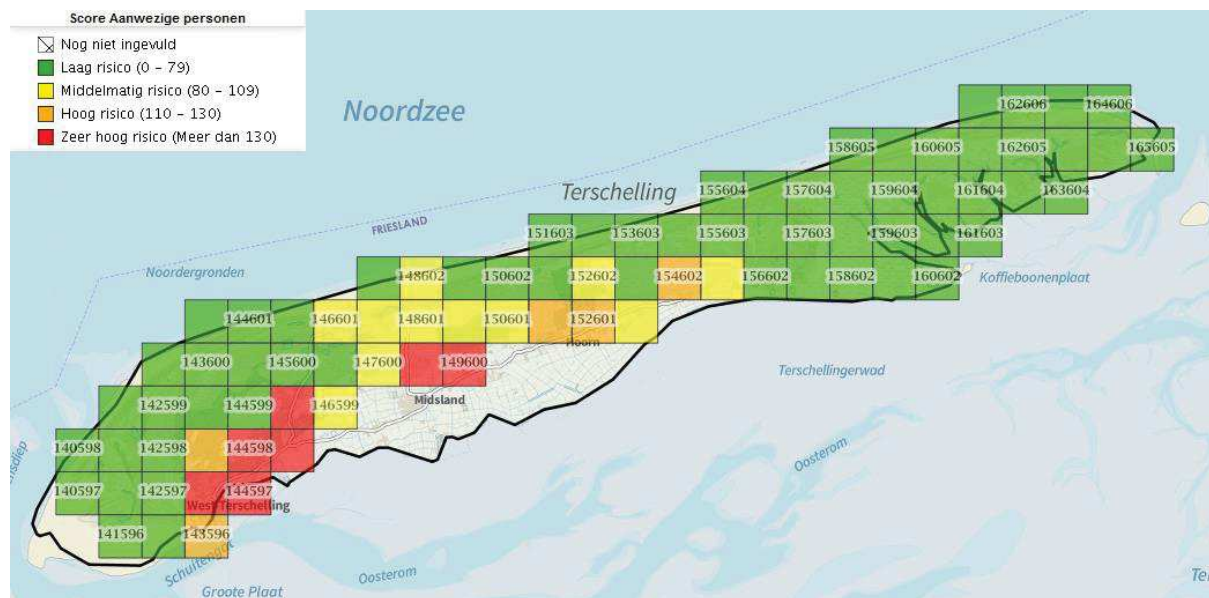

Op de deelkaart 'score vaste factoren' valt te zien dat een groot deel van het eiland middelmatig risico en hoog risico scoort. Rondom de dorpen heeft dit voornamelijk te maken met de aanwezigheid van waardevolle objecten en gevaarlijke stoffen in combinatie met de brandbaarheid van de vegetatie en de kans op uitbreiding. Op de rechterkant van het eiland (bosplaat) heeft het vooral te maken de hoge ecologische waarde van dit gebied in combinatie met de brandbaarheid van de vegetatie en de kans op uitbreiding. Ook is er over het gehele eiland een vrij geaccidenteerd terrein.

3.2.3 Score aanwezige personen

In de onderstaande afbeelding is de score van de aanwezige personen in het natuurgebied weergegeven.

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

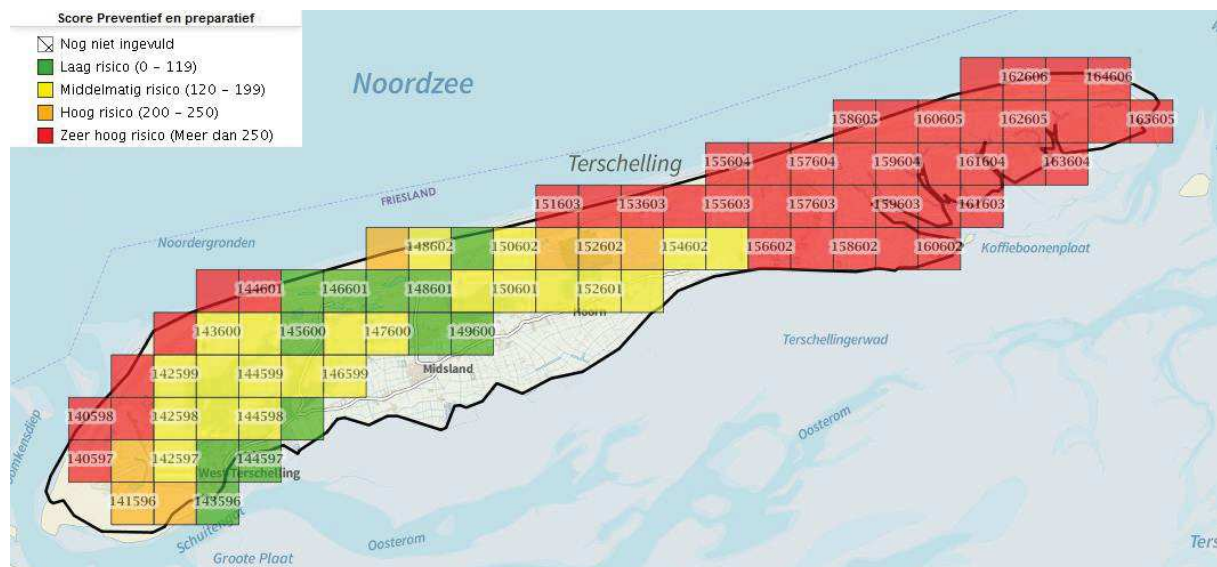

Op de deelkaart 'score aanwezige personen' is te zien dat voornamelijk in de gebieden rondom de dorpen West-Terschelling, Midsland en Hoorn de kilometervakken een hoog risico of een zeer hoog risico scoren. Dit heeft voornamelijk te maken met de inwoners, verblijfsrecreanten en dagrecreanten die in grote getalen aanwezig zijn. De gebieden rondom de plaatsen West Aan Zee en Midsland en Zee scoren over het algemeen een middelmatig risico. Dit komt door voornamelijk de verblijfsrecreanten en dagrecreanten.

3.2.4 Score preventief en preparatief

In de onderstaande afbeelding is de score van de preventieve en preparatieve maatregelen in het natuurgebied weergegeven.

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit / kwantiteit ontsluiting

Op de deelkaart 'score preventief en preparatief' is te zien dat aan de rechterkant van Terschelling veel kilometervakken een zeer hoog risico scoren. In deze gebieden speelt de slechte bereikbaarheid, hoge opkomsttijden en de grote afstand tot bluswatervoorzieningen een grote rol in de score. Aan de linkerkant zijn een aantal vakken die een hoog risico of zeer hoog risico scoren, dit heeft voornamelijk te maken met de slechte bereikbaarheid en hoge opkomsttijden. De vakken die een laag risico of middelmatig risico scoren, zijn de vakken die tussen de dorpen en over de dorpen heen liggen. Deze vakken zijn dichtergelegen bij de bluswatervoorzieningen, hebben lagere opkomsttijden en hebben over het algemeen een goede bereikbaarheid voor de brandweer. De parameter 'opkomsttijd 1^e peloton' scoort over het gehele eiland de hoogste waarde, dit komt doordat er twee tankautospuiten aanwezig zijn op Terschelling en de overige voertuigen van de wal moeten komen. De parameter 'terreinbekendheid' brandweer scoort over het hele eiland de waarde 'ruim aanwezig', dit komt mede door de goede samenwerking met de natuureigenaar.

3.2.5 Correctiefactoren

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Voor de R.I.N. van Terschelling is op geen enkel kilometer vak een correctiefactor toegepast.

3.2.6 Risico's

Van de meest risicovolle kilometervakken is hieronder een risicoduiding gemaakt.

Vak	Kleur totaalscore	Risico
143598 144598 145599		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Deze kilometervakken scoren een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. In de vaste factoren scoren de andere parameters ook allemaal vrij hoog. Het aantal personen voor deze vakken betreft een hoog risico, gezien de vele inwoners, aanwezige campings en toeristen. In de categorie preventief en preparatief scoort de parameter kwaliteit ontsluiting matig en een hoge opkomsttijd voor de parameter 1^e peloton.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
151601		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Dit kilometer vak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. In de vaste factoren is te zien dat over het algemeen de parameters een middelmatig risico vertonen. Het aantal personen scoort hoog mede doordat hier gemiddeld bewoners en verblijfsrecreanten zijn, maar veel dagrecreanten. In de categorie preventief en preparatief scoort de parameter kwaliteit ontsluiting matig en een hoge opkomsttijd voor de parameter 1^e peloton.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
151602		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Dit kilometer vak scoort een hoog natuurbrandrisico.</p> <p>De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren scoren hoog in dit vak, dit heeft voornamelijk te maken met de parameters ecologische waarde, hellingspercentage en kans op uitbreiding. Het aanwezige personen scoort voor dit vak laag. De categorie preventief en preparatief scoort hoog, dit komt door de hoge opkomsttijden en de matige kwaliteit van de ontsluiting.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
152602		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Dit kilometer vak scoort een hoog natuurbrandrisico.</p> <p>De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren in dit vak scoren laag. Het aantal personen scoort een middel risico. In dit vak zijn geen bewoners, maar wel degelijk verblijfsrecreanten en dagrecreanten. De opkomsttijden en de kwaliteit van de ontsluiting laat de categorie preventief en preparatief hoog scoren.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting - Secundaire waterwinning 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
153602		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Dit kilometer vak scoort een hoog natuurbrandrisico.</p> <p>De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren in dit vak scoren hoog. Het aantal personen scoort een laag risico. In dit vak zijn geen bewoners, weinig verblijfsrecreanten, maar toch veel dagrecreanten. De opkomsttijden, secundaire waterwinning en de kwaliteit van de ontsluiting laat de categorie preventief en preparatief hoog scoren.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting - Secundaire waterwinning 		

BRANDWEER

Vak	Kleur totaalscore	Risico
154602		Hoog
Beschrijving: Dit kilometer vak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren in dit vak scoren hoog. Het aantal personen scoort een hoog risico. Dit komt vooral door het middel aantal verblijfsrecreanten en de vele dagrecreanten. De categorie preventief en preparatief scoort middelmatig, dit komt door de hoge opkomsttijden en de afwezigheid van secundaire waterwinning.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Begroeiing- Secundaire waterwinning		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
154603 155603		Hoog
Beschrijving: Deze kilometervakken scoren een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft brandbaar. De vaste factoren scoren middelmatig. Het aantal personen betreft een laag risico. De categorie preventief en preparatief scoort zeer hoog, dit komt door de hoge opkomsttijden, kwaliteit van de ontsluiting en de afwezigheid van secundaire waterwinning.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Kwaliteit ontsluiting- Secundaire waterwinning- Begroeiing		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
157603 157604 159603 159604 160605 161605 162604 164605		Hoog
Beschrijving: Deze kilometervakken scoren een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft brandbaar. De vaste factoren scoren middelmatig. Het aantal personen betreft een laag risico. De categorie preventief en preparatief scoort zeer hoog, dit komt door de hoge opkomsttijden, kwaliteit van de ontsluiting en de afwezigheid van secundaire waterwinning.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Kwaliteit ontsluiting- Secundaire waterwinning- Begroeiing		

BRANDWEER

Vak	Kleur totaalscore	Risico
160604 161604		Hoog
Beschrijving: Deze kilometervakken scoren een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren scoren middelmatig. Het aantal personen betreft een laag risico. De categorie preventief en preparatief scoort zeer hoog, dit komt door de hoge opkomsttijden, kwaliteit van de ontsluiting en de afwezigheid van secundaire waterwinning.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Kwaliteit ontsluiting- Secundaire waterwinning- Begroeiing		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
162605		Hoog
Beschrijving: Dit kilometer vak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren scoren hoog. Het aantal personen betreft een laag risico. De categorie preventief en preparatief scoort zeer hoog, dit komt door hoge opkomsttijden, kwaliteit van de ontsluiting en de afwezigheid van de secundaire waterwinning.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Begroeiing- Secundaire waterwinning		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
163605		Hoog
Beschrijving: Dit kilometer vak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren scoren hoog. Het aantal personen betreft een laag risico. De categorie preventief en preparatief scoort zeer hoog, dit komt door hoge opkomsttijden, kwaliteit van de ontsluiting en de afwezigheid van de secundaire waterwinning.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Begroeiing- Secundaire waterwinning- Kwaliteit ontsluiting		

3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen

Hulpverleningskaarten

Voor de blusploegen West-Terschelling en Midsland zijn hulpverleningskaarten beschikbaar op de voertuigen. Op deze kaarten staan de wegen ingetekend die begaanbaar zijn voor een tankautospuit én begaanbaar worden gehouden door Staatsbosbeheer. Deze afspraak is tussen de lokale brandweer en Staatsbosbeheer gemaakt.

Samenwerkingsprotocol Brandweer / Staatsbosbeheer / Burgers

Tussen de lokale brandweerploegen en Staatsbosbeheer is een samenwerkingsprotocol opgesteld om tijdens een incident zo efficiënt mogelijk te werken. Afspraken als het gebruiken van materiaal en materieel, het gereed maken van waterwinning et cetera zijn hierin geregeld. Ook is er afgesproken dat Staatsbosbeheer de burgers die te hulp schieten begeleid in de vorm van materiaal en communicatie. Staatsbosbeheer coördineert de inzet van deze burgers in het bovenwindse gebied. Ook is er een afspraak met een lokaal loonbedrijf die een gevulde giertank klaar heeft staan in droge periodes om de brandweer van extra bluswater te voorzien.

Locatiebepaling

Op de bankjes in de natuur zijn locatie indicatie nummers geplaatst, zodat er bij een melding van brand in de natuur een snelle plaatsbepaling kan worden gedaan. Deze methode wordt ook door de ambulancedienst op het eiland gebruikt.

De Brandaris heeft als vuurtoren ook een zeer belangrijke rol in het signaleren van natuurbranden. Vanuit de vuurtoren wordt er naast haar primaire taken, ook gekeken naar eventueel brand in het natuurgebied.

Aanpassen vegetatie

Aan de hand van de schouw die in het kader van de gebiedsgerichte aanpak in 2017 is uitgevoerd, zijn er enkele aanpassingen in de vegetatie aangebracht. Zo is ervoor gezorgd dat enkele zogenaamde 'vuurladders' en 'springers' zijn weggenomen om de uitbreiding zo veel mogelijk te beperken. Het wegnemen van 'vuurladders' zorgen ervoor dat een natuurbrand minder kans heeft om uit te breiden richting hoge bomen en daar mee kroonvuur veroorzaken.

Advisering

In 2018 zijn enkele recreatieondernemers benaderd voor een schouw op de recreatieterreinen. Hier voor zijn enkele campings en bungalowparken benaderd die dicht in de natuur gevestigd zijn. Op deze campings zijn schouwen uitgevoerd en adviezen uitgebracht om voor zowel van binnen naar buiten en andersom het brandrisico te verkleinen.

Voor het voormalig hotel 'Punthoofd' aan de Badweg Formerum 10 te Formerum, is een repressief advies opgesteld vanuit Brandweer Fryslân naar het bevoegd gezag. Hierbij zijn de zorgen uitgesproken over dit pand met eventueel een natuurbrand als gevolg. Het terrein van dit pand wordt gebruikt door jeugd als hangplek. Er is onder andere geadviseerd om het terrein ontoegankelijk te maken voor mensen en een ruime cirkel om het hotel vrij te maken van brandbare vegetatie, met als doel de kans op een natuurbrand te verkleinen.

3.4 Overige bijzonderheden

Opkomsttijden peloton

De parameter 'opkomsttijden peloton' scoort op het gehele eiland het hoogst. Dit komt doordat er twee tankautospuiten beschikbaar zijn op het eiland en de overige eenheden met de veerboot overgezet moet worden. Het duurt minstens twee uren om een peloton aan brandweervoertuigen op het eiland te krijgen.

Twee tankautospuiten

Het feit dat er twee tankautospuiten op het eiland aanwezig zijn, betekent ook dat er een andere manier van natuurbrandbestrijding benodigd is. Een snelle knockdown is van belang om erger te voorkomen.

4. Conclusie

Het natuurgebied op Terschelling kenmerkt zich door veel waardevolle natuur en haar vele toerisme. De kilometervakken met een hoog risico zitten vooral rondom de dorpen en rechts op de bosplaat. De overige vakken scoren over het algemeen een middelmatig risico, met hier een daar een vak met een laag risico. Ten opzichte van 2013 is dit niet veel veranderd. Sommige vakken zijn iets veranderd van risico, maar dit is te verklaren door het gebruik van de nieuwe methodiek.

De vaste factoren scoren over het algemeen middelmatig. Dit komt op de meeste plaatsen door de ecologische waarde, begroeiing en kans op uitbreiding. In sommige vakken zijn ook kwetsbare objecten gelegen wat een bepaalde score geeft aan de kilometervakken. Aanpassingen in de vegetatie kan een positieve bijdrage leveren aan het natuurbrandrisico, hierbij valt te denken aan het vervangen van dennenbomen naar loofbomen.

De aanwezige personen scoort vooral hoge waarden rondom de dorpen en de natuurgebieden daar tussen in. In de dorpen is veel bewoning en zijn veel verblijfsrecreanten in de hotels en op de campings te vinden. Dagrecreanten zitten over het algemeen door het hele natuurgebied, alleen op de bosplaat rechts gelegen van Terschelling zijn weinig dagrecreanten te vinden. Een aanpassing in deze parameters is niet van toepassing, aangezien deze vrij vast staan.

De preventieve en preparatieve voorzieningen scoren zeer hoog op de bosplaat rechts van het eiland. Dit heeft te maken met de hoge opkomsttijden, afwezigheid van bluswatervoorzieningen en de slecht en/of onbegaanbare wegen voor de brandweer. In deze gebieden valt winst te behalen door het aanbrengen van secundaire waterwinning en de kwaliteit van de wegen te verbeteren voor de brandweer.

Sommige parameters zijn feitelijke constatering waar weinig aanpassing aan gedaan kan worden. Andere parameters zouden kunnen verbeterd worden, waarmee het natuurbrandrisico mogelijk gereduceerd kan worden. Dit hoeft overigens niet alleen in de vakken waar een hoog natuurbrandrisico op zit, maar kan voor andere kilometervakken net zo belangrijk zijn. Van belang is om tezamen met de natuurbeheerder risicogericht door het natuurgebied te gaan, om zo gezamenlijk tot maatregelen te komen. De gebiedsgerichte aanpak is hierbij het middel. In 2017 is op Terschelling gestart met de gebiedsgerichte aanpak en heeft een maatregelenmatrix opgeleverd voor het gebied.

Natuurbrandrisico

'De kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'.

Preventie en preparatief (1/2)

- Aan de hand van de schouw gebiedsgerichte aanpak 2017 zijn enkele aanpassingen in de vegetatie aangebracht;
- In 2018 zijn op enkele campings schouws uitgevoerd en adviezen uitgebracht om voor zowel van binnen naar buiten en andersom het brandrisico te verkleinen;
- Vanuit de Brandaris worden gelet op brandsignalen. Doel: een snelle alarmering en inzet van de brandweer;
- Er zijn indicatienummers op bankjes geplaatst voor het kunnen geven van een plaatsindicatie bij een melding;
- Inzetvoorstellen worden aangepast op basis van het weerstation en de kleur. Hierbij is tevens aandacht voor water, giertanks, extra zweepen op de auto en extra drinkwater;
- Vanuit de post zijn hulpverleningskaarten opgesteld met de rijroutes;
- De rijroutes worden begaanbaar gehouden door Staatsbosbeheer;
- Men is in bezit van eigen goede kennis over de waterwinmogelijkheden op het eiland;
- In het gebied is bij brand sprake van burgerparticipatie. Hier is vanuit de brandweer verzekeringstechnisch dekking voor. Aansturing door Staatsbosbeheer.

- TERSCHELLING -

Terschelling grenst ten noorden aan de Noordzee en ten zuiden aan de Waddenzee; ten zuidwesten ligt Vlieland en ten oosten Ameland. De totale strandlengte is zo'n 40 kilometer en de totale lengte van de fietspaden is ruim 70 kilometer. Terschelling bestaat voor bijna 80% uit natuurlijk duinlandschap en kwelders. De duinen en kwelders zijn sinds 1909 in beheer bij het Staatsbosbeheer. Het eiland Terschelling is aardkundig zeer waardevol: de duinvormen zijn zeer gevarieerd, zeer representatief en over het algemeen gaaf. Daarnaast zijn erosie- en sedimentatieprocessen nog steeds actief.

Net als bij de meeste andere Waddeneilanden is het toerisme een belangrijke bron van inkomsten. In het hoogseizoen herbergt het eiland meer dan driemaal zoveel mensen als in de winter.

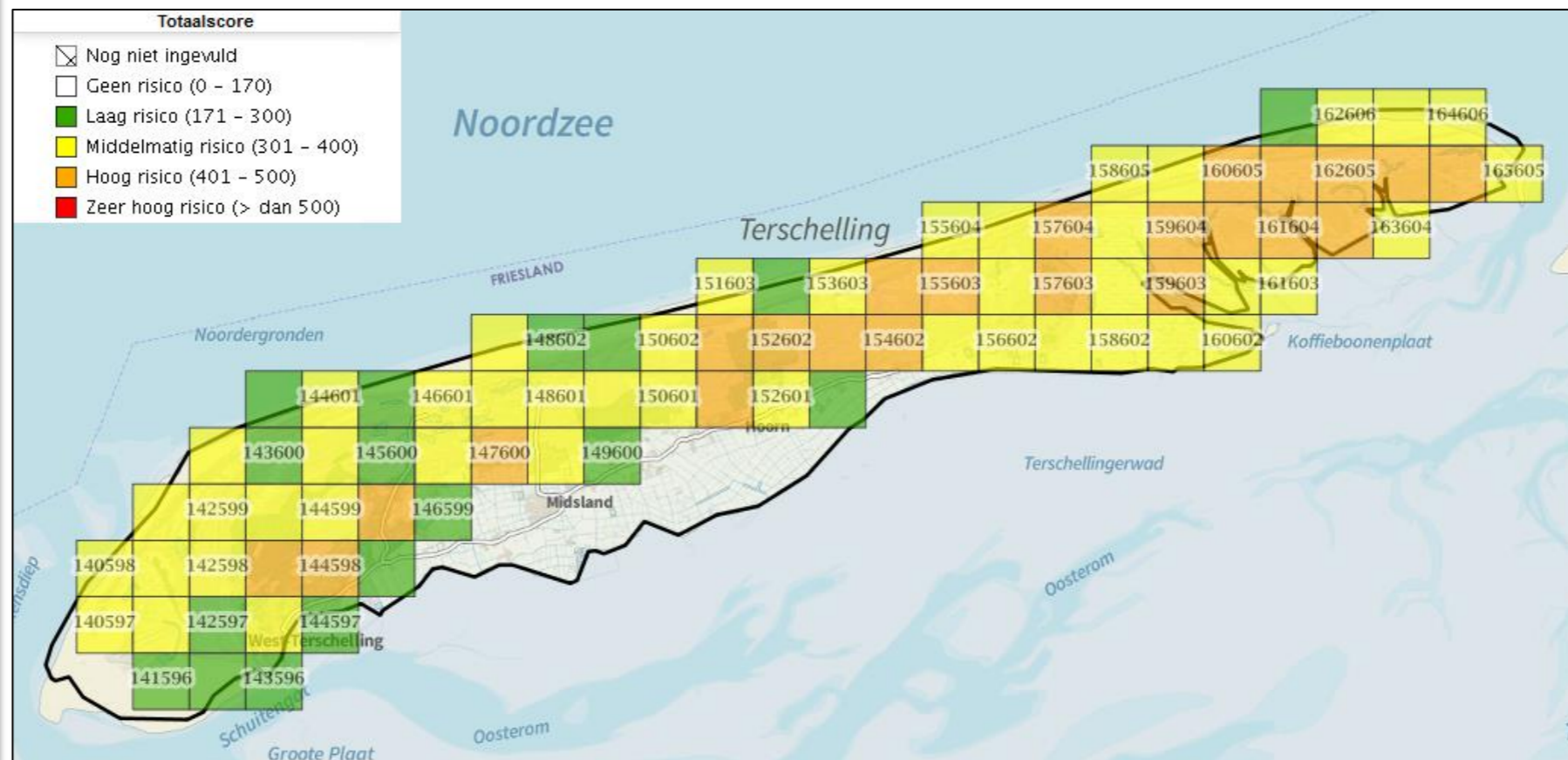
Preventie en preparatief (2/2)

- Voor het voormalig hotel 'Punthoofd' aan de Badweg Formerum 10 te Formerum, is een repressief advies opgesteld. Hierbij zijn de zorgen uitgesproken over dit pand met eventueel een natuurbrand als gevolg. Het terrein van dit pand wordt gebruikt door jeugd als hangplek.

Risico's en verbeterparameters

De parameters die het meest voorkomen in het verbeteradvies voor risicovolle kilometervakken zijn:

- Begroeiing;
- Kwaliteit ontsluiting;
- Secundaire waterwinning.

Bijzonderheden

- Er zijn maar 2 tankautospuitten op het eiland. Hierdoor is in de bestrijding een beperking: bijvoorbeeld bij het creëren van een stoplijn;
- Het duurt minstens anderhalf uur om een peloton aan brandweervoertuigen op het eiland te krijgen;
- Men is afhankelijk van een snelle knockdown. Daarna focus op de flanken;
- Voor brandbestrijding is veel water benodigd;
- Veel gebieden zijn lastig bereikbaar.

Voetnoot

- Deze factsheet is een samenvattende weergave van de R.I.N.;
- De rapportage R.I.N. bevat de uitgebreide beschrijving van het natuurgebied, de scores en de risico's.

10: Oostkantkant Hoornse bos tot badweg Oosterend									
A	Duindoornopslag	-	-	-	-	-	-	-	-
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E	-	-	-	-	-	-	-	-	-
F	-	-	-	-	-	-	-	-	-
G	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	10.1	Onderzoek alternatieven en innovaties	SBB en BRW	Hoog				
H	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	10.2	Onderzoek alternatieven en innovaties	SBB en BRW	Hoog				
J	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	10.3	Onderzoek alternatieven en innovaties	SBB en BRW	Hoog				

11: Oostkant badweg oosterend tot schelpad Boschplaat									
A	Duindoornopslag	-	-	-	-	-	-	-	-
B	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	11.1	Onderzoek alternatieven en innovaties	SBB en BRW	Hoog				

12: Heidelanden en takkenkooi									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

13: Boschplaat en verder									
-	Delen van het terrein niet/nauwelijks toegankelijk voor voertuigen	13.1	Onderzoek alternatieven en innovaties	SBB en BRW	Hoog				

14: Algemeen									
-		14.1	Opwaarderen brandcompartimenteringsgrens vegetatiegebieden						
-		14.2	Inzet repressief van eilanders/ medewerkers SSB/ loonwerkers						
-		14.3	Inventariseren van de recreatieterreinen, deze aanvullend schouwen en maatregelenmatrix aanvullen			2018	gereed	ATW	
-		14.4	Afspraken maken/ vaststellen over wanneer inzet van zwaar materieel om stoplijn te creëren om brand bij zwaartepunt te stoppen						
-	Bluswatervoorzieningen	14.5	Verbeteren/ alternatieven bluswatervoorziening						
-	Mailing natuurbrand opstellen	14.6	Tbv Campings, VVE's, particulieren belangstellenden. Het dient een eenvoudig aansprekend stuk te worden wat niet formeel is opgesteld en breed gedragen wordt door de gemeente, staatsbosbeheer en de brandweer.	BRW/SSB/GEM		jun-18	Loopt	ATW	
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.7	Eldorado	BRW/SSB/GEM		-			
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.8	Noordkaap	BRW/SSB/GEM		nov-18	loopt	ATW	
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.9	VVE midsland	BRW/SSB/GEM		-			
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.10	VVE Terschelling aan zee	BRW/SSB/GEM		-			
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.11	FHS (controle RB november 2018)	BRW/SSB/GEM		-			
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.12	Basischool Hoorn	BRW/SSB/GEM		jun-18	Loopt	ATW	
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.13	Campus Willem Barentz.	BRW/SSB/GEM		-			
-	plan van aanpak riscico campings/objecten	14.14	VM Hotel Punthoofd, repressief advies.	BRW/SSB/GEM		30-5-2018	Loopt	ATW	
-	tactische kaarten	14.15	kaartmateriaal tbv inzet	BRW/SSB/GEM		feb-19			
-	beheersmaatregelen Fase1/Fase2	14.16	besluitvorming en deze delen	BRW		-			
-	aandachtspunten schouw tav gemeente	14.17	huisnummers, controleren of BAG juist gevuld is	BRW		jun-18			
-	aandachtspunten schouw tav gemeente	14.18	openbare brandkranen, enkele kranen zijn niet vindbaar of verplaatst. Daarnaast veel Spuikranen bij campings.	BRW/gem		jun-18			
-	Herziening wegen natuurgebied	14.19	inspectie en PVA tav vliegdennen en Fueltraps	BRW/gem		-			
-	terugkoppeling posten	14.20	bevindingen en actiepunten	SSB		jun-18	Loopt	JP	
-	aanvragen mb potentieel Noordkaap	14.21	aanpassen inzetvoorstel	BRW		zsm	Gereed	ATW	
-	klepelmachine	14.22	beschikbaarheid controleren/regelen	BRW		jun-18	Gereed	JE	
-	delen bevindingen schouw	14.23	campings en bestuur	SSB		jun-18			
-	delen bevindingen schouw	14.24	Gemeente	BRW		jun-18			
-	delen bevindingen schouw	14.25	Staatsbosbeheer	BRW		jun-18			
-	Maatgevend scenario natuurbrand	14.26	Bepalen	BRW		jun-18			
-	informerend Riscobeheersing	14.27	tav objecten in of nabij natuurgebied welke vallen onder maatwerkpakket.	BRW		jun-18	Gereed	Atw	

BRANDWEER

Natuurbrandbeheersing

Gebiedsgerichte aanpak

▶ **Veiligheidsregio Fryslân**

▶ **Datum**

April 2018

- ▶ **Veiligheidsregio Fryslân**
- ▶ **Natuurbrandbeheersing: gebiedsgerichte aanpak**
- ▶ **Datum**
April 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Doel.....	4
1.2. Doelgebied/ scope	4
1.3. Proceseigenaar	4
1.4. Uitgangspunten	5
1.5. Leeswijzer	5
2. De gebiedsgerichte aanpak	6
2.1. Fase 1: de opstartfase	6
2.2. Fase 2: de doorloofase	9
2.3. Fase 3: de afsluitende fase	9
3. Maatregelenmatrix	10
3.1. De matrix.....	10
4. Managementrapportage	11
4.1. Voortgangsoverzicht gebiedsgerichte aanpak.....	11
4.2. Voortgangsoverzicht actualisatie RIN	12

1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het doel, de scope, de proceseigenaar en de uitgangspunten van de gebiedsgerichte aanpak. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een leeswijzer.

1.1. Doel

De gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbestrijding moet resulteren in:

- Het voorkomen en beperken van brand(gevaar) en slachtoffers in natuurgebieden;
- Het borgen van een adequate en veilige incidentbestrijding (beheersbaar, bestrijdbaar) in geval zich een incident voordoet.

Dit moet uiteindelijk bijdragen aan minder incidenten, minder slachtoffers en minder schade.

1.2. Doelgebied/ scope

De gebiedsgerichte aanpak richt zich op de Friese natuurgebieden. Binnen Friesland zijn tot natuurgebied benoemd:

- Alde Feanen;
- Ameland;
- Drents Friese Wold;
- Fochteloerveen;
- Haulerwijk;
- Mandefjild;
- Oranjewoud;
- Rysterbosk;
- Schiermonnikoog;
- Stokersdobbe;
- Terschelling;
- Vossenbosch;
- Vlieland.

1.3. Proceseigenaar

Verantwoordelijk voor dit proces/ deze methodiek is Henk Schuijn (brandweer Fryslân). Tot deze rol behoren de onderstaande taken:

- Beheer/ actualiteit van de methodiek;
- Zorg dragen voor de benodigde middelen/ capaciteit ten aanzien van de toepassing;
- De koppeling met andere natuurbrand gerelateerde projecten en methoden, zoals de RIN;
- Zorg dragen voor een evenredig verdeelde toepassing binnen Friesland.

De gebiedsgerichte aanpak wordt uitgevoerd door meerdere disciplines. Omdat het gericht is op de brandveiligheid, is het beheer bij de Brandweer ondergebracht.

1.4. Uitgangspunten

Onderstaande uitgangspunten zijn van toepassing:

- Binnen de gebiedsgerichte aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen een multi- en monodisciplinaire werkgroep. Binnen deze notitie wordt hoofdzakelijk ingezoomd op de bijeenkomsten van de multidisciplinaire werkgroep. De frequentie en de wijze waarop de monodisciplinaire werkgroep wordt ingevuld is aan het desbetreffende discipline;
- Actualisatie van de RIN loopt gelijk met (fase 1 van) de gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent dat de RIN niet in zijn volledigheid wordt geactualiseerd, maar per natuurgebied (per 4 jaar). Reden hiervoor is dat dubbele afspraken met natuurbeheerders en posten hiermee voorkomen worden. De actualisatie blijft echter nog wel een verantwoordelijkheid van het team Risicobeheersing.

1.5. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt is de methodiek van de gebiedsgerichte aanpak beschreven.

In hoofdstuk 3 is een voorbeeld van een maatregelenmatrix opgenomen, omdat de maatregelenmatrix de rode draad vormt van de gebiedsgerichte aanpak.

In hoofdstuk 4 zijn voortgangsmatrixen opgenomen, waarmee de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak en actualisatie RIN kan worden aangetoond. Tevens bieden de matrixen een leidraad om sturing te geven.

2. De gebiedsgerichte aanpak

De gebiedsgerichte aanpak bestaat uit een cyclus van 3 fasen. De doorlooptijd is 4 jaar, waarna het cyclus opnieuw uitgevoerd kan worden. De fasering is als volgt:

- Opstartfase;
- Doorlooffase;
- Afsluitende fase.

2.1. Fase 1: de opstartfase

In de opstartfase worden de **werkgroepen gevormd** en zal een **maatregelenmatrix opgesteld** worden. In deze paragraaf worden de onderdelen van de opstartfase doorlopen.

Onderdeel 1.1: actorenanalyse

Door de procesverantwoordelijke wordt een actorenanalyse uitgevoerd. Hierbij wordt nagegaan welke actoren, zowel binnen als buiten de brandweerorganisatie, een mogelijke rol hebben of geraakt worden door de gebiedsgerichte aanpak. Bij een actor wordt aangegeven:

- Wat hun invloed is op de verbetering van de brandveiligheid in natuurgebieden;
- Wat hun visie is op de gebiedsgerichte aanpak;
- Wat hun mogelijke zorgen zijn bij een gebiedsgerichte aanpak;
- Hoe hun betrokken/ benaderd moeten worden.

Om verbinding met het bevoegd gezag te behouden wordt in ieder traject de ambtenaar Openbare orde en Veiligheid van de desbetreffende gemeente betrokken.

Op basis van de actorenanalyse vormt de procesverantwoordelijke:

- Een monodisciplinaire werkgroep brandweer;
- Een multidisciplinaire werkgroep.

Onderdeel 1.2: aftrapbijeenkomst monodisciplinaire werkgroep brandweer

Voor de mono-werkgroep brandweer wordt door de procesverantwoordelijke een aftrapbijeenkomst georganiseerd. Agendapunten hierbij zijn:

- Het geven van een toelichting van de methodiek: de gebiedsgerichte aanpak;
- Het geven van een toelichting van de bedoeling van de werkgroep;
- Het toetsen van de werkgroepsamenstelling: is deze volledig?
- Het benoemen van een voorzitter;
- Het benoemen van een notulist;
- Het bepalen van de vertegenwoordiging in de multidisciplinaire werkgroep.

Onderdeel 1.3: aftrapbijeenkomst multidisciplinaire werkgroep

Voor de multidisciplinaire werkgroep wordt door de procesverantwoordelijke een aftrapbijeenkomst georganiseerd. Agendapunten hierbij zijn:

- Het geven van een toelichting van de gebiedsgerichte aanpak;
- Het geven van een toelichting van de bedoelingen van de werkgroep;
- Het toetsen van de werkgroepsamenstelling: is deze volledig?

- Het benoemen van een voorzitter;
- Het benoemen van een notulist;
- Het afstemmen van de wijze waarop dossieronderzoek (per discipline) gaat plaatsvinden.

Onderdeel 1.4: dossieronderzoek

Door de multidisciplinaire werkgroep (met daaraan gekoppeld monodisciplinaire werkgroepen) wordt dossieronderzoek uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zullen als basis voor de schouw fungeren.

Voor het verzamelen van informatie voor de schouw kan gedacht worden aan:

- Beschikbaar kaartmateriaal;
- Beschikbare evaluaties van incidenten in het gebied;
- Mogelijk vooropgestelde scenario-beschrijvingen (bijv. de RIN classificatie);
- Evaluaties van voorgaande gebiedsgerichte aanpakken.

Tevens wordt, per discipline, antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Wat is de terreinbekendheid?
- Hoe is (de actualiteit van) het planvormingsniveau/ informatievoorziening?
- Hoe is de geoefendheid voor brandscenario's?
- Wat zijn de risico's?
- Wat zijn de specifieke preparatieve maatregelen?
- Wat zijn de overige bijzonderheden?

Het dossieronderzoek kan tevens resulteren in aandachtspunten voor de maatregelenmatrix.

Onderdeel 1.5: bijeenkomst 2 multi-werkgroep → schouw voorbereiden

Door de multidisciplinaire werkgroep wordt de schouw voorbereid door uitkomsten van het dossieronderzoek bij elkaar te brengen. Hiertoe behoren de volgende onderdelen:

- Welke kaartmateriaal fungeert als basis?
- Welke vakverdeling hanteren we?
- Waar moeten we gedurende de schouw rekening mee houden?
- Wie gaan onderdeel uitmaken van het schouwteam?

Tot slot worden er vervolgsafspraken gemaakt over de organisatie van de schouw.

Onderdeel 1.6: schouwen

Het doel van de schouw is om maatregelen te inventariseren voor de maatregelenmatrix. Voorafgaande de schouw wordt eerst een presentatie gegeven:

- Doel van de schouw;
- Uitgangspunten van de schouw, zoals het kaartmateriaal en vakverdeling;
- Aandachtspunten.

Onderdeel 1.7: RIN opstellen

Met de RIN worden de risico's van brand in een natuurgebied zichtbaar gemaakt. Hierbij wordt gekeken naar de kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties. De RIN kan input en prioritering geven aan maatregelen in de maatregelenmatrix.

Onderdeel 1.8: maatregelenmatrix opstellen

Op basis van het dossieronderzoek, de RIN en de schouwresultaten wordt de maatregelenmatrix gevuld.

Onderdeel 1.9: bijeenkomst 3 multi-werkgroep

De derde bijeenkomst van de multi-werkgroep staat in het teken van onderstaande punten:

- Bespreken concept maatregelenmatrix;
- Organisatie van de informatiebijeenkomst.

Onderdeel 1.10: Voorleggen aan het bestuur

In overleg met de AOV-er van desbetreffende gemeente(n) zal bepaald worden of/ op welke wijze de RIN en de maatregelenmatrix ingebracht zal worden bij het bestuur van de desbetreffende gemeente.

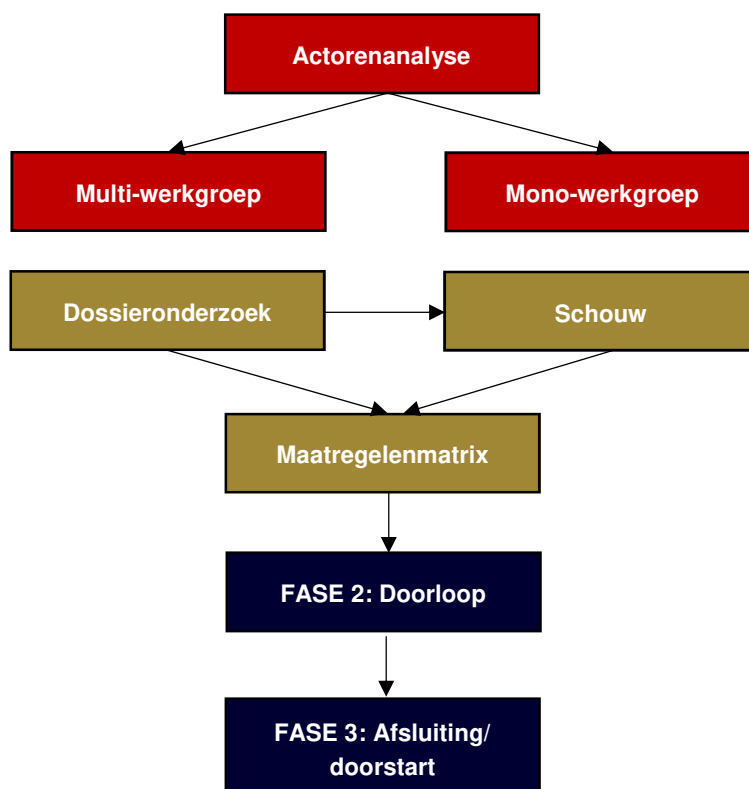
Onderdeel 1.11: informatiebijeenkomst

Fase 1 wordt afgesloten middels een informatiebijeenkomst. Centraal staat:

- Uitkomsten/ aandachtspunten uit het dossieronderzoek;
- Uitkomsten/ aandachtspunten uit de schouw;
- De opgestelde maatregelenmatrix;
- Het verdere verloop van de gebiedsgerichte aanpak.

Samenvattend

Zoals in de inleiding aangegeven worden in fase 1 de werkgroepen gevormd en wordt de maatregelenmatrix opgesteld. In onderstaande afbeelding is fase 1 schematisch weergegeven.

2.2. Fase 2: de doorloophase

De doorloophase staat in het teken van het verbeteren van de brandveiligheid. Dit wordt gedaan door uitvoering te geven aan de maatregelenmatrix.

De doorloophase bestaat uit 6 bijeenkomsten van de multi-werkgroep, die in het teken staan van de onderstaande agendapunten:

- Actie- en besluitenlijst;
- Voortgang maatregelenmatrix;
- Incidenten/ incidentcijfers.

2.3. Fase 3: de afsluitende fase

De afsluitende fase bestaat uit een bijeenkomst van de multi-werkgroep. Agendapunten zijn:

- Evaluatie van de maatregelenmatrix;
- Openstaande actiepunten van de actielijst;
- Rapporteren/ informeren over de resultaten;
- Vervolg/ start van een nieuw cyclus.

3. Maatregelenmatrix

In dit hoofdstuk is een voorbeeld van de maatregelenmatrix weergegeven.

3.1. De matrix

Onderstaand een opzet van de maatregelenmatrix. Hierin kan per compartiment en subcompartiment aangegeven worden wat de risico's/ aandachtspunten zijn, de noodzakelijke acties, wie actiehouder is en het afgesproken termijn van de actie. Acties worden tevens gecodeerd, zodat dit de communicatie vergemakkelijkt.

Subcompartiment	Risico's/ aandachtspunten	Code	Noodzakelijke acties	Actiehouder	Termijn
1: Compartimentnaam					
A	-	-	-	-	-
B	-	-	-	-	-
2: Algemeen					
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-

4. Managementrapportage

In dit hoofdstuk zijn voortgangsoverzichten weergegeven. Hierin zijn de activiteiten uitgezet ten opzichte van de planning binnen Friesland. Middels het arceren van vakken kan in 1 oogopslag aangegeven worden wat de status is van de natuurbrandbeheersingsaanpak in Friesland. Tevens biedt het een houvast om sturing te geven.

4.1. Voortgangsoverzicht gebiedsgerichte aanpak

Onderstaand is een voortgangsmatrix weergegeven waarmee de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak aangetoond kan worden.

		NW	NO	ZO	ZO	NO	NW	ZW	NO	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	
		2018: Terschelling	2018: Alde Feanen	2018: Drents Friese Wold	2018: Fochteloeveen	2019: Ameland	2019: Vlieland	2019: Rysterbosk	2020: Schiermonnikoog	2020: Mandertjild	2020: Vossenbosch	2021: Haulerwijk	2021: Oranjewoud	2021: Stokersdobbbe	
Fase 1: opstartfase	1.1: Actorenanalyse uitvoeren														
	1.2: Bijeenkomst mono-werkgroep brandweer: aftrapbijeenkomst														
	1.3: Bijeenkomst 1 multi-werkgroep: aftrapbijeenkomst														
	1.4: Dossieronderzoek														
	1.5: Bijeenkomst 2 multi-werkgroep: dossieronderzoek bespreken														
	1.6: Schouwen														
	1.7: RIN opstellen														
	1.8: Maatregelenmatrix opstellen														
	1.9: Bijeenkomst 3 multi-werkgroep: maatregelenmatrix bespreken														
	1.10: Voorleggen aan het bestuur														
	1.11: Informatiebijeenkomst														
Fase 2: doorlooptfase	2.1: Bijeenkomst 1 multi-werkgroep														
	2.2: Bijeenkomst 2 multi-werkgroep														
	2.3: Bijeenkomst 3 multi-werkgroep														
	2.4: Bijeenkomst 4 multi-werkgroep														
	2.5: Bijeenkomst 5 multi-werkgroep														
	2.6: Bijeenkomst 6 multi-werkgroep														
Fase 3: Afsluitende bijeenkomst															

4.2. Voortgangsoverzicht actualisatie RIN

Onderstaand is een voortgangsmatrix weergegeven waarmee de voortgang van de actualisatie RIN aangetoond kan worden. Deze is opgenomen, omdat binnen de gebiedsgerichte aanpak ook aandacht is voor actualisatie van de RIN.

Stappenplan	2018: Terschelling 2018: Alde Feanen 2018: Drents Friese Wold 2018: Fochteloeneen				2019: Ameland 2019: Vlieland 2019: Rysterbosk			2020: Schiermonnikoog 2020: Manderfjild 2020: Vossenbosch			2021: Haulerwijk 2021: Oranjewoud 2021: Stokerslobbe		
	NW	NO	ZO	ZO	NO	NW	ZW	NO	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO
1: Automatische parameters nagelopen/ bijgewerkt													
2: Parameters op basis van planvormingmateriaal bijgewerkt													
3: Parameters op basis van overleg met natuurbeheerder bijgewerkt													
4: Parameters op basis van overleg met de ploegleider bijgewerkt													
5: RIN rapportage opgesteld													
6: RIN geborgd in maatregelenmatrix gebiedsgerichte aanpak													

- ▶ **Veiligheidsregio Fryslân**
- ▶ **Natuurbrandbeheersing: gebiedsgerichte aanpak**
- ▶ **Datum**

April 2018

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Bluswatervoorziening
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Sluiter
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. Rapport project Bluswatervoorziening 2. Samenvatting
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	9
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Alle brandweerafdelingen / bedrijfsvoering – Financiën
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit
<p>De bestuurscommissie Veiligheid besluit om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het beschreven kader met normen voor bluswatervoorziening vast te stellen 2. Kennis te nemen van de toetsing van de bestaande situatie aan de normen met de conclusie dat sprake is van een robuust kwaliteitsniveau voor bluswatervoorziening 3. Voor de restrisico's in te zetten op verbetering binnen de bestaande budgettaire kaders zoals omschreven in het actieprogramma 4. De uitkomsten van het project te delen met de sleutelactoren (ic gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens, LTO Noord, natuurbeheerders/terrein beherende organisaties) en hun te verzoeken hun medewerking aan de uitvoering van het actieprogramma te verlenen.

<p>Inleiding</p> <p>In de afgelopen jaren heeft een aantal incidenten aanleiding gegeven tot vragen over bluswatervoorziening. De bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân wilde daarom meer inzicht in de bestaande situatie en in de behoefte aan bluswater om zo te bekijken of en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Na de eerste verkenning tijdens de werkconferentie heeft de bestuurscommissie in juni 2018 Brandweer Fryslân de volgende opdracht gegeven:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Ontwikkel een helder kader voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân. b. Betrek daarbij interne en externe stakeholders c. Ga uit van de maatschappelijk best passende oplossingen. <p>Voor de uitvoering van het project heeft de bestuurscommissie als kaders gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stem af op landelijke ontwikkelingen, zoek aansluiting bij de herziening van de landelijke handreiking. • Zorg dat de aanpak maatschappelijk gedragen wordt, niet ieder risico is af te dekken, er is een gezonde balans nodig tussen het terugdringen van risico's en de daarvoor te leveren inspanningen (waaronder financieel) die daarvoor nodig zijn.

- **Ga uit van bestaand budget:** terugdringing van risico's (voor zover niet de verantwoordelijkheid van derden) vindt plaats binnen de beschikbare budgetten van respectievelijk gemeenten en Brandweer Fryslân.

Behalve risico-acceptatie is samenwerking tussen partijen nodig. Bluswater is namelijk niet alleen van de brandweer, in tegendeel. Er zijn veel verschillende partijen - vanuit eigen verantwoordelijkheden - betrokken bij het realiseren en in stand houden van adequate bluswatervoorziening. Het project is vanuit gedeelde zorg en verantwoordelijkheid opgezet met verschillende actoren. Naast de brandweer zijn gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, LTO Noord en de natuurbeheerders (de zogeheten terreinbeherende organisatie via Staatsbosbeheer) betrokken bij het project. De multidisciplinaire deelname is op alle niveaus van het project verankerd: werkgroepen, projectgroep en regiegroep. De projectgroep draagt verantwoordelijkheid voor de voortgang binnen het project, de regiegroep heeft een klankbordrol voor aanpak, beoordeling van de bevindingen en de keuze van oplossingsrichtingen.

Het project heeft zich enerzijds gericht op het inzichtelijk maken van rollen, taken en verantwoordelijkheden van en samenwerkingsmogelijkheden tussen actoren en anderzijds op het in beeld brengen van de behoefte aan bluswater, de beschikbaarheid daarvan en de aanpak van aandachtspunten.

Normenkader bluswaterbehoefte (hoofdstuk 5)

Voor het bepalen van de bluswaterbehoefte is op basis van algemeen aanvaarde modellen (gerelateerd aan de landelijke handreiking) voor negen gebouw/gebiedscategorieën uitgewerkt hoeveel bluswater nodig is voor respectievelijk het blussen en het voorkomen van uitbreiding naar omliggende gebouwen. De brandweer zet bij brandbestrijding in op continuïteit van blussing, de blussing start met de inhoud van de tankautospuit. Uit landelijke gegevens blijkt dat 95% van de branden met de inhoud van één of twee tankautosputten is te blussen. Bij 5% van de 450 gebouwbranden (in Fryslân 22-25 objectbranden per jaar) is extern bluswater nodig. In principe is in het begin van de blussing een externe aanvoer van 60 m³ per uur toereikend, naarmate een brand escaleert zijn grotere hoeveelheden water nodig. Dit geldt met name bij agrarische bebouwing en industriële objecten. Vanwege het hoge risico op escalatie zijn voor oude gebouwen/centrumgebieden en bij natuurbranden al in het beginstadium grote hoeveelheden water nodig. Voor alle categorieën zijn de streefwaarden onderbouwd vastgelegd (hoofdstuk 5).

Beschikbaarheid van bluswater en risico's (hoofdstuk 7)

Continuïteit van bluswateraanvoer betekent dat een tankautospuit zo snel mogelijk op een externe bron (brandkraan, open water, voeding door waterwagen) moet kunnen aansluiten. Op basis van de beschikbare gegevens is vastgesteld dat circa 84% van de gebouwen in Fryslân een brandkraan in de nabijheid heeft. Daarnaast kan bij 6% van de gebouwen snel afgelegd worden op open water. Hiermee beschikt 90% van de gebouwen over nabij extern bluswater. De nu beschikbare waterwagens dragen nog circa 4% bij; de waterwagens hebben niet continu water beschikbaar, maar kunnen wel een belangrijke aanvulling zijn voor afdoende brandbestrijding.

Met deze bronnen is er binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân een robuuste dekking van de bluswatervoorziening voor gebouwen. De verwachting is dat er bij 1-3 branden (van de 450 gebouwbranden) per jaar een knelpunt met bluswater kan ontstaan. Het aantal objectbranden waarbij bluswater een knelpunt vormt zal dus beperkt zijn.

Bij circa 10% van de gebouwen in Fryslân voldoet de bluswatervoorziening niet aan de streefwaarden. Om meer zicht te krijgen op de risico's is aan de hand van de gebouw/gebiedscategorieën is een analyse gemaakt van risico's, waarbij ook is onderzocht waar de risico's zich kunnen voordoen. Daarnaast is gekeken naar de dekking van de zogeheten WTS-1000. Dit is het grootwatertransport waarvan de spreiding is opgenomen in het Dekkingsplan 2.0. en dat binnen één uur na alarmering inzet gereed is (dekkingspercentage 80% van het verzorgingsgebied). Er kan een stapeling van risico's ontstaan bij een beperkte bluswatervoorziening in combinatie met een langere aanrij/opbouwtijd van WTS-1000.

De conclusie is dat bij agrarische bebouwing en industriële objecten knelpunten met bluswater kunnen ontstaan. Dit geldt ook voor woningen in het buitengebied, daar zijn de escalatierisico's echter minder groot (solitaire ligging). Bijzondere aandacht vragen de natuurgebieden. In tijden van droogte en warmte

is het risico op brand hier groot, terwijl er weinig bluswater beschikbaar is. Er zijn met name risico's waar sprake is van kwetsbare bebouwing en recreatieterreinen in de natuurgebieden.

De beperkte aanwezigheid van bluswater (zowel externe bronnen als WTS-1000) doet zich vooral voor in het noorden van Fryslân, de zuidkant van de IJsselmeerkust, de zuidoosthoek en de Waddeneilanden. In de laatste drie gebieden is ook sprake van zogeheten droge natuurgebieden, waar een verhoogd risico op natuurbrand kan zijn.

Het is wenselijk de beschreven restrisico's terug te dringen.

Invulling van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid (hoofdstuk 2 en 8)

Bij bluswatervoorziening zijn verschillende actoren betrokken met ieder eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen, onderlinge samenwerking is nodig om te kunnen voorzien in adequate bluswatervoorziening. De rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn gezamenlijk verkend en beschreven, zodat de actoren op basis van samenwerking invulling kunnen geven aan het optimaliseren van de bluswatervoorziening in Fryslân. Eigenaren (waaronder eigenaren van natuurgebieden), gemeenten en brandweer hebben hierin een centrale rol. De waterleveranciers Vitens en het Wetterskip Fryslân faciliteren de beschikbaarheid van bluswater. Brancheorganisaties zoals LTO Noord, VNO-NCW en lokale ondernemersverenigingen kunnen een ondersteunende rol hebben bij de risicobewustwording van eigenaren en de concretisering van de eigen verantwoordelijkheid door eigenaren.

Het optimaliseren van de bluswatervoorziening richt zich op het in standhouden van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en het terugdringen van restrisico's. De optimalisering is te realiseren door een combinatie van drie sporen:

- generieke aanpak (goed houden wat goed is, blijvend verbeteren van samenwerking),
- categoriegerichte aanpak (op basis van mogelijke risico's specifieke aandacht voor een aantal gebouw/gebiedscategorieën) en
- repressieve aanpak (aanpassing alarmering, spreiding/inzet waterwagens, gebruik motorspuitaanhangers).

De bestaande budgettaire kaders zijn leidend en er wordt zoveel mogelijk aangehaakt bij bestaande initiatieven en lopende projecten zoals 'Gebiedsgerichte aanpak natuurbranden' en 'Project Brandveilige veestallen in Fryslân'.

Actieprogramma (hoofdstuk 9)

De drie sporen zijn uitgewerkt in het actieprogramma. Dit gaat uit van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en zet in op het bewaken van het bestaande kwaliteitsniveau en het terugdringen van restrisico's. Volledige risicoafdekking is niet realiseerbaar, optimalisering biedt veel kansen. Voor blijvende restrisico's wordt ingezet op risicobewustwording, voorlichting en het stimuleren en ondersteunen van eigenaarschap. De drie sporen (generiek, categoriegebonden en repressief) zijn uitgewerkt in concrete, haalbare en met elkaar samenhangende maatregelen.

Per gemeente is in beeld gebracht welke maatregelen daar ingezet worden.

Proces

Het beeld wordt nog verder aangevuld met lokale informatie die beschikbaar is bij lokale brandweerposten, dit geeft zicht op voorzieningen die nu nog niet in beeld zijn en/of op specifieke knelpunten. De uitkomsten worden betrokken bij het actieprogramma.

De afgelopen periode zijn verder de gemeenteraden, de gemeentesecretarissen en de AOV'ers geïnformeerd over het project, de voorlopige uitkomsten en het voorgestelde actieprogramma op hoofdlijnen.

Beoogd effect

Bepalen, optimaliseren en borgen van adequate bluswatervoorziening en het zo in stand houden / vergroten van veiligheid in Fryslân. Uitgangspunt is de gedeelde verantwoordelijkheid en zorg die

invulling krijgt door samenwerking tussen (externe) sleutelactoren.

Argumenten

- 1.1. Het normatief kader voor bluswatervoorziening geeft houvast voor het bepalen en borgen van het kwaliteitsniveau voor bluswatervoorziening
- 1.2. Het normatief kader maakt beoordeling van de bestaande situatie mogelijk
- 1.3. Het normatief kader biedt de repressie een handreiking voor het verder ontwikkelen van inzetacties en vakmanschap
- 2.1. De analyse van de bestaande situatie maakt inzichtelijk waar de bluswatervoorziening voldoende is en waar aandachtspunten zijn
- 2.2. In Fryslân is een goede, echter geen 100% afdekking; de analyse biedt inzicht in plaats en omvang van de risico's
- 3.1. Het actieprogramma omvat maatregelen gericht op het in stand houden van het bestaande kwaliteitsniveau en het verder verbeteren daarvan
- 3.2. Optimalisering kan binnen de bestaande budgettaire kaders, de risico's vragen geen rigoureuze wijzigingen van de bestaande voorzieningen en bijbehorende budgetten.
- 4.1. Vanwege de verdeling van verantwoordelijkheden is verbetering alleen mogelijk op basis van medewerking en samenwerking
- 4.2. De betrokken actoren ervaren een gezamenlijke verantwoordelijkheid en zijn bereid hier aan mee te werken

Kanttekeningen/risico's

- 2.1. De betrokken actoren moeten bereid zijn het normenkader te accepteren en in te zetten bij de realisatie van voorzieningen op dat niveau
- 2.2. Het normenkader is theoretisch, de praktijk kan afwijken; mits binnen redelijke grenzen kan de brandweer op basis van kennis en vakmanschap situationeel effectief handelen in afwijkende situaties
- 2.1. De inventarisatie van de bestaande situatie is theoretisch en nog niet volledig; de inventarisatie geeft een goed indicatief beeld dat wordt herkend door beroepsbrandweer en lokale posten, aanvulling vanuit de praktijk vindt nog plaats.
- 3.1. Volledige risicoafdekking is niet mogelijk binnen de budgettaire kaders; naast repressieve maatregelen wordt ook sterk in gezet op risicobewustwording met als doel voorkomen en beperken
- 4.1. De handelingsmogelijkheden van sommige actoren zijn beperkt; juist door samenwerking en gezamenlijke aanpak zijn verbeteringen te realiseren.

Financiële consequenties

De maatregelen worden gerealiseerd binnen de bestaande budgettaire kaders.
Voor maatregelen met betrekking tot natuurbrandbeheersing vindt separate besluitvorming plaats als onderdeel van het lopende project.

Vervolgaanpak/uitvoering

Na instemming van de bestuurscommissie Veiligheid wordt gestart met de uitvoering van het maatregelenplan. Waar mogelijk wordt aangehaakt bij al bestaande initiatieven zoals het project Stalbranden en de gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing. De verschillende onderdelen worden aan de hand van de prioriteitstelling opgepakt, per onderdeel is aangegeven wie welke rol heeft. Uitvoering vraagt goede samenwerking tussen actoren, daarom blijft de bestaande structuur van projectgroep en regiegroep gehandhaafd voor de duur van de uitvoering van het actieprogramma.

Communicatie

Communicatie extern geschiedt op de reguliere wijze als onderdeel van de communicatie naar aanleiding van de Bestuurscommissie Veiligheid. Voor Brandweer intern wordt een Nieuwsbrief opgesteld. Communicatie is aangesloten in het project.

Besluit:

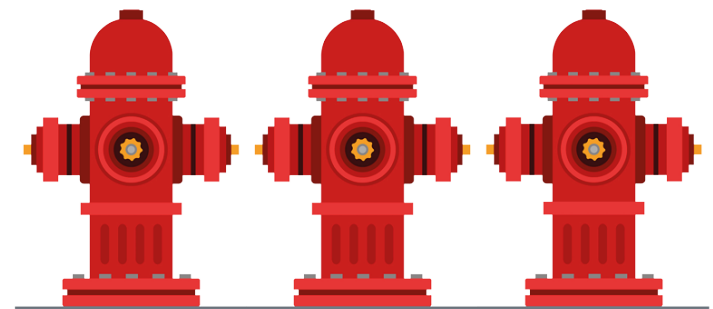
- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Fjoer en wetter

Bluswatervoorziening in Fryslân
Juni 2019

Inhoud

Voorwoord	3
Managementsamenvatting.....	4
1. Aanleiding	7
2. Stakeholders	9
2.1. Gemeente	9
2.2 Vitens	10
2.3 Wetterksip Fryslân	11
2.4 Brandweer Fryslân	11
2.5. Belangenorganisaties, LTO Noord in het bijzonder	12
2.6. Natuurbeheerders.....	12
3. Projectopdracht en beoogde resultaten.....	14
3.1. Wettelijke en beleidsmatige kaders	15
3.2. Relatie met andere projecten	16
3.3. Financieel kader	17
3.4. Aanpak	17
3.5. Klankborden.....	18
4. Definities en focus.....	19
5. Normen voor bluswater	21
5.1. Relatie tussen ontwikkeling van brand en bluswaterbehoefte	21
5.2. Te behalen doel als basis voor normen	22
5.3. Categorieën en streefwaardes.....	23
5.4. Factor tijd	24
6. Inventarisatie bluswatervoorzieningen	27
6.1. Tankautospuit	27

6.2. Brandkranen.....	28
6.3. Open water	29
6.4. Watertransportsystemen.....	30
6.5. Overige voorzieningen	31
6.6 Uitvoering inventarisatie	31
7. Beoordeling bestaande situatie en risico's	32
7.1. Uitkomsten inventarisatie.....	32
7.2. Beschikbare voorzieningen afgezet tegen categorieën	33
7.3. Verdieping risico's geografisch	34
7.4. Samenvatting uitkomsten inventarisatie	39
8. Risicoafdekking en concretisering gedeelde zorg en verantwoordelijkheid	41
8.1. Procesmatige invulling	41
8.2. Inhoudelijke invulling.....	42
9. Actieprogramma	44
9.1. Generiek.....	44
9.2. Categoriegerichte maatregelen	46
9.3. Repressieve maatregelen.....	49
9.4. Acties vertaald op gemeenteniveau	50
Bijlage 1: Stakeholders.....	52
Bijlage 2: Brief V&J inzake verantwoordelijkheid bluswatervoorzieningen	53
Bijlage 3: Projectstructuur en participanten.....	54
Bijlage 4: Normentabel	55
Bijlage 5: Achtergrondinformatie diverse externe bronnen bluswater.....	57
Bijlage 6: Borgen voorkant veiligheidsketen.....	60
Bijlage 7: Risico-index natuurbranden	64

Voorwoord

Met de regionalisering per 1 januari 2014 heeft Brandweer Fryslân alle uitvoerende taken op het gebied van brandweezorg overgenomen van de gemeenten. De zorg voor de bluswatervoorziening is echter – in lijn met het landelijk beleid - bij de gemeenten gebleven. Omdat bluswater een cruciaal onderdeel is van brandbestrijding komen brandweer, gemeenten en anderen elkaar hier tegen. Bluswater is namelijk niet alleen van de brandweer, de brandweer is vooral adviseur en gebruiker.

Binnen Fryslân is erkend dat het bij bluswater om een gemeenschappelijk vraagstuk gaat en partijen hebben zich bereid getoond om de handen in een te slaan. De opdracht van de bestuurscommissie Veiligheid om op dit vlak tot beleidskaders te komen is in gezamenlijkheid opgepakt.

Er is gewerkt aan inzicht in de gedeelde zorg en verantwoordelijkheid, de ontwikkeling van een normenkader voor bluswater (hoeveel is wanneer nodig en met wel doel), het in kaart brengen van de bestaande situatie en de risico's en het opstellen van een actieprogramma.

Het is bijzonder dit te doen met onze partners: de gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, LTO Noord en de natuurbeheerders. Deze partners voelen zich betrokken bij het vraagstuk, nemen verantwoordelijkheid en zijn bereid om zich in te zetten voor de veiligheid in Fryslân. Daarmee kunnen we concreet invulling geven aan de netwerksamenleving waar we allemaal deel van uitmaken.

Als regionaal commandant ben ik de betrokken partners zeer erkentelijk voor hun inbreng en betrokkenheid. Dat is een belangrijke succesfactor, die we ook in de toekomst bij de uitvoering van het actieprogramma nodig hebben. We zijn en blijven met elkaar verbonden.

Grote betrokkenheid zie ik ook vanuit de lokale posten. Op een gedegen, professionele wijze zijn zij aan de slag gegaan met het verdiepen van de inventarisatie waarbij ze over adequate gebiedskennis blijken te beschikken. Het is belangrijk om die kennis goed te borgen.

Het actieprogramma ligt er nu, de komende jaren gaan we gezamenlijk aan de slag om binnen Fryslân Fjoer en Wetter¹ op een goede manier met elkaar in balans te brengen.

Wim Kleinhuis

*Algemeen directeur Veiligheidsregio Fryslân
Regionaal commandant Brandweer Fryslân*

¹ Met dank aan Jan Willem Zwart voor deze treffende titel

Managementsamenvatting

Inleiding

In de afgelopen jaren heeft een aantal incidenten aanleiding gegeven tot vragen over bluswatervoorziening. De bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân wilde daarom meer inzicht in de bestaande situatie en in de behoefte aan bluswater om zo te bekijken of en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Na de eerste verkenning tijdens de werkconferentie heeft de bestuurscommissie in juni 2018 Brandweer Fryslân de volgende opdracht gegeven:

- a. Ontwikkel een helder kader voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân.
- b. Betrek daarbij interne en externe stakeholders.
- c. Ga uit van de maatschappelijk best passende oplossingen.

Voor de uitvoering van het project heeft de bestuurscommissie als kaders gesteld:

- **Stem af op landelijke ontwikkelingen**, zoek aansluiting bij de herziening van de landelijke handreiking.
- **Zorg dat de aanpak maatschappelijk gedragen wordt**, niet ieder risico is af te dekken, er is een gezonde balans nodig tussen het terugdringen van risico's en de daarvoor te leveren inspanningen (waaronder financieel) die daarvoor nodig zijn.
- **Ga uit van bestaand budget**: terugdringing van risico's (voor zover niet de verantwoordelijkheid van derden) vindt plaats binnen de beschikbare budgetten van respectievelijk gemeenten en Brandweer Fryslân.

Behalve risico-acceptatie is samenwerking tussen partijen nodig. Bluswater is namelijk niet alleen van de brandweer, in tegendeel. Er zijn veel verschillende partijen - vanuit eigen verantwoordelijkheden - betrokken bij het realiseren en in stand houden van adequate bluswatervoorziening. Het project is vanuit gedeelde zorg en verantwoordelijkheid opgezet met verschillende actoren. Naast de brandweer zijn gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, LTO Noord en de terreinbeheerorganisaties (via Staatsbosbeheer) betrokken bij het project. De multidisciplinaire deelname is op alle niveaus van het project verankerd: werkgroepen, projectgroep en regiegroep. De projectgroep draagt verantwoordelijkheid voor de voortgang binnen het project, de regiegroep heeft een klankbordrol voor aanpak, beoordeling van de bevindingen en de keuze van oplossingsrichtingen.

Het project heeft zich enerzijds gericht op het inzichtelijk maken van rollen, taken en verantwoordelijkheden van en samenwerkingsmogelijkheden tussen actoren en anderzijds op het in beeld brengen van de behoefte aan bluswater, de beschikbaarheid daarvan en de aanpak van aandachtspunten.

Normenkader bluswaterbehoefte (hoofdstuk 5)

Voor het bepalen van de bluswaterbehoefte is op basis van algemeen aanvaarde modellen (gerelateerd aan de landelijke handreiking) voor negen gebouw/gebiedscategorieën uitgewerkt hoeveel bluswater nodig is voor respectievelijk het blussen en het voorkomen van uitbreiding naar omliggende gebouwen. De brandweer zet bij brandbestrijding in op continuïteit van blussing, de blussing start met de inhoud van de tankautospuiter. Uit landelijke gegevens blijkt dat 95% van de branden met de inhoud van één of twee tankautosputten is te blussen. Bij 5% van de 450 gebouwbranden (in Fryslân 22-25 objectbranden per jaar) is extern bluswater nodig. In principe is in het begin van de blussing een externe aanvoer van 60 m³ per uur toereikend, naarmate een brand escaleert zijn grotere hoeveelheden water nodig. Dit geldt met name bij agrarische bebouwing en industriële objecten. Vanwege het hoge risico op

escalatie zijn voor oude gebouwen/centrumgebieden en bij natuurbranden al in het beginstadium grote hoeveelheden water nodig. Voor alle categorieën zijn de streefwaarden onderbouwd vastgelegd.

Beschikbaarheid van bluswater en risico's (hoofdstuk 7)

Continuïteit van bluswateraanvoer betekent dat een tankautospuut zo snel mogelijk op een externe bron (brandkraan, open water, voeding door waterwagen) moet kunnen aansluiten. Op basis van de beschikbare gegevens is vastgesteld dat circa 84% van de gebouwen in Fryslân een brandkraan in de nabijheid heeft. Daarnaast kan bij 6% van de gebouwen snel afgelegd worden op open water. Hiermee beschikt 90% van de gebouwen over extern bluswater binnen de gewenste afstand. De nu beschikbare waterwagens dragen nog circa 4% bij; de waterwagens hebben niet continu water beschikbaar, maar kunnen wel een belangrijke aanvulling zijn voor afdoende brandbestrijding.

Met deze bronnen is er binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân een robuuste dekking van de bluswatervoorziening voor gebouwen. De verwachting is dat er bij 1-3 branden (van de 450 gebouwbranden) per jaar een knelpunt met bluswater kan ontstaan. Het aantal objectbranden waarbij bluswater een knelpunt vormt is dus beperkt.

Bij circa 10% van de gebouwen in Fryslân voldoet de bluswatervoorziening niet aan de streefwaarden. Om meer zicht te krijgen op de risico's is aan de hand van de gebouw/gebiedscategorieën een analyse gemaakt van risico's, waarbij ook is onderzocht waar de risico's zich kunnen voordoen. Daarnaast is gekeken naar de dekking van de zogeheten WTS-1000. Dit is het grootwatertransport waarvan de spreiding is opgenomen in het Dekkingsplan 2.0. en dat binnen één uur na alarmering inzet gereed is (dekkingspercentage 80% van het verzorgingsgebied). Er kan een stapeling van risico's ontstaan bij een beperkte bluswatervoorziening in combinatie met een langere aanrij/opbouwtijd van WTS-1000.

De conclusie is dat bij agrarische bebouwing en industriële objecten knelpunten met bluswater kunnen ontstaan. Dit geldt ook voor woningen in het buitengebied, daar zijn de escalatierisico's echter minder groot (solitaire ligging). De natuurgebieden vragen bijzondere aandacht. In tijden van droogte en warmte is het risico op brand hier groot, terwijl er weinig bluswater beschikbaar is. Er zijn vooral risico's bij kwetsbare bebouwing en recreatieterreinen in natuurgebieden.

De beperkte aanwezigheid van bluswater (zowel externe bronnen als WTS-1000) doet zich vooral voor in het noorden van Fryslân, de zuidkant van de IJsselmeerkust, de zuidoosthoek en de Waddeneilanden. In de laatste drie gebieden is ook sprake van zogeheten droge natuurgebieden met een verhoogd risico op natuurbrand. Het is wenselijk de beschreven restrisico's terug te dringen.

Invulling van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid (hoofdstuk 2 en 8)

Bij bluswatervoorziening zijn verschillende actoren betrokken met ieder eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen. Onderlinge samenwerking is nodig om te kunnen voorzien in adequate bluswatervoorziening. De rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn gezamenlijk verkend en beschreven, zodat de actoren op basis van samenwerking invulling kunnen geven aan het optimaliseren van de bluswatervoorziening in Fryslân. Eigenaren (waaronder eigenaren van natuurgebieden), gemeenten en brandweer hebben hierin een centrale rol. De waterleveranciers Vitens en het Wetterskip Fryslân faciliteren de beschikbaarheid van bluswater. Brancheorganisaties zoals LTO, VNO-NCW en lokale ondernemersverenigingen kunnen een ondersteunende rol hebben bij de risicobewustwording van eigenaren en de concretisering van de eigen verantwoordelijkheid door eigenaren.

Het optimaliseren van de bluswatervoorziening richt zich op het in standhouden van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en het terugdringen van restrisico's. De optimalisering is te realiseren door een combinatie van drie sporen:

- generieke aanpak (goed houden wat goed is, blijvend verbeteren van samenwerking, alle actoren betrokken),
- categoriegerichte aanpak (op basis van mogelijke risico's specifieke aandacht voor een aantal gebouw/gebiedscategorieën) en
- repressieve aanpak (aanpassing alarmering, spreiding/inzet waterwagens, gebruik motorspuitaanhangers).

De bestaande budgettaire kaders zijn leidend en er wordt zoveel mogelijk aangehaakt bij bestaande initiatieven en lopende projecten zoals 'Gebiedsgerichte aanpak natuurbranden' en 'Project Brandveilige veestallen in Fryslân'.

Actieprogramma (hoofdstuk 9)

De drie sporen zijn uitgewerkt in het actieprogramma. Dit gaat uit van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en zet in op het bewaken van het bestaande kwaliteitsniveau en het terugdringen van restrisico's. Volledige risicoafdekking is niet realiseerbaar, optimalisering biedt veel kansen. Voor blijvende restrisico's wordt ingezet op risicobewustwording, voorlichting en het stimuleren en ondersteunen van eigenaarschap. De drie sporen (generiek, categoriegebonden en repressief) zijn uitgewerkt in concrete, haalbare en met elkaar samenhangende maatregelen.

Per gemeente is in beeld gebracht welke maatregelen daar ingezet worden.

Proces

Het beeld wordt nog verder aangevuld met lokale informatie die beschikbaar is bij lokale brandweerposten, dit geeft zicht op voorzieningen die nu nog niet in beeld zijn en/of op specifieke knelpunten. De uitkomsten worden betrokken bij het actieprogramma.

De afgelopen periode zijn verder de gemeenteraden, de gemeentesecretarissen en de AOV'ers geïnformeerd over het project, de voorlopige uitkomsten en het voorgestelde actieprogramma op hoofdlijnen.

1. Aanleiding

Diverse (grote) branden in Fryslân in de afgelopen jaren hebben aanleiding gegeven tot vragen over de bluswatervoorziening. De aard van die vragen varieerde en ging over bijvoorbeeld de beschikbaarheid/bereikbaarheid van bluswater, de feitelijke hoeveelheid water welke beschikbaar was, de tijd die nodig is om aanvullende watervoorziening op te bouwen en in te zetten tot aan vragen over de wijze van brandbestrijding. De vragen komen vanuit verschillende kanten: gemeenten, publiek, bedrijven, pers en de brandweer zelf.

Met de nodige verdieping en afweging is dit soort vragen meestal adequaat te beantwoorden, bluswater is daarmee niet per definitie een probleem in Fryslân. Wel is er behoefte aan een duidelijk eenduidig beeld over de beschikbare voorzieningen, de gewenste voorzieningen en het borgen daarvan. Het bepalen van de gewenste voorzieningen vraagt een helder afwegingskader dat normen koppelt aan repressief inzicht, beoogde prestaties en risicobeoordeling. Daarbij is relevant dat bluswater niet alleen een vraagstuk is van de brandweer, er zijn veel partijen betrokken en tussen partijen is inzicht nodig over de (invulling van) verantwoordelijkheden en zorgplicht en de gewenste samenwerking. Door de regionalisering van de brandweer in 2014 is er bovendien een risico dat op dit dossier een grotere afstand ontstaat tussen brandweer en gemeenten. Op operationeel niveau zijn er inmiddels regelmatige overleggen tussen de verschillende partijen die samenwerking en afstemming op dat niveau waarborgen. De wens is om die relatie nu ook op strategisch-tactisch niveau te bevestigen en in een breder maatschappelijk kader te plaatsen.

Voor de bestuurscommissie Veiligheid is dit aanleiding geweest om Brandweer Fryslân opdracht te geven beleid ten aanzien van bluswatervoorzieningen op te stellen. Het project is gestart met een verkenning binnen Brandweer Fryslân. Een belangrijke vervolgstap zat in het organiseren van een werkconferentie waarbij een groot aantal interne en externe partners aanwezig waren. Die partners hebben tijdens de werkconferentie aangegeven een gezamenlijke verantwoordelijkheid te ervaren en bereid te zijn om vanuit gedeelde zorg te willen werken aan de bluswatervoorziening in Fryslân.

Mede op basis van de uitkomsten van de werkconferentie is de projectopdracht opgesteld die in juni 2018 is vastgesteld door de bestuurscommissie Veiligheid. Het feitelijke project is gestart in september 2018. Dit rapport is het resultaat van de opbrengsten van het project Bluswatervoorziening.

Vanwege de gebiedskarakteristieken is de verwachting dat een volledige risicoafdekking binnen Fryslân niet realiseerbaar is. Dat is ook niet de insteek van het project. De insteek is om een goed beeld te krijgen van de voorzieningen, te zorgen dat onderbouwd is in welke situatie welke hoeveelheid water nodig is, dat uitlegbaar is waarom de risicoafdekking niet volledig is en dat de betrokken partijen samenwerken aan het handhaven van het bestaande voorzieningenniveau en het verbeteren daarvan.

2. Stakeholders

Bluswater is niet alleen van de brandweer, in tegendeel. Er zijn veel verschillende partijen met eigen verantwoordelijkheden betrokken bij het realiseren en in stand houden van adequate bluswatervoorziening. In de beginfase van het project is een uitgebreide analyse gemaakt van de stakeholders die direct en indirect betrokken zijn bij bluswatervoorziening². Een groot deel van deze stakeholders heeft met één of meer vertegenwoordigers deelgenomen aan de werkconferentie in mei 2018. Hoewel alle stakeholders een rol spelen, ligt de focus op de sleutelactoren:

- Gemeenten, zowel van uit openbare orde en veiligheid, ruimtelijke ordening en beheer en onderhoud;
 - Vitens;
 - Wetterskip Fryslân;
 - LTO Noord;
 - Staatsbosbeheer, mede als vertegenwoordiger van de in Fryslân actieve terreinbeheerorganisaties (Natuurmonumenten en Fryske Gea).
- Iedere actor heeft eigen rollen, (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden, deze zijn in de projectgroep in gezamenlijkheid uitgewerkt.

2.1. Gemeente

De rol van de gemeente komt primair voort uit de wettelijke verantwoordelijkheden voor veiligheid en brandweezorg en daaraan gekoppeld het voorzien in bluswater. Deze verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de Wet op de Veiligheidsregio's (paragraaf 2, artikel 3). Daar waar het uitvoeren van de brandweezorg na de regionalisering is 'uitbesteed' aan Brandweer Fryslân, ligt de verantwoordelijkheid voor de bluswatervoorziening bij de gemeenten. De toenmalige minister van Justitie heeft dit expliciet uitgesproken³. De inspectie Veiligheid en Justitie heeft in het onderzoek naar de bluswaterproblemen bij de brand in de Urbanuskerk in Amstelveen die verantwoordelijkheid benadrukt. De rollen, taken en verantwoordelijkheden omvatten:

a. Beleid veiligheid, brandweezorg en bluswater

Bluswater is onmisbaar voor de brandweer, daarom is de kwaliteit van de brandweezorg gekoppeld aan bereikbaarheid en beschikbaarheid van adequate bluswatervoorziening. Het is voor gemeenten noodzakelijk om inzicht te hebben in mogelijke risico's c.q. risicogebieden en een afwegingskader te hebben voor de acceptatie van risico's. Het is aan de Veiligheidsregio, in casu Brandweer Fryslân, om de risico's in beeld te brengen, normen aan te geven en repressieve oplossingsrichtingen uit te werken. Hier komen de verantwoordelijkheden van gemeenten en brandweer samen.

Vanuit de verantwoordelijk voor het in stand houden van het gekozen kwaliteitsniveau van brandweezorg en bijbehorende bluswatervoorziening ligt de verantwoordelijkheid voor financiering van brandweezorg en bluswatervoorziening bij gemeenten (zorgplicht).

b. Ruimtelijke ontwikkeling en bouwen

Op grond van het Bouwbesluit is de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren en in stand houden van een goede openbare bluswatervoorziening. Is de openbare bluswatervoorziening niet toereikend, dan moeten rechthebbenden op een terrein of bouwwerk voor een goede bluswatervoorziening op het eigen terrein zorgen. De gemeente vraagt de brandweer om advies over de te realiseren bluswatervoorziening. Het proces rond ruimtelijke ontwikkeling en bouwen krijgt met de komst van de Omgevingswet een andere invulling, de basisverantwoordelijkheid van de gemeente voor een veilige leefomgeving en adequate brandweezorg verandert echter niet. De voorwaardenscheppende rol blijft en moet invulling krijgen in het proces van omgevingsontwikkeling.

² Zie bijlage 1

³ Zie bijlage 2

c. Aanleg, beheer en onderhoud van brandkranen

Op grond van ruimtelijke ontwikkelingsplannen en het verlenen van bouwvergunningen besluiten gemeenten over de aanleg van brandkranen (openbare bluswatervoorziening). Voor het kunnen aanbieden van bluswater via brandkranen hebben de Friese gemeenten een huurcontract met Vitens. Vitens realiseert de brandkranen in het waterleidingnetwerk en verhuurt die aan de gemeenten. De brandweer heeft in dit proces een adviserende rol (waar zijn brandkranen nodig) en is gebruiker van de voorziening in geval van brand.

Vitens en de gemeenten dragen gezamenlijk zorg voor de bereikbaarheid en het werkzaam zijn van brandkranen. Beheer en onderhoud zijn essentieel voor de bruikbaarheid van brandkranen bij brand. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het zogeheten droog beheer en onderhoud, dat betekent dat gemeenten moeten zorgen dat de brandkraan vindbaar en toegankelijk is. Vitens zorgt voor de daadwerkelijke waterlevering. Vitens heeft een onderhoudsprogramma waarin gemeenten kunnen participeren, zie ook paragraaf 2.2. onder b.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een interne integrale afstemming tussen de disciplines veiligheid, ruimtelijke ontwikkeling, bouwen en beheer en onderhoud en voor het uiteindelijk gegarandeerd functioneren van de brandkranen.

d. Andere bronnen van bluswater

De gemeente heeft als eigenaar en beheerder van de publieke ruimte binnen het gemeentelijke grondgebied ook een deel van het open water en riolen in beheer. Geboorde putten liggen ook vaak op gemeentegrond. Dit betekent dat de gemeente een rol heeft als leverancier van bluswater door open water en infrastructurele voorzieningen zoals bluswaterriolen.

2.2 Vitens

Binnen Fryslân is er één leverancier van drinkwater: Vitens, de brandkranen zijn gekoppeld aan het waterleidingnetwerk van Vitens. Sinds de komst van de Drinkwaterwet hebben waterleidingmaatschappijen (waaronder Vitens) geen wettelijke verplichting tot het leveren van bluswater, drinkwaterbedrijven moeten zorgen voor kwalitatief goed drinkwater. Waterbedrijven stemmen hier ontwerp en inrichting van het waterleidingnetwerk op af⁴.

Wettelijk is de primaire taak van Vitens dus de levering van kwalitatief goed drinkwater. Vitens voelt de maatschappelijke verantwoordelijkheid om waar en wanneer dat nodig is drinkwater beschikbaar te stellen als bluswater. De aanleg van het waterleidingnetwerk richt zich echter primair op het kunnen leveren van de vereiste kwaliteit drinkwater. Voor het beschikbaar stellen van bluswater zijn er contractuele verplichtingen tussen Vitens en de Friese gemeenten.

a. Contracten

Vitens heeft - conform het advies Burgering⁵- contracten met alle Friese gemeenten met afspraken over het aanleggen en in stand houden van brandkranen en bluswater(levering). Brandweer Fryslân / Veiligheidsregio Fryslân is geen partij. De brandweer adviseert alleen aan de gemeenten over de aanleg met het oog op adequate bluswatervoorziening en heeft een signaalfunctie bij knelpunten in het gebruik. Gemeenten betalen Vitens huur per brandkraan.

⁴ Er is sprake van een ontwikkeling naar leidingen met kleinere diameters die betere doorstroom mogelijk maken. Het verkleinen van de diameter kan gevolgen hebben voor de druk en hoeveelheid water die via brandkranen kan worden geleverd. Zoals in het SAHARArapport van Ynsight – Suurenbroek Consultancy BV (2007) is opgenomen: “Om gezondheidsredenen zullen nieuwe leidingstelsels minder water kunnen leveren voor bluswater. Gezondheidseisen aan drinkwater staan op gespannen voet met de capaciteitseisen die de brandweer aan bluswater stelt.” Hierdoor leeft de vraag in hoeverre drinkwaternetten in de toekomst voldoende bluswater kunnen leveren en of drinkwaterbedrijven een minimum leveringsgarantie naar hoeveelheid kunnen en willen geven⁴.

Uiteraard is dit vraagstuk met Vitens besproken. Vitens is op dit moment niet voornemens om het waterleidingnetwerk in Fryslân op een structureel andere wijze in te richten.

b. Aanleg, beheer en onderhoud

Vitens zorgt – op verzoek van de gemeente – voor aanleg van de brandkraan en draagt zorg voor een onderhoudsprogramma. Op grond van dit onderhoudsprogramma voert Vitens iedere 4 jaar een controle uit op de werking van de brandkraan wat betreft de daadwerkelijke levering. De gemeente is verantwoordelijk voor de vindbaarheid en bereikbaarheid van de brandkraan. Vitens faciliteert het onderhoud met een onlineapplicatie (MAPkit) waar gemeenten gebruik van kunnen maken voor hun beheer- en onderhoudstaken. De informatie is ook voor de brandweer beschikbaar. Vitens stimuleert gemeenten in het uitvoeren van beheer- en onderhoudstaken.

2.3 Wetterkip Fryslân

In Fryslân beheren verschillende partijen zoals Rijkswaterstaat, Provincie Fryslân, gemeenten en Wetterkip Fryslân, het open water. Wetterkip Fryslân is de grootste partij met als het waarborgen van een adequaat watersysteem in Fryslân. Dat richt zich op ‘het drooghouden van voeten en sterk houden van de dijken’. Daarbij zorgt het Wetterkip Fryslân voor een goed waterpeil in sloten en meren, het bewaken van de waterkwaliteit en het zuiveren van afvalwater. Wetterkip Fryslân heeft geen formele, wettelijke rol in het aanbieden van bluswater, maar voelt wel een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het waarborgen van veiligheid in de samenleving en wil daar met het beschikbaar stellen/toegankelijk maken van open water ten behoeve van bluswater een bijdrage aan leveren. Voor Fryslân is dat van belang vanwege de relatief grote hoeveelheid open water die een goede aanvulling kan vormen op de al beschikbare bluswaterbronnen (primair brandkranen). Wetterkip Fryslân ziet hierin een rol door het delen van informatie (waar, toegankelijkheid, bruikbaarheid), afgestemd beheer en onderhoud en het reguleren waterpeil.

Wetterkip Fryslân werkt vanuit de in 2017 vastgestelde visie Toekomstbestendig waterbeheer. De visie richt zich op aanpassingen aan het watersysteem zodat de deelsystemen klimaatbestendig, robuust, betaalbaar, veerkrachtig en ecologisch verantwoord blijven of worden. Wetterkip Fryslân verwacht dat de realisatie van deze visie ruimte biedt om meer mogelijkheden voor bluswater te creëren. Voor Wetterkip Fryslân is het ook van belang om vervuiling van open water tegen te gaan, bij brandbestrijding vraagt dit aandacht.

Overigens is Wetterkip Fryslân niet de enige leverancier van open water. Al eerder zijn genoemd de gemeenten (binnen hun publieke ruimte), andere partijen zijn de provincie (provinciale wateren) en Rijkswaterstaat.

2.4 Brandweer Fryslân

De betrokkenheid van de brandweer bij bluswater kent verschillende kanten:

- De brandweer is niet zelf verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van bluswater, dat ligt bij de gemeenten en/of (particuliere) eigenaren;
- De brandweer is **adviseur** over bluswater, bij ruimtelijke ontwikkelingen adviseert de brandweer – op basis van kennis, inzicht en deskundigheid – over hoe in bluswater moet worden voorzien, welke behoefte er is en met welke maatregelen de behoefte is te beïnvloeden;
- De brandweer geeft inzicht in risico's, repressieve mogelijkheden en te leveren prestaties (normering);
- De brandweer deelt informatie met partners;
- De brandweer heeft een signaalfunctie voor risico's en het niet adequaat zijn van voorzieningen (zowel strategisch, tactisch als operationeel);
- De brandweer onderzoekt met partners verbeteringen op basis van mogelijkheden en behoefte aan bluswater.

⁵ Eindadvies Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen

2.5. Belangenorganisaties, LTO Noord in het bijzonder

LTO Noord is als actor betrokken omdat stalbranden een aandachtscategorie vormen wat betreft bluswater. Dit heeft een aantal redenen:

- Stalbranden hebben grote impact, zeker als hier dieren bij betrokken zijn;
- Er lijkt sprake te zijn van een verhoogd brandrisico;
- De wijze van bouwen van nieuwere stallen (grote compartimenten) heeft effect op de mogelijkheden tot brandbestrijding, het escalatierisico is groter;
- Het merendeel van de agrarische bebouwing ligt in het buitengebied waar sprake is van langere aanrijtijden en beperkter bluswater.

LTO Noord ziet als brancheorganisatie een verantwoordelijkheid in het vergroten van risicobewustwording en het stimuleren van de invulling aan eigen verantwoordelijkheid door agrariërs. Samen met Brandweer Fryslân is hiermee een begin gemaakt door het project Brandveilige veestallen.

Hoewel agrarische bebouwing een specifieke aandachtscategorie is, geldt het bovenstaande ook voor andere belangenorganisaties, denk bijvoorbeeld aan ondernemersverenigingen of plaatselijk belang. In alle gevallen geldt dat het belangrijk is dat betrokkenen goed inzicht hebben in risico's en de mogelijkheden om daar vanuit eigen verantwoordelijkheid iets aan te doen.

2.6. Natuurbeheerders

De natuurbeheerders (ofwel Terreinbeherende organisaties - TBO's), waarvan in Fryslân, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en It Fryske Gea de drie grootste zijn, zijn eigenaar en beheerder van natuurterreinen. Bij dit eigenaarschap hoort het waarborgen van de veiligheid in die terreinen. In relatie tot brandveiligheid is dit in het bijzonder een aandachtspunt bij terreinen die zijn opengesteld voor publiek dan wel terreinen die zich in de nabijheid van kwetsbare bebouwing zoals zorginstellingen of recreatieve bewoning en campings bevinden. Voor terreinen bestaat echter geen wettelijke normering ten aanzien van het kunnen leveren van bluswater. Voor beschikbaarheid en bereikbaarheid van bluswatervoorzieningen moeten de terreinbeheerders vanuit hun eigen verantwoordelijkheid samenwerken met het bevoegd gezag (gemeente) en de brandweer.

Natuur kan onder specifieke omstandigheden (droogte, hitte) een hoog brandrisico met zich meebrengen, waarbij met name het risico op onbeheersbaarheid een zorgpunt is. In hun visies streven de TBO's naar natuur in balans met beheer, beleefbaarheid en benutbaarheid⁶. Dit vraagt natuurlijke ontwikkeling en veelal recreatief toegankelijke natuur en heeft invloed op de wijze van aanleggen, beheren en onderhouden. De veranderingen in beheer en onderhoud kunnen een grotere vuurlast en een vermindering van bereikbaarheid (of toegankelijkheid) voor de brandweer met zich meebrengen. Het risicobeeld verandert hierdoor en er is sprake van een toenemend risico. Veiligheid en in het bijzonder brandveiligheid / natuurbrandbeheersing is geen onderdeel van de huidige visie, zodat het veelal ontbreekt aan aandacht voor voldoende bluswatervoorzieningen.

De speelruimte van TBO's om hun verantwoordelijkheid invulling te geven wordt bepaald door hun eigen beleidskeuzes, maar ook in belangrijke mate door de beleidskaders voor natuuraanleg, -beheer en -onderhoud die de financierende partijen (primair provincies) opdragen per beheertype Natuur en Landschap en Recreatie. Op dit moment is in inrichting- en beheerplannen geen expliciete aandacht voor veiligheid en staat het realiseren en in stand houden van natuur- en landschapswaarden centraal. Hierdoor kan een spanning ontstaan tussen veiligheid en natuurwaarden. De sturingsmogelijkheden van TBO's zijn door de financieringsconstructie – gedeeltelijk – afhankelijk van de ruimte en richting van het provinciaal beleid.

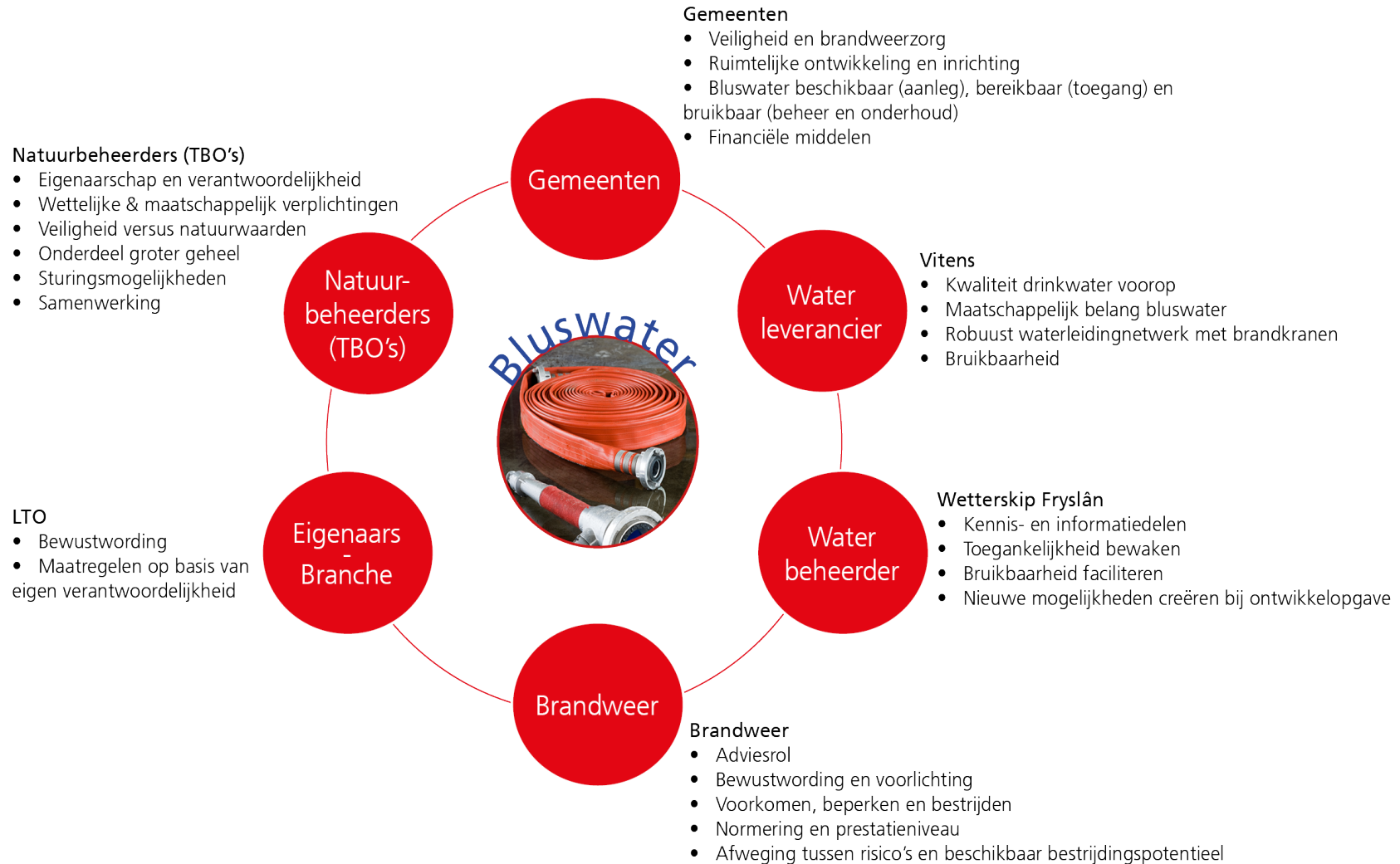
Overigens zijn de TBO's op uitvoerend niveau wel al betrokken bij projecten rondom natuurbrandbeheersing en door slimme invulling van beheer en onderhoud bij aan optimalisering van de brandveiligheid en mogelijkheden tot natuurbrandbeheersing in hun gebieden⁷.

⁶ Bron: Landelijke Visie op natuurbrandbestrijding

⁷ Dit is onderdeel van het project Gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing

Overzicht van rollen, taken en verantwoordelijkheden van de sleutelactoren

3. Projectopdracht en beoogde resultaten

In juni 2018 heeft de bestuurscommissie Veiligheid van Brandweer Fryslân de projectopdracht vastgesteld. De basis hiervoor waren de uitkomsten van de werkconferentie die in mei 2018 heeft plaatsgevonden. Sleutelbegrippen om tot de opdrachtformulering te komen waren: uitlegbaarheid, risicoafweging, maatschappelijk gedragen en samenwerking. Dit heeft geresulteerd in de volgende projectopdracht:

Ontwikkel een helder kader voor het **bepalen, realiseren en borgen** van adequate bluswatervoorziening in Fryslân

Betrek interne en externe stakeholders

Ga uit van de maatschappelijk best passende oplossingen

Als richting is meegegeven:

- **Stem af op landelijke ontwikkelingen**, zoek aansluiting bij de herziening van de landelijke handreiking.
- **Zorg dat de aanpak maatschappelijk gedragen wordt**, niet ieder risico is af te dekken, er is een gezonde balans nodig tussen het terugdringen van risico's en de daarvoor te leveren inspanningen (waaronder financieel) die daarvoor nodig zijn.
- **Ga uit van bestaand budget**: terugdringing van risico's (voor zover niet de verantwoordelijkheid van derden) vindt plaats binnen de beschikbare budgetten van respectievelijk gemeenten en Brandweer Fryslân.

Beoogde resultaten van het project

1. De bestaande situatie van beschikbaarheid/bereikbaarheid van bluswater en de mogelijke risico's zijn in kaart gebracht;
2. Er is een handreiking met heldere definities van adequate bluswatervoorziening in relatie tot risico's en te leveren prestaties (maatgevende scenario's) zodat de gewenste situatie kan worden bepaald;
3. De rollen, taken en verantwoordelijkheden van actoren zijn helder beschreven;
4. Er is een actieprogramma voor de transitie van de bestaande situatie naar de gewenste situatie; dit is afgestemd op haalbaarheid, financiële kaders, invulling gedeelde zorg en verantwoordelijkheid en er is expliciet aandacht voor de vergroting van het risicobewustzijn rond bluswatervoorziening binnen de samenleving

3.1. Wettelijke en beleidsmatige kaders

Uitvoering van de opdracht vindt plaats binnen de bestaande wettelijke en beleidsmatige kaders. De belangrijkste zijn:

a. Wet op Veiligheidsregio's / Besluit op Veiligheidsregio's

Per 2014 is de brandweer in Fryslân geregionaliseerd. Tot dan viel zowel de brandweezorg als bluswatervoorziening onder de directe gemeentelijke zorg (in een aantal gevallen uitbesteed aan regionale samenwerkingsverbanden), nu geeft Veiligheidsregio Fryslân hier uitvoering aan.

Dit laat onverlet dat gemeenten op grond van de Wet Veiligheidsregio's, (paragraaf 2, artikel 3) verantwoordelijk zijn voor de brandweezorg met inbegrip van bluswatervoorziening. Daar waar het uitvoeren van de brandweezorg na de regionalisering is 'uitbesteed' aan Brandweer Fryslân, is de verantwoordelijkheid voor de bluswatervoorziening bij de gemeenten gebleven. De toenmalige minister van V&J heeft dit expliciet uitgesproken⁸.

b. Regelgeving ruimtelijke ordening en bouwen

Voor het regelen van bluswatervoorziening is op dit moment verschillende regelgeving van toepassing, zoals het Bouwbesluit 2012, Wet Milieubeheer en de Wet Ruimtelijke Ordening. De verwachting is dat deze wetgeving per 1 januari 2021 overgaat in de Omgevingswet met bijbehorende AMvB's.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Door bundeling van wetgeving zijn minder regels nodig. Een andere focus van de verandering is het anders (eenvoudig en beter) gaan werken dan voorheen. Regels en procedures komen te vervallen en ruimtelijke plannen/vergunningen kunnen sneller worden verleend.

Op grond van de bestaande regelgeving heeft de brandweer een (verplicht) adviserende rol en treedt op als toetsers. In de nieuwe situatie wijzigt de rol van de brandweer en vraagt om vroegtijdig meedenken aan en mee ontwerpen van plannen en vergunningen in plaats van verplicht advies en toetsing op regels.

Veiligheid in de fysieke leefomgeving wordt een volwaardige ontwerpvariabele, het voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's door brand én de beschikbaarheid en bereikbaarheid van bluswatervoorziening vormen hierin belangrijke elementen.

c. Drinkwaterwet

In de huidige Drinkwaterwet hebben de waterleidingbedrijven als primaire taak het voorzien in goed kwalitatief drinkwater, voor de waterleidingbedrijven is de leveringsplicht van bluswater vervallen.

d. Hernieuwde kijk op brandbestrijding

De Hernieuwde kijk op brandbestrijding is medio 2018 gepubliceerd door het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) en geeft inzichten voor de aanpak van brandbestrijding en de rol van blusmiddelen daarin. Deze inzichten zijn meegenomen bij het bepalen van de normering voor bluswaterbehoefte. De insteek is een meer risicogerichte aanpak van brandbestrijding, dit geeft nieuwe inzichten wat betreft inzet van blusmiddelen en de benodigde hoeveelheid.

e. Landelijke beleidsontwikkelingen

Vanuit Brandweer Nederland werkt een projectgroep aan een landelijke Handreiking bluswatervoorziening. Deze wordt – waarschijnlijk - dit jaar rond de zomer voorgelegd aan de Raad van Brandweercommandanten (RBC). Deze handreiking ziet enerzijds op de ontwikkeling van normen wat betreft de noodzakelijke hoeveelheid bluswater (en bereikbaarheid) en anderzijds op een beschrijving van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de verschillende betrokken partijen. De uitwerking van de normering binnen dit project is gebaseerd op de landelijke concepten, waarbij op advies van de landelijke projectgroep een vertaling naar de regionale situatie heeft plaatsgevonden.

⁸ Zie de brief in bijlage 2

De beschrijving van de verantwoordelijkheidsverdeling binnen Fryslân past uiteraard binnen de landelijk beschreven kaders. De verdieping binnen dit project is met name het onderzoek naar c.q. stimuleren van samenwerkingsmogelijkheden, waarbij breder naar verantwoordelijkheden wordt gekeken dan sec de wettelijke en contractuele verplichtingen van partijen.

f. Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat

Eind 2017 is het Dekkingsplan 2.0 vastgesteld. Met dit dekkingsplan is de brandweezorg in Fryslân afgestemd op de risico's zoals die zijn vastgelegd in het in 2016 vastgestelde Incidentrisicoprofiel Fryslân.

Basis voor het Dekkingsplan is het realiseren van brandweezorg aan de hand van de door het bestuur vastgestelde uitgangspunten wat betreft opkomsttijden. Deze zijn gebaseerd op het overheersend risicokarakter van het gebied. Op basis van risico's is onderscheid gemaakt in 3 type gebieden, per gebied zijn opkomsttijden geformuleerd voor de brandweertaken. Deze zijn relevant in relatie tot de normering van bluswater (hoeveelheid en tijd).

Bluswatervoorzieningen waren geen onderdeel van de scope van het Dekkingsplan 2.0 met dien verstande dat in het dekkingsplan wel de opkomsttijden en bijbehorende spreiding van het grootschalig watertransport door de brandweer (WTS 1000 systemen) is opgenomen.

g. Beleidsplan Veiligheid 2019-2022 en speerpunten

In het recent vastgestelde beleidsplan Veiligheid ligt de focus op samenwerken aan een veilig Fryslân. Het project Bluswatervoorziening levert hier een bijdrage aan en past – mede door de aanpak - bij de koers die gekozen is:

- netwerksamenleving centraal,
- slimme inzet van data en technologie
- nieuwsgierig en omgevingsbewust.

Daarnaast sluit de aanpak van het project bluswatervoorziening goed aan bij het speerpunt **Samen risicobewust en risicogericht**.

3.2. Relatie met andere projecten

Binnen Brandweer Fryslân lopen op dit moment drie andere projecten die een connectie hebben met bluswatervoorziening.

Het project **Natuurbrandbeheersing** richt zich op het ontwikkelen van een gebiedsgerichte aanpak in de 11 natuurgebieden die op grond van de Risico-inventarisatie Natuurbrand aangewezen zijn als gebieden met een verhoogd risico. Bij het bepalen van het risico voor natuurbrand is bluswater één van de parameters. De ontwikkeling van de gebiedsgerichte aanpak gaat uit van samenwerking tussen alle betrokken partners in het gebied gericht op het voorkomen, beperken en – indien noodzakelijk - effectief bestrijden van natuurbranden. Een belangrijk deel van de betrokken partners is eveneens betrokken bij het project bluswatervoorziening. Dit vraagt zowel intern als extern goede afstemming. De insteek is dat noodzakelijke / gewenste maatregelen ten aanzien van bluswater uitvoering krijgen als onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak.

Risicobeheersing rolt op dit moment het project **Brandveilige veestallen** uit. Dit is de regionale vertaling van het landelijk Actieplan Stalbranden. Er is een sterke inzet op voorlichting, bewustwording en risicovermindering. Dit sluit goed aan bij de bevindingen dat de agrarische gebouwen een objectcategorie vormen met een hoger risico en aandachtspunten ten aanzien van bluswater en bij de opdracht om te werken aan risicovermindering en risicobewustwording.

Het project **WTS 2.0** is een uitvloeisel van de landelijke aanbesteding van watertransportsystemen. In het kader van het Dekkingsplan 2.0 is bepaald dat er binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân op 5 locaties een WTS 1000 wordt gestationeerd. Voor de spreiding is uitgegaan van een dekking op basis van een maximale aanrij- en opbouwtijd van 1 uur. Op dit moment worden in ons verzorgingsgebied nog de 'oude' WTSsystemen gebruikt, vanuit het IFV is een aanbesteding voor nieuw materieel opgezet, in dit kader zal Brandweer Fryslân ook overgaan tot vervanging van de huidige systemen. Het project bluswatervoorziening moet input en kaders leveren ten aanzien van de keuze van systemen.

3.3. Financieel kader

De kosten voor bluswatervoorzieningen worden door verschillende partijen gedragen. Het belangrijkste deel van de kosten omvat de huur van brandkranen. Hiervoor hebben de gemeenten contracten met Vitens. De totale kosten op jaarbasis bedragen circa € 370.000,-, financiering geschiedt per gemeente. Daarnaast hebben gemeenten kosten voor de personele inzet ten behoeve van onderhoud en beheer. Deze kosten zijn niet bekend. Veelal gaat het hier om deeltaken van medewerkers, een enkele keer is deze taak uitbesteed aan de vrijwillige korpsen in de gemeente.

De Brandweer heeft specifiek materieel beschikbaar ten behoeve van bluswatervoorzienig: waterwagens, motorspuitaanhangers en grootwatertransportsystemen. De kosten hiervoor zijn opgenomen in het Meerjareninvesteringsplan, uitgegaan wordt van de volgende budgetten:

Type materieel	Aantal	Bedrag per item	Jaar
Motorspuitaanhangers klein	18	€ 20.447,-	tussen 2019 – 2030 (1-2 per jaar)
Motorspuiten groot (eilanden)	9	€ 29.184	tussen 2019 - 2025
Waterwagens	4	€ 115.000,-	2019 Oldeberkoop; overige nog niet vanwege leeftijd
Schuimblusbak (DP 2.0)	1	€ 250.045,-	2021
WTS (DP 2.0)	5	€ 375.154	2022

De andere betrokken actoren hebben geen separate budgetten voor bluswatervoorziening. In de bestuurlijke opdracht is als kader meegegeven dat oplossingen in principe binnen het huidige budget moeten worden gerealiseerd. In het actieprogramma is nader uitgewerkt qua haalbaarheid.

3.4. Aanpak

In de aanpak van het project Bluswatervoorziening staat samenwerking centraal. Vanwege de brede samenstelling van het speelveld zijn in de voorfase van het project al stakeholders betrokken. De werkconferentie op 14 mei 2018 heeft het belang van een samenwerkingsaanpak benadrukt. Het project is opgedeeld in 4 deelopdrachten: Invulling gedeelde zorg en verantwoordelijkheid, Normeren, Inventariseren en Borgen voorkant veiligheidsketen. Voor alle opdrachten is een integrale aanpak gevolgd, in de projectgroep is verbinding gelegd. Op strategisch niveau is een regiegroep geformeerd om te kunnen klankborden wat betreft aanpak, beoordeling van bevindingen en oplossingsrichtingen. Tevens heeft de regiegroep aandacht besteed aan de betrokkenheid van de verschillende partijen. Met het oog op samenwerking zijn de werkgroepen, projectgroep en regiegroep bezet door deelnemers van gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, LTO Noord, natuurbeerorganisaties en brandweer. De werkgroep Normeren richt zich op brandweerspecifieke vraagstukken, deze is breed samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende functionele gebieden binnen de brandweer. De samenstelling van regiegroep, projectgroep en werkgroepen staat in bijlage 3.

3.5. Klankborden

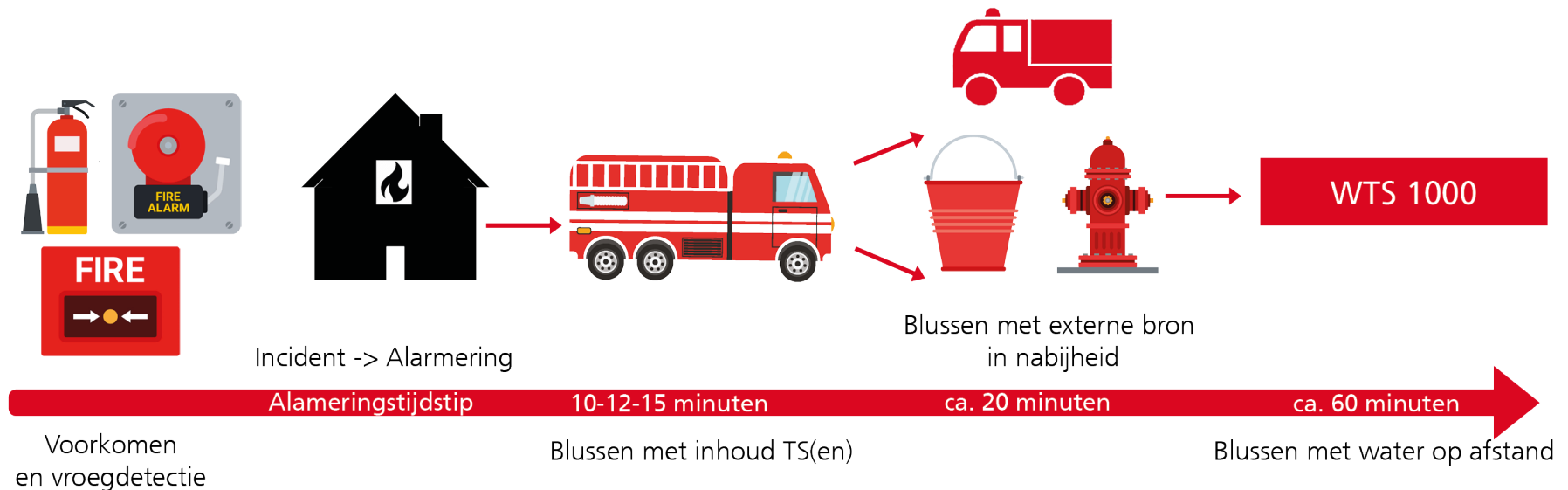
In het proces is nadrukkelijk ruimte opgenomen voor afstemming met de achterban. Via de vertegenwoordigers in de projectgroepen en de regiegroep zijn alle betrokken partijen aangehaakt. De voorlopige inzichten en bevindingen vanuit het project zijn medio februari voorgelegd aan de bestuurscommissie Veiligheid. Daarna hebben verschillende informatiebijeenkomsten plaatsgevonden:

- Brandweerposten
Met een vertegenwoordiging van iedere post is gesproken over:
 - a. De ontwikkelde normen wat betreft de benodigde hoeveelheid bluswater per specifieke categorie (betekening, haalbaarheid)
 - b. De uitkomsten van de inventarisatie van bluswatervoorziening in het verzorgingsgebied, het vaststellen van eventuele belangrijke knelpunten en het aanvullen van de inventarisatie op basis van lokale kennis en inzichten
- Raadsbijeenkomsten
Gemeenten zijn belangrijke partners vanwege hun verantwoordelijkheid wat betreft brandweezorg en bluswatervoorziening. Financiering van de brandweezorg en bluswatervoorziening loopt via de gemeenten, de gemeenteraad beslist hier uiteindelijk (via vaststelling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling VRF). Gemeenteraadsleden hebben de gelegenheid gekregen om zich via raadsbijeenkomsten te laten informeren over de situatie met betrekking tot bluswater in Fryslân, de aandachtspunten en de beoogde aanpak daarvan.
- Gemeentesecretarissen
Via het POOK/POG zijn gemeentesecretarissen geïnformeerd over het project, de resultaten, de ambities en de opdracht voor de gemeenten. Aandacht ging uit naar integrale samenwerking tussen de verschillende disciplines binnen gemeenten en het terugdringen van restrisico's
- Ambtenaren openbare orde en veiligheid
De ambtenaren openbare orde en veiligheid zijn bij herhaling meegenomen in de ontwikkeling van het project en de uitkomsten. Dit ook met het oog op hun rol als adviseur van de burgemeester / bestuurder VRF en de coördinerende rol binnen de gemeenten wat betreft veiligheidsbeleid.
- Afstemming natuurbeheerders (ofwel Terreinbeherende organisaties- TBO's) en Provincie Fryslân
De Natuurbeheerders hebben onderling afgestemd over de uitkomsten van het project en het actieplan. Er heeft verkennend overleg met Provincie Fryslân plaatsgevonden; een bredere afstemming met de provincie en andere partners zal nog plaatsvinden.
- Interne afstemming binnen Vitens, LTO Noord en Wetterskip Fryslân.

4. Definities en focus

Bluswater is een belangrijk facet in de keten van brandweezorg. Deze keten richt zich primair op het voorkomen van brand en in het verlengde daarvan het beperken van de effecten. Bij het grootste deel van de branden gaat het om zogeheten standaardbranden, die met de inhoud van één of twee tankautospuiten (TS'en) te blussen zijn. Voor grotere branden is (aanvullend) extern bluswater nodig. Hiervoor zijn verschillende bronnen beschikbaar. Een zeer beperkt deel van de branden escaleert verder en vergt veel extra water. In dat geval wordt het grootwatertransport ingeschakeld, met het WTS1000 systeem kan over langere afstand en gedurende langere tijd water aangeleverd worden. In het streven naar adequate bluswatervoorziening gaat het om het kunnen waarborgen van de continuïteit van bluswateraanvoer. Deze continuïteit van aanvoer is afgestemd op de normtijden die op grond van het Dekkingsplan 2.0 worden gehanteerd. In beeld:

In het Dekkingsplan 2.0 zijn op basis van Rembrand⁹ 3 type risicogebieden onderscheiden waar normtijden aan zijn gekoppeld.

Gebied	Kenmerken	Normtijd
Risicogebied 1	<ul style="list-style-type: none"> • oude binnensteden (woningen, gebouwen voor zelfredzame personen zoals hotels, kantoren, winkels, publieksgebouwen, scholen en industriegebouwen); • gebouwen voor slapende niet-zelfredzame personen (gevangnissen, ziekenhuizen en verpleegtehuizen); • portiekwoningen en woongebouwen hoger dan 20 meter. 	1 ^e Tankautospuut → 10 minuten
Risicogebied 2	woningen; gebouwen voor zelfredzame personen (incl. industrie).	1 ^e tankautospuut → 12 minuten
Risicogebied 3	verspreid liggende woningen; verspreid liggende gebouwen voor zelfredzame personen (incl. industrie) en overig buitengebied	1 ^e tankautospuut → 15 minuten

Focus opdracht

Het project bluswatervoorziening legt primair de focus op de tijdsperiode tussen 20 minuten tot 60 minuten na alarmering. In de eerste 5- 10 minuten na aankomst van de brandweer vindt blussing plaats met in de tankautospuut meegebrachte water (1500-2000 liter). Daarna is een externe bron nodig¹⁰ om in de continuïteit van bluswater te voorzien. Conform de normen van het dekkingsplan is na 60 minuten (na alarmering) het systeem voor grootwatertransport opgebouwd waarmee voor lange tijd in de continue aanvoer van grote hoeveelheden water kan worden voorzien. Er zijn er twee restricties die aandacht vragen:

- een dekkingspercentage van 80% voor WTS betekent dat in 20% van het verzorgingsgebied een langere tijd overbrugd moeten worden.
- Het is noodzakelijk dat binnen 1000 meter vanaf de vuurhaard voldoende open water beschikbaar is om het systeem te laten werken.

De bronnen voor extern bluswater zijn te onderscheiden in:

Brandkranen	Open water
Watertransportsystemen	Overige voorzieningen

In de inventarisatie en bij mogelijke verbeteringen worden de verschillende typen bronnen betrokken.

⁹ Zie Dekkingsplan 2.0 Samen paraat

¹⁰ Zie hoofdstuk 5: Normen

5. Normen voor bluswater

Het ontwikkelen van normen voor de behoefte aan bluswater is van belang voor de advisering door de brandweer bij ruimtelijke ontwikkeling en bouwaanvragen. De normen zijn namelijk gerelateerd aan de prestaties die de brandweer moet / kan leveren.

Tegelijkertijd draagt inzicht in de bluswaterbehoefte op basis van de normen bij aan het inschatten van risico's op dit vlak. Het gaat dan om de vraag in welke mate er voor de repressie knelpunten (kunnen) zijn in de waterwinning en hoe groot die knelpunten zijn.

Op dit moment maakt Brandweer Fryslân voor de advisering aan gemeenten gebruik van de landelijke Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid. Deze handreiking wordt momenteel herzien, de herziene normen zijn in concept gereed. Conform de kaders voor de opdracht is voor het vaststellen van de normen aangesloten bij de landelijke ontwikkelingen, ook wat betreft aanpak. De herziene (concept)handreiking gaat er vanuit dat in heel Nederland de brandkenmerken, mensenkenmerken en gebouwkenmerken hetzelfde zijn. Lokale en regionale verschillen bestaan op het vlak van de repressieve en omgevingskenmerken. In de handreiking zijn een aantal generieke uitgangspunten geformuleerd die vertaald kunnen worden naar de regionale realiteit. Binnen het project Bluswatervoorziening is deze werkwijze gehanteerd. Dit is in de volgende stappen gebeurd:

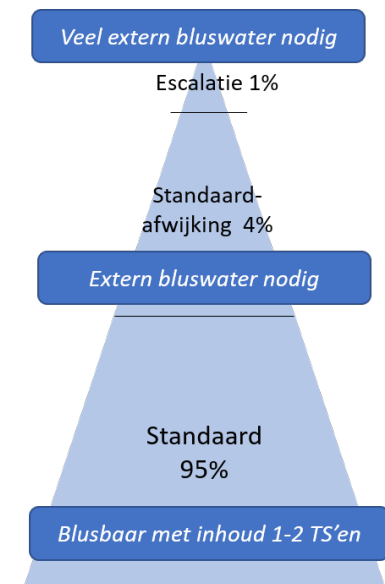
1. Beschrijving van de basis van het landelijke model over de relatie tussen ontwikkeling van brand en bluswaterbehoefte.
2. Aanhaken bij (nieuwe) landelijke inzichten (kwadrantenmodel en Hernieuwde kijk op brandbestrijding) om doel en norm met elkaar in verband te brengen
3. Friese vertaling voor de formulering van normen op basis van te behalen doelen in relatie tot gebouw/gebiedscategorieën uitgaand van de landelijke normen
4. Uitwerken factor tijd.

5.1. Relatie tussen ontwikkeling van brand en bluswaterbehoefte

De hoeveelheid benodigd bluswater bij een incident is sterk afhankelijk van de mate waarin een brand zich qua omvang en intensiteit ontwikkelt en de fase waarin de brand zich bevindt op het moment dat de brandweer een interventie pleegt. Het dynamische verloop van een brand en de interventie hierop is weergegeven in het cascademodel.

Voor een betrouwbare inschatting van de benodigde bluswaterhoeveelheid zijn de incidenten ingedeeld in drie categorieën;

1. **Standaard:** Bij deze incidenten kan vrijwel altijd volstaan worden met het in de tank van de tankautospuit aanwezige bluswater (1500- 200 liter). Circa 95% van de branden vallen in deze categorie.
2. **Standaard afwijking:** Zodra water in de tank van de tankautospuit niet voldoende is om de brand te bestrijden zal gebruikt gemaakt worden van externe bronnen zoals ondergrondse brandkranen, open water of bronnen die hiervoor speciaal zijn aangelegd of worden aangevoerd. Maatgevende incidenten zijn realistisch (ze doen zich geregeld voor) en daarmee voorspelbaar (we weten niet waar en wanneer maar wel dat ze zich voor zullen doen). Voor deze maatgevende incidenten moet er voldoende bluswater beschikbaar zijn om uitbreiding te kunnen voorkomen en uiteindelijk de brand te blussen. In brandweertermen is er hier sprake van middel tot grote branden
3. **Escalatie:** Incidenten die groter zijn dan maatgevend vallen in de categorie escalatie (worst case) in de praktijk zijn dit de branden die zich uitbreiden over meerdere brandcompartimenten. Voor deze scenario's zal gebruik gemaakt worden van grootschalig brandweeroptreden met hierbij bijvoorbeeld het grootwatertransport.

Cascademodel

In het cascademodel wordt een brand in vijf fasen onderscheiden. In het model doorloopt een brand verschillende, van elkaar te onderscheiden ruimtelijke fasen: van voorwerp naar ruimte, naar verdere omgeving (verdieping, compartiment).

In iedere fase bestaan twee mogelijkheden: de brand gaat uit of de brand gaat over naar een volgende fase. Of de brand naar een volgende fase overgaat, is afhankelijk van een groot aantal invloedfactoren (bijvoorbeeld: preventieve voorzieningen, effectieve interventie door de brandweer en voldoende bluswater). Afhankelijk van het type gebouw/gebied kan als het interventiemoment later in de cascade komt te liggen de behoefte aan bluswater toenemen.

5.2. Te behalen doel als basis voor normen

De doelen van de brandweerinzet zijn (naast redding) *blussen* of *uitbreiding* voorkomen. Deze doelen staan in relatie tot het cascademodel en zijn afhankelijk van het object of de fase van de brand. Nablussen is veelal 'maatwerk' en derhalve niet in normen gevat. Het

te behalen doel en de benodigde hoeveelheid bluswater kennen een relatie met het vrijkomend brandvermogen. Als het beschikbare bluswater niet toereikend is voor blussing (brandvermogen/koelend vermogen) wordt het ingezet om uitbreiding te voorkomen.

Relatie potentieel brandvermogen en benodigd koelend vermogen

De **Hernieuwde kijk op brandbestrijding** ziet het inschatten van het potentiële brandvermogen en het daarbij behorende benodigd koelend vermogen als een van de belangrijkste activiteiten bij brandbestrijding.

Brandvermogen is het vermogen dat mogelijk kan worden bereikt als er voldoende zuurstof beschikbaar is. **Koelend vermogen is** het vermogen dat nodig is om de brand beheersbaar te maken. Het koelend vermogen hangt af van het debiet (hoeveel bluswater is er in welke tijd beschikbaar) en de effectiviteit van de blussing (verdamping). De effectiviteit kan afhangen van de straalpijp en de ervaring (vakbekwaamheid) van de straalpijpvoerder.

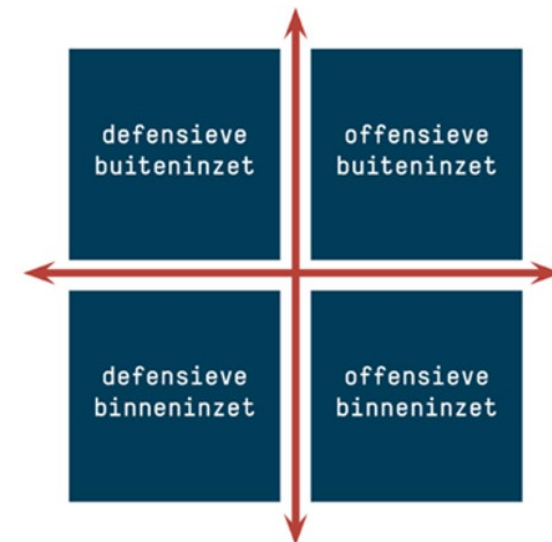
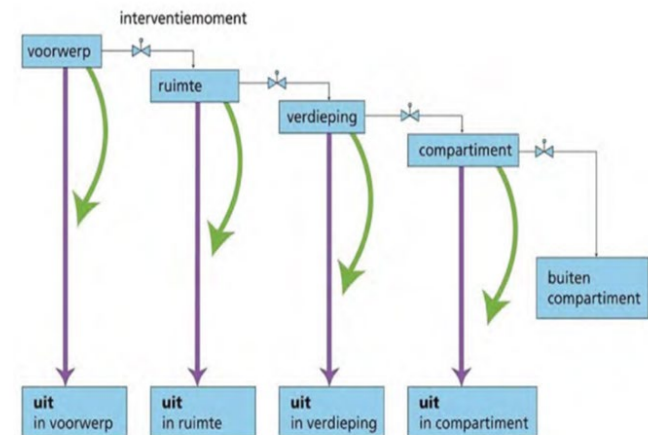
Dit betekent: brandvermogen → koelend vermogen → te behalen doel → benodigd bluswater.

Omgekeerd betekent dit dat als er minder water beschikbaar is, het doel mogelijk kan veranderen.

Relatie met inzetactiek:

De benodigde bluswatervoorziening is ook afhankelijk van de inzetactiek gekoppeld aan het kwadrantenmodel. Het kwadrantenmodel is het model dat de repressief leidinggevendenden gebruiken om de inzetactiek te bepalen. De keuze is onder meer afhankelijk van de mogelijkheid om de vuurhaard op een veilige manier te bereiken en het te behalen doel.

Voor de Hernieuwde kijk op brandbestrijding is het uitgangspunt de offensieve buiteninzet, een binneninzet wordt alleen toegepast bij redding (offensieve binneninzet mits haalbaar met de inhoud van de TS) of bij een simpel te benaderen vuurhaard.

Een moeilijker bereikbare vuurhaard wordt van buiten benaderd met een offensieve inzet, gericht op blussing van de vuurhaard. Is blussing van de vuurhaard niet mogelijk dan past een defensieve buiteninzet gericht op het voorkomen van uitbreiding van de brand, dus op koelen van de omgeving.

De keuze voor een van de vier kwadranten bepaalt de inzet tactiek en daarmee de hoeveelheid bluswater die wordt gebruikt. Dit hangt samen met het doel van de inzet. Ter illustratie, bij een defensieve buiteninzet (gericht op koelen omgeving) is vele malen meer bluswater nodig dan bij een offensieve binnen inzet (blussen vuurhaard in compartiment) . De Hernieuwde Kijk op Brandbestrijding geeft kaders en inzichten voor de te kiezen inzet tactiek.

Door de bovenstaande modellen met elkaar in samenhang te brengen wordt duidelijk dat de benodigde hoeveelheid extern water (nodig bij scenario's met standaardafwijking en escalatie) afhankelijk is van een samenstel van factoren: interventiemoment, doel (blussing of koelen) en inzet tactiek. Dit samenstel van factoren kan verbonden worden aan gebouw/gebiedscategorieën, zodat per categorie streefwaardes kunnen worden geformuleerd.

5.3. Categorieën en streefwaardes

Op basis van de landelijke modellen zijn gebouw/gebiedscategorieën gedefinieerd, de categorieën zijn grotendeels overeenkomstig aan de categorieën zoals opgenomen in de Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid, conceptversie 2018. Er is echter – zoals ook de landelijke handreiking adviseert - specifiek naar de situatie in Fryslân is gekeken. Mede daardoor is het mogelijk geweest om een helder en eenvoudig model te ontwikkelen. Voor het bepalen van de behoefte aan bluswater zijn de volgende categorieën onderscheiden:

Categorie	Toelichting
Woningen + subcategorie bewoonde hoogbouw > 20 meter	Deze categorie omvat in principe alle woning typen met uitzondering van oudere gebouwen en woning in het centrumgebied. Er is geen verder onderscheid gemaakt in type woningen met uitzondering van bewoonde hoogbouw van >20meter. Voor het bepalen van de norm is uitgegaan van de hoogste bouwkundige risico, 'worst case' categorie
Oudere gebouwen – centrumgebied	Gaat om dicht opeenstaande gebouwen in centrumgebieden waar met name sprake is van oudere bouw (overgang van hout naar een betonvloer, grofweg rond 1970). De perceelgrens is niet per definitie de kadastrale grens, uitgaan van bouwkundige brandscheiding
Gezondheidszorg	In deze categorie is uitgegaan van beperkte zelfredzaamheid en binnen het object interne verplaatsing / opvang.
Agrarische gebouwen	De norm geldt voor alle soorten van agrarisch gebruik (landbouw, grootvee, pluimvee etc). Referentie voor de norm is de NENnormering 6060 en 6079 (veestal, grote compartimenten).
Industrie	De norm geldt voor alle typen industriële objecten. BRZO / PGS objecten dienen ten aanzien van bluswatervoorziening mogelijk uniek en separaat te worden beschouwd, dit komt overigens al terug in de specifieke voorzieningen die vereist zijn.
Utiliteit + subcategorie hoogbouw > 20 meter	Onder utiliteitsgebouwen zijn bouwwerken die voor algemeen nut gebruikt worden en die niet privaat bewoond worden (kantoren, scholen, hotels etc). Er is geen differentiatie gemaakt naar type utiliteit. Als subcategorie is gedefinieerd hoogbouw boven 20 meter.
Natuur	Het doel, blussen (knock down) of uitbreiding voorkomen (stoplijn) is ook toepasbaar op natuurbrand, voor de norm kan aangehaakt worden op de inzichten die voortkomen uit de landelijke en regionale projecten. Realisatie van de daaraan verbonden behoefte aan bluswatervoorziening moet vanuit multi-deskundigheid opgepakt worden als onderdeel van de landelijke en regionale projecten gericht op natuurbrandbeheersing en natuurbrandbestrijding.

In de tabel in bijlage 4 is met een uitgebreide onderbouwing per categorie gerelateerd aan de doelen blussen of uitbreiding voorkomen de benodigde hoeveelheid bluswater benoemd. De hoeveelheid voorzienbaar benodigd bluswater is bepaald aan de hand van realistische brandweerinzet. Brandweer

Fryslân heeft op 8 maart 2019 een debiet test uitgevoerd met verschillende lage druk armaturen. Van deze test is een rapportage opgemaakt. De uitkomsten van deze test zijn de basis geweest voor het berekenen van het benodigd aantal kubieke meter per uur als norm (vertaling van aantal stralen naar benodigde hoeveelheid water). Het uitgangspunt is dat de waterbehoefte voor blussing en redden gelijk is.

Wanneer voor het bestrijden van een brand de inhoud van de tankautospuit niet voldoende is (inzet op standaardafwijking), is het nodig terug te kunnen vallen op extern bluswater. Als basis voor die externe behoefte geldt een hoeveelheid van 60m³/u, afhankelijk van gebouwtype en brandontwikkeling kan de behoefte groter worden. Een uitzondering hierop vormen branden in oudere gebouwen in het centrumgebied. Daar is per direct veel water (bij voorkeur 300 m³ per uur) nodig. Bij natuurbranden is de bluswaterbehoefte afhankelijk van de omvang van het vuurfront en eventueel het aantal vuurfronten. Over het algemeen is de bluswaterbehoefte daar groot.

Categorie	Streefwaarden extern bluswater (6 – 60 minuten)
Woningen + subcategorie bewoonde hoogbouw > 20 meter	60 m ³ per uur
Oudere gebouwen – centrumgebied	300 m ³ per uur zsm
Gezondheidszorg	60 m ³ per uur
Agrarische gebouwen	60- 120 m ³ per uur
Industrie	60- 180 m ³ per uur
Utiliteit + subcategorie hoogbouw > 20 meter	60- 180 m ³ per uur
Natuur	64 m ³ per uur uitgaande van een vuurfront van 300 meter lengte en 5 meter breedte zo snel mogelijk

De streefwaarden geven de bandbreedte tussen basisbehoefte en maximaal gewenste hoeveelheid water voor die categorie. Op basis van de factor tijd is in de volgende paragraaf uitgewerkt wanneer en voor hoe lang die hoeveelheid beschikbaar moet zijn.

Voor de bestaande situatie wordt gesproken over streefwaarden. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gelden de genoemde hoeveelheden als norm.

5.4. Factor tijd

De factor tijd kent meerdere facetten. Enerzijds is de factor tijd gekoppeld aan het te behalen doel en/of het te verwachten resultaat, waarbij er een relatie is met de hoeveelheid brandstof. Is de hoeveelheid brandstof beperkt dan zal de omvang van de brand na verloop van tijd afnemen in omvang en intensiteit. Dit betekent dat de uiteindelijk benodigde hoeveelheid bluswater relatief beperkt is en gedurende kortere tijd nodig. Is de hoeveelheid brandstof echter groot, dan is er gedurende langere tijd veel bluswater nodig.

Bij een woningbrand mag aangenomen worden dat een brand binnen een uur nagenoeg zonder brandstof komt, mits er een goede verbranding heeft plaatsgevonden (voldoende zuurstof) en mits het binnen de woning (compartiment) blijft. Woningen zijn er op gebouwd dat branden zich in principe beperken tot de perceelsgrenzen. De benodigde hoeveelheid bluswater (hoeveelheid en tijd) voor woningen is daardoor relatief beperkt.

Ten aanzien van bebouwing in oudere centrumgebieden is de situatie anders, met name het vooraf bepalen van de maximale uitbreiding is veelal moeilijk vast te stellen. Dit heeft te maken met de bouwkundige staat en de mogelijk slechte bereikbaarheid. Veelal heeft dit als gevolg dat dergelijke branden langer dan een uur duren en veel water vragen.

Bij bedrijfsbranden (categorie industrie, agrarisch en utiliteit) zullen de meeste branden binnen dit tijdsbestek een vergelijkbaar beeld geven, mits de brand binnen het compartiment blijft. Op basis van gelijkwaardigheid is echter meer vuurlast te verwachten, in verband hiermee is meer bluswater nodig. Bij nablussen zal de brandweer altijd kijken naar de effectiviteit van het inzetten van bluswater. Vakmanschap is hierin leidend.

Een ander facet van de factor tijd is de afstand van bluswaterwinning tot het brandobject. Hoe groter de afstand, hoe meer tijd het kost om waterwinning te realiseren. Voor de streefwaardes is het uitgangspunt dat een externe bron op 80 meter afstand staat, zodat tijdig op de basishoeveelheid water van 60m³ kan worden aangesloten. Daar waar dat niet haalbaar is, zijn er situationeel andere mogelijkheden:

- Afstand waterwinning tot brand object <160 meter: dit is de maximale afstand waarover met de TS water kan worden getransporteerd. Aandachtspunten zijn de extra tijd in verband met uitrol van langere slanglengtes en de mogelijke lagere opbrengst.
- Afstand waterwinning tot brand object >160 meter <300 meter: in dit geval kunnen 2 TS'en gekoppeld worden tot een WTS200, hiermee kan in de nabijheid van het object/gebied toch binnen een redelijke tijd voldoende water verworven worden. Aandachtspunten hier zijn de benodigde extra tijd en de beschikbaarheid van een externe bron die voldoende water levert.
- Is de afstand van de waterwinning tot het object/gebied langer dan 300 meter, dan moet op andere wijze in de waterwinning worden voorzien. Dat kan door inzet van waterwagens of WTS. De waterwagens kunnen – zeker bij directe alarmering – snel ter plaatse zijn, er is echter geen continuïteit van watertoevoer gegarandeerd. Het WTS vraagt langere aanrijtijd en opbouwtijd, maar biedt wel continuïteit.

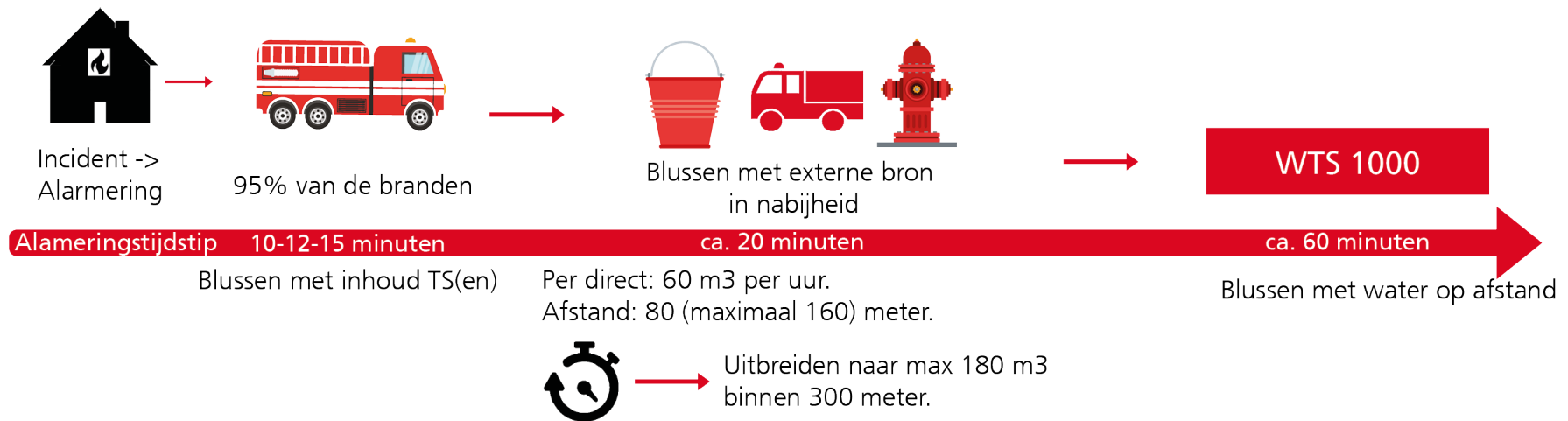
Bij een brandweerinzet is er altijd sprake van de behoefte tot het kunnen continueren van blussen en / of koelen van belendingen. Feit is dat de tank van een TS gedurende een beperkte tijd watergebruik biedt. De tijd is afhankelijk van de omvang van de tank (minimaal 1500 liter) en de voor het doel gevraagde hoeveelheid water.

Om het blussen en / of het koelen van belendingen te kunnen continueren (maatgevende incidenten, brand met afwijking) is dus tijdige koppeling op een externe bron (brandkraan, open water, specifieke voorziening) noodzakelijk. Kijkende naar de stappen in een brandweerinzet, ter plaatse zijn, verkennen, afleggen, blussen, kan gesteld worden dat binnen 20 minuten na alarmering aankoppelen op een externe bron de minimale behoefte is voor een adequate bluswatervoorziening. Dit stelt eisen aan de afstand tussen tankautospuit en externe bron. De mogelijke afstand ligt in een range tussen 20/40 meter en 160 meter. Regelgeving (landelijke handreiking, bouwbesluit etc.) gaat er van uit dat de afstand van een object tot een brandkraan moet liggen tussen de 20/40 tot 100 meter, afhankelijk van risico's. Op grond hiervan wordt voor de inventarisatie binnen Fryslân uit gegaan van een gemiddelde afstand van 80 meter tot een brandkraan. Vanuit repressief oogpunt is de maximaal af te leggen slanglengte vanaf een tankautospuit 160 meter. Echter, de opbrengst van met name een brandkraan (druk, gebied, tijd van het jaar) maakt of met deze maximale slanglengte de benodigde capaciteit (debiet) is te realiseren. In het bluswaterbeleid is daarom een maximale afstand van 80 meter tot een brandkraan het uitgangspunt. In specifieke gebieden, objecten en omstandigheden kan worden bekeken of de maximale slanglengte van een tankautospuit (160 meter) werkbaar is of dat andere maatregelen gewenst zijn.

Bij (een risico op) een sterk escalerende brand wordt een beroep gedaan op het grootwatertransport. Hiervoor zijn WTS1000-systemen beschikbaar. In de optimale situatie is voor elk object binnen een straal van 1000 meter voldoende water beschikbaar om met de WTS 1000 de bestrijdingsvoertuigen te kunnen voeden. Dit stelt eisen aan de situering van deze zogeheten strategische waterwinpunten.

Samenhang hoeveelheid en tijd

Noot: Voor de categorieën centrum/oude bebouwing en natuur geldt dat zo spoedig mogelijk de maximaal gewenste hoeveelheid water beschikbaar moet zijn.

6. Inventarisatie bluswatervoorzieningen

Voor de inventarisatie van bluswatervoorziening is een overzicht van externe bronnen opgesteld. Daarbij is tevens gekeken in hoeverre geo-informatie over deze bronnen beschikbaar is en samengevoegd kan worden tot inventarisatie. De werkgroep die de bestaande bluswatervoorzieningen heeft geïnventariseerd is samengesteld uit medewerkers van Vitens, Wetterskip Fryslân, gemeenten (Beheer & Onderhoud, Openbare orde & veiligheid), natuurorganisaties en brandweer. Deze organisaties beschikken over informatie die nodig is om het huidige beeld van de bluswatervoorzieningen in beeld te brengen of toegankelijk te maken. Bij de inventarisatie is gewerkt van 'grof naar fijn'. Dit betekent dat eerst is ingezoomd op brandkranen, open water en watertransportsystemen welke aanwezig zijn binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân.

Bluswatervoorzieningen zijn grofweg in te delen in 4 bronnen; brandkranen, open water, watertransportsystemen¹¹ en bijzondere voorzieningen. Bij de bijzondere voorzieningen gaat het over extra voorzieningen die posten hebben, zoals extra lange slangen, afspraken die in gebieden gemaakt zijn met loonwerkers etc., maar hieronder vallen ook blusvijvers en geboorde putten.

Bronnen bluswatervoorzieningen

Brandkranen	Open water
Watertransportsystemen	Bijzondere voorzieningen

6.1. Tankautospuut

In hoofdstuk 5 (Normen) is aangegeven dat de blussing primair wordt ingezet met het water dat de tankautospuut (TS) beschikbaar heeft. Elke brandweerkazerne in Fryslân beschikt – conform het Dekkingsplan 2.0 - over één tankautospuut (TS). Binnen Fryslân staan er 65 TS'en op de uitruk¹². Technisch gezien valt de TS valt onder de watertransportsystemen, watertransport door middel van een waterdrager. De TS'en hebben een tankinhoud van 1500- 2000 liter. Een TS die is aangesloten op een externe bron (open water/ brandkraan) heeft een leveringscapaciteit van ongeveer 3000 lt/min.

¹¹ Dit valt uiteen in Transport van water dmv waterdragers (Tankautospuut (eigen tank), Waterbak op basis van haakarm chasis, Waterwagen (speciaal voertuig met opgebouwde watertank) en Transportsystemen op basis van slangen (WTS 200, 1000 en 2500). Zie ook bijlage 5.

¹² Dit is de uitkomst van het dekkingsplan 2.0 dat in oktober 2017 is vastgesteld door de bestuurscommissie Veiligheid. In het Dekkingsplan 2.0 is afgesproken dat iedere kazernes beschikt over één TS. De huidige 2e TS op een kazerne wordt ingezet als reservevoertuig, wat nodig is om de organisatie paraat te houden. De reserve TS-en staan niet in de kazernevolgordetabel (KVT) en hebben daarmee geen functie als bluswatervoorziening.

6.2. Brandkranen

De belangrijkste bron voor extern bluswater vormen brandkranen. Er is onderscheid tussen openbare brandkranen en brandkranen op particulier terrein.

De openbare brandkranen zijn door Vitens aangelegd in het waterleidingnetwerk en zijn bestemd voor blusdoeleinden. Daarnaast zijn er brandkranen die primair bestemd zijn voor onderhoud en spoelen van het leidingnetwerk, de zogeheten spuikranen. Deze kranen kunnen door de brandweer gebruikt worden voor bluswatervoorziening. De openbare brandkranen zijn/worden op verzoek van de gemeente aangelegd. De zogeheten spuikranen vallen buiten de huurcontracten en het onderhoudssysteem, hiermee is de werking niet gegarandeerd. Het is wenselijk te onderzoeken welke kranen voor de repressie van cruciaal belang zijn en deze op te nemen in de contracten / onderhoud, zodat de werking wel gegarandeerd is.

Bij de particuliere brandkranen gaat het om brandkranen waarvoor een afwijkende eigendoms- en/of onderhoudsconstructie geldt. Er zijn verschillende types op basis van huur, onderhoud en registratie:

- Brandkranen op particulier terrein of in de openbare ruimte in het Vitens leidingnet.
- Brandkranen (boven of ondergronds) achter een frontbeveiliging en brandkranen op particulier terrein in de binnenleiding.
- Droge blusleiding met brandkranen (boven of ondergronds): Brandkranen die gevoed worden vanuit het Vitens leidingnet bij calamiteiten.

Aantallen brandkranen in Fryslân

Voor de brandbestrijding maakt brandweer Fryslân gebruik van 27.000¹³ brandkranen die zijn aangesloten op het drinkwaterleidingnetwerk van Vitens. Dit zijn de brandkranen die vallen in de categorie openbare brandkraan met huur- en onderhoudsafspraken met inbegrip van de brandkranen die Vitens gebruikt voor het schoonmaken van leidingen.

De particuliere brandkranen zijn niet ingetekend op de kaarten bij Vitens. Er is een verouderd inzicht in de aantallen particuliere brandkranen beschikbaar. Dit aantal ligt rond de 1700 particuliere brandkranen, deze worden in de tweede fase van de inventarisatie verder in beeld gebracht.

Locatie brandkranen

In dorpen en steden, dus binnen de bebouwde kom, zijn brandkranen doorgaans elke 75 meter aanwezig, op het platteland is de afstand meestal groter.

Opbrengst brandkranen

Vitens heeft de theoretische opbrengst van brandkranen in beeld gebracht. Uit de inventarisatie van de theoretische opbrengst blijkt dat circa 77% van de brandkranen 60 m³ of meer per uur levert. Ongeveer 18% van de brandkranen levert 30-60 m³ per uur en 5% van de brandkranen levert minder dan 30 m³ per uur. Deze laatste categorie is niet goed inzetbaar als bluswatervoorziening. De brandkranen die onvoldoende leveren komen vooral voor in de buitengebieden met een concentratie in een aantal meer afgelegen gebieden.

Aanleg brandkranen

Voor de aanleg van nieuwe openbare brandkranen geven gemeenten opdracht aan Vitens. Hierover vindt afstemming (advies of toetsing) met de brandweer plaats.

¹³ Opgave Vitens, Fryslân inclusief Weststellingwerf, brandkranen en spuikranen

Gebruik drinkwater als bluswater

Gedreven door onder meer de nieuwe Drinkwaterwet, zijn de Waterbedrijven steeds meer gefocust op de kwaliteit van het drinkwater. Het leveren van bluswater heeft daar een negatieve invloed op. Allereerst is iedere brandkraan een potentiële bron voor besmetting van het drinkwater, daarnaast kan de waterkwaliteit achteruitgaan in leidingen met grote diameters, omdat daarin niet voldoende doorstroming zit bij beperkte afname van het reguliere drinkwater. Daarom is vanuit Brandweer Nederland onderzoek gedaan naar alternatieve bluswatervoorzieningen en inzetacties die minder water vergen. Dit heeft geleid tot de publicatie 'Alternatieven voor primaire bluswatervoorziening', die vervolgens is vertaald in de nieuwe 'Handreiking bluswatervoorziening en bereikbaarheid' van Brandweer Nederland¹⁴.

6.3. Open water

Open water betreft al het oppervlaktewater dat in de vorm van sloten, kanalen, rivieren, plassen en dergelijke aanwezig is en dat als hoofdwater is opgenomen in de legger van Wetterskip Fryslân. Met het oog op bruikbaarheid als bluswatervoorziening wordt landelijk uitgegaan van een noodzakelijke waterdiepte voor stromend water van 50 cm en voor stilstaand water van 1 meter¹⁵. Brandweer Fryslân kiest voor de beoordeling van de bruikbaarheid voor een mediaan van 75 cm diepte. Wetterskip Fryslân heeft alle hoofdwaters in beeld.

Het eigendom/beheer van het open water is divers. Dit ligt bij gemeenten, provincie, particulier, Rijkswaterstaat of het Wetterskip Fryslân.

Beschikbaar open water

Uit de gegevens van Wetterskip Fryslân komt naar voren dat binnen de regio Fryslân 2.524 km aan beschikbaar open water aanwezig is, dat in potentie bruikbaar is voor bluswater (voldoet aan norm bruikbaarheid bij diepte van 75 centimeter). De daadwerkelijke beschikbaarheid van open water kan beïnvloed worden door het Wetterskip Fryslân (of eventuele andere waterbeheerders) en is onder andere afhankelijk van weersomstandigheden. Open water is daarmee een redelijk zekere maar niet volledig gegarandeerde bron van bluswater. Een tweede beïnvloedingsfactor is de zuiverheid van het water, het materieel van de brandweer stelt hier eisen aan.

Toegankelijkheid

Op basis van de gemiddelde dieptenorm van 75 centimeter is een groot potentieel aan open water beschikbaar. De toegankelijkheid daarvan vormt een aanvullend criterium voor bruikbaarheid. Uitgaande van de inzet van een tankautospuiter voor het oppompen zijn er speciale opstelplaatsen nodig. De vereisten hiervoor zijn uitgewerkt in landelijk opgestelde Handreiking Bluswatervoorziening.

Met de toepassing van deze vereisten is circa 921 kilometer bruikbaar als directe bluswatervoorziening bij gebruik van een tankautospuiter. In de aanvullende inventarisatie met de lokale posten komt in beeld of met specifieke hulpmiddelen (motorspuitaanhangertje, extra slanglengte en eventuele andere voorzieningen) meer open water bruikbaar is ten behoeve van bluswater. Daarnaast is het wenselijk te onderzoeken of de mogelijkheden voor het bereiken van open water door een TS vergroot kunnen worden.

¹⁴ Als onderdeel van de invulling van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid kan onderzocht worden of er mogelijkheden zijn om de primaire bluswatervoorziening via brandkranen te vervangen door alternatieven, waarbij het uitgangspunt is dat het gewenste voorzieningenniveau wel gerealiseerd blijft. Deze ambitie wordt opgenomen in het actieprogramma.

¹⁵ Bron: Handreiking Bluswatervoorziening en bereikbaarheid Brandweer Nederland 2012

6.4. Watertransportsystemen

Brandweer Fryslân kent een aantal aanvullende watertransportsystemen. Samengevat gaat het om:

Type	Aantal	Volume	Locatie	Bijzonderheden
Waterwagen	4	6000- 8000 liter	Burgum, Bolsward, Heerenveen, Oldeberkoop	Schiermonnikoog heeft een waterbak ten behoeve van ondersteuningspeloton
Schuimblushaakbak	1	5000 liter → schuim	Grou	Primair voor bestrijding chemische branden, inzetbaar als waterwagen
WTS 1000	5	240 m3 per uur , 1 kilometer	Bakhuizen, Franeker, Joure, Gorredijk, Burgum	Opgenomen in DP 2.0. Inzetbaar na max 1 uur
WTS 2500	1	Idem, 2,5 kilometer	Heerenveen	Status: reserve
MSA klein		1600 liter per minuut	Zie overzicht bijlage 4	Deels wel / deels niet in gebruik
MSA groot	2	3000 liter per minuut	Sneek, Bolsward	
MS Eilanden	7	2800 liter per minuut	Zie overzicht bijlage 4	

Aandachtspunten bij de verschillende typen watertransportsystemen:

Prestaties watertanks/schuimblushaakarmbak in relatie tot continuïteit van bluswatervoorziening.

Watertanks bieden een directe vorm van wateraanvoer in relatief grote hoeveelheden. Solitaire tanks bieden echter geen continuïteit van wateraanvoer. De watertanks zijn aan te merken als aanvullende watervoorziening op de TS'en. De watertanks worden op basis van alarmering ingezet voor specifieke gebieden/ objecten waarvan bekend is dat het niet / onvoldoende mogelijk is om op andere wijze in bluswater te voorzien.

De beschikbare watertanks zijn nu zodanig gestationeerd dat zij niet zonder meer in korte tijd een bijdrage aan kunnen leveren aan een continue aanvoer van bluswater. Daarmee dragen de watertanks primair bij aan een tijdelijke aanvulling van water (6000 liter → vulling gedurende circa 10 minuten voor één TS). Een deel van de branden met een escalerend karakter kan hiermee bestreden worden. In combinatie met een snel te realiseren WTS kan mogelijk wel een (redelijke) continuïteit van aanvoer van bluswater worden gerealiseerd. Het is wenselijk om te onderzoeken wat de mogelijkheden van de bestaande watertanks op dit vlak zijn.

Daar waar vulpunten in de buurt liggen om de watertanks opnieuw te kunnen vullen bestaan ook continueringsmogelijkheden. De dekking door watertanks is in kaart gebracht aan de hand van de beoogde opkومتstijd van 20 minuten.

Recent heeft Brandweer Fryslân aanvullend twee watercontainers (inhoud 20.000 m3) aangeschaft. Deze containers zijn verplaatsbaar en kunnen bij verhoogd risico op strategische plekken worden geplaatst.

Prestaties grootschalig watertransport in relatie tot continuïteit van bluswatervoorziening.

Het grootschalig watertransport is het systeem waarmee grote hoeveelheden bluswater over grote afstanden worden getransporteerd. Het systeem wordt ingezet bij branden waar veel bluswater nodig is. Hierbij gaat het dan vaak om relatief grote branden waarbij sprake is van escalatie. Er wordt gebruikt gemaakt van het WTS-1000 (watertransport over 1000 meter. In het Dekkingsplan 2.0 is de spreiding van de WTS-1000systemen opgenomen. Uitgaande van een maximale aanrijtijd van 30 minuten en een opbouwtijd van 30 minuten is gekozen voor een spreiding over 5 locaties: Bakhuizen, Burgum, Gorredijk, Franeker en Joure. De WTS-1000 levert een capaciteit van 240 m3/per uur.

De WTS-1000 kan een hoge capaciteit leveren, maar door opbouw en aanrijtijd over het algemeen een beperkte bijdrage leveren aan het borgen van de continuïteit van bluswater in de beginfase van een brand vanwege opbouwtijd en aanrijtijd.

Voor het effectief inzetten van WTS speelt naast de tijdsnorm zoals opgenomen in Dekkingsplan 2.0 ook de afstandsnorm ten opzichte van open water een rol. Een effectieve inzet van WTS vereist dat binnen 1000 meter voldoende water beschikbaar is. In deze inventarisatie is dit aspect nog niet meegenomen.

Prestaties kleine pompen in relatie tot continuïteit van bluswatervoorziening

Een motorspuitaanhangert (MSA) is een pomp om open water op te kunnen pompen. Er is verschil in leveringscapaciteit. De bijdrage die een MSA kan bieden voor het continueren van aanvoer van bluswater is afhankelijk van het vermogen / leveringscapaciteit.

Het mogelijke voordeel van een MSA is de grotere flexibiliteit (compactere en extra slanglengte) in het kunnen gebruiken van open water. De MSA's worden op dit moment verschillende wijzen ingezet en gebruikt binnen de posten. In de uitvraag bij de posten wordt specifiek gevraagd naar de wijze en inzet van de MSA's binnen de posten en naar welke geo-informatie daarvoor beschikbaar moet zijn¹⁶.

6.5. Overige voorzieningen

De overige voorzieningen omvatten een breed scala aan voorzieningen: geboorde putten, blusvijvers, waterbassins, sprinklerinstallaties, brandkranen op particulier terrein en bluswaterriool. Het eigendom van de overige voorzieningen is wisselend, variërend van eigendom van de overheid tot particulier. Overige voorzieningen kunnen worden geëist door een gemeente in het vergunningsverleningsproces. De particuliere partij dient de geadviseerde (door de Brandweer) voorziening te realiseren. De gemeente toetst of de voorziening is getroffen. Het beheer en onderhoud is voor de (particuliere) eigenaren van de voorzieningen. Over deze voorzieningen is beperkt informatie in beeld en systematisch vastgelegd. Deze voorzieningen worden tijdens de uitvraag bij de posten verder in beeld gebracht, te samen met de informatie op bereikbaarheidskaarten wordt dit opgenomen in de in te richten GEOvoorziening.

6.6 Uitvoering inventarisatie

De inventarisatie is in een aantal stappen uitgevoerd. Dit hangt samen met de beschikbare informatie.

Stap 1: dekking van brandkranen in relatie tot objecten

Stap 2: mogelijkheden om van open water gebruik te maken op basis van inzet van een TS

Stap 3: dekking door bestaande waterwagens

Stap 4: bruikbaarheid brandkranen op basis van theoretische opbrengst.

Voor natuurgebieden is geen specifieke inventarisatie uitgevoerd, maar is aangesloten bij de uitkomsten van de risicoindex Natuurbranden die is opgesteld voor 11 grote natuurgebieden in Fryslân.

De inventarisatie wordt nog verrijkt met de terugkoppeling vanuit de lokale posten. De uitkomsten van de eerste inventarisatie zijn teruggelegd bij de brandweerposten. Met de leden van de posten is ingezoomd op het beeld van het verzorgingsgebied, op specifieke risico's, knelpunten en oplossingsmogelijkheden en het in kaart brengen van nog niet geïnventariseerde bluswatervoorzieningen.

De uitkomsten van de inventarisatie vormen input voor de analyse van de bestaande situatie en de risico's. Dit is in hoofdstuk 7 uitgewerkt.

¹⁶ Als onderdeel van het actieprogramma is het wenselijk om te bepalen op welke plaatsen MSA's een toegevoegde waarde hebben ten aanzien van bluswatervoorziening, welke specificaties en aanvullende voorzieningen (materieel/personeel) in dat geval vereist zijn en welke financiële consequenties dat heeft. Op basis van die analyse kan een keuze worden gemaakt of en hoe MSA's in te zetten.

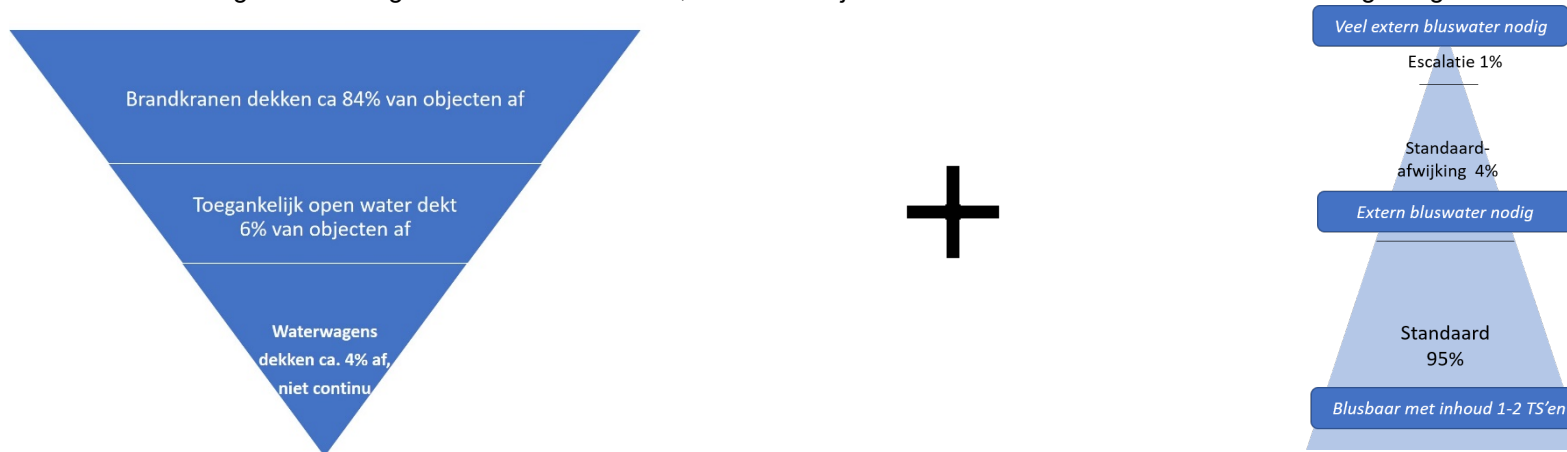
7. Beoordeling bestaande situatie en risico's

Op basis van de inventarisatie is inzicht verkregen in de beschikbare voorzieningen voor bluswater. In het onderdeel normering is bepaald hoeveel water nodig is om de per gebouwcategorie de beoogde prestatie te halen. Door deze twee uitwerkingen te combineren ontstaat inzicht in de mate van risicoafdekking en rest risico's. Dit vormt input voor de afwegingen wat betreft de ambities voor aanpak van de risico's, in hoofdstuk 8 komt dit aan de orde.

7.1. Uitkomsten inventarisatie

In hoofdstuk 6 is beschreven op welke wijze de inventarisatie van bluswatervoorzieningen in Fryslân heeft plaatsgevonden.

In grote lijn is de conclusie dat Brandweer Fryslân beschikt over een robuust netwerk van brandkranen en dat er in een behoorlijke mate bruikbaar open water beschikbaar is. Een doorrekening leert dat circa 84% van de objecten¹⁷ in Fryslân theoretisch is gedekt met een brandkraan en nog eens 6% met een open watervoorziening¹⁸. Waterwagens dekken circa 4% af, echter hierbij is de continuïteit van de wateraanvoer niet geborgd.

In combinatie met de ervaringsgegevens wat betreft brandverloop (escalatiedriehoek, zie figuur) en het aantal gebouwbranden in het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân dat het jaarlijks aantal branden waar bluswaterproblemen kunnen ontstaan relatief beperkt is. De verwachting is dat het om 1-3 objectbranden per jaar gaat.

Na deze eerste grofmazige inventarisatie heeft een verdieping plaatsgevonden, zie hiervoor paragraaf 7.3. Dit geeft zicht op de geografische spreiding van aandachtspunten en het beeld per normeringscategorie.

¹⁷ alle objecten die in BAG staan

¹⁸ Als afstandsnorm voor brandkranen is hier 80 meter gehanteerd. Deze norm sluit aan bij de landelijke normen en schetst het gewenste scenario. In hoofdstuk 5 is aangegeven dat in gunstige omstandigheden een afstand tot 160 meter overbrugbaar is, dit stelt echter eisen aan de prestaties van brandkranen. Situationeel is dus een langere afstand mogelijk, voor deze analyse wordt echter uitgegaan van de gemiddelde norm.

Om de categorie Natuur te beoordelen is aangesloten bij de Risico-index Natuurbrand. In 2013 is deze opgesteld voor alle – grotere- natuurgebieden in Fryslân. Bij het opstellen van de risico-index wordt aan de hand van 17 parameters¹⁹ het risico op (onbeheersbare) natuurbrand in beeld gebracht. Eén van de parameters is de beschikbaarheid van bluswater. Fryslân kent zogeheten natte en droge natuur. In de natte natuur is water aanwezig, de bruikbaarheid en toegankelijkheid is een aandachtspunt. In de droge natuurgebieden zijn nauwelijks brandkranen en er is weinig open water, zeker tijdens droogteperiodes. In combinatie met de andere parameters is hier sprake van risico's, te meer omdat beheersbaarheid bij natuurbranden complex is. Tijdens droogteperiodes worden nu al aanvullende maatregelen genomen zoals watervoorziening via loonwerkers, dit kan ondersteunen bij het beheersbaar houden van natuurbranden.

7.2. Beschikbare voorzieningen afgezet tegen categorieën

Aan de hand van de grofmazige inventarisatie is per categorie een globale beoordeling gegeven van de bestaande (theoretische) situatie wat betreft bluswater ten opzichte van de gewenste situatie.

Categorie	Beoordeling situatie (bestaand versus gewenst)
Woningen	Over algemeen voldoende Aandacht voor buitengebied -> externe bron verder dan 160 meter
Hoogbouw	Voldoende
Oude binnenstad	Voldoende (combinatie met open water) Aandacht voor garantie toevoer
Gezondheidszorg	Voldoende Aandacht voor garantie toevoer
Utiliteit	Op peil door specifieke voorzieningen
Utiliteit hoogbouw	Op peil door specifieke voorzieningen
Agrarische bebouwing	Buitengebied vaker beperkt beschikbaar
Industrie	Bluswater beschikbaar, niet altijd in gewenste mate, meer inzicht nodig
Natuurgebieden	Zeer beperkt externe bronnen beschikbaar; risico bij langdurige droogte icm recreatie/kwetsbare bebouwing

Conclusie

Fryslân beschikt over een robuust netwerk van externe bluswatervoorzieningen (combinatie brandkranen en open water), waarmee voor een groot deel van de onderscheiden categorieën in basis voldoende bluswater beschikbaar is. De natuurgebieden kennen weinig specifieke bluswatervoorzieningen, tijdens droogteperiodes ontstaan hier risico's.

¹⁹ Zie bijlage 7

Dit positieve beeld vraagt enige nuancering:

- Ca. 10% van de objecten heeft geen directe brandkraan of open water in de buurt. Het gaat hier vaak om objecten in het buitengebied, waarbij ook sprake is van langere aanrijtijden; deels worden die afgedekt door waterwagens.
- Niet altijd is de opbrengst van één brandkraan (er geldt een basisstreefwaarde is 60 m³ per uur) voldoende voor de gebouwcategorie, terwijl in de omgeving geen aanvullende alternatieven zijn. Dit is een aandachtspunt voor industrieterreinen en agrarische bebouwing.
- De opbrengst van brandkranen is niet altijd de veronderstelde 60 m³ per uur. Dit doet zich met name voor in nieuwbouwwijken (keuze bij aanleg) en in buitengebieden. Voor nieuwbouwwijken bestaat de mogelijkheid om gelijktijdig aanvullende voorzieningen te treffen zoals aanpassing blusmiddel of gebruiksmogelijkheden open water. Voor het buitengebied is dit complexer.
- Open water kan door weersomstandigheden minder goed toegankelijk c.q. bruikbaar zijn.

Om tot een goed oordeel te komen is een verdere analyse gedaan, waarbij ook gekeken is naar geografische spreiding van aandachtspunten.

7.3. Verdieping risico's geografisch

Voor de verdiepende analyse zijn de volgende stappen gezet:

A. Nader onderzoek naar de objecten waarvoor – theoretisch gezien – geen bluswatervoorziening beschikbaar is.

B. Check en aanvulling door de lokale posten. Dit proces loopt nog, hierdoor komt aanvullend meer inzicht over:

- Objecten waar mogelijk alternatieven zijn, zodat wel in de gewenste bluswatervoorziening is voorzien of dat waar dat kan met aangepaste middelen
- Objecten waar knelpunten zijn door een lagere opbrengst van brandkranen en/of onvoldoende opbrengst in relatie tot de aard van het gebouw (combinatie van streefwaardes en levering)
- Knelpunten in natuurgebieden

Aan de hand van de informatie die de lokale posten aanleveren, wordt per gebied bekeken wat prangende knelpunten zijn en welke interventie hierop toegepast kan worden om de situatie te verbeteren. Dit komt terug in het actieprogramma.

Voor het nader onderzoek is gebruik gemaakt van de BAG-registratie, op grond van deze registratie zijn er in Fryslân circa 450.000 in gebruik zijnde objecten, waarbij sprake is van een verblijfsfunctie. In de analyse zijn de objecten op gemeenteniveau in beeld gebracht, zodat het beeld per gemeente helder wordt. De gegevens zijn zoveel mogelijk op adresniveau verzameld. In de BAG-registratie zijn zogeheten bijgebouwen echter alleen per gemeente geregistreerd, voor deze gebouwen zijn geen nadere gegevens over de gebruiksfunctie bekend. Het kan gaan om gebouwen met een beperkte verblijfsfunctie zoals schuren, maar het kan ook gaan om bijvoorbeeld kangoeroewoningen of bedrijfsgebouwen. Deze gebouwen zijn meegenomen in de analyse.

Aan de hand van de gegevens is per object gekeken naar:

- Aanwezigheid brandkra(a)n(en) binnen 80 meter²⁰;
- Aanwezigheid toegankelijk open water met vereiste diepte en ruimte voor opstellen;
- De mogelijkheid om binnen ca. 20 minuten na alarmering een waterwagen²¹ beschikbaar te hebben (op basis van de huidige spreiding).

²⁰ de afstandsnorm van 80 meter biedt de mogelijkheid om binnen enkele minuten de TS aan te sluiten op een externe bluswaterbron. Dit is een gemiddelde norm.

²¹ Een waterwagen biedt een grote hoeveelheid bluswater in één keer (c. 8.000 liter), echter zonder continuïteit. De verwachting is dat in veel situaties deze extra hoeveelheid water, met eventueel de mogelijkheid om op iets langere afstand aanvullend water te verkrijgen, voldoende kan zijn om het merendeel van de branden te bestrijden.

Verder is bekeken in hoeverre het grootwatertransport (WTS 1000) binnen 1 uur inzetbaar is (norm dekingsplan). Is dat niet zo, dan kan sprake zijn van een gestapeld risico. Er moet nog onderzocht worden in hoeverre op alle plekken daadwerkelijk binnen 1000 meter een zogeheten strategisch waterwinpunt beschikbaar is. Voor natuur is uitgegaan van de risicometing op basis van de RIN²² waarin de parameter bluswater is beoordeeld.

Overzicht van de situatie per gemeente:

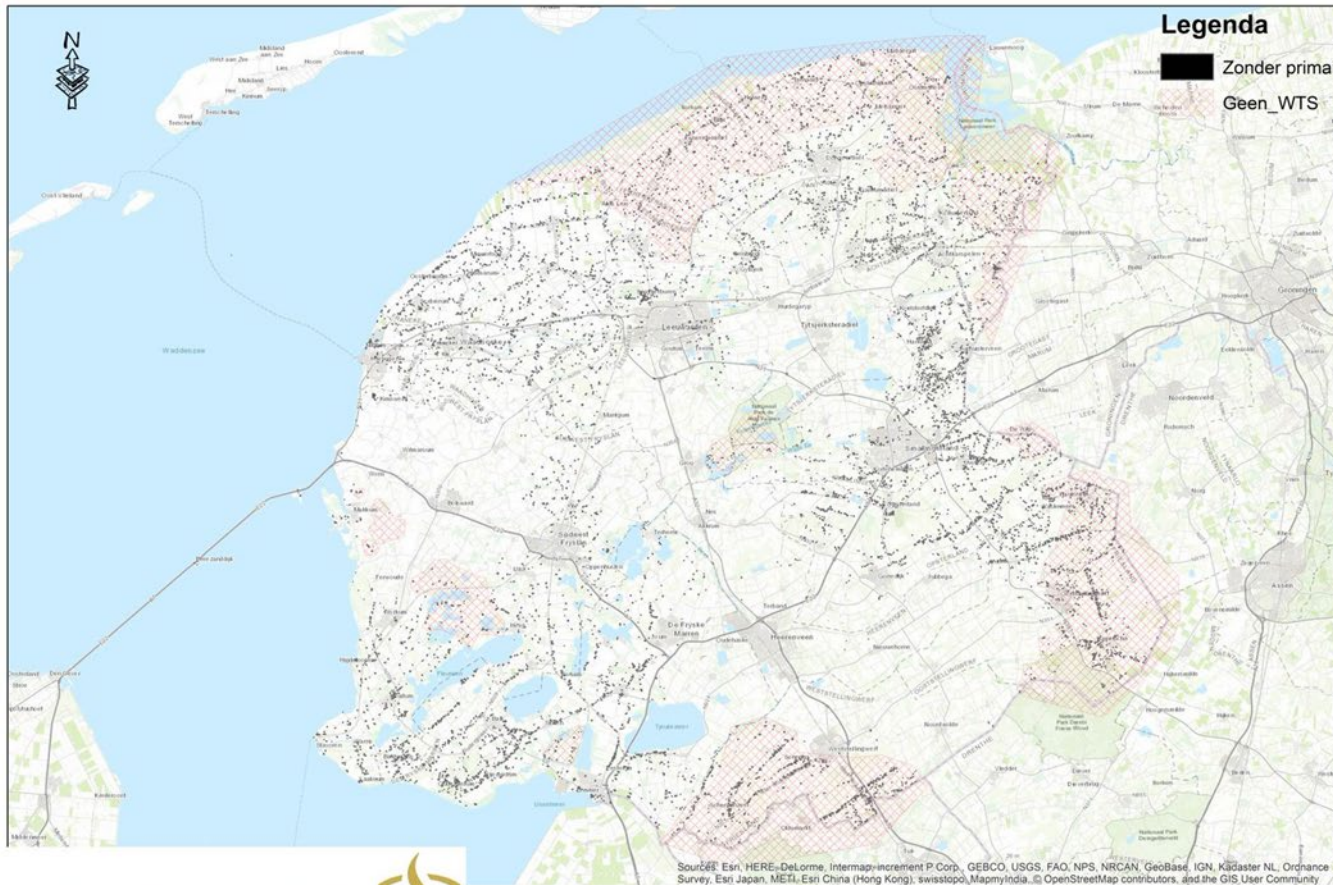
Gemeente	Objecten zonder directe bluswatervoorziening	Procentueel	Waarvan in Risico gebied 2	Objecten zonder directe bluswatervoorziening en WTS niet binnen 1 uur inzetbaar	RINgebied , parameter bluswater
Achtkarspelen	1722	8,5%	574	182	Nee
Ameland	829	17,6%	x	829	Ja
Dantumadeel	855	6,4%	400	2	Nee
Fryske Marren	3585	9,4%	1096	86	Ja
Harlingen	378	3,3%	181	0	Nee
Heerenveen	64	0,01%	0	0	Ja
Leeuwarden	1232	2%	646	181	Ja
Noardeast-Fryslân	3499	10%	1325	2210	Nee
Ooststellingwerf	2585	11,6%	441	1946	Ja
Opsterland	2986	13%	524	180	Ja
Schiermonnikoog	390	23,7%	x	390	Ja
Smallingerland	1257	3,6%	489	20	Nee
Sûdwest Fryslân	2140	3,6%	631	156	Nee
Terschelling	547	11,5%	x	547	Ja
Tytsjerksteradiel	285	1,1%	65	1	Ja
Vlieland	179	14,5%	x	179	Ja
Waadhoeke	3077	8,7%	992	114	Nee
Weststellingwerf	2016	9,3%	683	1904	Ja

²² RIN: Risico-inventarisatie Natuurbrand. In Fryslân zijn 11 gebieden als RINgebied aangemerkt, daar is sprake van hogere risico's bij natuurbranden. Voor meer info: <https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/201309-brandweer-fryslan-risico-index-natuurbranden-fryslan.pdf> en bijlage 7

In beeld:
Fryslân – vaste wal

Bluswatervoorziening 2019

BRANDWEER
Fryslân

Vlieland (• Objecten zonder BRK)

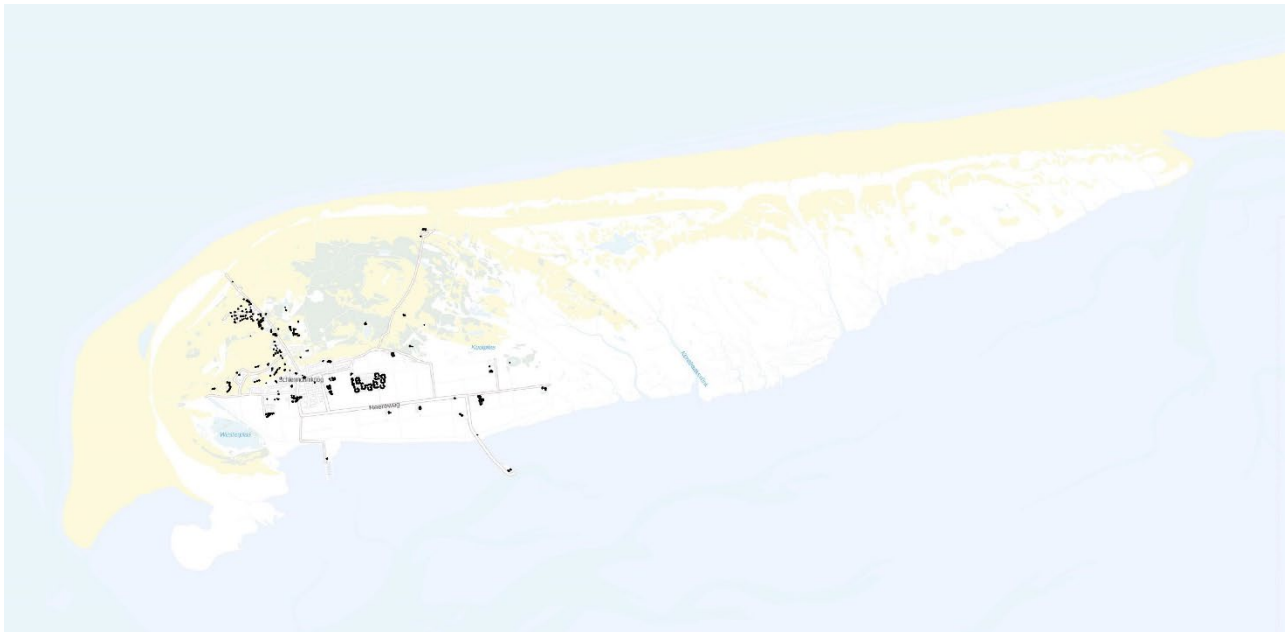

Terschelling (• Objecten zonder BRK)

Ameland (• Objecten zonder BRK)

Schiermonnikoog
(• Objecten zonder BRK)

Uit de verdieping van de risicoanalyse blijkt dat het ontbreken van een passende bluswatervoorziening zich vooral voordoet bij:

- Bijgebouwen
- Woningen in buitengebied
- Objecten met woon- en industrie functie, op grond van de BAG vallen agrarische bedrijven onder de industrie functie.
- Recreatiewoningen (Waddeneiland)

Dit beeld bevestigt het eerdere beeld dat bij woningen en agrarische bebouwing in het buitengebied de bluswatervoorziening beperkt is. Daarnaast blijkt uit de verdiepende analyse dat op verschillende plaatsen bij markante objecten de basisbluswatervoorziening (60 m³ per uur) soms beperkt is. De functie van die gebouwen varieert. Hoewel in dergelijke gebouwen vaak wel specifieke voorzieningen aanwezig zijn in het kader van brandveiligheid en brandbeheersing (op dit moment nog niet in kaart) vraagt deze categorie een check, zeker als het gaat om objecten in het buitengebied waar sprake is van langere aanrijtijden. Voor objecten waar de aanrijtijd langer dan 18 minuten is, zijn al maatregelen getroffen door dubbelzijdige alarmering.

In het kader van de gebiedsgerichte aanpak voor natuurgebieden wordt per gebied²³ de bluswatersituatie geïnventariseerd als onderdeel van het actualiseren van de in 2013 opgestelde RIN. Dit gebeurt in samenspraak met partners zoals terreinbeheerders, gemeenten en lokale brandweerkorpsen. In 2017/8 is hiermee gestart in Terschelling en inmiddels loopt dit ook in het Drents Friese Wold, Fochteloërveen. Deze verdieping kan nog een verdere duiding geven van de conclusie dat natuurgebieden weinig specifieke bluswatervoorzieningen kennen en dat vooral in de droge natuurgebieden tijdens droogteperiodes risico's ontstaan. Gezien de specifieke gebiedssituaties is het wenselijk dit per gebied op te pakken als onderdeel van het project Natuurbrandbeheersing en gebiedsgerichte aanpak.

7.4. Samenvatting uitkomsten inventarisatie

Per categorie is het beeld:

- Voor **woningen** geldt over het algemeen dat de bluswatervoorziening op een voldoende niveau is, zeker in stedelijke gebieden. Een aandachtscategorie vormen de woningen in het buitengebied. Het aantal brandkranen is hier beperkt terwijl de opbrengst van brandkranen lang niet altijd het gewenste niveau heeft. Open water kan een aanvullende bron zijn. Daarnaast blijkt voor een aantal woningen in risico2 gebieden volgens de berekeningsnorm (afstand 80 meter) geen passende bluswatervoorziening te zijn.
- Bij **oude bebouwing/centrumgebieden** is over het algemeen sprake van een dicht netwerk van brandkranen aangevuld met open water (grachten, sloten, vijvers). De behoefte aan bluswater is ook groot. De verwachting dat er in basis voldoende dekking is voor het blussen van branden die zich binnen de scenario's standaard en standaard met afwijking bevinden. Tegelijkertijd is de verwachting dat er voldoende mogelijkheden zijn voor het tijdig opzetten van grootwatertransport om bij een escalierend scenario in voldoende bluswater te voorzien. Vanwege het hogere risico op escalatie is een bevestiging hiervan nodig.
- **Gebouwen met een gezondheidszorgfunctie** beschikken in principe over voldoende bluswater. Dit hangt samen met de specifieke voorzieningen die op grond van wet- en regelgeving zijn vereist. De inventarisatie bevestigt dit beeld nog niet voor alle objecten. Aan de hand van objectinformatie die de brandweer beschikbaar heeft (bereikbaarheidskaarten / aanvalsplannen) kan het feitelijke beeld helder worden.

²³ Alde-Feanen, Ameland, Drents-Friese Wold, Fochteloërveen, Haulerveld / Blauwe Bos, Oranjewoud, Rijsterbos, Schiermonnikoog, Opsterland (Beetsterzwaag / Mandefjild), Terschelling, Vlieland

- Bij de zogeheten **utiliteitsgebouwen** is sprake van bij vergunning vereiste voorzieningen. De inventarisatie geeft het beeld dat veel van de objecten beschikken over voldoende basisvoorzieningen, terwijl de eindstreefwaarde (180 m3 per uur) niet voor elke object in deze categorie nodig zal zijn. Een nadere inventarisatie/check is gewenst met een focus op markante objecten in het buitengebied.
- Voor **industrie- en bedrijventerreinen** is sprake van een hoge streefwaarde (180 m3 per uur). Bij de aanleg van terreinen wordt rekening gehouden met de aanleg van bluswatervoorziening. Gezien het hogere risico en de hoge vuurlast die kan ontstaan (denk aan bedrijven die veel kunststof, hout ed verwerken) is het wenselijk te controleren of ook de hoge eindstreefwaarde haalbaar is. De beschikbaarheid van bluswater voor het grootwatertransport is hier onderdeel van.
- **Agrarische objecten**²⁴ vormen een risicocategorie. De ligging in het buitengebied biedt niet voor ieder object een passende bluswatervoorziening, terwijl er met het doel om uitbreiding te voorkomen wel een behoorlijke hoeveelheid water nodig is. Door de verspreide ligging van de objecten is het terugdringen van risico's vanuit openbare bluswatervoorziening complex. Specifieke aandacht is nodig.
- In een deel van de **natuurgebieden** is bij droge omstandigheden en grote warmte sprake van een ernstig risico. In die omstandigheden neemt de voorraad bluswater, voor zover die er al is, af. Bovendien vormt de bereikbaarheid een probleem. Dit vraagt een specifieke aanpak van de risico's die dan ontstaan. Dit geldt temeer voor gebieden waar sprake is van kwetsbare bebouwing en of recreatief verblijf.

Uit het combineren van de bestaande bluswatervoorzieningen en de categorieën blijkt dat de grootste aandachtspunten bestaan voor de categorieën natuur, agrarische bebouwing en woningen in het buitengebied. Voor de categorieën industrie en oude binnensteden is nader onderzoek nodig omdat het voor deze categorieën belangrijk is dat er goede garanties zijn voor een afdoende watertoelevering bij brandbestrijding. De verdieping van de risicoanalyse bevestigt in grote lijnen het beeld van de grofmazige risicoanalyse: met name in de buitengebieden kan de bluswatervoorzieningen voor knelpunten zorgen. Geografisch gezien vragen Noordoost en Noordwest Fryslân, zuidkant langs IJsselmeer, de Zuidoosthoek en de Waddeneilanden extra aandacht.

²⁴ Ook landelijk worden agrarische objecten gezien als risico.

Uit actieplan stalbranden 2018-2019

Zo verdwijnen er vanwege hygiëne-eisen van drinkwaterbedrijven brandkranen die zijn aangesloten op de waterleiding in het buitengebied. De brandweer beslist hoeveel water er nodig is. Dit gebeurt door te kijken naar de grootte en het aantal brandcompartimenten in een bepaalde omgeving (voor de bescherming van omringende brandcompartimenten). Indien er bij een brand door de brandweer wordt opgeschaald kan er water geregeld worden voor de bestrijding van de brand. Inzet van waterwagens is hier een voorbeeld van. Ook hier wordt gebruik gemaakt van het Cascademodel. Het is niet altijd duidelijk of- en waar brandputten/ watervoorzieningen, zoals open water, zich bevinden indien de brandweer de brand opschaalt. Vanuit het Actieplan Brandveilige Veestallen 2018 -2022 wordt gestimuleerd dat veehouders, brandweer en gemeente alle bluswatervoorzieningen (putten, open water, bedrijfseigen voorzieningen) in beeld gaan brengen en waar nodig voorstellen doen voor (aanvullende) voorzieningen. Gemeenten, Brandweer en lokale LTO-afdelingen worden gestimuleerd bluswatervoorzieningen in beeld te brengen en zullen - daar waar nodig - voorstellen doen voor (aanvullende) voorzieningen.

8. Risicoafdekking en concretisering gedeelde zorg en verantwoordelijkheid

In hoofdstuk 7 is op basis van de inventarisatie en de ontwikkelde streefwaarden (60 m3 op korte termijn na start blussing, op langere termijn categorie-afhankelijk) in beeld gebracht wat de bestaande situatie is en waar mogelijke risico's liggen. Fryslân beschikt over een robuust netwerk van brandkranen en bruikbaar open water waarmee een groot deel van objecten / gebieden is afgedekt. Voor de niet afgedekte delen kunnen de bestaande waterwagens ingezet worden. In delen van Fryslân en voor sommige categorieën blijft er echter het risico bestaan dat bij brand niet de hoeveelheid bluswater beschikbaar is, die op grond van de streefwaarden gewenst is. Het is uiterwaard gewenst om risico's zoveel mogelijk terug te dringen, bij de start van het project is echter ook duidelijk uitgesproken dat dit moet gebeuren tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Deze meegegeven kaders (binnen budget en maatschappelijk aanvaardbaar) impliceren dat een volledige afdekking van risico's niet haalbaar is. De karakteristieken van het grondgebied vragen een passende balans tussen risicoafdekking en de daarvoor noodzakelijke inspanningen. Er zullen binnen Fryslân objecten en gebieden blijven waar de bluswatervoorziening niet aan de gestelde normen voldoet. Zolang dergelijke risico's geen grote maatschappelijke effecten kunnen hebben, is dat risico acceptabel.

Gezien de robuuste dekking die er al is, is er nu geen aanleiding om de bestaande voorzieningen rigoureus te wijzigen, wel is het wenselijk om te kijken waar optimalisering mogelijk is. Die optimalisering kan liggen op het vlak van repressieve maatregelen (slim gebruik van bestaand materieel, materiaal en informatie), slimme ruimtelijke oplossingen, verbeterde samenwerking, borging van afspraken (wat goed is, goed houden) en het vergroten van risicobewustwording. Hiermee zijn de risico's binnen de gestelde kaders verder terug te dringen en kunnen de restrisico's geaccepteerd worden.

Voor het project is het vertrekpunt dat de betrokken actoren zoveel mogelijk op basis van onderlinge samenwerking werken aan het voorkomen en beperken van risico's op het gebied van bluswater, er is sprake van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid. Deze samenwerking past bij de ontwikkeling naar een netwerksamenleving.

De concretisering van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid is wat betreft proces en wat betreft inhoud door de projectgroep uitgewerkt.

8.1. Procesmatige invulling

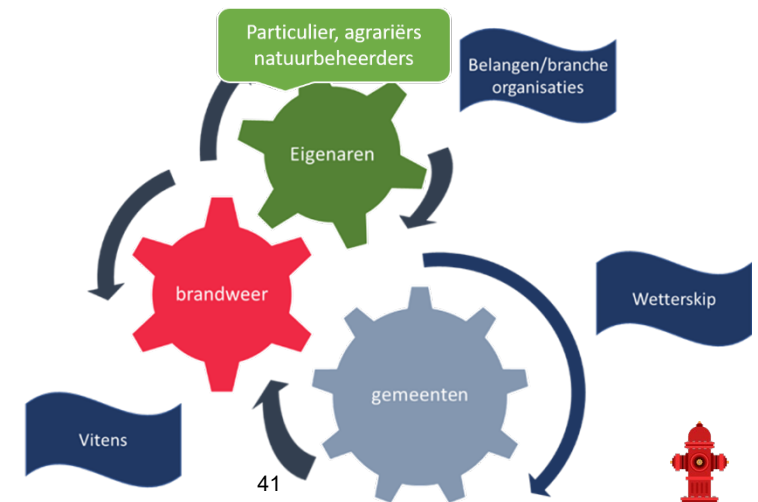
Voor een goede samenwerking tussen actoren is het van belang om vast te stellen vanuit welke primaire verantwoordelijkheid ieder betrokken is en wat – mogelijke - onderlinge verbindingen zijn. Dit geeft inzicht in de mogelijkheden tot sturing, stimulering en versterking in dit proces.

Op grond van wettelijke en maatschappelijke afspraken liggen de kernverantwoordelijkheden bij de gemeenten, brandweer en eigenaren. Deze kernverantwoordelijkheden grijpen op elkaar in en kunnen invulling krijgen door verbinding aan te gaan met andere actoren zoals Vitens, Wetterskip Fryslân en belangen/brancheorganisaties zoals LTO Noord, VNO-NCW en op lokaal niveau ondernemersverenigingen.

De rol van de terreinbeheersorganisaties (natuur) is gekoppeld aan de positionering als eigenaar.

De verantwoordelijkheden van gemeente(n), eigenaren en brandweer grijpen op elkaar in. De centrale rol ligt bij de gemeente als verantwoordelijke (bevoegd gezag) voor

Fjoer en wetter, bluswatervoorziening in Fryslân

brandweezorg en daarmee ook voor bluswatervoorziening. De gemeenten stellen op basis van het gewenste kwaliteitsniveau van brandweezorg financiële middelen beschikbaar voor brandweezorg en bluswatervoorziening. Dit gebeurt via de lijn van financiering van de regionale brandweer en via het (laten) aanleggen en in stand houden van bluswatervoorzieningen. Bij ruimtelijke ontwikkeling stuurt de gemeente als bevoegd gezag op invulling van (brand)veiligheidsaspecten, het gaat dan zowel om de aanleg van bluswatervoorzieningen in de publieke ruimte (brandkranen, open water) als om het eisen van specifieke voorzieningen die eigenaren moeten aanleggen. Daarmee kunnen de gemeenten de balans bepalen tussen acceptatie van risico's en het terugdringen van risico's.

De gemeentelijke verantwoordelijkheid haakt aan op de verantwoordelijkheid van eigenaren. Eigenaren dragen een verantwoordelijkheid voor zichzelf c.q. degenen voor wie zij verantwoordelijk zijn (bijvoorbeeld bij scholen, zorginstellingen, bedrijven) om hun objecten/percelen op een brandveilige manier in te richten en de benodigde voorzieningen te treffen. Bij specifieke risico's met een mogelijke maatschappelijk impact stelt de gemeente eisen. Daarmee hebben eigenaren ook een verantwoordelijkheid naar hun omgeving. Gemeenten hebben hierin een regulerende rol. Branche- en belangenorganisaties zoals LTO Noord, VNW-NCO en lokale ondernemersverenigingen kunnen hun achterban ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheden.

De brandweer heeft primair een rol als adviseur. De brandweer beschikt over kennis, kunde en ervaring om eigenaren en gemeenten bewust te maken van risico's en handvatten te geven over hoe die risico's te voorkomen en te beperken, onderdeel daarvan is advisering over bluswaterbehoefte en wenselijke / noodzakelijke voorzieningen. Tegelijkertijd is de brandweer de partij die brandincidenten bestrijdt. De brandweer wil dat op een efficiënte, effectieve en veilige manier doen, gericht op het voorkomen van slachtoffers en het verminderen van schade.

Vitens en Wetterskip Fryslân hebben vooral een faciliterende rol door bluswater beschikbaar te stellen. Voor Vitens is deze rol in contractuele verplichtingen vastgelegd, waarbij de zorg voor goed drinkwater leidend blijft. Wetterskip Fryslân heeft mogelijkheden om bij onderhoud, beheer en aanleg in verband met waterhuishouding rekening te houden met de behoefte aan bluswater. Dit geldt ook voor andere waterbeheerders.

8.2. Inhoudelijke invulling

Met de actoren is in de projectgroep aan de hand van de volgende vragen beoordeeld welke acties nodig en mogelijk zijn om risico's terug te dringen:

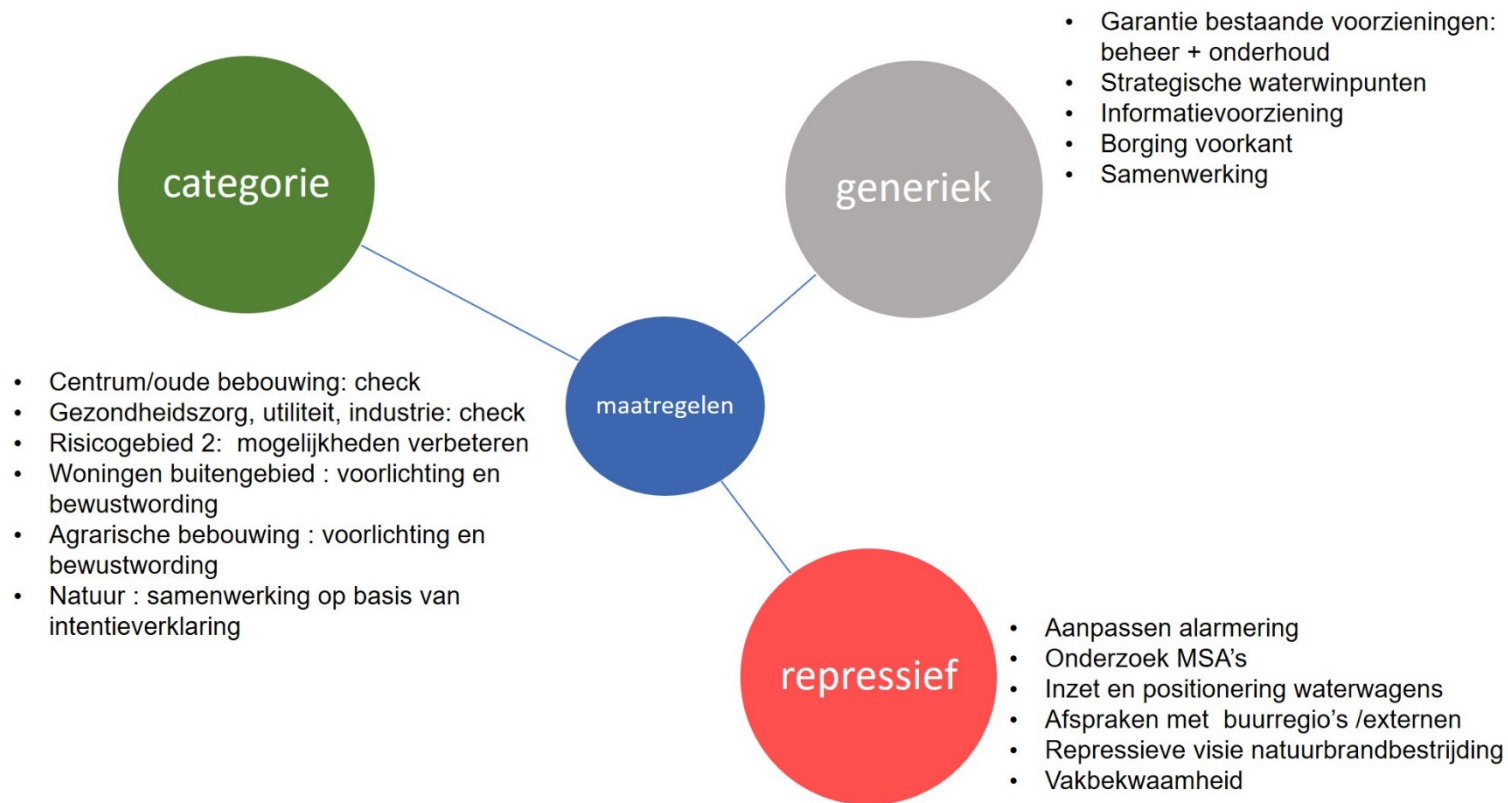
1. Welke samenwerking tussen actoren is nodig?
2. Draagt de maatregel bij aan efficiënte en effectieve brandweezorg (in stand houden en/of optimaliseren voorzieningenniveau binnen bestaand budget)?
3. Is actie maatschappelijk passend: welke actie past om het risico terug te dringen c.q. is risico-acceptatie de passende insteek?

De inhoudelijke invulling sluit aan bij de bevindingen uit de inventarisatie. In grote lijn is er in Fryslân een goed niveau wat betreft de mogelijkheden om bij brandbestrijding binnen een acceptabele tijd aan te sluiten op externe bron voor bluswater. Het is echter wel zaak om deze voorzieningen goed toegankelijk en beschikbaar te houden c.q. te maken en bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen de aanwezigheid van passende bluswatervoorzieningen te borgen. Dit vraagt betrokkenheid van alle actoren. Daarnaast kan adequate informatievoorziening en -uitwisseling tussen actoren een bijdrage leveren. De maatregelen op dit vlak hebben een **generiek** karakter.

Naast de generieke maatregelen zijn er voor de verschillende **categorieën** maatregelen nodig. In hoofdstuk 7 is uitgewerkt wat per categorie de aandachtspunten zijn. In het Actieprogramma is per categorie een nadere duiding van de risico's gegeven en is aangegeven welke maatregelen mogelijk zijn om de deze zo klein mogelijk te maken. Een afwegingsfactor is de zwaarte van een eventueel restrisico voor de veiligheid in de samenleving. De laatste groep maatregelen omvat de maatregelen op **repressief vlak**. Door een aantal zaken anders te organiseren of slimmer in te richten zijn er verbetermogelijkheden, de brandweer heeft daarbij een centrale rol. Het vertrekpunt is het bestaande budget en samenwerking met andere actoren.

Samengevat richt de inhoudelijke aanpak zich op:

In het actieprogramma (hoofdstuk 9) is voor de drie types maatregelen beschreven wat de doelstelling is, welke acties nodig zijn, wie de primaire eigenaar is, welke andere actoren betrokken zijn en welke prioriteit dit onderdeel heeft. De beoogde verbeteringen moeten effectief en efficiënt zijn en bijdragen aan maatschappelijke passende oplossingen.

9. Actieprogramma

De kaders voor de aanpak (proces en inhoud) zijn vertaald naar concrete acties in het actieprogramma, dit wordt de komende jaren uitgevoerd. Doel van het actieprogramma is het in stand houden van het bestaande voorzieningenniveau en het zoveel mogelijk terugdringen van geconstateerde risico's. Het actieprogramma vraagt een blijvende intensieve samenwerking tussen de sleutelactoren en eventueel andere partners.

Monitoring van de voortgang gebeurt via de Berap (4 maandelijks bestuursrapportage), de bevindingen worden gedeeld met de betrokken actoren. Jaarlijks vindt een evaluatie en zo nodig een bijstelling plaats. Het in stand houden van de projectgroep en de regiegroep gedurende de uitvoering van het actieprogramma waarborgt de betrokkenheid van de actoren bij het realiseren van het programma. Het actieprogramma is opgebouwd rond de drie pijlers: generiek, categoriegericht en repressief.

9.1. Generiek

Deze eerste stap is er op gericht om alles wat goed is goed te houden. De focus ligt op goede borging van bestaande bluswatervoorzieningen, een effectieve samenwerking tussen actoren en het borgen van goede bluswatervoorziening in de toekomst. De mogelijke verbeteringen hebben een generiek karakter en gelden voor het gehele verzorgingsgebied. Realisatie vraagt een adequate aanpak en afstemming.

Doelstelling	Eigenaar	Samenwerking	Actiepunten	Prioriteit	Nodig
Bestaande bluswatervoorzieningen zijn gegarandeerd wat betreft bereikbaarheid, bruikbaarheid en beschikbaarheid	leidende rol gemeenten	Vitens, Wetterskip Fryslân, eigenaren en brandweer	Realiseren goed ingerichte processen: <ul style="list-style-type: none"> • probleemeigenaar per gemeente • taken, rollen en verantwoordelijkheden voor iedere betrokkene (w.o. verschillende disciplines binnen de gemeenten) helder • duidelijke normen voor schouwen en controles • afspraken over melden van gebreken • afspraken over terugkoppeling van wijzigingen, herstel • uniforme handreiking 	1	Aanjaagteam Plan van aanpak
			Vastleggen afspraken in aanvulling op de bestaande contracten tussen gemeenten en Vitens en vastlegging van werkafspraken tussen gemeenten en andere actoren	1	Afstemming gemeenten Vitens
			spuikranen: <ul style="list-style-type: none"> • beschikbaarheid contractueel garanderen indien uit repressief oogpunt noodzakelijk. Dit kan leiden tot enige kostenverhoging voor gemeenten; • onderzoeken waar bestaande brandkranen geen toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de gestelde norm 	2	Advies brandweer

Doelstelling	Eigenaar	Samenwerking	Actiepunten	Prioriteit	Nodig
Bij risicobedrijven ²⁵ moet de noodzakelijke / vereiste bluswater-voorziening ten allen tijde voldoen aan de gestelde streefwaarden	Gemeente (regulerend)	Brandweer (controleerend) Eigenaren	Helder proces beschrijven met inbegrip van afspraken omtrent signalering, aanpak en herstelmelding	1	Afgestemd proces en borging uitvoering
Borgen voorkant veiligheidsketen bij omgevingsontwikkeling	Gemeente als proces-verantwoordelijke	Vitens, Wetterskip Fryslân, Brandweer	Inrichten proces zodat veiligheid met inbegrip van bluswatervoorziening bij omgevingsontwikkelingen goed is geborgd ²⁶ Handreiking voor gemeenten Breed gebruik digitaal omgevingsstelsel	2	Gezamenlijke afspraken op bestuurlijk niveau
Verbeteren bruikbaarheid en toegankelijkheid open water	Brandweer (initiatiefrol)	Gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens, LTO, TBO's	Verbeteren opstelplaatsen Aanwijzen strategische waterwinpunten Afspraken beheer, onderhoud en waterpeil	2	Plan van aanpak
Sluitende informatievoorziening bluswater	Brandweer (initiatief)	Gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens; actoren met eigen verantwoordelijkheid	Digitalisering informatievoorziening bluswater m.n.. brandweer Geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen partners	1	Adequate koppeling tussen geosystemen; betrouwbare gegevens
Samenwerking continueren	Initiatiefrol bij brandweer	Gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens, LTO, TBO's	Op tactisch/strategisch niveau gedurende uitvoering actieprogramma (regiegroep en projectgroep) Op uitvoerend niveau per afdeling, permanent (natuur → gebiedsgerichte aanpak)	1	Bereidheid tot blijvende samenwerking

²⁵ Nader te definiëren

²⁶ Zie bijlage 6: Rapportage borgen voorkant veiligheidsketen

9.2. Categoriegerichte maatregelen

De categoriegerichte maatregelen sluiten aan bij de (gebouw)categorieën, de daarvoor gestelde normering en het geconstateerde risico. Doelstelling is om per categorie de risico's terug te dringen tot een acceptabel niveau (binnen de gestelde kaders), per categorie zijn de urgentie en de mogelijkheden daarvoor aangegeven. Ook is inzichtelijk wat het restrisico is. Een voorwaarde voor het terugdringen van risico's is samenwerking tussen actoren, per onderdeel is beschreven welke bijdrage van actoren nodig is. Waar mogelijk worden maatregelen ondergebracht bij al lopende initiatieven.

Doelstelling	Risico's	Eigenaar	Samenwerking en maatregelen	Prioriteit	Nodig
Terugdringen risico's natuur	Duiding risico: natuurgebieden kennen normaliter geen adequate bluswatervoorziening, bij droogte en hitte is er een hoog escalatierisico. Noodzaak om risico terug te dringen is groot vanwege grote maatschappelijke impact.	Centrale rol eigenaar (terrein-beheerders) vanuit eigen verantwoordelijkheid Gemeente als bevoegd gezag	Eerste maatregel: intentieverklaring tot gezamenlijke aanpak op strategisch, tactisch en operationeel niveau → initiatief bij TBO's Rol gemeenten met oog op verantwoordelijkheid voor openbare ruimte en voorkomen negatieve maatschappelijke effecten, Rol brandweer wat betreft risicobewustwording en voorlichting, inzet op voorkomen en beperken en aanpassing repressieve mogelijkheden, Betrokkenheid gebruikers natuurgebieden (recreatieondernemers e.d) Betrokkenheid financier natuurbeheerders → provincie	1	Onderdeel project Natuurbrand-beheersing
Gegarandeerd voldoende beschikbaarheid van bluswater in industriegebieden / bedrijventerreinen	Duiding risico: te weinig bluswater bij industriële branden heeft gevolgen voor veiligheid van openbare ruimte en kan grote maatschappelijke effecten veroorzaken . Nadere duiding van de omvang van het risico door onderzoek of aanwezige bluswatervoorzieningen conform voorschrift zijn. Op grond van voorschriften mag dit verwacht worden en is eigenaar hierop aanspreekbaar Er is een noodzaak om restrisico terug te dringen	Initiatiefrol bij gemeente gericht op vergunning, toezicht en handhaving Primaire verantwoordelijkheid tot naleven voorschriften en nemen maatregelen bij eigenaren	Eigenaren treffen voorgeschreven voorzieningen Brandweer → repressieve mogelijkheden om meer water genereren c.q. repressie af te stemmen Vitens, Wetterskip → aanpassing brandkranen, mogelijkheden gebruik open water	2	kostenneutraal of bekostiging door de eigena(a)r(en) / gemeente

Doelstelling	Risico's	Eigenaar	Samenwerking en maatregelen	Prioriteit	Nodig
Verbetering bluswatervoorziening in Risico 2 gebieden (hoofzakelijk woningen en bijgebouwen)	<p>Duiding risico: te weinig bluswater in risico2-gebieden is niet gewenst vanwege gevaar voor veiligheid in openbare ruimte (hoog risico overslag)</p> <p>Omvang probleem nader duiden door onderzoek:</p> <ol style="list-style-type: none"> Feitelijke situatie: zijn er naast reeds bekende bronnen nog andere bronnen Mogelijkheden effectieve repressie bij ruimere afstand tussen object en brand (van 80 meter naar 160 meter) <p>Er is een noodzaak om het restrisico terug te dringen vanwege de risico's voor de veiligheid in de openbare ruimte</p>	Gemeente → initiatiefrol vanuit eindverantwoordelijkheid	<p>Brandweer onderzoekt andere bronnen en gebruik bronnen op grotere afstand</p> <p>Samenwerking met Wetterskip (mogelijkheden gebruik open water), Vitens (herplaatsen brandkranen) Brandweer (repressieve mogelijkheden om meer water genereren)</p>	3	kostenneutraal
Terugdringen risico's voor woningen in buitengebied	<p>Duiding risico: bij een deel van de verspreide woningen in het buitengebied is geen adequate bluswatervoorziening.</p> <p>Nadere duiding van de omvang van het probleem:</p> <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar eventueel nog niet bekende bronnen (verfijning inventarisatie, input posten) Onderzoek mogelijkheden effectieve repressie bij ruimere afstand tussen object en bron (van 80 meter naar maximaal 160 meter, aandacht voor druk) <p>De noodzaak om het restrisico terug te dringen is minder groot: woningen staan over het algemeen solitair en vormen geen directe bedreiging voor omgeving → geen publieke taak</p>	<p>Centrale rol eigenaar vanuit eigen verantwoordelijkheid</p> <p>Initiatiefrol bij brandweer</p>	<p>Eigenaren kunnen zelf maatregelen treffen</p> <p>Brandweer zet in op risicobewustwording en voorlichting, ondersteuning door gemeenten en plaatselijk belang;</p> <p>Brandweer onderzoekt andere bronnen en gebruik bronnen op grotere afstand</p> <p>Eventueel optimalisering door herplaatsen brandkranen → Vitens</p> <p>Verbetering waterwinning open water → Wetterskip / gemeente / brandweer</p>	4	<p>Onderdeel Brandveilig Leven</p> <p>Ruimtelijke ingrepen → gemeente</p>

Doelstelling	Risico's	Eigenaar	Samenwerking en maatregelen	Prioriteit	Nodig
Gegarandeerd voldoende beschikbaarheid van bluswater oudere gebouwen / centrum	Duiding risico: door bouwkundige situatie is er een verhoogd risico op overslag; behoefte aan zekerheid over voldoende bluswater; monumenten Noodzaak om eventuele restrisico's terug te dringen is aanwezig vanwege escalatierisico	Initiatiefrol gemeenten	Brandweer → repressieve mogelijkheden om voldoende water te genereren c.q. repressie af te stemmen Risicobewustwording eigenaren	5	Onderdeel Brandveilig Leven
Gegarandeerd voldoende beschikbaarheid van bluswater bij gezondheidszorg- en utiliteitsgebouwen	Duiding risico: veiligheid van aanwezigen en een verantwoorde ontvluchtingsmogelijkheid moet gewaarborgd zijn, de daarvoor benodigde bluswatervoorzieningen moeten gegarandeerd zijn en zijn vereist bij vergunning. Nadere duiding van de omvang van het probleem: <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek of aanwezige voorzieningen conform voorschrift zijn. Op grond van voorschriften mag dit verwacht worden; eigenaar is hierop aanspreekbaar Noodzaak om eventuele restrisico's terug te dringen is aanwezig met oog op veiligheid gebruikers/aanwezigen	Initiatiefrol bij gemeente gericht op vergunning, toezicht en handhaving Primaire verantwoordelijkheid tot naleven vereisten en nemen maatregelen bij eigenaren	Eigenaren treffen voorgeschreven voorzieningen Brandweer → repressieve mogelijkheden om meer water genereren c.q. repressie af te stemmen evt. Vitens, Wetterskip → aanpassing brandkranen, mogelijkheden gebruik open water	6	Oplossingen kostenneutraal of bekostigd door de eigena(a)r(en)
Terugdringen risico's agrarische bedrijven	Duiding risico: bij groot aantal agrarische bedrijven in het buitengebied is geen adequate bluswatervoorziening. Nadere duiding van de omvang van het probleem: <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar nog niet bekende bronnen (verfijning inventarisatie) Onderzoek verruiming repressieve mogelijkheden wat betreft afstand tussen object en bron (bron op maximaal 160 meter) Restrisico blijft, bedrijven staan veelal solitair en vormen geen directe bedreiging voor omgeving → geen publieke taak.	Centrale rol eigenaar vanuit eigen verantwoordelijkheid	Initiatiefrol bij brandweer wat betreft risicobewustwording en voorlichting, ondersteuning door gemeenten en LTO Noord Brandweer onderzoekt andere bronnen en gebruik bronnen op grotere afstand Onderzoek mogelijkheden creëren eigen voorziening in samenwerking met bijvoorbeeld Landschapsbeheer Friesland (subsidiemogelijkheden waterreservoirs-poelen) Toekomst -> nadrukkelijk element bij vergunningverlening → gemeente Invulling binnen project brandveilige veestallen	7	Aanhaken bij project brandveilige veestallen (voorlichting) Eigenaren → voorzieningen

9.3. Repressieve maatregelen

De verwachting is dat mogelijkheden bestaan om de repressie (nog) beter toe te spitsen op de beschikbare bluswatervoorzieningen. Verantwoordelijkheid en uitvoering hiervoor ligt bij de brandweer. Ook hier is het vertrekpunt het bestaande budget.

Doelstelling	Maatregel	Concreet	Prioriteit
Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding	Opstellen visie natuurbrandbestrijdingsvoertuigen	Loopt	loopt
Meer materieel ter plaatse	Aanpassing alarmering	Direct meerdere eenheden alarmeren, op gebiedsniveau (bv. aanrijtijd 15-18 minuten) en voor markante objecten met beperkte bluswatervoorziening	1
Afgestemde vakbekwaamheid	Vakbekwaamheidsprogramma richten op nieuwe inzichten	Hernieuwde kijk brandbestrijding / cascademodel / kwadrantenmodel voor alle posten	2
Borging afdoende watertoevoer voor WTS	Inventariseren van strategische waterwinplaatsen ten behoeve van grootwatertransport	Onderzoek naar locaties binnen Fryslân of binnen 1000 meter een watervoorziening van ... kuub beschikbaar is. Bij tekort ism partners realisatie van aanvullende waterwinplaatsen (zie generieke maatregelen)	3
Optimalisering watertoevoer via waterwagens	Onderzoek spreiding waterwagens	Spreidingsplan waterwagens	4
	Samenwerking met buurregio's	Vastleggen afspraken	
	Samenwerking met particulieren	Vastleggen afspraken	
Vergroten watertoevoer via specifiek materieel	Onderzoek naar de toegevoegde waarde van motorspuitaanhangers ²⁷	Inzicht in toepassingsmogelijkheden en functionaliteiten Spreidingsplan	5

²⁷ : Waddeneilanden beschikken over krachtige motorspuitaanhangers

9.4. Acties vertaald op gemeenteniveau

De bovenstaande acties zijn in een samenvattend overzicht vertaald naar gemeenten.

Gemeente	Generiek	Categorie	Repressief
Achtkarspelen	Generieke maatregelen	Risico 2 gebieden, woningen/agrarische bedrijven buitengebied, industrie, utiliteit, gezondheidszorg	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Ameland	Generieke maatregelen	Utiliteit, Woningen/agrarische bedrijven buitengebied , natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Meer materieel ter plaatse Optimalisering watertoevoer via waterwagens (particulier)
Dantumadiel	Generieke maatregelen	Risico 2 gebieden, woningen/agrarische bedrijven buitengebied, Industrie, utiliteit, gezondheidszorg	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Fryske Marren	Generieke maatregelen	Oude binnensteden Risico 2 gebieden, woningen/agrarische bedrijven buitengebied Industrie, utiliteit, gezondheidszorg Natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Harlingen	Generieke maatregelen	Oude binnensteden, , risico 2 gebieden industrie, utiliteit, gezondheidszorg	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifieke materieel
Heerenveen	Generieke maatregelen	Industrie, utiliteit, gezondheidszorg Natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Leeuwarden		Oude binnensteden, Risico 2 gebieden, , industrie, utiliteit, gezondheidszorg	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Noardeast-Fryslân	Generieke maatregelen	Oude binnensteden, Risico 2 gebieden, woningen/agrarische bedrijven buitengebied Industrie, utiliteit, gezondheidszorg	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel

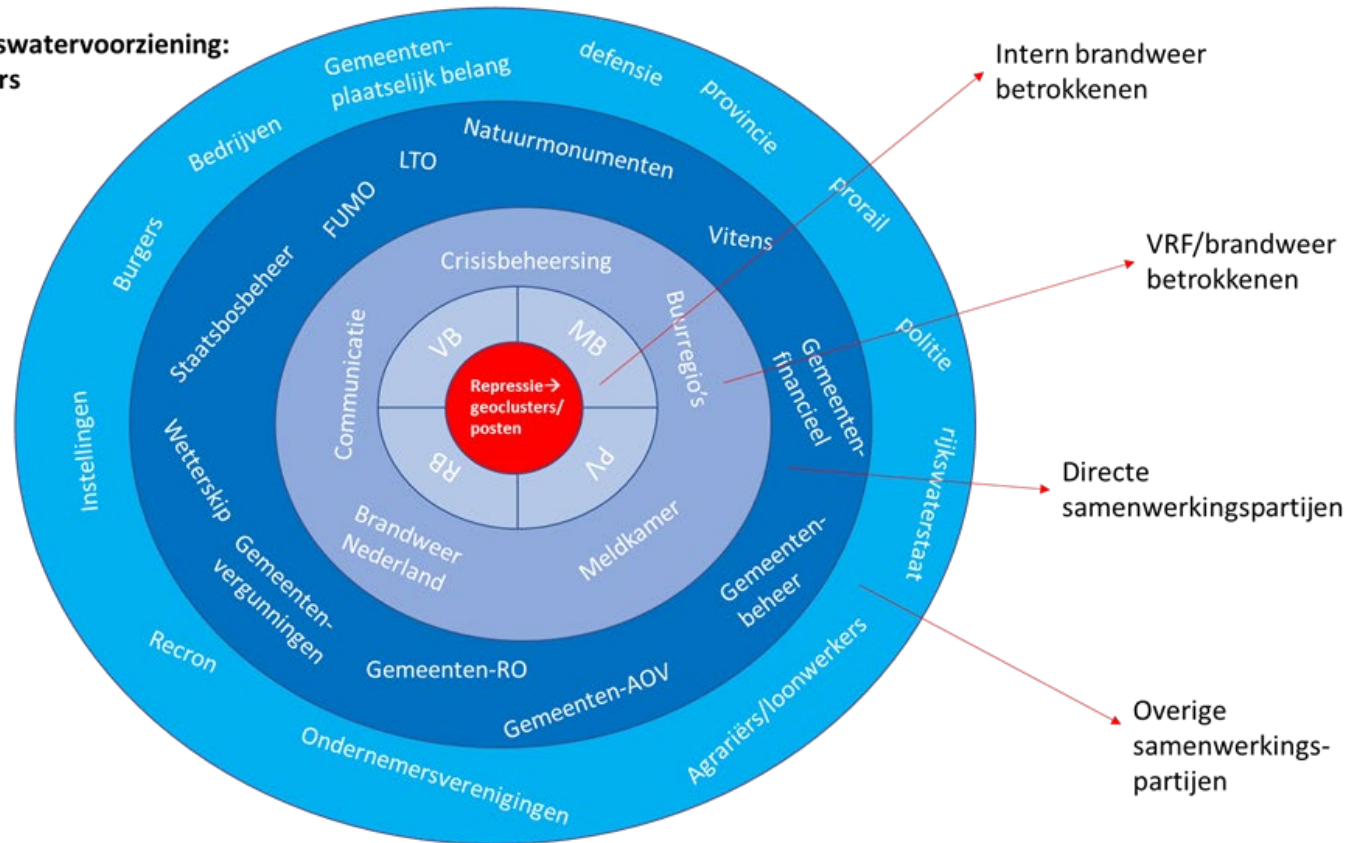

Gemeente	Generiek	Categorie	Repressief
Ooststellingwerf	Generieke maatregelen	Oude binnensteden, risico 2 gebieden, woningen/agrarische bedrijven buitengebied, industrie, utiliteit, gezondheidszorg Natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Opsterland	Generieke maatregelen	Risico 2 gebieden, industrie, utiliteit, gezondheidszorg woningen/agrarische bedrijven buitengebied Natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Schiermonnikoog	Generieke maatregelen	Woningen/agrarische bedrijven buitengebied, natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Optimalisering watertoevoer via waterwagens (particulier)
Smallingerland	Generieke maatregelen	Risico 2 gebieden, woningen/agrarische bedrijven buitengebied industrie, utiliteit, gezondheidszorg	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Súdwest Fryslân	Generieke maatregelen	Oude binnensteden, Risico 2 gebieden, industrie, utiliteit, gezondheidszorg woningen/agrarische bedrijven buitengebied	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Terschelling	Generieke maatregelen	Woningen/agrarische bedrijven buitengebied, natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Tytsjerksteradiel	Generieke maatregelen	Risico 2 gebieden, industrie, utiliteit, gezondheidszorg woningen/agrarische bedrijven buitengebied	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Vlieland	Generieke maatregelen	Woningen/agrarische bedrijven buitengebied, natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Optimalisering watertoevoer via waterwagens (particulier)
Waadhoeke	Generieke maatregelen	Oude binnensteden, Risico 2 gebieden, industrie, utiliteit, gezondheidszorg woningen/agrarische bedrijven buitengebied	Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel
Weststellingwerf	Generieke maatregelen	Risico 2 gebieden, Industrie, utiliteit, gezondheidszorg woningen/agrarische bedrijven buitengebied Natuur	Verbetering repressieve mogelijkheden natuurbrandbestrijding Meer materieel ter plaatse Borging afdoende watertoevoer voor WTS Optimalisering watertoevoer via waterwagens Vergroten watertoevoer via specifiek materieel

Bijlage 1: Stakeholders
 Overzicht stakeholders

**Wie bij bluswatervoorziening:
 stakeholders**

Bijlage 2: Brief V&J inzake verantwoordelijkheid bluswatervoorzieningen

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Bureau Veiligheidsberaad
t.a.v. Dhr. Th. C. de Graaf
Postbus 7010
6801 HA Arnhem

Directie Nationale
Veiligheid
Nationale veiligheid regionaal
op orde
Schedeldoekdrievon 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksveiligheid.nl

Contactpersoon
Niek Mestrum
T 070-4267365
niek.mestrum@minbzk.nl

Kenmerk
2010-000652667

Datum 22 oktober 2010
Betreft Bluswatervoorziening

Geachte heer De Graaf,

Uit gesprekken tussen medewerkers van het bureau veiligheidsberaad en mijn ministerie en naar aanleiding vragen uit het veld, is gebleken dat de bluswatervoorziening tot vragen leidt. De kernvraag was of de wet veiligheidsregio tot een andere verantwoordelijkheid leidt ten aanzien van de bluswatervoorziening. In reactie hierop wil ik graag de positie van de bluswatervoorziening in de Wet veiligheidsregio's en de relatie tussen deze taak en het lopende onderzoek van Cebeon toelichten.

Positie bluswatervoorziening in Wet veiligheidregio's

In 2007 is de NVBR per brief¹ gemeld dat, op basis van artikel 1, vierde lid, van de Brandweerwet 1985, voorzien in bluswater een gemeentelijke taak is. Artikel 1 vierde lid onder a luidt: "De burgemeester en wethouders hebben de zorg voor: [a] het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt". De Brandweerwet is bij inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's ingetrokken, maar dezelfde bewoordingen keren terug in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In de Wvr staat namelijk dat het college van burgemeester en wethouders conform artikel 2 Wvr verantwoordelijk is voor de brandweerzorg. Dit is nader ingevuld in artikel 3 Wvr waarin exact dezelfde bewoordingen zijn gebruikt als in artikel 1, vierde lid van de oude Brandweerwet. Het voorzien in bluswater is derhalve geen nieuwe taak voor gemeenten. Een beroep op artikel 2 Financiële-verhoudingswet acht ik dus niet aan de orde.

Relatie kostenonderzoek

De Raad voor de financiële verhoudingen heeft een algemeen onderzoek uitgevoerd naar de kosten van de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Ten aanzien van een aantal specifieke onderwerpen heeft de Raad het advies gegeven om extra onderzoek te laten uitvoeren. Dit advies is mede voortgekomen uit de analyse van het verschil in de uitkomsten van berekeningen van de NVBR/GHOR Nederland en van BZK over de financiële gevolgen van de Wvr en de besluiten. Van deze berekeningen maakte het onderwerp bluswater geen deel uit. In het momenteel lopende Cebeon onderzoek wordt dan ook enkel uitvoering gegeven aan dit advies van de Raad.

Daarnaast is de bluswatervoorziening, zoals onderstaand wordt aangetoond, nadrukkelijk geen nieuwe taak voor gemeenten.

De bluswatervoorziening is een taak die bij gemeenten lag en ligt. De keuze om de bluswatervoorziening eventueel regionaal in te richten is dan ook een keuze die gemeenten en veiligheidsregio's in gezamenlijkheid moeten nemen. Het ministerie van Veiligheid en Justitie zal om de hierboven uiteengezette redenen dan ook geen nader financieel onderzoek doen naar deze taak en ook de onderzoeksopdracht voor Cebeon niet wijzigen.

Een afschrift van deze brief zend ik aan Dhr. Lonink, voorzitter van de Bestuurscommissie Brandweer van het Veiligheidsberaad en Mevr. Van de Wiel, voorzitter van de NVBR.

De Minister van Veiligheid en Justitie
voor deze,
de directeur Nationale Veiligheid

R.W.C. Clabbers

Datum
22 oktober 2010
Kenmerk
2010-000652667

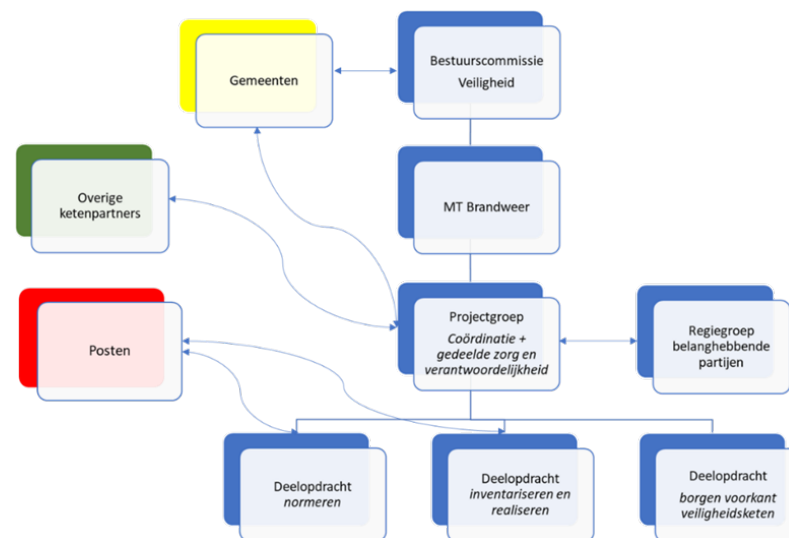
Bijlage 3: Projectstructuur en participanten

Leden regiegroep

W. Kleinhuis	-	Regionaal Commandant Brandweer
P. Zondervan	-	gemeentesecretaris Súdwest Fryslân
J. van Leeuwensteijn	-	gemeentesecretaris Heerenveen
J. Kiestra	-	provinciehoofd Staatsbosbeheer
B. Timmerman	-	bestuurder LTO Noord
P. Cammeraat	-	directielid Wetterskip Fryslân
C. Lievers	-	hoofd Bedrijfsvoering Vitens - landelijk

Leden projectgroep

J. Beuving	-	Brandweer Fryslân
E. Dijkstra	-	Brandweer Fryslân
J.Y. van der Kooi	-	Brandweer Fryslân
M. de Bruin	-	Brandweer Fryslân
G. Kloetstra	-	LTO Noord
O. Veenstra	-	Vitens
B. Steeman	-	Wetterskip
F. Leereveld	-	Staatsbosbeheer
G. Oldersma	-	gemeente NE Fryslân
H. Tanja	-	gemeente Leeuwarden
N. Kits	-	communicatie VRF
J. Regeling	-	Brandweer Fryslân
L. van Poucke	-	Brandweer Fryslân

Normeren	Inventariseren	Borgen voorkant
E. Dijkstra – Brandweer Fryslân	M. de Bruin – Brandweer Fryslân	J.Y. van der Kooi – Brandweer Fryslân
J. Regeling – Brandweer Fryslân	R. Reiker – Brandweer Fryslân	J. Regeling – Brandweer Fryslân
E. Boetes – Brandweer Fryslân	R. Lievers – Brandweer Fryslân	M. Koonstra – Brandweer Fryslân
E. Bakker – Brandweer Fryslân	H.J. Groen – Brandweer Fryslân	R. de Groot – Brandweer Fryslân
H. van der Meer – Brandweer Fryslân	O.J. Bijlsma – Brandweer Fryslân	G. Algra/S.M. Rijs – Gemeente Súdwest Fryslân
T. Machiela – Brandweer Fryslân	S. Smit – gemeente Waadhoeke	M. Kaspers - gemeente Leeuwarden
J. Cnossen – Brandweer Fryslân	E. Visser - Wetterskip Fryslân	J. Wijmenga – gemeente Leeuwarden
H. Schuijn – Brandweer Fryslân	A. Hulshoff – gemeente Opsterland	H. Mulder – gemeente Waadhoeke
J. Molijn – Brandweer Fryslân	O. Veenstra – Vitens	D. Haisma – gemeente Waadhoeke
G. Bos – Brandweer Fryslân	M. Woudsma – Staatsbosbeheer	A. van der Veen – gemeente Smallingerland
W. Boonstra – Brandweer Fryslân	O. Borssen – Landschapsbeheer Friesland	B. van Kalsbeek – Wetterskip Fryslân
B. Bouma – Brandweer Fryslân		O. Veenstra – Vitens

Bijlage 4: Normentabel

Categorie	Doel blussen	Doel uitbreiding voorkomen	Onderbouwing	Opmerking	Hernieuwde kijk op brandbestrijding
Woningen	Ruimte: 1 x tank	Perceelgrens: 60 m ³ / pu	4 stralen LD = 4 x 250 liter per minuut = 60000 liter per uur = 60 m ³ / pu	<p>Uitgaan van hoogste bouwkundige risico, geen differentiatie naar type bouw of bouwjaar.</p> <p>Veelal is de opbrengst van een brandkraan voldoende om de gewenste normering van 60 m³/ pu te behalen. Echter, diameter van de waterleiding en druk maken dat deze normering niet in alle gevallen behaald kan worden. Met minder opbrengst is inzet nog steeds mogelijk. Derhalve is voor de categorie woningen een ondergrens van 30 m³/ pu bepaald.</p>	Koelend vermogen meestal voldoende – offensieve tactiek
Hoogbouw > 20	Voorwerp / ruimte: 2 x tank	Compartiment: 60 m ³ /pu	4 stralen LD = 4 x 250 liter per minuut = 60000 liter per uur = 60 m ³ / pu	1 x tank gebruiken voor het vullen van de stijgleiding	Koelend vermogen meestal voldoende, meer water nodig voor vullen van de stijgleiding – offensieve tactiek
Oudere gebouwen – centrumgebied	Ruimte: 2 x tank	Perceelgrens 300 m ³ / pu	<p>8 stralen LD = 8 x 250 liter per minuut = 120000 liter per uur = 120 m³/ pu</p> <p>2 x waterkanon (straat of RV) = 1500 liter per minuut = 180000 liter per uur = 180 m³/ pu</p> <p>120 m³/ pu + 180 m³/ pu = 300 m³/ pu</p>	<p>Kantelpunt overgang van hout naar een betonvloer, grofweg 1970</p> <p>Perceelgrens: niet per definitie kadastrale grens, uitgaan van bouwkundige brandscheiding</p>	Bereikbaarheid vuurhaard mogelijk problematisch – combinatie van offensieve en defensieve tactiek
Gezondheidszorg	Voorwerp / ruimte: 1 x tank	Compartiment (etage): 60 m ³ / pu	4 stralen LD = 4 x 250 liter per minuut = 60000 liter per uur = 60 m ³ / pu	Beperkte zelfredzaamheid + interne opvang / verplaatsing	Koelend vermogen meestal voldoende – offensieve tactiek
Agrarische bebouwing	Voorwerp: 1 x tank	Ruimte /Perceelgrens: 120 m ³ / pu	<p>2 stralen LD = 2 x 250 liter per minuut = 30000 liter per uur = 30 m³/ pu</p> <p>1 x waterkanon (straat of RV) = 1500 liter per minuut = 90000 liter per uur = 90 m³/ pu</p> <p>30 m³/ pu + 90 m³/ pu = 120 m³/ pu</p>	Deels aansluiten bij NEN(6060 / 6079) normering 90 kuub bassin / 4 uur beschikbaar bij agrarische locatie (veestal - grote brandcompartimenten)	Te weinig koelend vermogen – defensieve tactiek

Categorie	Doel blussen	Doel uitbreiding voorkomen	Onderbouwing	Opmerking	Hernieuwde kijk op brandbestrijding
Industrie	Voorwerp: tank	Ruimte / Perceelgrens: 180 m ³ / pu	2 x waterkanon 1500 liter per minuut = 180000 liter per uur voor het koelen van gevels met een diepte tot 50 meter = 180 m ³ / pu	BRZO/PGS niet afwijkend	Te weinig koelend vermogen – defensieve tactiek
Utiliteit	Voorwerp: tank	Perceelgrens: 180 m ³ /pu	2 x waterkanon 1500 liter per minuut = 180000 liter per uur voor het koelen van gevels met een diepte tot 50 meter = 180 m ³ / pu		Te weinig koelend vermogen – defensieve tactiek
Hoogbouw > 20 m	Voorwerp : 2 x tank	Ruimte compartiment 120 m ³ /pu	8 stralen LD = 8 x 250 liter per minuut = 120000 liter per uur = 120 m ³ / pu	1 x tank gebruiken voor het vullen van de stijgleiding	Te weinig koelend vermogen – defensieve tactiek
Natuurgebieden	Voorwerp / ruimte (knockdown)	Perceelgrens (stoplijn)	Stoplijn nathouden, 300 meter lengte, 5 meter breedte. 4 x (natuurbrand)peloton vullen (16 TS, alternatieve mogelijkheid tankwagens), verplaatsen, blussen / nathouden. Uitgaan van tank capaciteit van 4000 liter per TS x 4 = 16000 liter per kwartier, 64000 liter per uur = 64 m ³ / pu	Vanuit multi-deskundigheid nader te beschouwen	Afhankelijk omvang offensieve of defensieve tactiek

Opmerkingen:

(*) Beschikbaarheid van bluswater is ook deels een verantwoordelijkheid van de eigenaar, sector. Het lijkt voorstelbaar dat het beschikbaar krijgen van de gewenste norm in bepaalde gevallen (omgeving, druk brankran(en), afstand tot open water, voorziening rondom het object etc.) lastig is of langer zal duren. Winst is derhalve voornamelijk te behalen in vroegdetectie en voorzieningen rondom het object.

(**) Cultuur historische bebouwing (bijvoorbeeld musea, monumenten etc.) is niet als aparte categorie gedefinieerd. Vanuit het actieplan zal cultuur historische bebouwing ten aanzien van normering en maatregelen nader worden beschouwd.

Bijlage 5: Achtergrondinformatie diverse externe bronnen bluswater

Brandkranen

Een vuistregel is dat dat de opbrengst (=debiet) 10x (binnen de bebouwde kom) de diameter is. Heeft een brandkraan een diameter van 65 mm, dan is de verwachte opbrengst 650l/minuut). In het buitengebied is de opbrengst vaak lager, doordat er minder tussenpompstations aanwezig zijn die de druk op peil houden. Ook in de historische binnensteden, waar nog leidingen van gietijzer liggen, geldt dat de opbrengst lager is dan in theorie. Dit komt doordat er sprake kan zijn van corrosie en dichtslibbing van de leidingen.

Indicatie van wateropbrengst per leidingdiameter

Leiding diameter	Opbrengst in stedelijk gebied	Opbrengst in landelijk gebied
65 mm	Maximaal 650 l/min	Maximaal 415 l/min
100 mm	1.000 – 1330 l/min	330 – 450 l/min
150 mm	1660 – 2080 l/min	830 – 1.000 l/min
200 mm	2500 – 2910 l/min	1660 – 2.000 l/min

Informatie

- Openbare brandkranen: Vitens heeft een dataset (geodata) beschikbaar van alle openbare brandkranen via Mapkit. In dit systeem komen ook de onderhoudsgegevens vanuit gemeenten en Vitens. De landelijke dataset van Vewin (Vereniging van waterbedrijven in Nederland) is niet sluitend.
- Particuliere brandkranen: deze zijn niet ingetekend bij Vitens. Deze gegevens zijn bij particulieren beschikbaar en voor zover geëist via een vergunning bij eisende gemeente.

Kosten

- Budget per gemeente, afhankelijk van het aantal brandkranen
- Financiering huur rechtstreeks door gemeenten : € 15,78 (ex BTW) per brandkraan, € 0,0 voor een spuikraan
- Kosten voor droog onderhoud en beheer bij gemeenten (personele capaciteit en materiaal)

Open water

Informatie

De geo- gegevens met betrekking tot open water zijn afkomstig van het Wetterskip Fryslân. Gegevens met betrekking tot het onderhoud zijn eveneens binnen het Wetterskip voorhanden.

Kosten

- Kosten gebruik: € 0,00
- Kosten mogelijkheden tot gebruik:
 1. Opstelplaatsen: Wanneer opstelplaatsen nieuw aangelegd moeten worden, zijn de kosten hiervan voor de gemeente.
 2. TS → valt binnen regulier budget brandweer
 3. Specifiek materieel (MSA's) → brandweer, opgenomen in MIP
 4. Specifiek materiaal (slangen, uitrol/oprol voorzieningen etc) → brandweer, geen onderdeel MIP , jaarlijkse exploitatie-uitgaven

Overzicht watertransportsystemen Brandweer Fryslân

○ **Watertank**

Brandweer Fryslân beschikt over 4 watertanks. Het betreft 3 tanks van 6000 liter en 1 tank van 8000 liter (Bolsward). Deze watertanks zijn haakarmcontainers. De locaties van deze watertanks zijn als volgt: Heerenveen, Olderberkoop, Bolsward en Burgum. Daarnaast beschikt Schiermonnikoog over een specifieke waterbak ten behoeve van het ondersteuningspeloton (koppelbaar achter tractor). Het beheer en onderhoud van deze watertanks is voor Brandweer Fryslân.

○ **Schuimblushaakarmbak (SBH) ofwel WTH -Groot alternatief**

In het dekkingsplan 2.0 van Brandweer Fryslân is de specialistische eenheid schuimblussing opgenomen. Primair wordt de SBH voor de bestrijding van een ongeval gevaarlijke stoffen ingezet, maar kan ook voor andere incidenten ingezet worden. Deze SBH wordt op aanvraag ingezet bij calamiteiten, brand en/of gevaarlijke stoffen waarbij afgedekt of geblust moet worden met schuim en/of water. Brandweer Fryslân beschikt over 1 SBH, deze is geplaatst in de kazerne Grou. De capaciteit van de SBH is: Water 5000 liter en Schuim 250 liter Schuimvormend Middel.

Informatie

De waterwagens /SBH zijn opgenomen in de alarmeringsregeling van Brandweer Fryslân; aanvullend water afhankelijk van andere bronnen (vulpunten: open water, geboorde putten, brandkranen) → GEOvoorziening nodig

Financiën

De watertanks/SBH zijn m.u.v. de watertank van Burgum opgenomen in MIP.

Recent zijn er twee watercontainers (inhoud 20.000 m3) aangeschaft, deze zijn verplaatsbaar en kunnen bij verhoogd risico op strategische plekken worden geplaatst.

Systemen grootwatertransport (WTS)

• **WTS- 1000**

Informatie

De WTS-1000 is opgenomen in de alarmeringsregeling van Brandweer Fryslân.

Financiën

De WTS-1000 is opgenomen in het MIP. De huidige systemen zijn eerder overgedragen vanuit het ministerie van BiZa. De landelijke aanbesteding is eind 2018 afgerond. Daarbij bestaat keuze uit een aantal systeemtypes. Ten behoeve van de aanschaf in verband met vervanging dient op basis van de ontwikkelde normen een keuze ten aanzien van het systeem te worden gemaakt. Dit komt bij de uitvoering van het actieprogramma aan bod.

• **WTS-2500 + losse dompelpomp (DPH)**

Er is in de regio 1 WTS-2500 aanwezig. Hierbij is een losse dompelpomp aanwezig op een haakarmchassis. Deze staat 'als reserve'. Locatie van stalling is kazerne Heerenveen. Dit is een systeem dat in het verleden is geschonken door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook deze wordt net als de WTS-1000 gebruikt om (grote hoeveelheden) bluswater te kunnen vervoeren over grotere afstanden.

Informatie

De WTS-2500 is opgenomen in de alarmeringsregeling van Brandweer Fryslân.

Financiën

Niet in MIP (reservestatus)

• Motorspuitaanhanger (MSA)

Een motorspuitaanhanger is een pomp om open water op te kunnen pompen. Er is verschil in leveringscapaciteit. De pompen op de Waddeneilanden en 2 pompen in Zuidwest hebben een grotere leveringscapaciteit.

Vaste land

- 32 MSA's met een leveringscapaciteit van 1600 lt/per minuut. Hiervan zijn 3 niet actief: 2x defect, 1x buiten gebruik.
- 2 MSA's met een leveringscapaciteit van 3000 lt/per minuut.

Waddeneilanden

- 7 MSA's met een leveringscapaciteit van 2800 lt/per minuut.

De MSA's worden op verschillende wijze ingezet en gebruikt binnen de posten. In de uitvraag bij de posten wordt specifiek gevraagd naar de wijze en inzet van de MSA's binnen de posten en naar welke (geo)informatie daarvoor beschikbaar moet zijn.

Financiën

De MSA's voor de eilanden zijn opgenomen in het MIP

Voor de overige MSA's is (niet postgebonden) in het MIP rekening gehouden met de vervanging van 18 MSA's.

Overzicht locaties MSA's.

Kazerne	Capaciteit Levering	Kazerne	Capaciteit Levering	Kazerne	Capaciteit Levering	Kazerne	Capaciteit Levering
Beetsterzwaag	1600 lt/min.	Oldeberkoop	1600 lt/min.	Ferwert	1600 lt/min.	Terschelling-West	2800 lt/min.
Wolvega	1600 lt/min.	Ureterp	1600 lt/min.	Wommels	1600 lt/min.	Terschelling-Midsland	2800 lt/min.
Balk	1600 lt/min.	Sint Annaparochie	1600 lt/min.	Witmarsum	1600 lt/min.	Vlieland (NA)	1600 lt/min.
Workum	1600 lt/min.	Heeg	1600 lt/min.	Woudsend	1600 lt/min.	Vlieland	2800 lt/min.
Parrega	1600 lt/min.	Oldeberkoop	1600 lt/min.	Makkum	1600 lt/min.	Vlieland	2800 lt/min.
IJlst	1600 lt/min.	Surhuisterveen	1600 lt/min.	Heerenveen	1600 lt/min.	Ameland-Hollum	2800 lt/min.
Sloten	1600 lt/min.	Sint Nicolaasga	1600 lt/min.	Noordwolde (NA)	1600 lt/min.	Schiermonnikoog	2800 lt/min.
Mantgum	1600 lt/min.	Drogeham	1600 lt/min.	Stiens	1600 lt/min.	Schiermonnikoog	2800 lt/min.
Echten	1600 lt/min.	Lemmer	1600 lt/min.	Burgum	1600 lt/min.		
Kollum	1600 lt/min.	Scherpenzeel (NA ²⁸)	1600 lt/min.	Sneek	3000 lt/min.		
Gorredijk	1600 lt/min.	Langweer	1600 lt/min.	Bolsward	3000 lt/min.		

²⁸ NA=Niet Actief

Bijlage 6: Borgen voorkant veiligheidsketen

Rapportage werkgroep borgen voorkant Veiligheidsketen

1. Huidig juridisch kader:

- De verantwoordelijkheid voor de *brandweezorg* ligt bij de gemeente en de uitvoering van de *brandweertaak* ligt bij de Veiligheidsregio.
- Wet Veiligheidsregio's; artikel 2 en 3
- Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan het Veiligheidsberaad over onveranderde verantwoordelijkheid van de gemeente voor bluswatervoorziening
- Bouwbesluit 2012
- Eindadvies Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen
- Contracten Vitens – Gemeenten
- Keur en Algemene Regels Wetterskip Fryslân

2. Huidige samenwerking:

Naar aanleiding van het eindadvies Commissie Nadeelcompensatie & Brandkranen heeft Vitens met alle Friese gemeenten een contract afgesloten. De brandkranen zijn eigendom van Vitens. De gemeente betaald jaarlijks, vanuit de gemeentelijke begroting, per brandkraan een bedrag aan Vitens. Vitens verantwoordelijk is voor de juiste werking van de brandkraan (30/60 kuub per uur, 1 bar druk) en de gemeente is verantwoordelijk is voor de omgeving en bereikbaarheid van de brandkraan. Onderhoudscyclus door Vitens van een brandkraan is eens in de vier jaar. De gemeente schouwt de brandkranen op bereikbaarheid. Op verzoek van de gemeente (veelal na advies van de brandweer) kan Vitens nieuwe brandkranen plaatsen. Hoofdbelang van Vitens is levering van drinkwater en goede waterkwaliteit. Vitens kan derhalve meedenken in mogelijke alternatieven voor een waterleiding /brandkraan. Er is ook sprake van brandkranen op niet gemeentelijke grond, maar wel op de waterleiding van Vitens. Voornemen van Vitens is om deze brandkranen over te dragen.

Ruimtelijke plannen:

Ruimtelijke ordening, nieuwe ontwikkeling en herinrichting

De gemeente legt ruimtelijke plannen - bestemmingsplannen ter advies voor aan de brandweer. In dit advies is bluswater een issue. Veelal wordt het advies van de brandweer overgenomen door de gemeente en verwerkt in de uiteindelijke vergunning. Bluswatervoorziening is niet altijd per definitie een brandkraan. Alternatieven worden ook beschouwd.

Bij ruimtelijke plannen voert Wetterskip Fryslân een watertoets uit. Deze toets is gericht op waterbeheer (schoon, voldoende en veilig). Beschouwen op bluswater maakt geen onderdeel uit van deze toets. Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor peilhandhaving van het watersysteem. Basis voor het waterpeil is een peilbesluit. Wetterskip heeft een inspanningsverplichting om de in het besluit vastgestelde peilen te realiseren en te handhaven.

Inklimaatverandering en klimaatadaptatie maakt dat er aanpassingen gedaan gaan worden in het watersysteem en inzake ruimtelijke ordening. Berging van water wordt steeds relevanter. Enerzijds om water te bergen om overlast te voorkomen en anderzijds om water te bergen bij langdurige droogte. Wellicht een optie om deze ontwikkelingen ook in het kader van bluswatervoorziening te volgen en bluswater te betrekken bij de watertoets.

Bouwplannen:

Bouwbesluit

De gemeenten kunnen ten aanzien van bouwplantoetsing op brandveiligheid een maatwerkpakket afnemen van de brandweer. Brandweer Fryslân doet voor een aantal Friese gemeenten deze bouwplantoetsing, maar een aantal Friese gemeenten doet dit zelf.

Brandweer Fryslân is steeds meer pro actief en monitort ook de bekendmakingen van de gemeenten die niet bouwplantoetsing door de brandweer laten doen.

Brandweer Fryslân kan bij bouwplannen een zogenoemd repressief advies aan de gemeente geven. In dit advies kan het onderwerp bluswatervoorziening zijn opgenomen. Dit advies is niet in rechte afdwingbaar.

Knelpunten:

- Aandacht voor wijzigende omstandigheden bij inbreidingsplannen . Wordt de bestaande bluswatervoorziening gehandhaafd, vraagt de nieuwe situatie om aanpassingen? Samenwerking en afstemming tussen aanvrager, gemeente, brandweer en Vitens kan scherper.
- Door het verschil in bouwplantoetsing op brandveiligheid (gemeente of brandweer – maatwerkpakket) ziet de brandweer niet alle plannen.
- Niet iedere gemeente die zelf de bouwplannen toetst op brandveiligheid heeft eenzelfde niveau van expertise.
- Handhaving van bluswatervoorziening. Een plan wordt aan de hand van de vergunning / advies gerealiseerd, ook ten aanzien van bluswatervoorziening. Zorg over de toezicht op – en handhaving van deze bluswatervoorziening. Of en door wie?

3. Toekomstige situatie

Per 1 januari 2021 is de Omgevingswet van kracht. De wet bundelt 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van deze nieuwe wet zal er sprake zijn van een invoeringswet en een invoeringsbesluit.

De vraag is hoe bluswatervoorziening te borgen in zowel proces, wettelijke kaders en samenwerking.

Er is door Risicobeheersing Brandweer een voorbeeld vanuit Leeuwarden geschetst:

Nieuwbouwproject in Leeuwarden: Risicobeheersing wordt betrokken op het moment dat het stedenbouwkundige plan met daarin de infrastructuur, bebouwing al klaar is. Daarna ontstaat de discussie hoe benodigde bluswatervoorziening (en toegankelijkheid) goed 'in te passen'. Constatering is dat Risicobeheersing veelal vroegtijdig in het proces wordt betrokken, maar niet vroeg genoeg.

Behoeft is om al 'aan de voorkant' in de ontwerpfase betrokken te zijn. Temeer, daar is soms sprake is van tegenstrijdige belangen. Vanuit stedenbouwkundig ontwerp bijvoorbeeld smalle wegen om parkeerdrukke te voorkomen, maar dit kan tegenstrijdig zijn met de wijze waarop de benodigde bluswatervoorziening te realiseren. Multidisciplinair overleg (gemeente, stedenbouwkundige, ontwerper, ontwikkelaar, waterschap, risicobeheersing brandweer etc.), 'aan de voorkant', is derhalve een behoefte en van meerwaarde.

Hoe een dergelijk overleg 'aan de voorkant' te borgen?

Bewustwording:

Deels is het bewustwording bij de betrokkenen (organisaties, functionarissen) binnen het gehele proces van ontwikkeling dat een integrale en multidisciplinaire benadering effectief en efficiënt is.

Fjoer en wetter, bluswatervoorziening in Fryslân

Onderdeel van bewustzijn is ook het besef *waarom* bluswatervoorziening (en toegankelijkheid) van belang is en wat de effecten zijn indien de benodigde bluswatervoorziening niet op de gewenste wijze wordt / is gerealiseerd.

Van belang is dus ook dat de opdrachtgever duidelijk aangeeft bij de ontwerper wat de kaders, randvoorwaarden (ook vanuit het oogpunt van brandweezorg!) zijn. Het zogenoemde bestek.

Indien er 'aan de voorkant' integrale en multidisciplinaire afstemming is, dan kan er wellicht een afweging worden gemaakt *hoe* de benodigde bluswatervoorziening te realiseren. Wat past het beste in de ontwikkeling die voor ogen is, in relatie tot te behalen normen? Open water, brandkranen etc.?

Toekomstig wettelijk kader:

In het kader van de Omgevingswet maken de gemeenten een Omgevingsvisie (abstract niveau - *wat*) en Omgevingsplannen (*hoe*) op. Het Omgevingsplan komt in plaats van het huidige bestemmingsplan.

Ten aanzien van het borgen van bluswatervoorziening wordt het volgende voorgesteld:

1. Iedere gemeente dient in de toekomstige situatie een vastgestelde Omgevingsvisie te hebben. Een Omgevingsvisie zal naar verwachting over het algemeen op een hoog abstractieniveau worden beschreven. Borgen van 'veiligheid' op dit abstractieniveau is wenselijk.
Veiligheid opnemen in Omgevingsvisie
2. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de gemeentelijke bestemmingsplannen automatisch gemeentelijke Omgevingsplannen. Aan het Omgevingsplan is vervolgens een Omgevingsvergunning²⁹ (*1) gekoppeld. Het is advies is om Bluswatervoorziening, brandweezorg, voor alle Friese gemeenten op een uniforme wijze, op te nemen in de zogenoemde 'planregels', het uitgewerkte normatief kader biedt houvast om de planregels invulling te geven.

Toelichting:

De drie noordelijke Veiligheidsregio's werken in een gezamenlijk project aan het formuleren van planregels voor het Omgevingsplan. De momenteel in concept geformuleerde planregels zijn met name de vertaling hetgeen wat nu (onder andere) in het Bouwbesluit 2012 is opgenomen. Inhoudelijke betreft het regels over bouwwerken; bluswatervoorziening (geen normen), bereikbaarheid en opstelplaatsen.

In de planregels, ten aanzien van (Friese) normen (hoeveelheid in relatie tot tijd), direct verwijzen naar de landelijke en regionale 'Handreiking bluswatervoorziening en bereikbaarheid' lijkt het meest effectief.

Het is van meerwaarde om verwoording van planregels in het toekomstige Omgevingsplan binnen Fryslân op uniforme wijze te laten geschieden. Uniforme planregels en werkwijze laten vaststellen in Algemeen Bestuur of de Bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio. Als 'kapstok' hiervoor kan de passage in het Beleidsplan Veiligheidsregio Fryslân³⁰ dienen dat gaat over de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet.

²⁹ De omgevingsvergunning bouwen wordt gesplitst in een technische vergunning en een ruimtelijke vergunning. Een ingrijpende verandering, waarbij gemeenten zelf gaan bepalen welke bouwwerken sowieso toegestaan zijn op grond van het omgevingsplan en waarvoor geen (ruimtelijke) vergunning meer nodig is (in bepaalde gevallen nog wel een melding).

³⁰ Passage in het huidige Beleidsplan Veiligheidsregio Fryslân:

Omgevingswet / Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen

De Omgevingswet heeft als doel een gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit in stand houden en bereiken. En doelmatig beheer en gebruik van die fysieke leefomgeving voor maatschappelijke functies te realiseren. Om dat te bereiken kent de Omgevingswet vier verbeterdoelen:

3. Transitieperiode 2021 - 2029

Bestemmingsplannen worden bij inwerkingtreding van de Omgevingswet automatisch omgevingsplannen. Om van de 'omgevingsplannen van rechtswege' volwaardige omgevingsplannen te maken, is er een transitieperiode tot 2029. Om bluswatervoorziening in de transitieperiode te borgen is het advies dat de gemeenten de in het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio vast te stellen uniforme planregels en werkwijze ook in de transitieperiode als vigerend beschouwen.

4. Aandachtspunten:

Beschrijven van de uniforme planregels

- Project 3 Noordelijke Veiligheidsregio's
- + planregel die verwijst naar de landelijke en regionale handreiking

Handhaving gerealiseerde situatie:

Punt van aandacht is handhaving van een gerealiseerde situatie Bluswatervoorziening.

Digitaal stelsel:

Een digitaal stelsel, verplicht voor de Omgevingswet, kan wellicht beter inzicht gaan geven in bluswatervoorziening. Vergunningen, legger (Wetterskip) kaartlagen etc. koppelen.

-
1. het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
 2. het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
 3. het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
 4. het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

De komst van de 'Omgevingswet' brengt een andere manier van werken met zich mee. Daarnaast treedt de 'Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen' naar verwachting in deze beleidsperiode in werking. Deze wet richt zich op privatisering van het bouwtoezicht. Een groot deel van de taken die nu bij gemeenten en de brandweer liggen, gaat over naar de private markt. Taakverdeling en rollen veranderen op verschillende schaalniveaus. Dat heeft gevolgen voor de manier van samenwerken in de keten. Met onze inhoudelijke deskundigheid willen wij proactief en vroeg in het proces bijdragen aan een integrale benadering van risico's door gemeenten. We bewegen hierbij van regelgericht naar risicogericht werken.

Betrokkenheid van de Veiligheidsregio is in de planfase van ruimtelijke ontwikkeling essentieel. Zowel voor de (brand)veiligheid van burgers als de veiligheid van onze medewerkers. We willen bijdragen aan vereenvoudiging en versnelling van processen. Daarom richt de Veiligheidsregio zich de komende jaren op het creëren, verrijken en ontsluiten van informatie. Het 'Digitaal Stelsel Omgevingsrecht' gaat ons hierbij helpen. Dit stelsel maakt dezelfde informatiepositie voor iedereen mogelijk. Zo leveren wij ook goede informatie naar de brandweer en crisisorganisatie voor een veilige en adequate inzet bij een ramp, crisis of brand.

Bijlage 7: Risico-index natuurbranden

Parameters:

Vaste Factoren

Begroeiing

Hellingspercentage

Kans op uitbreiding

Nabijheid waardevolle / kwetsbare objecten / vitale infrastructuur

Nabijheid gevaarlijke stoffen

Ecologische waarde

Aanwezige personen

Vaste bewoners

Aantal verblijfsrecreanten

Aanwezige dagrecreanten

Preventieve en preparatieve maatregelen

Afstand tot primaire waterwinning

Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning

Opkomsttijd 1^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden

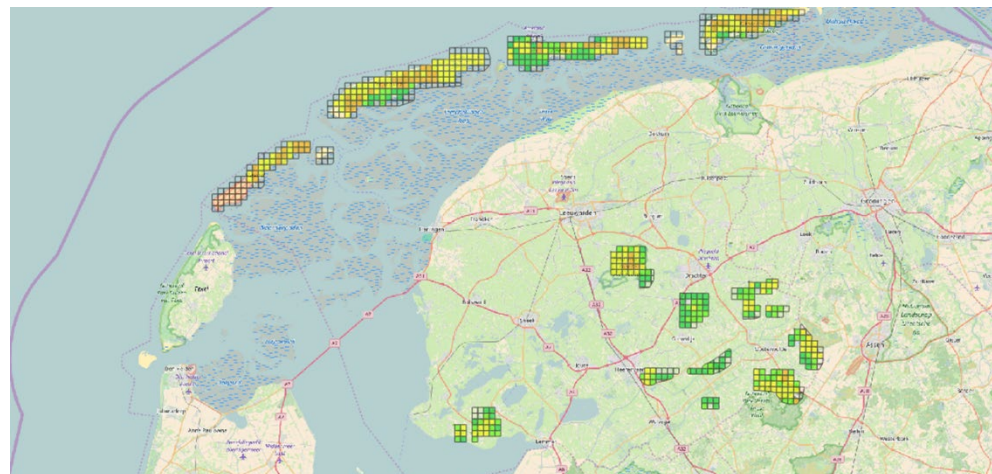
Opkomsttijd 1^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden

Kans op snelle ontdekking en melding

Aantal ontvluchtingsroutes

Terreinbekendheid brandweer

Kwaliteit / kwantiteit ontsluiting

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Na het inventariseren van bovenstaande parameters en het eventueel toekennen van correctiefactoren ontstaat per kilometer vak een risicoclassificatie in de vorm van een kleur. Zie hiervoor: <https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/201309-brandweer-fryslan-risico-index-natuurbranden-fryslan.pdf>

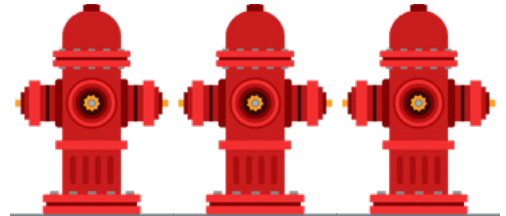

Fjoer en wetter

Bluswatervoorziening in Fryslân
Juni 2019

Samenvatting rapport

Inleiding

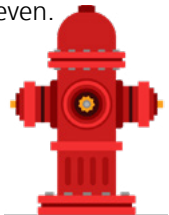
Bij het blussen van branden is de beschikbaarheid van bluswater een belangrijke voorziening. De bluswatervoorziening in Fryslân is goed geregeld, soms komen er echter vragen. Die vragen gaan over wie verantwoordelijk is, of er voldoende water beschikbaar is en af en toe over het gebruik van water. Door die vragen wilde de bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Fryslân graag meer inzicht in verplichtingen, afspraken en behoeftes. Brandweer Fryslân is gevraagd dit op te pakken.

In dit document is de samenvatting te vinden. Het volledige document is te vinden op vrfryslan.nl/bluswatervoorziening.

Aanpak en opdracht

Bluswater is niet alleen van de brandweer, integendeel. Er ligt een belangrijke verantwoordelijkheid bij gemeenten, ook na de regionalisering van de brandweer is dit niet veranderd. Daarnaast spelen de leveranciers van water een rol en zijn er sectoren die extra aandacht vragen. Voor de brandweer was dit reden om de opdracht van de bestuurscommissie breed op te pakken. Zowel intern als extern zijn partijen betrokken, er is een werkconferentie gehouden en in het project participeren naast de brandweer ook gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, LTO Noord en de natuurbeheerorganisaties (via Staatsbosbeheer). Deze partijen hebben samengewerkt aan de opdracht die de bestuurscommissie heeft gegeven:

- zorgen dat er inzicht komt in de behoefte aan bluswater (normen),
- de bestaande situatie in beeld brengen
- plannen ontwikkelen om de verandering van de bestaande situatie naar de gewenste situatie vorm te geven.

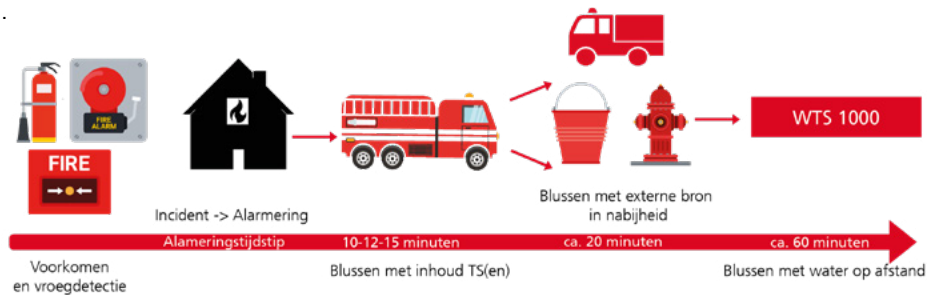

De bestuurscommissie vindt het belangrijk dat de normen in Fryslân passen bij de landelijke normen en dat de aanpak maatschappelijk gedragen wordt. Niet ieder risico is af te dekken. Er is een gezonde balans nodig tussen het terugdringen van risico's en de noodzakelijke inspanningen daarvoor. Dat betekent onder andere dat het bestaande budget voor bluswatervoorziening het kader vormt voor verbeteringen. Gemeenten en brandweer zorgen voor collectieve voorzieningen, bij specifieke risico's hebben eigenaren / beheerders eigen verantwoordelijkheden. In het project is veel aandacht gegeven aan het inzichtelijk maken van rollen, taken en verantwoordelijkheden van en samenwerkingsmogelijkheden tussen de verschillende factoren.

Focus

Het gebruik van extern bluswater is onderdeel van het proces van blussing. Het proces begint feitelijk met het terugdringen van de kans op brand en het zorgen dat als er toch brand uitbreekt dat dit zo vroeg mogelijk ontdekt wordt. Is er geen brand, dan is er ook geen bluswater nodig; blijft de brand klein, dan is er veel minder bluswater nodig. Na de melding van een brand alarmeert de Meldkamer Noord Nederland één of meer tankautospuiten. Deze nemen zelf water mee (1500-2000 liter), hiermee start de blussing. Is er meer water nodig, dan is er bluswater nodig uit een externe bron. Liefst uit een bron zo dicht mogelijk bij het incident, zodat de blussing zonder haperingen voortgezet kan worden. Is er heel veel water nodig dan kan water over grotere afstand gebracht worden met WTS-1000 (watertransport over 1 kilometer).

Bij de uitvoering van de opdracht is vooral gekeken naar de behoefte aan water in de fase tussen 20 minuten en 60 minuten.

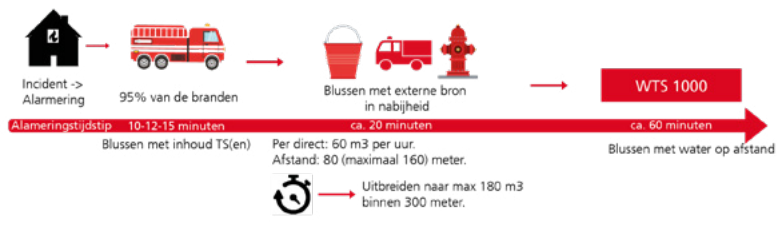
Hoeveel bluswater is er nodig?

Geen brand is gelijk en dus kan de behoefte aan bluswater verschillen. De behoefte aan bluswater is afhankelijk van het doel (redden, blussen, uitbreiding voorkomen), de ontwikkelingsfase van de brand, de te volgen inzetacties en de gebouw/gebiedskarakteristieken. Op basis van algemeen aanvaarde modellen (gerelateerd aan de landelijke handreiking) is voor negen gebouw/gebiedscategorieën uitgewerkt hoeveel bluswater nodig is voor respectievelijk het blussen (met inbegrip van redden) en het voorkomen van uitbreiding naar omliggende gebouwen.

De blussing start met de inhoud van de tankautospuit. Uit landelijke gegevens blijkt dat 95% van de objectbranden met de inhoud van één of twee tankautospuitten is te blussen. Is dat niet voldoende, dan is er bluswater uit een andere bron nodig om voor de noodzakelijke continue aanvoer van bluswater te zorgen, dat is dus het geval bij 5% van de 450 gebouwbranden (in Fryslân 22-25 objectbranden per jaar). Bij natuurbranden is de behoefte aan extern bluswater echter groter.

In het begin van de blussing is een externe aanvoer van 60 m³ per uur toereikend om te kunnen blijven blussen. Als een brand escaleert zijn er - na verloop van tijd- grotere hoeveelheden water nodig. Dit geldt met name bij agrarische bebouwing en industriële objecten. Vanwege het hoge escalatierisico zijn voor oude gebouwen/centrumgebieden en bij natuurbranden al in het beginstadium grote hoeveelheden water nodig.

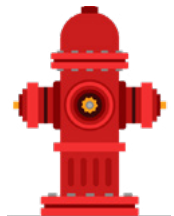
Voor alle categorieën zijn de streefwaarden onderbouwd vastgelegd. Bij nieuwbouw moet rekening worden gehouden met deze normen.

Hoeveel bluswater is er beschikbaar?

Continuïteit van bluswateraanvoer betekent dat een tankautospuit zo snel mogelijk op een externe bron (brandkraan, open water, voeding door waterwagen) moet kunnen aansluiten. Met een analyse van de beschikbare gegevens is vastgesteld dat circa 84% van de gebouwen in Fryslân een brandkraan in de nabijheid heeft, brandkranen leveren over het algemeen voldoende water. Daarnaast kan bij 6% van de gebouwen snel afgelegd worden op open water. 90% van de gebouwen beschikt zo over extern bluswater binnen de gewenste afstand. De waterwagens die er in Fryslân zijn dragen nog circa 4% bij; de waterwagens hebben niet continu water beschikbaar, maar kunnen wel een belangrijke aanvulling vormen voor afdoende brandbestrijding.

Met deze bronnen is er binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân een robuuste dekking van de bluswatervoorziening voor gebouwen. De verwachting is dat er bij 1-3 branden (van de 450 gebouwbranden) per jaar een knelpunt met bluswater kan ontstaan. Het aantal objectbranden waarbij bluswater een knelpunt vormt is dus beperkt.

Waar is aandacht nodig?

Bij circa 10% van de gebouwen in Fryslân is de externe bluswatervoorziening minder dan gewenst. Aan de hand van de gebouw/gebiedscategorieën is een analyse gemaakt van risico's en de plekken waar mogelijk te weinig bluswater is. Er is aandacht gegeven aan de combinatie van de beschikbaarheid van externe bronnen en de dekking van de zogeheten WTS-1000 (watertransport). Dit is het grootwatertransport dat binnen één uur na alarmering inzet gereed is (dekkingspercentage 80% van het verzorgingsgebied). Bij een beperkte bluswatervoorziening in combinatie met een langere aanrij/opbouwtijd van WTS-1000 kan namelijk een stapeling van risico's ontstaan.

Uit de analyse blijkt dat bij agrarische bebouwing en industriële objecten knelpunten met bluswater kunnen ontstaan die aandacht vragen. Ook voor woningen in het buitengebied is niet altijd voldoende water beschikbaar, daar zijn de escalatierisico's echter minder groot (solitaire ligging).

Bijzondere aandacht vragen de natuurgebieden. In tijden van droogte en warmte is het risico op brand hier groot, terwijl er weinig bluswater beschikbaar is. Is er sprake van kwetsbare bebouwing en recreatieterrainen in de natuurgebieden, dan kan dat tot - grote - problemen leiden.

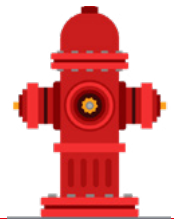
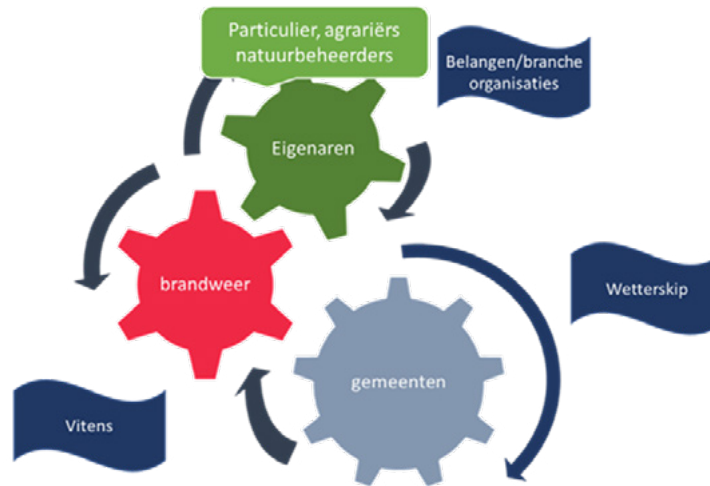
De beperkte aanwezigheid van bluswater (zowel externe bronnen als WTS-1000) doet zich vooral voor in het noorden van Fryslân, de zuidkant van de IJsselmeerkust, de zuidoosthoek en de Waddeneilanden. In de laatste drie gebieden is ook sprake van zogeheten droge natuurgebieden met een verhoogd risico op natuurbrand. Het is wenselijk om de restrisico's kleiner te maken.

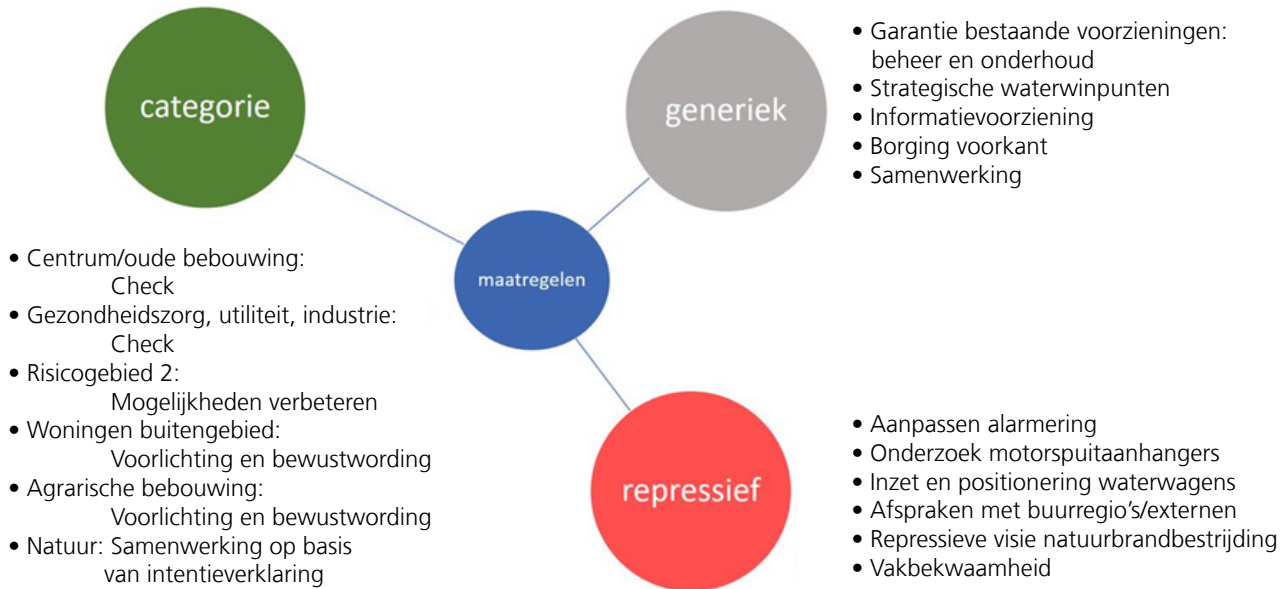
Hoe kunnen de betrokken partijen dit samen oppakken?

De verschillende actoren (gemeenten, brandweer, Vitens, Wetterskip Fryslân, LTO Noord, natuurbeheerorganisaties) hebben ieder eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen als het om bluswater gaat. Met een goede onderlinge samenwerking kunnen zij de huidige bluswatervoorziening in stand houden en verbeteren.

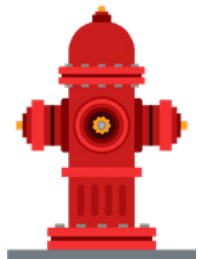
Omdat goed te doen zijn gezamenlijk de rollen, taken en verantwoordelijkheden verkend en beschreven. Eigenaren (waaronder eigenaren van natuurgebieden), gemeenten en brandweer hebben hierin een centrale rol. De waterleveranciers Vitens en het Wetterskip Fryslân faciliteren de beschikbaarheid van bluswater. Brancheorganisaties zoals LTO, VNO-NCW en lokale ondernemersverenigingen kunnen een ondersteunende rol hebben bij de risicobewustwording van eigenaren en de concretisering van de eigen verantwoordelijkheid door eigenaren.

Het doel is om de robuuste bluswatervoorziening die er is zo te houden en restrisiko's terug te dringen. De aanpak kent drie sporen:

Voor de gemeenten en de brandweer zijn de bestaande budgetten leidend en er wordt zoveel mogelijk aangehaakt bij bestaande initiatieven en lopende projecten zoals 'Gebiedsgerichte aanpak natuurbranden' en 'Project Brandveilige veestallen in Fryslân'.

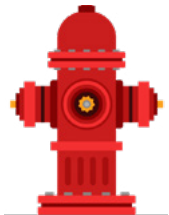
Wat gaat er gebeuren?

De drie sporen zijn uitgewerkt in het actieprogramma. Volledige risicoafdekking is niet realiseerbaar, optimalisering biedt veel kansen, blijvende restrisico's worden aangepakt met risicobewustwording, voorlichting en het stimuleren en ondersteunen van eigenaarschap.

De drie sporen (generiek, categoriegebonden en repressief) zijn uitgewerkt in concrete, haalbare en met elkaar samenhangende maatregelen.

Per gemeente is in beeld gebracht wat de belangrijkste maatregelen zijn. De generieke maatregelen gelden overal. Dat geldt eveneens voor repressieve maatregelen zoals in specifieke situaties meer materieel ter plaatse en het borgen van voldoende watertoevoer voor het WTS-1000. De Waddeneilanden kennen geen/weinig opschalingsmogelijkheden en WTS. Hier is extra aandacht nodig.

Bij de categoriegebonden maatregelen is het wenselijk dat iedere gemeente vaststelt of voor de utiliteits- en gezondheidszorggebouwen de gevraagde voorzieningen op orde zijn. Daarnaast zijn er per gemeente specifieke maatregelen voor gebouw/gebiedscategorieën of op repressief vlak.

Vervolg

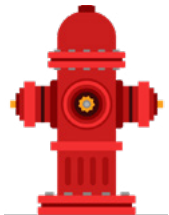
Om het beeld van de bestaande situatie zo goed mogelijk te krijgen zijn alle lokale posten gevraagd om aanvullende informatie te geven over beschikbaarheid en bruikbaarheid van bluswater en over zorgpunten. Deze uitkomsten worden betrokken bij het actieprogramma.

Vanwege de belangrijke rol van gemeenten zijn in de afgelopen periode de gemeenteraden, de gemeentesecretarissen en de AOV'ers geïnformeerd over het project, de voorlopige uitkomsten en het voorgestelde actieprogramma op hoofdlijnen.

De uitvoering van het actieprogramma gaat na de zomer van start. Bij de uitvoering blijven de projectgroep en de regiegroep betrokken, zo kan de samenwerking tussen de partijen geborgd blijven en de gezamenlijke uitvoering van het actieprogramma ondersteund en gestimuleerd.

Uitgebreid rapport

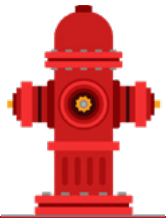
Het uitgebreide rapport is te vinden op vrfryslan.nl/bluswatervoorziening.

BRANDWEER

Fryslân

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Voortgangsrapportage implementatie dekkingsplan 2.0
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Sluiter
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. Voortgangsrapportage implementatie Dekkingsplan 2.0. 2. Postgebonden toelichting prestaties tweede TS. 3. Uitvoeringsprogramma Brand Veilig Leven (BVL) 2019-2022.
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	10
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Brandweer
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Kennis te nemen van voortgang van de implementatie van het dekkingsplan 2.0 met daarbij specifieke aandacht voor de prestaties van de tweede tankautospuiter.
2. De verdere verantwoording en informatievoorziening t.a.v. het resterende deel van de implementatie van het Dekkingsplan 2.0 onderdeel te laten zijn van de reguliere bestuursrapportages.

Inleiding

Op 19 oktober heeft de Bestuurscommissie Veiligheid akkoord gegeven op het Dekkingsplan 2.0. Deze implementatie loopt voorspoedig en in de bijlage wordt over de voortgang gerapporteerd. Hierbij wordt specifiek ook aandacht besteed aan de prestaties van de tweede tankautospuiter (TS) op posten waar in het kader van het Dekkingsplan 2.0 de tweede TS van die posten een andere rol kreeg toebedeeld.

Beoogd effect

- Het bestuur krijgt inzicht in de voortgang van de implementatie van het dekkingsplan 2.0.
- Er worden afspraken gemaakt ten aanzien van de verdere verantwoording over het vervolg van de implementatie.

Argumenten

De implementatie van het Dekkingsplan 2.0 is voor het grootste deel afgerond. Resterende werkzaamheden zullen in de lijn worden uitgevoerd. Het opstellen van specifieke rapportages over de voortgang is niet verder noodzakelijk en doelmatig. De bestaande verantwoordingsmethodieken zijn hiervoor voldoende toereikend.

Kanttekeningen/risico's

Geen.

Financiële consequenties

Implementatie vindt plaats binnen de reeds gemaakte afspraken.

Vervolgaanpak/uitvoering

De resterende activiteiten die moeten worden uitgevoerd om Dekkingsplan 2.0 volledig geïmplementeerd te krijgen lopen op dit moment voorspoedig. Verder verantwoording loopt via de reguliere bestuursrapportages.

Communicatie

Interne communicatie richting de brandweerorganisatie loopt via de reguliere kanalen.

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN
T 088 22 99 666
F 088 22 99 661
I www.brandweefryslan.nl
E info@brandweefryslan.nl

MEMO

Datum 10 mei 2019
Afdeling Brandweer
Behandeld door M. Fennema
Doorkiesnummer

Aan Bestuurscommissie Veiligheid
Afdeling Staf

Onderwerp Bijlage 1: Voortgangsrapportage implementatie Dekkingsplan 2.0

Memobericht Inleiding

Op 19 oktober 2017 is door Bestuurscommissie akkoord gegeven op het Dekkingsplan 2.0. De uitvoer van dit plan behelst een groot aantal activiteiten dat elk hun eigen tijdspad loopt. Deze notitie is bedoeld om stand van zaken te schetsen van de voortgang, en daarnaast specifiek de effecten van het verdwijnen van de tweede tankautospuiter (TS) te evalueren.

Verplaatsing materieel en specialisaties

Onderdeel van het dekkingsplan is het verplaatsen van vele voertuigen en specialisaties. Dit is een intensieve klus omdat de ontvangende korpsen vaak een uitgebreid opleidingstraject moeten doorlopen en er soms ook technische aanpassingen aan de kazernes noodzakelijk zijn. Dit loopt op de meeste vlakken voorspoedig. Daar waar er iets uitloopt, komt dit doordat voor sommige posten het opleidingstraject intensief en soms zwaar is naast de lopende opleidingen. In enkele gevallen is in onderling overleg besloten de opleidingen enige tijd uit te stellen. Daarnaast is er enige uitloop op het verwervingstraject van de nieuwe hulpverleningsvoertuigen. Verwachte uitloop op de diverse projecten is maximaal 6 maanden.

Post Oudega

Werving en ontwikkeling van post Oudega loopt voorspoedig. Hier is reeds separaat over gerapporteerd.

Evaluatie effecten verdwijnen tweede TS

Per 1 april 2018 zijn op 9 posten de tweede TS-en uit de operationele sterkte gehaald en deze voertuigen hebben een rol gekregen in de pool van reserve voertuigen waarmee de operationele sterkte van heel Fryslân wordt ondersteund. Bij incidenten die inzet van twee TS-en vereisen, moet nu de tweede TS van een naburige post komen. De netwerkorganisatie komt hiermee centraal te staan.

BRANDWEER

Fryslân

Door het vrijspelen van de extra voertuigen zijn er nu meer mogelijkheden vanuit de pool van reserve voertuigen om de paraatheid op de posten in heel Fryslân te waarborgen indien voertuigen afwezig zijn voor onderhoud en oefeningen. Zo hebben we in de periode van grote droogte de afgelopen zomer extra voertuigen preventief op de eilanden neer kunnen zetten. Voor ieder onderhoud of training waarbij de TS langer dan twee uur buiten dienst zou zijn, wordt in de basis voorzien in een vervangende TS uit de reservepool.

De uitrukken waarbij de tweede TS van een buurtpost moet komen, waar voorheen de eigen post in twee TS-en kon voorzien, zijn specifiek gemonitord. Er zijn in het voortraject twijfels geuit of de buurtposten wel in de noodzakelijke paraatheid en dekking konden voorzien. In alle gevallen dat de tweede TS van de buurtpost moest komen is er een TS uitgerukt en deze was ook in alle gevallen voorzien van een adequate bezetting.

Specifieke aandacht is er ook geweest voor de ziekenhuizen. Voor deze objecten wordt direct bij de eerste melding de tweede TS gealarmeerd. Hierbij hoeft er niet te worden gewacht op een nader bericht en opschaling vanuit de meldkamer of de eerste eenheid, en wordt bij echte incidenten vele minuten tijdswinst geboekt. Voor de posten die nu als tweede eenheid uitrukken op de ziekenhuizen is extra bijscholing geweest zodat zij bekend zijn geraakt met het gebouw en de daarbij geldende procedures.

In totaal hebben zich 74 alarmeringen voorgedaan waarbij de tweede TS van een buurtpost is gealarmeerd. Dit betreft niet alleen incidenten in het centrum maar ook locaties in het buitengebied waar op basis van de zomerbezetting met twee voertuigen op wordt uitgerukt. In veel gevallen wordt de tweede TS op voorhand gealarmeerd en blijkt na enige tijd dat het incident beperkt in omvang is. In bijna de helft van de gevallen (31) is de komst van de tweede TS niet meer noodzakelijk gebleken en is de eenheid niet uitgerukt of halverwege retour naar de eigen kazerne gegaan.

Het aantal incidenten waarbij een tweede TS vanuit een buurtpost moet komen in de periode van een jaar per post verschilt sterk: van slechts één keer voor Dokkum tot 15 keer voor Drachten/Sneek. Het wel of niet hebben van een ziekenhuis waar bij elke automatische brandmelding twee TS-en worden gealarmeerd ligt hier mede aan ten grondslag.

In de risico 1 gebieden waar de kans op branduitbreiding het grootst is, worden bij elke brandmelding direct twee TS-en gealarmeerd. De opkomsttijden die worden gerealiseerd door de tweede TS liggen in de lijn der verwachting. Het samen optreden met de buurtkorpsen is opgenomen in het oefenprogramma en ook diverse keren daadwerkelijk gedaan. Deze samenwerking is in alle gevallen soepel en effectief verlopen.

Overall kan worden geconcludeerd dat inzetten van de netwerkorganisatie voor de waarborging van de brandweezorg ook op bij de grotere posten conform de verwachting is verlopen en dat een gelijkwaardig niveau van repressieve prestaties wordt geleverd.

Nadere duiding van de prestaties van de tweede TS is verder uitgewerkt in bijlage 2.

Gebuikt reserve TS voor herbezetting

Er is een protocol opgesteld waarbij er bij grote incidenten rondom de grotere posten de reserve TS weer herbezet kan worden. Deze TS kan dan worden ingezet voor restdekking of ingezet worden als tweede TS van deze post. De praktijk laat zien dat deze situaties zich slechts enkele keren per jaar voordoen. In de gevallen dat de TS wordt herbezet functioneert dat goed en conform verwachtingen.

BRANDWEER

Fryslân

Plan van aanpak ziekenhuizen

Vanwege opkomstijden van de brandweer is er voor de ziekenhuizen een plan van aanpak voor Nij Smellinge (Drachten) en Tjongerschans (Heerenveen) vastgesteld in MT-brandweer maart 2018. Op dit moment vindt de implementatie plaats. Hierbij worden ook de ziekenhuizen in Sneek en Leeuwarden intensief betrokken hetgeen mede bijdraagt aan harmonisatie en verbetering van de brandveiligheid voor ziekenhuizen in Fryslân. Deze samenwerking tussen brandweer en ziekenhuizen loopt succesvol. De buurtposten hebben uitgebreid kennisgemaakt met de locaties en er wordt ook samen geoefend op scenario's in het ziekenhuis. Mooie extra opbrengst van de implementatie is dat door het gezamenlijk overleg de banden tussen de BHV-organisaties worden aangehaald, en we daarmee de samenwerking en kennisoverdracht tussen de interne organisatie van de ziekenhuizen bevorderen. Als spin-off worden de taakkaarten voor de BHV nu samen uitgewerkt en deze zijn dan geharmoniseerd en mogelijk ook nog bruikbaar voor andere organisaties in de zorg.

Uitruk op maat

Na een intensief traject zijn in februari de kaders voor het gefundeerd afwijken van de normbezetting vastgesteld in het MT-Brandweer. Tevens is er vormgegeven aan een oefenprogramma om de vakbekwaamheid in dit soort situaties te borgen. Formele startdatum voor het ingaan van de kaders is 1 juli 2019. De wijze waarop in Fryslân vormgegeven wordt aan het afwijken van de normbezetting sluit ook aan bij de verbeteradviezen zoals aangegeven door de inspectie Veiligheid en Justitie, en is dit ook met hen gedeeld.

Slimmer piepen

Technische ontwikkelingen bij het alarmeren maken het mogelijk sneller te reageren op onderbezetting. Tijdens de start van dit project bleek dat sommige elementen van deze systematiek gevoelig liggen. Het gaat hierbij om zaken als opgeven rooster, beschikbaarheid op basis van GPS-positie en zichtbaarheid opkomstmogelijkheden. Sommige vrijwilligers zien dit als aantasting van de vrijwilligheid en maken zich zorgen om hun privacy. Hoewel erg veel aandacht is voor deze onderwerpen en ook de OR betrokken en geïnformeerd wordt, bleek het noodzakelijk veel tijd te nemen voor een goede dialoog en veel uitleg richting de vrijwilligers. Inmiddels hebben zicht acht posten aangeboden om mee te draaien in een breed pallet aan pilots. Doel van deze pilots is goed zicht te krijgen op de effecten op de post en technische mogelijkheden. De pilots gaan in mei van start. Een goede voorbereiding is van belang omdat er aanzienlijke (nog niet begrootte) kosten met deze systemen zijn gemoeid en het vertrouwen van de vrijwilligers in deze ondersteunende systemen essentieel is. Onderdeel van de pilots is ook het in beeld krijgen van de kosten die met deze systemen zijn gemoeid. Binnen de huidige begroting van de brandweer lijken op dit moment onvoldoende middelen aanwezig om alle vrijwilligers te voorzien van een slimme pieper en een bijbehorende roosterapplicatie.

BRANDWEER

Fryslân

Brandveilig leven

Met Dekkingsplan 2.0 is een robuuste repressieve netwerkorganisatie neergezet. Daarnaast zet Brandweer Fryslân intensief in op het voorkomen van brand en het vergroten van het (brand)veiligheidsbewustzijn door de uitvoering van brandveilig leven-activiteiten. Het uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2019-2022 is bijgevoegd in bijlage 3.

Vervolg

Implementatie van Dekkingsplan 2.0 is voor het grootste deel gerealiseerd en voor de resterende activiteiten zijn geen grote inhoudelijke knelpunten te voorzien. Verdere rapportage zal via de reguliere P&C cyclus verlopen.

Meiïnoar foarút

Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN
T 088 22 99 666
F 088 22 99 661
I www.brandweefryslan.nl
E info@brandweefryslan.nl

MEMO

Datum 16 mei 2019
Afdeling Brandweer
Behandeld door M. Fennema
Doorkiesnummer

Aan Bestuurscommissie Veiligheid
Afdeling Staf

Onderwerp Bijlage 2 : Postgebonden duiding prestaties tweede TS

Memobericht **Duiding prestaties tweede TS per post**

Met het besluit op diverse posten de tweede TS uit de operationele sterkte te halen en op een andere manier in te zetten, is ook verzocht de prestaties van de tweede TS die nu door de buurtposten wordt geleverd specifiek te monitoren. In deze memo worden de prestaties over de periode van 1 jaar (1 april 2018-1 april 2019) in het gebied waar voorheen de tweede TS zou uitrukken nader geduid. Rapportage is opgesteld vanuit het werkingsgebied van de post, dit kan in sommige gevallen meerdere gemeenten omvatten als een post ook een stuk grondgebied buiten de eigen gemeente afdekt.

Sneek:

- 14 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel;
- bij 11 meldingen heeft de tweede TS niet ter plaatse gestatust en was inzet niet nodig, hierbij horen onder andere 5 loze automatische brandmeldingen in het ziekenhuis;
- bij de 3 meldingen waarbij de tweede TS ter plaatse heeft gestatust was de opkomsttijd binnen de norm.

Wolvega:

- 2 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel;
- 1 melding binnen de norm, 1 melding een overschrijding van de norm met 119 seconden.

Joure:

- 3 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel opgekomen;
- 2 meldingen binnen de norm;
- 1 melding buiten de norm, dit betrof een melding in Haskerveen aan de uiterste rand van het uitrukgebied, hier worden normen niet altijd gehaald;
- overschrijding norm tweede TS is 113 seconden.

BRANDWEER

Fryslân

Burgum:

- 6 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel op de tweede TS;
- bij 3 meldingen was de tweede TS niet noodzakelijk en is er geen ter plaatste tijd;
- 3 resterende meldingen zijn in buitengebied (Oudega/Eernewoude) hier worden zoals bekend de normen niet gehaald, mede daarom wordt er gewerkt aan een nieuwe kazerne in Oudega.
- aankomsttijd van tweede TS t.o.v. van de eerste TS is goed: van 24 seconden eerder dan de TS van Burgum tot 84 seconden later;
- bij 1 van deze incidenten speelt de lange verwerkingstijd van de meldkamer (bijna 7 minuten) een rol in de mate van overschrijding, dit betrof een natuurbrand waarbij waarschijnlijk de plaatsbepaling door de melder erg lastig was.

Franeker:

- 2 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel;
- beide keren TS ter plaatse;
- 1x overschrijding van de norm met 45 seconden
- bij de tweede melding is aan de tweede TS gevraagd om wel door te rijden maar dit zonder spoed te doen en zwaailampen en sirene uit te zetten, hiermee is voor dit incident geen normtijd beschikbaar.

Harlingen:

- 14 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel;
- bij 5 meldingen heeft de tweede TS niet ter plaatse gestatust en was inzet niet nodig;
- van de resterende 9 meldingen is 1 melding op de snelweg waarbij de tweede TS verzocht is het laatste stuk zonder spoed door te rijden omdat incident al onder controle was;
- van de 3 overschrijdingen is er 1 zo groot dat dit een fout gestatuste tijd moet zijn, statussen is een handmatige actie;
- de resterende 2 overschrijdingen zijn respectievelijk 56 en 61 seconden.

Drachten:

- 15 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel;
- bij 8 meldingen heeft de tweede TS niet ter plaatse gestatust en was inzet niet nodig, hierbij horen onder andere 6 loze automatische brandmeldingen in het ziekenhuis;
- 4 meldingen binnen de norm aanwezig;
- bij de overschrijdingen is er tweemaal sprake van een marginale overschrijding (16 en 14 seconden), eenmaal een overschrijding van 232 seconden, dit was een complex incident waarbij ook de eerste TS een onlogische statustijd heeft.

Heerenveen:

- 9 meldingen;
- in alle gevallen voldoende personeel;
- bij 2 meldingen heeft de tweede TS niet ter plaatse gestatust en was inzet niet nodig;
- bij 5 meldingen was de tweede TS binnen de norm aanwezig;
- er zijn 2 overschrijdingen;
- bij de ene melding is de overschrijding 3 seconden maar heeft de eerste TS al voor aankomst van de tweede TS het sein brand meester gegeven, het is de verwachting dat daarom de tweede TS het resterende deel van de rit rustiger heeft gereden;
- bij de andere melding buiten de gemeente Heerenveen is de opkomsttijd met 110 seconden overschreden.

BRANDWEER

Fryslân

Dokkum:

- 1 melding;
- voldoende personeel;
- dit betref een melding in Bornwird, post Ternaard is daar als tweede TS uitgerukt en was ruim binnen de norm aanwezig.

Meiïnoar foarút

Uitvoeringsprogramma 2019 – 2022

BRAND VEILIG LEVEN

Risicobewust en Risicogericht

THREE
MINUTE
STORE

Brandveilig leven: risicobewust en risicogericht!

Waar richt het taakveld brandveilig leven zich op?

- Vergroten (brand)veiligheidsbewustzijn
- Verhogen zelfredzaamheid
- Stimuleren eigen verantwoordelijkheid

Wat willen wij bereiken?

Via een doelgroepgerichte aanpak wil Brandweer Fryslân – samen met gemeenten en ketenpartners – de Friese samenleving van jong tot oud bewust maken van de gevaren van brand, de wijze waarop het brandrisico kan worden verkleind en wat je moet doen als er toch brand uitbreekt. We richten ons hierbij zowel op risico- als kansgroepen, onderkende risicogebieden en risico-objecten.

Met de inzet op brandveilig leven streeft Brandweer Fryslân 4 doelen na:

- Brand voorkomen
- Brand snel ontdekken (door het installeren van rookmelders)
- Verspreiding van brand vertragen
- Weten wat te doen bij brand

Kader uitvoeringsprogramma brandveilig leven 2019 – 2022

Beleidsplan Veiligheid 2019-2022: samenwerken aan een veiliger en gezonder Fryslân!

Na de regionalisering van de brandweer, is in 2014 een start gemaakt met de regio-brede uitrol van brandveilig leven-activiteiten. In de daarop volgende jaren zijn deze activiteiten succesvol geïntensiveerd. Voortbouwend hierop, is in het *Beleidsplan Veiligheid 2019 – 2022* opgenomen dat Brandweer Fryslân in de voorliggende beleidsperiode opnieuw actief inzet op het taakveld brandveilig leven. We werken hierbij risicobewust en risicogericht; de focus ligt de aankomende vier jaar op zorgvuldig gekozen kans- en risicogroepen, risicogebieden en risico-objecten. 'Een leven lang aandacht voor brandveiligheid' is en blijft hierbij het adagium. Om dit te realiseren leveren wij een bijdrage aan de netwerksamenleving: we verbinden we burgers, bedrijven en instellingen en we werken nauw met hen samen op het gebied van (brand)veiligheidsbewustzijn. We stimuleren voornoemde partijen om hun rol te pakken en bij te dragen aan een veilig en gezond Fryslân. 'Nieuwsgierig' en 'omgevingsbewust' zijn hierbij belangrijke basisprincipes. Waar mogelijk maken we gebruik van beschikbare data en technologie om onze brandveilig leven-boodschap op de juiste wijze en plaats voor het voetlicht te brengen.

1. Analysebenadering risico- en kansgroepen

Landelijk is focus aangebracht in de uit te voeren brandveilig leven-activiteiten door het definiëren van risico- en kansgroepen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van zowel regionale als landelijke analyses, zoals risicoprofielen, brandonderzoek, de risicomonitor van het Verbond van Verzekeraars en overige onderzoeksrapporten. Door risicogroepen te analyseren, weten we beter wie onze beïnvloeders zijn (speerpunt 2) en welke innovaties gestimuleerd zouden moeten worden (speerpunt 3). Een voorbeeld van een geïdentificeerde risicogroep zijn zelfstandig wonende senioren; ook in Fryslân willen wij hier de aankomende jaren via brandveilig leven-activiteiten fors op inzetten (zie thema 2). Doelgroepen kunnen daarnaast ook kansgroepen zijn. Onder het motto 'jong geleerd is oud gedaan' zijn kinderen en scholieren een voorbeeld van een kansgroep. In Fryslân richten we ons de komende jaren – nog meer dan voorheen – op deze kansgroep door intensief samen te werken met het onderwijs (zie thema 1).

2. Bevorderen van brandveilig leven via beïnvloeders

Veel instanties, organisaties en bedrijven die actief zijn in de publieke en private sector hebben, bewust of onbewust, invloed op het niveau van brandveiligheid. We bevorderen brandveilig leven door samen te werken met partijen die de meeste invloed hebben op risico- en kansgroepen. Denk hierbij onder meer aan zorgaanbieders, gemeentelijke WMO-afdelingen, woningbouwcorporaties en onderwijsinstellingen. Brandweer Fryslân wil een professionele partner zijn binnen een brede maatschappelijke context. De afgelopen jaren hebben wij reeds een groot netwerk opgebouwd, de komende jaren worden benut om dit verder uit te bouwen. Door verbinding te zoeken met maatschappelijke vraagstukken kunnen we nog meer effect bereiken op het gebied van brandveilig leven. We richten ons daarbij op het koppelen van onze doelen aan de belangen van de beïnvloeders. Er vindt hierbij een verandering plaats van 'alles zelf doen' naar 'meer via anderen doen'. Een concreet voorbeeld hiervan is het verzorgen van trainingen voor medewerkers van de GGD en de thuiszorg over brandveiligheid in en rondom huis. Zij komen 'achter de voordeur' en hebben een belangrijke signaleringsfunctie als het gaat om brandveiligheid. Hier zijn we binnen het uitvoeringsprogramma 2017-2018 succesvol mee aan de slag gegaan, het streven is dit de komende jaren te intensiveren.

3. Bevorderen van een brandveilige leefomgeving via het stimuleren van innovaties

Naast bewustwordingsactiviteiten, worden op landelijke schaal innovaties gestimuleerd gericht op producten die de (brand)veiligheid in woningen vergroten. Dit gebeurt door samen te werken met het onderwijs en bedrijven en door het bieden van een platform waar innovaties een podium krijgen. Zo worden landelijk strategische partnerschappen opgebouwd met onder meer het Ministerie van VWS, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, DEKRA (KEMA-keur), KIWA, het Verbond van Verzekeraars en de Consumentenbond om brandveiligheid in technische apparaten te stimuleren. Een concreet regionaal voorbeeld is onze intensieve samenwerking met de 6 Friese Technasium-instellingen en de NHL-Stenden opleiding Communication and Multimediadesign: beide opleidingen zijn gericht op innovatie. Waar mogelijk wordt de samenwerking met het onderwijs versterkt.

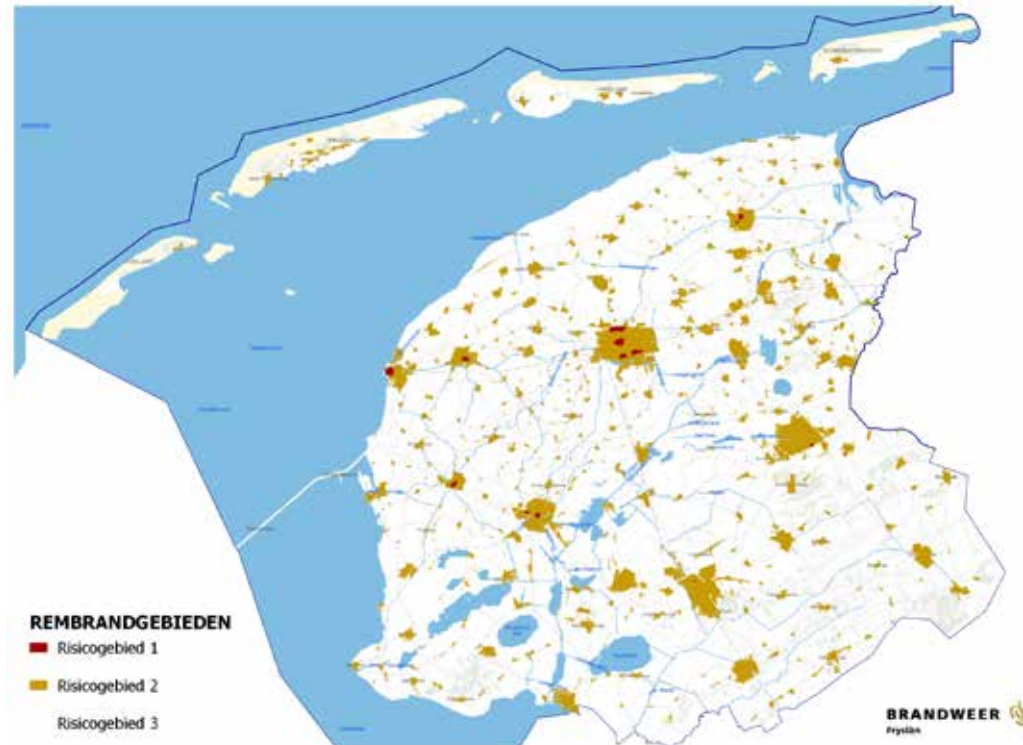
4. Investeren in kwaliteit en kennis van eigen personeel

Op landelijk niveau wordt geïnvesteerd in uniformiteit en kwaliteit in kennis en kunde van brandweermensen die werken binnen het taakveld brandveilig leven. Actuele kennis, vaardigheden en competenties zijn van doorslaggevend belang om op passende wijze invulling te kunnen geven aan brandveilig leven-activiteiten.

Rapportage Afhechten Dekkingsplan 1.0 en het Dekkingsplan 2.0 'Samen paraat'

Brandweer Fryslân kan niet overal in de regio voldoen aan de normtijden uit het Besluit veiligheidsregio's. Met de vaststelling van de rapportage *Afhechten Dekkingsplan 1.0* (november 2016) en het *Dekkingsplan 2.0 'Samen paraat'* (oktober 2017) heeft het Friese veiligheidsbestuur aangegeven deze overschrijding te accepteren, mits een extra inzet wordt geleverd op andere vlakken dan repressieve opkomsttijd. Opkomsttijd is namelijk slechts één aspect om het effect van een brand te verlagen. Deze extra inzet moet bijdragen aan het voorkomen van brand, tijdswinst door snellere ontdekking van brand en daarmee een snellere inzet van de brandweer ter plaatse. Dit alles met als doel slachtoffers en schade te verminderen. Ten aanzien van deze extra inzet is een prominente rol weggelegd voor het taakveld brandveilig leven.

Het *Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2017-2018* was gestoeld op de rapportage *Afhechten Dekkingsplan 1.0*. Effecten hiervan werken echter door in voorliggend uitvoeringsprogramma. Met name daar waar het gaat om de zgn. 'markante objecten'. Dit zijn objecten met een omgevingsvergunning brandveilig gebruik, objecten die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen, (nood)opvanglocaties van het COA en hotspots uit het incidentrisicoprofiel. In het *Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2017-2018* was een lijst van ruim 1.100 markante objecten opgenomen waar Brandweer Fryslân volgens theoretische berekeningen niet binnen de normtijden uit het Besluit veiligheidsregio's ter plaatse kan komen. Hoewel er sprake is van een overschrijding, zijn de berekende opkomsttijden voor deze objecten bestuurlijk acceptabel bevonden, onder voorwaarde dat hier een extra prestatie zou worden geleverd op andere vlakken dan repressieve opkomsttijd, waaronder de inzet op brandveilig leven. In de periode 2017-2018 zijn deze 1.100 markante objecten door de brandweer bezocht en is een voorlichting brandveiligheid of Geen Nood Bij Brand-traject aangeboden. De uitvloeiselen hiervan lopen door in voorliggend uitvoeringsprogramma. Daarnaast zal de komende jaren bijzondere aandacht uitgaan naar de geïdentificeerde 'risicogebieden 1' in *Dekkingsplan 2.0*. Het gaat hier om oude binnensteden, gebouwen voor slapende niet-zelfredzame personen, portiekwoningen en woongebouwen hoger dan 20 meter. Zie onderstaand overzicht:

We bouwen verder!

Inmiddels zijn we regio-breed 5 jaar aan de slag met brandveilig leven. De komende jaren bouwen we door op de sinds 2014 ingezette koers en opgedane kennis en ervaring. Waar mogelijk koppelen we onze activiteiten aan op veiligheid gerichte activiteiten van externe partijen; van brandveilig leven naar veilig leven!

Door activiteiten te bundelen wordt het maatschappelijk rendement vergroot. Een aansprekend voorbeeld hiervan is de participatie van Brandweer Fryslân in een gemeentelijk netwerkoverleg in de wijk. In dit overleg hebben naast de brandweer verschillende organisaties uit de wijk zitting, zoals het sociaal wijkteam, de wijkagent van de politie, de thuiszorg, de wijkvereniging en de in desbetreffende wijk aanwezige woningcorporaties en basisscholen. Via dit overleg worden verschillende activiteiten op touw gezet, zoals inloopspreekuren waarin bewoners met allerlei vragen terecht kunnen en pop-up-café's in de buurt.

Naast samenwerking met externe partijen, blijven we ook intern de verbinding opzoeken. Bijvoorbeeld met collega's die werkzaam zijn voor het team brandonderzoek, maatwerkpakket 1 en 2, omgevingsveiligheid, vakbekwaamheid en de 24-uursdienst, maar ook met de afdeling crisisbeheersing en de GGD. We zoeken hierbij naar synergie en efficiency.

De wereld verandert in sneltreinvaart, dit brengt nieuwe (brandveiligheids)risico's met zich mee. In dit licht worden landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen nauwgezet gevolgd. Voorliggend uitvoeringsprogramma biedt de ruimte en flexibiliteit om in te spelen op actuele risico's en thema's. We monitoren jaarlijks of er andere accenten gelegd moeten worden in de uitvoeringstaken op het gebied van brandveilig leven.

Een landelijke beweging die we bijvoorbeeld zien is dat binnen lokale gemeenschappen initiatieven worden ontplooid om meer redzaam en ondersteunend aan elkaar en aan de hulpdiensten te zijn door het starten van een zgn. 'dorpshulpverlening' en 'buren helpen buren'-projecten. Domotica speelt hierin een belangrijke rol, waaronder het gebruik van gekoppelde rookmelders. Het taakveld brandveilig leven sluit graag aan bij dergelijke initiatieven.

Ook in de geïdentificeerde risico- en kansgroepen vinden verschuivingen plaats. Zo vormen in ons actuele risicobeeld 'jonge ouders' een risicogroep. Een ander punt van aandacht vormen brandgerelateerde incidenten in relatie tot verwarde personen. Daarnaast richten we ons op risico-objecten zonder een melding of vergunning brandveilig gebruik. Vanwege het ontbreken hiervan, zijn deze objecten niet opgenomen in de reguliere toezichtprogramma's van de overheid. Deze objecten kunnen echter wel een brandveiligheidsrisico in zich herbergen, denk hierbij met name aan wooncomplexen voor (vaak verminderd zelfredzame) zelfstandig wonende senioren. Mede door de inzet van bewustwordingsactiviteiten willen wij in contact komen met de eigenaren/gebruikers van dergelijke objecten. Samenwerking met gemeenten en overige externe partners is hierbij onmisbaar. Een andere ontwikkeling is de toenemende inzet van virtual reality bij onze brandveilig leven-activiteiten.

Tot slot gaan we naast voortgangsmetingen (kwantitatief), meer aandacht besteden aan dataverzameling en effectmetingen van onze uitgevoerde brandveilig leven-activiteiten (kwalitatief). Informatie hieruit wordt benut om onze activiteiten te verbeteren.

Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2019 - 2022

6

thema's

Thema 1: Onderwijs

- 1.1. Basisonderwijs: gastlessen brandveiligheid
- 1.2. Voortgezet onderwijs: opdrachtgeverschap Technasium
- 1.3. Middelbaar beroepsonderwijs: interactieve gastcolleges
- 1.4. Hoger beroepsonderwijs: opdrachten/projecten

Thema 2: Brandveilig wonen

- 2.1. Studentenhuisvesting
- 2.2. Verminderd zelfredzame personen
- 2.3. Zelfstandig wonende senioren
- 2.4. Oefenen in de wijk
- 2.5. Wonen boven winkels/risicogebieden 1, Dekkingsplan 2.0
- 2.6. Overige activiteiten

Thema 3: Brandveiligheid in de intramurale zorg

- 3.1. Geen Nood Bij Brand

Thema 4: Brandveilig ondernemen

- 4.1. Participatie Keurmerk Veilig Ondernemen
- 4.2. Brandveiligheid in agrarische opstallen

Thema 5: Brandveilig recreëren

- 5.1. Brandveiligheidsvoorlichting recreatie

Thema 6: Landelijke campagnes

- 6.1. Nationale brandpreventieweken
- 6.2. Landelijke preventiecampagne koolmonoxidevergiftiging

Thema 1 Onderwijs

- 1.1. Basisonderwijs: gastlessen brandveiligheid
- 1.2. Voortgezet onderwijs: opdrachtgeverschap Technasium
- 1.3. Middelbaar beroepsonderwijs: interactieve gastcolleges
- 1.4. Hoger beroepsonderwijs: opdrachten/projecten

Thema 1: Onderwijs

‘Jong geleerd, is oud gedaan’. Kinderen en jongeren zijn erg ontvankelijk voor nieuwe informatie. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat wanneer gedrag vroeg wordt aangeleerd, dit over het algemeen leidt tot gewoontegedrag. Educatie is hierbij een sleutelwoord!

1.1. Basisonderwijs: gastlessen brandveiligheid

Brandweer Fryslân biedt alle bovenbouwgroepen van Friese basisscholen een gastles over brandveiligheid aan. Deze gastlessen worden verzorgd door een groep enthousiaste brandweervrijwilligers. Aan de hand van het landelijke lespakket *De brandweer op school* wordt de leerlingen op een interactieve manier geleerd wat zij zelf kunnen doen om brand te voorkomen en hoe zij moeten handelen wanneer er toch brand uitbreekt. Door middel van een huiswerkopdracht wordt brandveiligheid ook thuis onderwerp van gesprek. Evaluaties tonen aan dat de gastlessen brandveiligheid erg positief worden ontvangen op de Friese basisscholen.

1.2. Voortgezet onderwijs: opdrachtgeverschap Technasium

Het Technasium is gericht op het bèta-onderwijs van HAVO en VWO. Leerlingen werken in teamverband aan actuele bèta-technische opdrachten van externe opdrachtgevers. Sinds 2016 is Brandweer Fryslân opdrachtgever binnen alle zes Friese Technasium-onderwijsinstellingen (CSG Bogerman in Sneek, Linde College in Wolvega, CSG Liudger in Drachten, Stellingwerf College in Oosterwolde, RSG Simon Vestdijk in Harlingen, Leeuwarder Lyceum in Leeuwarden). Hierbij wordt nauw samengewerkt met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe. Betrokkenheid van de brandweer bij het Technasium-onderwijs sluit aan bij één van de speerpunten uit de landelijk omarmde visie *Herijking brandveilig leven*: het bevorderen van een (brand)veilige leefomgeving door innovaties op het gebied van brandveiligheid. Om te innoveren is samenwerking met onder meer het onderwijs noodzakelijk. Binnen het Technasium worden de ingenieurs van de toekomst opgeleid.

1.3. Middelbaar beroepsonderwijs: interactieve gastcolleges

Bij instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs worden interactieve gastcolleges over brandveiligheid verzorgd. Het gaat hier om het Nordwin College, het Friesland College en de Friese Poort. Deze gastcolleges zijn toegespitst op desbetreffende studierichting, waaronder de groenopleiding, de horeca-opleiding en opleidingen gericht op veiligheid.

1.4. Hoger beroepsonderwijs: opdrachten/projecten

Sinds een aantal jaren wordt samengewerkt met NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden. Zo is Brandweer Fryslân jaarlijks opdrachtgever tijdens de projectweek van de opleiding Communication and Multimedia Design. Gedurende deze projectweek gaan alle eerstejaars studenten intensief aan de slag met een actueel brandveiligheidsvraagstuk. Daarnaast treden wij op als begeleider van verschillende studieopdrachten.

Thema 2 Brandveilig wonen

- 2.1. Studentenhuisvesting
- 2.2. Verminderd zelfredzame personen
- 2.3. Zelfstandig wonende senioren
- 2.4. Oefenen in de wijk
- 2.5. Wonen boven winkels/risicogebieden 1, Dekkingsplan 2.0
- 2.6. Overige activiteiten

Thema 2: Brandveilig wonen

Jaarlijks vinden er in ons land duizenden woningbranden plaats; twee derde van deze branden wordt veroorzaakt door onvoorzichtig menselijk handelen. Uit de *Risicomonitor Woningbranden* van het Verbond van Verzekeraars blijkt dat de kans op brand in een woning 1 op 67 is. Het incidentrisicoprofiel van Veiligheidsregio Fryslân toont aan dat driekwart van het aantal gebouwbranden in onze regio een woningbrand betreft. Brandweer Fryslân wordt hiervoor op jaarbasis ruim 300 keer gealarmeerd.

In geval van brand zijn veruit de meeste slachtoffers te betreuren bij woningbranden. Landelijk gezien komen hierbij ieder jaar rond de 30 personen om het leven en vallen honderden ernstig gewonden. Reden genoeg om ons via brandveilig leven-activiteiten intensief te (blijven) richten op dit thema. Hierbij ligt de focus op 4 doelgroepen: studenten, mensen met een beperking, zelfstandig wonende senioren en bewoners van bovenwoningen ('wonen boven winkels') in de in Dekkingsplan 2.0 onderkende risicogebieden 1.

2.1. Studentenhuisvesting

Uit onderzoek en praktijkervaringen blijkt dat brandveiligheid in studentenwoningen vaak niet goed op orde is. Regelmatig ontbreken er werkende rookmelders, is er sprake van ondeugdelijke elektrische apparatuur en zijn vluchtwegen versperd. Om studenten te bereiken, zoeken wij via aansprekende brandveiligheidscampagnes actief naar aansluiting met hun leefwereld. Zo is de brandweer jaarlijks aanwezig tijdens de introductieweken van nieuwe hogeschool-studenten in Leeuwarden en organiseren we realistische oefeningen in studentenhuisvesting. Daarnaast werken we samen met onderwijsinstellingen (zie thema 1).

2.2. Verminderd zelfredzame personen

Een deel van de bevolking is verminderd zelfredzaam. Bij verstandelijke beperkingen komt het vaak voor dat men niet (goed) in staat is om brandveiligheidsrisico's in te schatten. In andere gevallen zijn mensen beperkt/niet mobiel en daardoor niet bij machte om zichzelf op eigen kracht in veiligheid te brengen. Deze doelgroep is daardoor kwetsbaarder bij brand. Via bewustwordingsactiviteiten blijven we ons richten op deze kwetsbare groep en hun omgeving (familieleden, zorgverleners).

2.3. Zelfstandig wonende senioren

Het kabinetsbeleid om - ondanks toenemende fysieke beperkingen en/of mentale achteruitgang - ouderen langer zelfstandig thuis te laten wonen vormt een punt van zorg voor de brandweer. Cijfers laten zien dat ouderen vaker betrokken zijn bij brand in hun woonomgeving, waarbij ze bovendien vaker (dodelijk) gewond raken. Als deze constatering wordt afgezet tegen een vergrijzende bevolking, kan worden geconcludeerd dat als er niets gedaan wordt, het aantal brandslachtoffers onder thuiswonende ouderen zal toenemen. Voor Brandweer Fryslân reden genoeg om – samen met ketenpartners – intensief aandacht te blijven besteden aan deze doelgroep, o.a. via voorlichtingsbijeenkomsten en oefeningen.

2.4. Oefenen in de wijk

Bij 'oefenen in de wijk' wordt een oefening van een lokale blusgroep gecombineerd met een voorlichting over brandveiligheid. Er wordt op verschillende manieren invulling gegeven aan een dergelijke oefening. Zo kunnen omwonenden door Brandweer Fryslân worden uitgenodigd om te komen kijken bij een oefening van een brand in een leegstaande woning in hun buurt. Een andere variant is dat er gericht wordt geoefend met de bewoners van een wooncomplex. In beide gevallen krijgen de (buurt)bewoners uitleg over de wijze waarop de brandweer een woningbrand bestrijdt, maar raken ze ook bekend met het feit dat zij de eerste minuten na het ontdekken van een brand – in afwachting van de gealarmeerde brandweer – op zichzelf zijn aangewezen. Daarnaast wordt uitleg gegeven over brandoorzaken in en rondom huis, het belang van rook- en koolmonoxidemelders en ontvluchting.

2.5. Wonen boven winkels

Het wonen boven winkels draagt bij een verbetering van de kwaliteit en leefbaarheid van een binnenstad en behoud van cultureel erfgoed. Deze positieve effecten kennen echter ook een keerzijde. Onderzoek laat zien dat veel woningen boven winkels en overige bedrijfsfuncties een gebrekkig niveau van brandveiligheid kennen als het gaat om bouwkundige en gebruiksaspecten. Ontvluchting is bij deze panden vaak complexer. Hoewel eigenaren van bouwwerken zelf primair verantwoordelijk zijn voor de brandveiligheid van hun gebouw, blijkt in de praktijk dat zij vaak moeite hebben om aan deze eigen verantwoordelijkheid invulling te geven. Eigenaren, bewoners en gebruikers zien de samenhang tussen de verschillende brandveiligheidsmaatregelen in een pand (bouwkundig en gebruik) vaak niet. Bij de component 'gebruik' ligt er een rechtstreekse relatie met het taakveld brandveilig leven. Brandweer Fryslân wil - in nauwe samenwerking met gemeenten en ketenpartners - door middel van gerichte brandveilig leven-activiteiten aan de slag met 'wonen boven winkels' in de geïdentificeerde risicogebieden 1 uit de rapportage *Dekkingsplan 2.0*. Denk hierbij aan voorlichtingen, oefeningen of het uitvoeren van woningchecks. De inzet hierop wordt waar mogelijk gecombineerd met overige activiteiten uit dit uitvoeringsprogramma (zoals bijvoorbeeld doelgroepgerichte voorlichting en participatie van Brandweer Fryslân in het Keurmerk Veilig Ondernemen).

2.6. Overige activiteiten

Brandweer Fryslân heeft de afgelopen jaren veel ervaring opgebouwd met het verzorgen van interactieve voorlichtingen gericht op een breed scala aan doelgroepen. Tijdens deze voorlichtingen wordt – tegen de achtergrond van desbetreffende doelgroep – door de brandweer voorlichting gegeven over brandveiligheid in de woonomgeving. Deze voorlichtingen worden ondersteund door treffende praktijkvoorbeelden en/of met de inzet van de voorlichtingscontainer. Denk hierbij aan wijkbijeenkomsten, jaarmarkten, bijeenkomsten van huurdersverenigingen en Verenigingen van Eigenaren, plaatselijke belangen en dorpsbelangen. Maar bijvoorbeeld ook het verzorgen van een voorlichting na brand of een voorlichtingsbijeenkomst gericht op statushouders.

Als het gaat over brandveilig wonen spelen veel partijen een rol. Om bovenstaande doelgroepen te bereiken werkt Brandweer Fryslân samen met partijen die al achter de voordeur komen en de taal spreken van desbetreffende doelgroep. Denk hierbij aan de GGD, gemeentelijke WMO-afdelingen, wijkteams, thuiszorgorganisaties en woningcorporaties. Deze insteek past binnen de landelijk omarmde *Herijking brandveilig leven* waarbinnen het bevorderen van brandveilig leven via beïnvloeders één van de speerpunten is. Uitgangspunt hierbij is dat brandveilig leven wordt aangemoedigd door samen te werken met partijen die de meeste kennis hebben van en invloed hebben op groepen die een groter brandveiligheidsrisico lopen.

Thema 3 Brandveiligheid in de intramurale zorg

3.1. Geen Nood Bij Brand

Thema 3: Brandveiligheid in de intramurale zorg

Zorgaanbieders zijn verantwoordelijk voor het bieden van een brandveilige omgeving aan patiënten, cliënten, medewerkers en bezoekers. Vaak wordt in de intramurale zorg voor een regelgerichte aanpak van brandveiligheid gekozen. Het sec voldoen aan wet- en regelgeving is hier echter lang niet altijd toereikend, omdat gedrag en kenmerken van niet-zelfredzame patiënten/cliënten extra brandveiligheidsrisico's met zich meebrengen. In dit licht werken de brancheorganisaties Zorg en Brandweer Nederland samen aan een omslag naar een meer risico-gestuurde aanpak. Doel hiervan is om een hoger niveau van brandveiligheid in zorginstellingen te bewerkstelligen. Met een dergelijke aanpak wordt gekeken naar alle te verwachten risico's en risicofactoren die samenhangen met het ontstaan en de effecten van brand. Vervolgens worden deze vertaald naar beleid en maatregelen op bouwkundig, installatietechnisch en organisatorisch vlak. Hierbij wordt expliciet gekeken naar de gebruikskomponent; waarbij patiënt- en/of cliëntkenmerken en gedrag, medewerkers, andere aanwezigen en de omgeving belangrijke factoren zijn.

3.1. Geen Nood Bij Brand

Een beproefde methode als het gaat om een risicogerichte aanpak van brandveiligheid in gebouwen is de landelijke methodiek *Geen Nood Bij Brand*. Binnen deze methodiek wordt (bovenwettelijk) gekeken naar de risico's en risicofactoren die samenhangen met het ontstaan en de effecten van brand. Vervolgens wordt bepaald welke risico's worden aangepakt en welke risico's acceptabel zijn. *Geen Nood Bij Brand* richt zich op bewustwording en gedragsverandering met als doel brand te voorkomen en - als er onverhoopt toch brand uitbreekt - de gevolgen hiervan te beperken. De methodiek kan breed worden ingezet, bijvoorbeeld bij bouwwerken met een woon-/zorgfunctie, gezondheidszorg, justitiële inrichtingen en gebouwen met grootschalige publieksfuncties. Centraal staat een samenhangende benadering en integrale aanpak van brandveiligheid bij risicovolle situaties en kwetsbare doelgroepen. De focus ligt hierbij op dialoog en samenwerking.

Als uitvloeisel van het *Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2017-2018* wordt de toepassing van *Geen Nood Bij Brand* binnen de intramurale zorg Fryslân-breed gecontinueerd. De methodiek wordt in afstemming met de Friese gemeenten ingezet als aanvulling op het reguliere toezicht brandveiligheid (hetzij door de gemeente, hetzij door collega's van Brandweer Fryslân via maatwerkpakket 2). De afgelopen jaren is hiermee veel positieve ervaring opgebouwd. Kennisdeling en bewustwording op het gebied van brandveiligheid bij cliënten, medewerkers en bestuurders van gezondheidszorginstellingen is en blijft hierbij het doel. Passend bij en in afstemming met de instelling wordt gebruik gemaakt van de beschikbare tools binnen de methodiek *Geen Nood Bij Brand* (bijvoorbeeld een veiligheidsexpeditie, het organiseren van een ontruimingsoefening of een table-top-oefening).

Thema **4** Brandveilig ondernemen

- 4.1. Participatie Keurmerk Veilig Ondernemen
- 4.2. Brandveiligheid in agrarische opstallen

Thema 4: Brandveilig ondernemen

Al jaren stijgt het aantal miljoenenbranden. Zo waren er in 2016 ruim 150 bedrijfsbranden met een schade van minimaal 1 miljoen Euro. De totale schade lag dat jaar op 470 miljoen Euro. Brandweer Nederland en de verzekeraars zijn samen aan de slag gegaan om ondernemers meer risicobewust te maken. De meeste bedrijfsbranden ontstaan namelijk door gebrekkige elektrische voorzieningen, defecte apparatuur of het verkeerd gebruik ervan, brandgevaarlijke werkzaamheden zoals slijpen, lassen en verf afbranden, roken en brandstichting. Uit onderzoek blijkt dat ondernemers de gevolgen van een brand fors onderschatten. Voor de helft van de ondernemers leidt een brand binnen twee jaar tot een faillissement.

4.1. Participatie Keurmerk Veilig Ondernemen

Om een veilige bedrijfsomgeving te stimuleren, is door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) ontwikkeld. Er is een KVO voor winkelgebieden (KVO-W) en een KVO voor bedrijventerreinen (KVO-B). Ondernemers kunnen de meeste veiligheidsproblemen niet in hun eentje aanpakken. Hetzelfde geldt voor de gemeente, politie en brandweer. Via het Keurmerk Veilig Ondernemen worden alle relevante partijen bijeen gebracht en worden er afspraken gemaakt ten aanzien van het voorkomen van overlast, criminaliteitspreventie, brandveiligheid, onderhoud en beheer. Brandweer Fryslân participeert in 14 Keurmerken Veilig Ondernemen:

- Noordwest: Stiens, Leeuwarden de Hemrik, Leeuwarden de Zwette, Leeuwarden Binnenstad-Schrans, Grou
- Noordoost: Drachten Tussendiepen, Drachten A7
- Zuidwest: bedrijventerreinen Sneek, bedrijventerreinen Bolsward, bedrijventerreinen Joure, winkelgebieden Sneek, winkelgebieden Bolsward
- Zuidoost: Industrierrein Heerenveen, Gorredijk

4.2. Brandveiligheid in agrarische opstallen

De aandacht voor dierwelzijn en de impact van stalbranden is de laatste jaren sterk toegenomen. In dit licht hebben LTO Nederland, Brandweer Nederland, de Dierenbescherming en het Verbond van Verzekeraars de handen ineen geslagen en het *Actieplan Brandveilige Veestallen 2018-2022* opgesteld. Dit actieplan is een vervolg op het *Actieplan Stalbranden 2012-2016*. Bij de totstandkoming van het actieplan is nauw samengewerkt met de Ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Ook de dierlijke sectoren hebben actief meegewerkt aan de totstandkoming van dit Actieplan. De Producenten Organisatie Varkenshouderij vertegenwoordigt de varkenssector. De pluimveehouderijsector, kalverhouderijsector en de melkveehouderijsector worden vertegenwoordigd door de LTO vakgroep pluimveehouderij, de LTO vakgroep kalverhouderij en de LTO vakgroep melkveehouderij. Zij werken de komende jaren actief aan brandveiligheid, specifiek voor hun sector en synergetisch naar de andere dierlijke sectoren.

In het *Actieplan Brandveilige Veestallen 2018-2022* wordt het accent gelegd op het verbeteren van de brandveiligheid in bestaande stallen. Eén van de actiepunten richt zich op bewustwording ten aanzien van een brandveiligere bedrijfsvoering. Bewustwording blijft een belangrijk middel om de brandveiligheid binnen agrarische bedrijven te bevorderen. Het gaat hier zowel om bewustwordingsacties gericht op de agrariërs zelf als op de erfbetreders van agrarische bedrijven. Hier wordt via een separaat project in samenwerking met collega's van andere disciplines binnen de brandweer en LTO-Noord invulling aan gegeven.

Thema **5** Brandveilig recreëren

5.1. Brandveiligheidsvoorlichting recreatie

Thema 5: Brandveilig recreëren

De elf steden, de Friese meren, de Waddeneilanden, stad en platteland, Fryslân is een provincie waar recreatie en toerisme een belangrijke rol spelen. Er is in onze regio een breed scala aan vakantieparken, campings en watersportvoorzieningen beschikbaar. Dit heeft echter ook een keerzijde. Juist in vakanties is de kans op ongelukken groter. Verkeerd gebruik van gasflessen op de camping of op de boot, gebrekkige elektrische voorzieningen, onveilig barbecueën, koolmonoxidegevaar en het ontbreken van rookmelders op de boot of in recreatieverblijven, is slechts een greep uit de risico's.

5.1. Brandveiligheidsvoorlichting recreatie

Brandweer Fryslân verzorgt richting de recreatieve sector passende brandveilig leven-activiteiten. Denk hierbij aan voorlichtingen op campings en vakantieparken en bewustwordingacties richting de watersport. Hiertoe wordt onder meer samengewerkt met campingeigenaren, uitbaters van vakantieparken en verhuurders van boten.

365 DAGEN PER JAAR

Thema 6 Landelijke campagnes

- 6.1. Nationale brandpreventieweken
- 6.2. Landelijke preventiecampagne koolmonoxidevergiftiging

Thema 6: Landelijke campagnes

Landelijk wordt jaarlijks via gerichte campagnes de aandacht gevraagd voor brandveiligheidsbewustzijn en de gevaren van koolmonoxide.

6.1. Nationale brandpreventieweken

Elk jaar worden in de maand oktober de nationale brandpreventieweken georganiseerd. Deze weken zijn een initiatief van de Brandwondenstichting, Brandweer Nederland, het Instituut Fysieke Veiligheid, Veiligheid NL en het Verbond van Verzekeraars en worden gesubsidieerd door het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Via de nationale brandpreventieweken wordt in breed verband de aandacht gevestigd op het onderwerp brandveiligheid. De brandweer is hierbij de belangrijkste intermediair. De brandpreventieweken worden jaarlijks gekoppeld aan een actueel, centraal thema. Brandweer Fryslân sluit bij deze campagne aan en draagt de brandveiligheidsboodschap via onze doelgroepgerichte voorlichtingen en social media uit.

6.2. Landelijke preventiecampagne koolmonoxidevergiftiging

Jaarlijks wordt in de maand februari via een landelijke campagne nadrukkelijke aandacht gevraagd voor de gevaren van koolmonoxide. Deze campagne is een initiatief van Brandweer Nederland en de Brandwondenstichting. Elk jaar worden mensen slachtoffer van koolmonoxidevergiftiging. Het is daarom belangrijk om te weten hoe een koolmonoxidevergiftiging kan worden herkend en voorkomen. Brandweer Fryslân sluit bij deze campagne aan en verwerkt informatie over het voorkomen en herkennen van een koolmonoxidevergiftiging in onze doelgroepgerichte voorlichtingen.

Regionale uitvoering

Voor de uitvoering van voorliggend *uitvoeringsprogramma brandveilig leven 2019-2022* gelden de volgende uitgangspunten:

1. De regio-brede uitvoering van de brandveilig leven-activiteiten vindt plaats onder eindverantwoordelijkheid van het clusterhoofd risicobeheersing, afdeling Zuidoost.
2. De uitvoering is gebaseerd op een beschikbare personele capaciteit van 6,5 fte (1 fte = 1.230 uren per jaar; 7.995 uren per jaar). Deze capaciteit wordt evenredig verdeeld over de Friese gemeenten waarbij elke gemeente een eerste aanspreekpunt c.q. coördinator brandveilig leven heeft.
3. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij overige taakvelden binnen Brandweer Fryslân. Uit efficiency overwegingen kan gekozen worden voor een bundeling van activiteiten.
4. Jaarlijks monitoren we op basis van actuele risico's en thema's of er andere accenten gelegd moeten worden in voorliggend uitvoeringsprogramma.
5. De afdeling communicatie VRF levert communicatieve ondersteuning.
6. De gastlessen brandveiligheid in het basisonderwijs worden voor een aanzienlijk deel uitgevoerd door een poule van Friese brandweervrijwilligers. Desgewenst treden deze voorlichters ondersteunend op bij overige brandveilig leven-activiteiten.

Planning op jaarbasis

Onderstaand is de planning voor het jaar 2019 en een hierbij behorende raming van de ureninzet weergegeven. De beschikbare capaciteit is gebaseerd op 6,5 fte, 7.995 uren per jaar. Tijdens de looptijd van dit uitvoeringsprogramma wordt op basis van actuele risico's en/of thema's jaarlijks een nieuwe planning en hierbij behorende raming van de ureninzet gemaakt.

Thema 1: Onderwijs	Minimum aantal	Raming uren per activiteit	Raming uren totaal
1.1. Basisonderwijs: gastlessen brandveiligheid	120	5	*600
1.2. Voortgezet onderwijs: opdrachtgeverschap Technasium	6	40	240
1.3. Middelbaar beroepsonderwijs: interactieve gastcolleges	50	5	250
1.4. Hoger beroepsonderwijs: opdrachten/projecten	1	p.m.	100
Raming totaal			1.190

*deze uren worden deels ingevuld door brandweervrijwilligers die lid zijn van de voorlichterpoule.

Thema 2: Brandveilig wonen	Minimum aantal	Raming uren per activiteit	Raming uren totaal
2.1. Studentenhuisvesting	10	5	50
2.2. Verminderd zelfredzame personen	20	5	100
2.3. Zelfstandig wonende senioren	40	5	200
2.4. Oefenen in de wijk	10	20	200
2.5. Wonen boven winkels/risicogebieden 1 Dekkingsplan 2.0	p.m.	p.m.	p.m.
2.6. Overige activiteiten	p.m.	p.m.	p.m.
Raming totaal			550

Thema 3: Brandveiligheid in de intramurale zorg	Minimum aantal	Raming uren per activiteit	Raming uren totaal
3.1. Geen Nood Bij Brand	25	40	1.000
Raming totaal			1.000

Thema 4: Brandveilig ondernemen	Minimum aantal	Raming uren per activiteit	Raming uren totaal
4.1. Participatie Keurmerk Veilig Ondernemen	14	30	420
4.2. Brandveiligheid in agrarische opstallen	p.m.	p.m.	p.m.
Raming totaal			420

Thema 5: Brandveilig recreëren	Minimum aantal	Raming uren per activiteit	Raming uren totaal
5.1. Brandveiligheidsvoorlichting recreatie	10	20	200
Raming totaal			200

Thema 6: Landelijke campagnes	Minimum aantal	Raming uren totaal
6.1. Nationale brandpreventieweken	1	50
6.2. Landelijke preventiecampagne koolmonoxidevergiftiging	1	50
Raming totaal		100

Overig	Raming uren totaal
Regionale, interregionale en landelijke werkgroepen en overleg, afstemming met netwerkpartners, ontwikkeling nieuwe producten en beleid	1.000

Inspelen op actuele ontwikkelingen + p.m. posten	Buffer uren
	3.535

Colofon

Dit uitvoeringsprogramma is een uitgave van Brandweer Fryslân, functioneel gebied Risicobeheersing

Fotografie: Team Horsthuis, Sanita van der Veen, Wietze Brandsma, fotoarchief Brandweer Fryslân.

O P L E G N O T I T I E B E S L U I T V O R M E N D

Onderwerp	Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE)
Voorstel ter behandeling in	Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Oosterman
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	Verantwoordingsdocument AVE
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	11
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Hendrik Overeinder
OR/GO	☐ OR ☐ GO

Beslispunt(en)

- 1- De projectresultaten van de AVE vast te stellen.
- 2- De GGD een verkenning te laten uitvoeren van een mogelijke borging van de AVE.

Inleiding

Naar aanleiding van de bestuurlijke bijeenkomst over zorg en veilig eind 2015 is aan de Veiligheidsregio Fryslân gevraagd om gedurende twee jaar een coördinatiepunt in te richten met als doel AVE-aanpak in de hele regio te implementeren door de samenwerking binnen en tussen gemeenten te faciliteren. Dit omdat de Veiligheidsregio geen onderdeel uit maakt van de verschillende niveaus binnen de AVE en heeft hiermee een onafhankelijke positie ten aanzien van het totaal (wijk- en gebiedsteams, gemeenten, veiligheidshuis en driehoek). De Veiligheidsregio heeft daarnaast ervaring met genoemde aspecten vanuit de GRIP-methodiek.

Vanuit vooraf gehouden interviews kwam naar voren dat gemeenten graag de volgende activiteiten gecoördineerd wilden hebben:

1. *Gedeelde taal*
Er is behoefte aan een referentiekader; zorg -en veiligheidsdomein kennen hun eigen taal, begrippen en taken. Dit maakt onderlinge communicatie en verwachtingen soms onduidelijk.
2. *Processen*
Er is behoefte aan helderheid in opschalingsprocessen. In slechts enkele gemeenten is vastgelegd wie, wanneer, geïnformeerd wordt.
3. *Privacy*
Er is behoefte bij medewerkers (gebiedsteam, beleidsmedewerkers) over welke informatie zij wanneer mogen delen.
4. *Ervaringen/scenario's bespreken*
Gemeenten hebben de behoefte om ervaringen of scenario's met elkaar te bespreken.
5. *Evaluatiemethodiek*
Casussen in de regio worden niet altijd geëvalueerd. Gemeenten hebben behoefte aan een methodiek om casussen te evalueren.
6. *Digitaal kennisplatform*
Er is bij gemeenten behoefte aan een (digitaal) platform om producten en informatie met elkaar te delen.
7. *Netwerken*
Om kennis te kunnen opbouwen en delen is het nodig om elkaar te kennen, zowel je collega binnen gemeenten als in andere gemeenten.

De Veiligheidsregio Fryslân heeft vanaf 1 juni 2017 trainingen, oefeningen en bijeenkomsten georganiseerd en documenten en een platform op basis van de bovenstaande zeven punten ontwikkeld. De Veiligheidsregio was 'hoofdaannemer' maar heeft in de uitvoering nauw samengewerkt met het Veiligheidshuis. In de bijlage de resultaten van het project.

Beoogd effect

Alle Friese gemeenten zijn bekwaam in het werken met de Aanpak ter Voorkoming van Escalatie.

Argumenten

1.1 Alle Friese gemeenten werken met de AVE

Friese gemeenten werken in meer of mindere mate met de AVE. Er zijn wel lokale verschillen over de invulling van de methode. Zo kennen sommige gemeenten een AVE team of een sociaal team waar anderen dit niet hebben. Dit heeft gevolgen voor de processen, maar in alle gevallen is de AVE wel het uitgangspunt. Daarmee is de implementatie geslaagd.

2.1 Borging is nodig

Om te kunnen (blijven) werken met de AVE is borging nodig. Borgen om (nieuwe) medewerkers van gemeenten middels opleiden- trainen- en oefenen bekwaam te krijgen en te houden in het werken met deze methode. Dit vergelijkbaar met GRIP-methode. De GGD wil hier een voorstel voor maken.

2.2 De GGD heeft de inhoudelijke kennis en de portefeuille zorg en veiligheid

De AVE-opdracht was bij de Veiligheidsregio belegd mede vanwege de expertise met het GRIP. Maar een optie voor het borgen in het werken met de AVE kan beter bij de GGD worden belegd. De GGD zit vanuit haar huidige (oggz) taken dichtbij de doelgroep welke zijn ondergebracht in de portefeuille zorg en veiligheid van de GGD. Hier past de AVE ook in. De GGD wil voorstellen het beleidsmatige (doorontwikkeling, coördinatie) op te pakken en de afdeling Crisisbeheersing van de Veiligheidsregio in te schakelen voor hun expertise op het gebied van opleiden-trainen en oefenen.

Met een centrale en provinciale coördinatie kunnen verbindingen worden blijven gelegd, kunnen we kennis onderling blijven delen iets wat gedurende het project als enorme meerwaarde is ervaren. Bovendien kent het ook praktische voordelen zoals het ontlasten van individuele gemeenten en economisch (schaalgrootte/ inkoop).

Kanttekeningen/risico's

1.1 Niet alle activiteiten zijn succesvol afgerond

Alle te coördinerende taken zijn zo goed als afgerond. Echter het punt 'evaluatie volgens een vaste methodiek' is nog niet uitgevoerd. Dit heeft te maken met het feit dat er veel tijd in de implementatie is gestoken en de methode AVE nog niet heel lang gehanteerd wordt. Fase van implementatie en de uitwerking schelen per gemeenten. Er is echter wel een casuïstiek bespreking met procesregisseurs met meerdere gemeenten opgestart. Bovendien wordt het evalueren, wanneer en ingestemd wordt om de GGD met een voorstel te komen om de AVE te borgen, hierin opgenomen.

Financiële consequenties

De Veiligheidsregio heeft het project eenmalig gefinancierd uit eigen middelen. Wanneer de taak door gemeenten bij de GGD wordt belegd zal er gekeken worden naar financiële dekking en randvoorwaarden. Dit wordt als onderdeel meegenomen van de totale portefeuille zorg en veiligheid.

Vervolgaanpak/uitvoering

De portefeuille zorg en veiligheid waar de AVE onderdeel van kan uitmaken is nu in ontwikkeling en wordt in de bestuurscommissie gezondheid van oktober voorgelegd.

Communicatie

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Implementatie Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE)

Veiligheidsregio Fryslân (VRF) ondersteunt gedurende twee jaar (juni 2017 - juni 2019) de Friese gemeenten bij de implementatie van de AVE. De AVE draagt bij om dreigende escalaties op het snijvlak van zorg en veiligheid te voorkomen, te beperken en/of te beëindigen.

Projectgroep

- Beleidsadviseur afdeling Crisisbeheersing VRF
- Clusterhoofd afdeling Crisisbeheersing VRF
- Manager Veiligheidshuis Fryslân

Gewenste resultaten

- Vergroten kennis over en werken met de AVE-methode
- Verbetering contacten binnen en tussen gemeenten (zorg en veiligheid) en met ketenpartners
- Verhelderen van taken, processen en referentiekaders
- Versterken functie procesregisseur
- Vergroten kennis over toepassing Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Belang en borgen van de AVE

De AVE draagt bij aan de verbindingen om adequaat op een casus te kunnen reageren. Elkaar kennen en afspraken hebben over hoe met dergelijke casuïstiek om te gaan is van groot belang. Opleiden, trainen en oefenen is nodig om bekwaam te worden en blijven, zodat we dreigende sociale calamiteiten kunnen voorkomen, beperken en/of beëindigen.

GGD Fryslân, onderdeel van Veiligheidsregio Fryslân, kan gemeenten helpen bij de borging van de AVE. We dragen zorg voor (bestuurlijke) oefeningen zodat procedures, rolverdelingen en verwachtingen helder zijn en vaardigheden worden getraind. Ook houden we de kennis van medewerkers sociaal domein en openbare orde en veiligheid op peil door trainingen, bijeenkomsten en oefeningen te organiseren. GGD Fryslân draagt zorg voor de beleidsontwikkeling en is uw netwerkpartner in het geheel.

Hoe we de gewenste resultaten realiseren

Taakkaarten voor regiefuncties

Deze hebben we, met input van gemeenten, opgesteld om definities en het referentiekader helder te hebben en dezelfde taal te spreken. De taakkaarten zijn universeel en lokaal aan te passen.

Opschaalformulieren

Er was behoefte aan richtlijnen voor opschalen. De formulieren hebben we met input van gemeenten en het Veiligheidshuis Fryslân gemaakt. Ze kunnen ter ondersteuning in het opschaalproces worden gebruikt.

Privacy en gegevensverwerking

De gemeenten gaven aan dat het creëren van een centraal punt voor privacy gerelateerde vragen minder interessant is dan het verzorgen van een training over dit onderwerp, zeker door de komst van de AVG. Daarom zijn er in samenwerking met de VNG Academie en Partoer twee trainingen georganiseerd.

Trainingen procesregie

Vrijwel alle gemeenten hebben inmiddels een procesregisseur, in rol of als functie. Hierdoor wordt interne opschaling, en daarmee het stroomlijnen en het behouden van de voortgang van het proces, eenvoudiger. Vanuit VRF is er een tweedaagse (functiegerichte) training voor procesregisseurs georganiseerd, waar procesregisseurs van Veiligheidshuis Fryslân bij aanwezig waren. De gemeentelijke regisseurs zijn getraind in regie nemen en houden bij een complexe casus.

Bestuurlijke oefeningen

Meerdere gemeenten oefenden met een casus die leidt tot AVE 4 en maatschappelijke onrust.

Bestuurlijke conferentie zorg en veiligheid

In deze conferentie namen we bestuurders mee in een bestaande casuïstiek. Het doel was om helderheid te verschaffen in de werking van de AVE, verschillende rollen, regievoering en dilemma's.

Themabijeenkomst 'Samenwerking met ketenpartners; een convenant?'

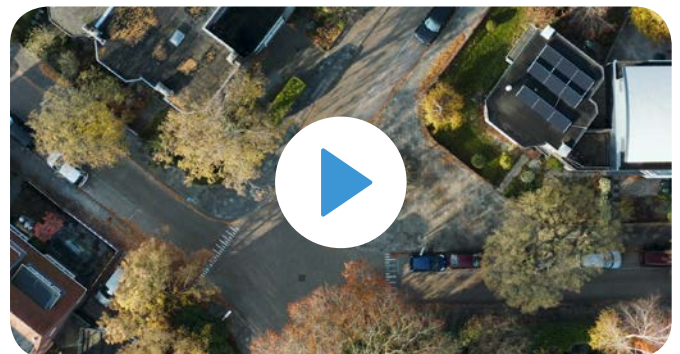
Vooraf hebben we interviews gehouden en een bijeenkomst georganiseerd. Waar leg je als partner meldingen neer? Wie pakt deze op? En hoe deel je informatie? Een convenant geeft handvatten over hoe je rondom casuïstiek zorg en veiligheid met elkaar wilt werken.

Provinciale bijeenkomsten voor zorg, veiligheid en ketenpartners

We organiseerden tweemaal een bijeenkomst in Thialf, met en voor gemeenten en partners van zowel sociaal domein als openbare orde en veiligheid. Daarin kwamen zaken aan bod als het ontstaan van de AVE, de lokale verschillen in werken met de AVE, de meerwaarde van de wijk GGD'er, de AVG, projecten van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) met betrekking tot het handhaven in het sociaal domein, de vernieuwde meldcode en de ervaringen en mogelijkheden rondom interculturele casuïstiek. Ook legden we een relatie met het aanjaagteam personen met verward gedrag.

Digitaal platform

Documentatie en middelen zoals taakkaarten, opschalingsformulieren en gehouden presentaties zijn te vinden via een digitaal platform van VRF. Er is ook een video gemaakt waarin de AVE wordt uitgelegd.

Financiën

Voor de ondersteuning van de implementatie heeft VRF in totaal € 90.000,- uit de eigen begroting vrijgemaakt. Dit is bijna volledig benut aan kosten van de beleidsadviseur en het organiseren en uitvoeren van bijeenkomsten en trainingen.